

БАЛТИМОР • ТОРОНТО • ПАРИЖ



ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ І СТУДЕНТСТВА

"SMOLOSKYP"

MAGAZINE OF THE UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS

ЗМІСТ



Сергій Петрович — Бумеранг
протирич.

Розповідає Ніна Паранюк.

П о е з і я :

(+) Юрій Федорович — 3 книги
«П'янка осінь».

Роман Вітровий — «На пам'ять
Юрія Федоровича».

Юрій Буяківець — «Ялина».
«Вечір».

Співець України (із спогадів О-
стапа Лисенка).

В. Квітка — Простота в величі і
велич у простоті.

У Києві на риночку.

Райса Шило-Бакум — Від націо-
нальної романтики до національ-
ної революції.

В. Л. — Микола Гоголь.

З життя української молоді:
В Аргентині
В ЗДА

Шіро-сан Ішіміто — Японія сьо-
годні.

Побажання «Смолоскипу».

„ S m o l o s k y p ”

Magazine of the Ukrainian Youth and Students
Published by the Golden Gate Publ. Co Inc.
P. O. Box 1101, STN. «D»
Toronto 9, Ont. Canada

EDITORS:

Osyp Zinkewytch (Baltimore, Md. USA), Iwan Silecky (Washington, USA), Askold Kobylko (Paris, France), Wasyl Mychaltchouk (Paris, France), Rayisa Shylo-Bakum (New York, N. Y., USA), Bohdan Kowal (Buenos Aires, R-ca Argentina).

Subscription: Price \$2.00 yearly — Single Copy 20 c.

Cheques payable to: Golden Gate Publ. Co. Inc.

Managing Office: «Smoloskyp» — P. O. Box 1101, STN. «D»
Toronto 9, Ont. Canada

« С М О Л О С К И П »

Журнал української молоді і студентства.
Появляється з початком кожного місяця.

Видає Видавнича С-ка «Золоті Ворота» в Торонто.

Редагує колегія в окладі:

Осип Зінкевич (голова Редколегії), Іван Сілецький, Аскольд Кобилко, Василь Михальчук (Відповідальний Редактор), Раїса Шило-Бакум і Богдан Коваль.

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. Статті поодиноких авторів не завжди висловлюють погляди чи становище Редакції. Передрук окремих статей дозволяється лише за виразним поданням джерела.

Матеріяли і кореспонденцію з європейських країн проситься слати на адресу Редакції «Смолоскипу»:

«Smoloskyp»
Boite Postale 9
Argenteuil (S. et O.)
F r a n c e

Матеріяли і кореспонденцію з американських країн та всю вимінну пресу проситься слати на адресу Всеамериканського Бюро «Смолоскипу»:

«Smoloskyp»
3210 Tartarian Court
Landsdowne 27, Baltimore, Md., U S A.

Адреса Видавництва й Адміністрації:

GOLDEN GATE Publ. Co. Ltd.
Toronto 9, Ont., Canada.
P. O. Box 1101, STN. «D»

Річна передплата журналу — 2 дол. Ціна одного числа — 20 центів.

ПРЕДСТАВНИЦТВА «СМОЛОСКИПУ»:

ЗДА і Канада: «Golden Gate»

P. O. Box 1101, STN. «D»

Toronto 9, Ont. Canada.

Франція: Askold Kobylko — Boite Postale 9, Argenteuil (S. et O.) F r a n c e.

Аргентина, Чіле, Парагвай: Constantino Vitkowskyj

Maza 150, Buenos Aires

Rca Argentina

Бельгія: Roman Ripak — 58, rue de L'Aqueduc, Bruxelles, Belgique

Обгортка проекту студента мистецтва ЮРІЯ КОТИКА (Балтімор, ЗДА)

НА НОВОМУ ЕТАПІ

Шлях «Смолоскипу» є мабуть найбільше цікавий і різноманітний з усієї української молодечої преси на чужині: це його постійний розвиток. Поруч своїх слабостей він мав і свій позитив — він ріс. Або якщо придержуватись фігуративного вислову, він міцніше починав горіти. Від малої сторінки він розвивався поступово до журналу, притягав щораз більші круги співробітників, своєю тематикою він охоплював найбільш різnorodні ділянки життя української молоді. Він переходив різні етапи розвитку. Сьогоднішнім числом він переходить на третій етап свого горіння.

Перший етап — сторінка в паризькому «Українському Слові», що появилась і появлялась завдяки невтомній праці основоположника журналу О. Зінкевича. Другий етап — це перехід на журнальний формат, але все ще при «Українському Слові». Вимогою читачів і амбіцією журналу було перейти на новий етап — стати самостійним журналом, тим доповнивши свою специфічність молодечно-студентського журналу. Такий перехід став доконаним фактом з цим числом. Видавання журналу перебирає на себе Видавництво «Золоті Ворота»

Основною рисою дотеперішньої тематики нашого журналу була його близькість до всіх справ нашої молоді в Україні. На основі докладних і першоджерельних студій наші співробітники і члени Редколегії постійно інформували читачів «Смолоскипу» про молодече життя і культурну проблематику в Україні. Це саме рівнож являється чи не найосновнішим завданням української молоді на чужині: поруч зрізничкованого організаційного життя старатись постійно бути в зв'язку зі своїми співтоваришами в Україні, пам'ятаючи, що наше слово до них доходить.

На протязі восьми років «Смолоскип» набрав серед молоді, студентства і навіть старшого громадянства широкої популярности, яка стане запевненням його фінансової бази. Це дозволить йому появлятися нормально і регулярно. Ми свідомі і того, що у нас є ще багато недотягнень, як під оглядом редакційним, так і адміністративно-технічним. Будемо старатись їх поступово усувати. Це може прийти легко і швидше з Вашою допомогою, Дорогі Друзі: подавайте нам свої погляди відносно вигляду журналу, поміщеного матеріялу, пишіть нам на всі теми з Вашого молодечого життя, про думки і проблеми, які нуртують перед Вами і між Вами. Пам'ятайте, що «Смолоскип» служитиме Вам трибуною для Ваших виступів. Не забувайте, що «Смолоскип» є не тільки журналом для молоді, але в першу чергу — журналом молоді!

Дотеперішній ріст нашого журналу відбувався за Вашою допомогою — Вашою цінною співпрацею на його сторінках, Вашою щедрою матеріальною допомогою — за що висловлюємо Вам наше найщиріше дружнє спасибі. Віримо, що й надалі наша праця буде спільною і постійною для дальшого росту й розбудови «Смолоскипу».

Відчуття самою українською молоддю потреби заіснування і існування «Смолоскипу» давало нам всім поштовх до спільної праці. Воно буде рушієм Ваших і наших зусиль також і в майбутньому.

В цьому була і буде таємниця успіху нашого журналу.

Редакція

Бумеранг протигіч

(Нагінка на націоналістів в київській молодечій пресі)

Майже вся молодеча київська преса протягом січня і лютого була переповнена статистичними зведеннями з ділянки виконання і перевиконання господарських планів в Україні. Часопис «Молодь України» з 17 лютого був цілковито присвячений цифрам. Це підсумки економічних досягнень з минулого року. Всі ділянки індустриально-промислового і хліборобського життя країни в порівнянні до 1955 р. — це зріст, зріст і ще раз зріст!

Все було б гаразд, але в цьому ж самому числі часопису є ще й інші, щоправда куди багато менші і майже мало видні, зведення. В них говориться, що деякі відділи української індустрії поважно боргують перед державою. І редакція часопису «Молодь України» так звертається до своїх молодих читачів: «... задумайся і ти, друже: адже сотні тисяч тонн боргу склалися із півтонн, кілограмів...»

Отже, ось воно як! Бомбасти цифри цифрами. Вони призначені для закордонної пропаганди. Дійсність на індустриальних і шахтарських складах є дещо іншою.

В тому ж самому часописі за 19 лютого на першій сторінці в редакційній статті є ще й інший вислів. Ось він: «... Промисловість, розташована на території Української РСР, виконала план 1956 р. по виробництву валової продукції на 102%. Це означає, що республіка дала різних виробів, товарів, сировини, палива на 13% більше, ніж у попередньому році. Лише того, що вироблено понад план, вистачило б для нормального життя солідної держави протягом року...»

Ось як! Це ж чудово, знаменито. А коли до цього додати ще й те, що заяви про подібні надвижки в продукції ми читаємо в київській пресі вже від довгих років, то можна дійти до такого ось висновку: самі надвижки продукції повинні б забезпечити українському населенню нормальне життя.

Згідно із звітом французької сенатської делегації, що відбула студійну подорож до

СССР в серпні м. р., це нормальне життя виглядає так: неспеціалізований робітник заробляє 420 до 700 карбованців; за зароблені гроші він може купити (в середньому) 200 клг білого хліба (у Франції, позем життя якої не є надто високий в порівнянні з іншими західними державами, такий же робітник може купити за свою місячну платню 600 клг), або 24 клг масла (у Франції 37,5 клг), або 3 пари черевиків (у Франції 6 пар), або три чверті мужеського костюма (у Франції 2 костюми) і так можна б перечисляти ще довго. Або, хоча мимоходом згадати мешканеві питання, з якими, крім періодичної преси, можна доволі детально зазнайомитись із твору Степана Чорнобривця «Потік життя» (Радянський Письменник. Київ 1956) Мешканева криза в Україні під сучасну пору є багато гостріша, як в будьякій західній країні.

А тому можна прийти до іншого ствердження: 1. зріст продукції є, але в порівнянні тільки до існувавшего попереднього стану в СССР або у царській Росії, яка була найбільше відсталого країною в Європі; 2. все, що лишається в державній продукції від забезпечення найнижчого позему людського існування іде на фінансування комуністичного апарату і його мети у зовнішніх планах. Ці плани нам відомі, та й, зрештою, більшовики з ними не таяться. Про них широко говориться в «Курсі історії ВКП (б)», про них ще ширше писали советські ідеологічні теоретики в т. зв. «Творах Сталіна», про них також відверто, і навіть цинічно супроти дипломатичного корпусу, говорив Хрущов на новорічному бенкеті в Кремлі. Саме ці плани відбирають шматок хліба в українського населення та і у всього населення СССР.

Чи ставить собі питання молодь в Україні — чому СССР вдержує поза своїми західними кордонами кілька десятків дивізій у бойовій готовності тоді, коли у Західній Європі є тільки кілька американських і англійських дивізій? Коли зважити, що прожиття одної дивізії — це добробут чисельних українських колгоспів і металургійних комбінатів, то вже тільки тих кілька десятків дивізій мусить поважно відчуватись на українській господарці. Але проблема не вичерпується названими дивізіями. Слід додати до цієї евіденції Близький Схід, Далекий Схід і поважний комуністичний агентурний апарат у цілому світі.

Очевидно, що ці справи не мало коштують і західній світ, конкретно — ЗДА. Але спогляньте на робітника в ЗДА, його незвичайно високий позем життя. Французький робітник, якого ми вище порівнювали до українського в Україні, знаходиться в далеко

менше сприятливих умовинах. На підкреслення приходить в цих роздумуваннях те, що наша молодь в Україні не має найменших надій на покращання умов.

Поруч наголошування постійних недомагань в індустріях плянах, а тому безпереривно закликаючи до все більших і більших зусиль у всіх господарських галузях, останнім часом політичний відділ ЦК компартії в Києві сильно заметушився. Не важним є, що ниточку смикнули у Москві, але важним є, що саме смикнули цю, яка біжить до Києва. Голосно і на всі боки почали говорити про націоналістичну небезпеку. Щоби не прийшло до будьяких непорозуміннь, скажімо ясно на початку, що в комуністичних очах націоналістами є всі ті українці, які боряться чи готові боротись за Українську Державу і її Самостійність, але спеціально сіллю в очі більшовиків є ті, які визнають націоналізм, чи радше є послідовниками його, як ідеологічного напрямку.

Ім була відведена спеціальна увага на з'їзді українських письменників в Києві, це робиться тепер раз-у-раз в пресі.

У цитованій вище «Молоді України» з 17 лютого ця справа забрала майже пів сторінки. На вступі говориться, що цей допис зладжений на основі матеріалів. Ці матеріали не трималися, видно, так само купи, як не тримаються разом свідчення цього допису.

Це опис подій в селі Лозівка у південній крем'яничині на Волині. Автор розписується як то люди радісно почали організувати колгосп в селі після приходу більшовиків на Волинь в 1939 р., як вибухла, очікувана проведом ОУН, війна, як юрби людей зі сльозами на очах проводжали відступавших червоноармійців, як інші стрічали німців, як опісля в селі створився партизанський націоналістичний відділ для боротьби проти німців, але який силував селян здавати німцям хлібопостачання і як, врешті, відступали німецькі орди, а з ними відступив і Мельник з Бандерою.

Ви смієтесь, читачу, пробігаючи очима ці рядки, нічого бо не лишається іншого робити. Вам відомо, якими засобами совети ламали селянський спротив на Волині проти організації колгоспів, як нескінченими ланцюгами тягнулись валки заплумбованих вагонів із селянами на Сибір (так же само, як дещо пізніше німці вивозили українську молодь на роботи в Німеччину). Решту навіть не слід коментувати. Це явна брехня. Полк. Мельник і Бандера були в німецькому конц-центраційному таборі, коли німці відступали з України.

Такі і їм подібні рядки нам кидаються у вічі і заставляють поважно застановитись. Є глибокі причини, які заставляють москов-

ських більшовиків щораз частіше потягати за ниточку. Безумовно розчислювання політичного відділу ідуть на очорнення українських націоналістів перед усім українським населенням, а головним чином перед тією частиною української молоді, яка формується саме тепер. Але губить з уваги редакція «Молоді України» і редакції київських молодечих часописів те, що головною рисою кожної молоді є її цікавість, бажання все докладно пізнати. В Україні є доволі людей, які готові і які будуть готові в кожній хвилині дати в той чи інший спосіб бажаним вичерпні пояснення.

Ми не боїмося очорнювання, яке Москва намагається кидати на нас з рядків київської молодечої преси. Воно, як бумеранг, повертається на неї саму. Це писання є рівночасно показником стану речей на внутрішньому фронті в самій Україні. Щораз важче стає приховувати ці всі протиріччя, які наверстувються в московській дії. Недавні молодечі підйоми в Києві, Дніпропетровському й Одесі ясно вказують на те, чого бажає українська молодь. Вони вказують рівнож на те, що не зважаючи на всю систему виховання більшовицький імперіялізм не підкорив нового українського покоління. І це найважливіше! Він його і не покорить. Протиріччя будуть діяти бумерангом. Чужий режим ломить людину, нищить її, але не підкорює!

Сергій Петрович

Розповідь Ніни Паранюк

Мельбурн, Австралія (Власна кореспонденція)

Одного січневого дня мельбурнські часописи принесли сенсаційне повідомлення: «Ніну Паранюк викрила австралійська поліція». Після цього слідував цілий ряд повідомлень про нашу відважну землячку, яка після двомісячного «підпілля» вийшла на денне світло і попросила права політичного азилу.

В перших днях лютого в часописі «Тзе Гералд», в чотирьох числах підряд, появилась розповідь Ніни Паранюк, списана австралійським журналістом Ляйонельом Гогом. Ніна Паранюк розповідає про своє життя, про її приготування стрибнути «на свободу», про сам акт втечі та про двомісячне перебування в укріттю, з постійним напруженням та страхом. Ціла розповідь ілюстрована чисельними фотографіями, картою південної України та її знімками. Розповідь Ніни є тим більш цікава, що це говорить звичайна українська сільська дівчина, яка вже родилась і виросла в підсоветській дійсності, яка діставала комуністичне виховання та яке в неї не прищепилось так, як воно і не прищеплюється у мільйонів української молоді сучасної України. Марне намагання Кремля.

Ніна Володимирівна Паранюк народилась 1923 року в селі Грушка, на Одещині, в родині україн-

ського селянина. В дитячі роки Ніна ходила постійно зі своїм батьком до церкви і добре пам'ятає старого добрячого священника. Згодом священник був вивезений, а церква зруйнована. Але Ніна далі з'їзталась віруючою і постійно молилась. Вона пам'ятає, що в Україні вмерло сім мільйонів людей з голоду, а між ними — її рідний батько.

З вибухом війни, люди надіялись, що буде краще під німцями, ніж було під росіянами. Але німці виявились не менш жорстокі. Її двох братів большевики забрали в армію і один з них був вбитий. Вони з матір'ю мусили тяжко працювати, щоби вижити разом з меншою сестрою.

Після закінчення війни, червоноармійці, які повертались додому, розповідали про інше життя на Заході, краще як в них. Селяни недовіриливо відносились до оповідань. Ніна гаряче молилась, знаючи, що десь в далекому світі є щось краще, як рабство. Вона пережила в 1946-47 рр. другий, штучно зорганізований голод, під час якого вмерли тисячі людей. Щоб врятуватись від голоду, вона поїхала працювати до цукроварні в Одесу. Нераз вона бачила на світанку «Чорних воронів», які забирали в далеке невідоме людей, про яких пропадав слід. Нераз вона йшла спати з плачем і голодом, з молитвою на устах і надією, що колись вирветься на волю.

Ніна твердить, що большевицька пропаганда проти «капіталістичного світу» потерпіла почну невдачу. Люди не вірять в брехню, якою послуговується влада. Найкращою протибольшевицькою пропагандою був чорний ринок в Одесі, на якому моряки перепродавали речі привезені з «капіталістичних країн» і які своєю якістю на багато перевищували советські вироби.

В 1956 р. Ніна зголосилась до праці на корабель. У вересні цього року її призначили на корабель «Грузія», який мав везти советську олімпійську команду до Мельбурну. Ніна навіть не мала часу попрощатись зі своєю родиною, якої не бачила від 1954 р. Вона підписала заяву, що нікого з рідних не має в Австралії. Майже всі, які були прийняті на працю на корабель, мали свої родини, що залишались, або були довіреними особами. В останній день перед відпливом їм всім представлено високого урядовця з Москви. Він говорив їм:

— Коли ви прибудете до Мельбурну, ви зустрічатимете чужих людей. Ви може зустрінете теж ваших земляків, які живуть в Мельбурні. Але ви не смієте говорити з ними, або їм про щось розказувати. Вони є наші вороги.

Він говорив, щоби вони завжди виявляли товариськість, але щоби завжди пам'ятали, що вони в душі росіяни. Він заборонив їм приймати у Мельбурні будьякі подарки, за винятком квітів, але не сказав, чому. Він дав ясно до зрозуміння, що це не порада, а наказ для всіх них. На кінець він заявив:

— Ви будете ворогами Росії, коли втечете з корабля. Ви будете знайдені, куди б ви не втекли, і покарані. Один моряк дезертирував з корабля, але ми знаємо, де він є, і він буде покараний.

Перед самим відпливом всі, включно зі спортсменами, чекали дві години на палубі — це МВД робило докладний обшук всіх кабін і всіх речей.

Ніні цілий час здавалось, що ось-ось хтось прийде і її забере і вона втратить останню нагоду. Вона палко молилась в думках, і Бог вислухав її просьбу: 7. жовтня корабель покинув Одесу.

День пізніше корабель звільнив свій хід. Всі працювали нормально, але всі відчували, що щось діється поганого. Один моряк сказав Ніні, що може вони не допливуть до Австралії, що прийшов наказ виключити радіо, але ловити всі директиви з Москви. Інші моряки говорили Ніні, що росій-

ський уряд перелякався заворушень в Мадярщині. Вони говорили, що може вони зупиняться в червоному Китаю, якщо заворушення не припиняться. Ніна говорить: «Чутки про війну зроджували в мене думки, що накінець мій народ стане вільний. Але мій корабель свободи стане тоді моєю тюрмою». Серце Ніни стискалось зі страху на згадку, що вони можуть зупинитись в Китаю і що там вона може залишитись на ціле своє життя. По шістьох днях прийшов наказ їхати в напрямку Мельбурну і перервати радісу мовчанку.

На кораблі Ніна була в кабіні з шістьма російськими, але ніхто з них не зважувався говорити про політику, чи про слухи, які походили від моряків.

Три дні після того, як вони прибули в Мельбурн, для них було передано спеціальне повідомлення з Москви про мадярські події. В повідомленні говорилось, що Америка напала на Мадярщину і що Росія помагає Мадярщині. Рівнож було передано, що Англія і Франція напали на Єгипет, і що російські добровольці підуть йому на поміч. Ця передача опісля знову повторилась, але цим разом було сказано, що добровольці підуть навести порядок в Мадярщині. Російські товаришки Ніни, хоч як боялись про щось говорити, сказали, що це — означає війну. Але Ніна не злякалась цих повідомлень, вона була свідомою, що вона в Австралії і що її відмежовує від свободи лише корабельна дошка.

Коли залага і працівники могли вперше вийти на сушу, вони повернулись з квітами і цілою горою пакунків. Інші хотіли міняти поштові картки на австралійські подарки. Дівчата розповідали Ніні, що австралійці співали російських пісень, а моряки підхоплювали і співали разом з ними.

Опісля розлючений капітан Е. Готтідзе зібрав всіх моряків:

— Ви поводитись як жебраки, як дураки... Ви були попереджені, як поводитись, коли прибудете до Австралії. Вам було сказано не приймати подарків... А ви бігали як мавпи вниз і вгору, щоби щось дістати від капіталістів... Тепер вам не вільно брати навіть квітів. Вас зможуть сфотографувати, як ви летите на подарки, і будете лише приносити ганьбу для Росії...

Капітан витягнув австралійську газету і показав морякам знімку з мадярської протикомуністичної ман'фестації в Мельбурні:

— Ось ви бачите тепер людей, які вчора нас вітали, а сьогодні називають нас вбивцями.

Даліше капітан говорив:

— Ви бачили людей, які одягнули найкращі свої одяги, і в них більше немає інших... Всі ці авта, які ви бачите, є позичені урядом. Їх дали людям для реклами на час Олімпіади.

Але Ніна твердить, що ніхто не вірив словам капітана. Всі знали і могли в багатьох випадках переконатись, що люди живуть тут заможньо і що ті авта були їхні.

Ніні виплатили 14 фунтів і сказали, що вона може собі за ті гроші дещо купити. Ніна жила мріями про волю. Це їй не дало спокою, відбирало сон. Вона далі ходила до праці зі страхом, щоб не прозрадитись.

Ніна мала вільне в неділю, 18. листопада, і подала своє прізвище на листу бажаних йти в місто. Листа була предложена капітанові, який вибрав 34 особи. Могли вийти групою. Вранці один офіцер викликав прізвища, а кожному в очі дивився пильно Готтідзе. Погляд капітана зупинився на Ніні, і їй здавалось, що це вічність, вона дрожала зі страху, але витримала. Вона була рішена за всяку ціну здобути вимріяну свободу. Вона сходила вниз корабля з цілою групою і молилась. Вона ще не могла собі усвідомити, як вона має виконати свій задум. Без плану, але з залізною рішучістю і з вірою в Божу поміч, вона ступила на австралійську землю.

3 книги «П'янка осінь»

(З посмертної спадщини)

Під вечір
Від золотих садів
Кладуться довгі тіні.
Утомою
На плечах моїх
Лягли пляхи чужини.

Дивлюся, люблюся,
Не надивлюся...
В холоді тіні
Не заховаю серця.
Буде дощ зливний
Ще нині...

**

Поспіли груші. Синіє зрілість слив.
Карм'я насів на яблука зелені.
Піднесли крокву дебелу і струнку
Над зрубом сусідського дому.

Гули розгулом бурі і громи —
А зараз вже тиша днів осінніх,
Розслалася прядивом ген, вгорі,
Над селищем і над кармінами.

Тиша. Лиш в мені розгул громів
І тривожність неспокійних снів:
Над болотистим Кочітом вже йду
В Тартар, зо святим ім'ям твоїм.

(М. М.)

**

Б'є, як в мідний гонг, в осінній сад
Холодний вітер з-над збурених озер.
Падуть листки важкі дощами й сніддю
На жовту цілину, колись зелених трав.

Вже південь, а мідний гонг дрижить
І вібрує на низьких регістрах тонів.
На снідь листків і на вигорілі трави
Хтось кинув визов... червону айстри пляму.

Роман ВІТРОВИЙ

На пам'ять Юрія Федоровича

Шляхи перехресні безвістять...
Безперспективна далечінь.
Смуток душевної скрижалі
І меркнуть обриси життя.

І падає лист пожовклим дзвоном
На душі німих свідків
Роздерти душевне квиління
Хочуть передзвони дальньої тиші.

Прощай, мій друже задуманий,
Прощай, мій друже сумний,
Нехай шпилі верхів викоханих
Вголублять душевний біль.

У пилі доріг чужини загублений.
Вечірня туга і пустою
Сьогоднішній сірйаний день —
Без Тебе, мій Друже, Більний.

Юрій БУРЯКІВЕЦЬ

ЯЛИНА

Ялина задрімала в сніжних шатах
Не маючи ні болю, ні гріха,
Мов наречена — вийшла обвінчатись,
З тривогою ждучи на жениха.

Такі й надії виплакані мною
За втраченим в засніженім саду.
Надіявся зустрітись з молодю,
Не знаю, де утрачене знайду?

Я повен дум очікував на свято,
Лишив світлицю з вибитим вікном.
Ридала хуртовина по кімнаті,
Морозячи подушку перед сном.

Сніг опадав неначе ті горіхи,
Була одна зі мною самота
Байдужа, мов у нас на річці крига,
Коли із неї витешуть хреста.

Мені минуле снитись перестало,
Лишень ялина мукою блищить.
Недоля нас під нею обвінчала,
Між нами сніг осипавши із віт.

ОСІНЬ

З тополі ворон з краканням злетів,
Пронісся, загубився за рікою.
Врочисто місяць вигнувся дугою,
З гречкою у полі гомонів.

Верталась в співах молодь з косовиці,
Туман, мов курява, над шляхом плив,
Світилися зорі наче полуніці,
Звисали край розчулених гаїв,

Худоба біля хвіртки зупинялась,
Її з подвір'я виходили стрічать.
Летючі миші в темряві кружляли,
Летіли до покритих снігом хат.

Нависли комарі над сивим ставом,
Вечірній дзвін підносивсь до зорі.
Роса блищала на посушлих травах,
Мов Божа зірка, лагідно вгорі.

Якось напровесні 1897 року батько повернувся увечорі піднесений, веселий і тут же наказав мені покликати матір:

— Ось що, матінко, готуй козакам харчі. Справа вирішена. Іду з хором по Україні і хлопця беру, нехай життя побачить.

Радошам моїм не було меж. Кілька місяців готувались до подорожжя.

В хор Лисенка потягнулися студенти, службовці, семінаристи, серед яких було немало хлопців з чудовими голосами. Семінаристам начальство суворо заборонило відвідувати хор, де розучували «богovidстунні пісні». Але вечорами всі збирались у нас на Саксаганській або на Рогнідинській, у приміщенні літературного товариства. Микола Лисенко у ці дні не знав спочинку. Розучував нові пісні, добрав солістів і працював з ними окремо. Найближчими помічниками батька у підготовці до подорожжя були Яків Петрович Гулак-Артимовський — службовець залізниці, близький родич знаменитого автора опери «Запорожець за Дунаєм», Стеценко — любимий учень батька, згодом відомий український композитор. Наш будинок став у ці дні справжнім штабом хору. В яку кімнату не зайди, всюди широченні шпавари, вишивані сорочки — це готуються для учасників хору українські костюми.

Із розповідей батька я знав, що в 70-х роках він щоліта мандрував зі своїм хором по Україні. Мені дуже хотілося самому все побачити. Нарешті, день від'їзду узгіднений до початку літніх канікул в семінарії, настав.

Об'їхали ми того літа всю Київщину, Катеринославщину, Волинь. На цілу верству тягнулася наша валка з тридцятьма возів. Спека. Над шляхом курява — світу не видно. Риплять колеса. На возах хто спить, хто перегукується, а хто пісень співає. Батько не часто сідає на воза — більше крокує поруч, думаючи про щось своє. Я знав, що в такі хвилини краще його не турбувати. Минав час, і він знову ставав бадьорим, впевненим, бойовничо настроєним. А «воювати» Миколі Віталійовичу під час концертних подорожей доводилось частенько.

Хор виступав у невеликих містах («Так ближче до людей», — не раз повторював він) і всюди

Співець України

(Із спогадів Остапа Лисенка)

для концерту потрібний був дозвіл місцевої влади. Кожний такий дозвіл давався батькові з боєм. То начальству програма не до вподоби, то місцевий унтер Пришибеев взагалі ніяких зборів і концертів не терпить. Тут батько пускав у хід «важку артилерію» хору — трьох семінарств, що знали всі ходи до жандармського серця. Так було і в Лубинах, де урядник, вже наслукавшись про «крамольний» хор Лисенка, сам з'явився на концерт у повній формі при хрестах. Перед початком концерту він, притакую, все погрожував батькові: Шевченківським духом від вашого хору тхне, бунтарським. Не дозволю!

Батько нічого не відповідав, він саме надягав свій диригентський фрак. Та я помітив, як він підморгнув «важкій артилерії», і далі все пішло як по писаному. Три семінаристи немов з-під землі вирости біля урядника, тричі «помилково» назвали його «високородцем» і відразу ж сподобались «високому начальству». Незабаром вони вже пошепки запевняли «його висоководіє», що ніякий концерт на сухе горло не піде, що непогано було б те бідне горло промочити. Куди воглиди семінаристи «начальство», скільки чарок було випито, — не скажу, та повернувшись урядник на своє місце в першому ряду зовсім п'яний.

«Поховайте та вставайте
Кайдани порвіте...»

примів хор, а урядник тільки кліпав очима та разом з усіма аплодував і народним пісням і Шевченковому «Заповіту».

Ніколи раніше не бачив я батька таким: з презирливою посмішкою поглядав він на п'яного «високородіє». Було щось по-хлоп'ячому пустотливе в погляді Миколи Віталійовича. Настрій його передавався всім — і хористам, і публіці. І коли хор наприкінці заспівав відомому тоді пісню «Гей, до зброї» — її підхопив увесь зал.

Добре пам'ятаю ще один концерт у Прилуках, в літньому театрі.

Старе дерев'яне приміщення більше скидалося на сарай. Прі концерт тут довідалися за кілька днів до нашого приїзду і в день

виступу вже не було жодного квитка, а з навколишніх сіл все під'їздили та під'їздили селянські вози. Прибігає до батька за лаштунки розпорядник:

— Що робити, Миколо Віталійовичу? В залі повно людей, а на вулиці селян багато. Приїхали пісень ваших послухати. Як їх прогнати — не знаю.

— Прогнати? — розгнівався Микола Віталійович. — Для кого ж тоді наш хор? Одчиняйте вікна, двері, хай всі слухають! Всі!

Скоро на під'їздових, на двірках з'явилися квітчасті хустки, щасливі обличчя дівчат, парубків і літніх дядьків. Стало тихо і на майдані біля театру, де на возах сиділи сотні селян. Цю насторожену тишу будили, рвали на шматки гнівні Шевченкові слова, грізна мелодія з «Івана Гуса».

«... Кругом неправда і неволя,
Народ замучений мовчить...»

Ніколи раніше хор не співав так злагоджено, з таким натхненням.

Не раз пізніше батько із слізьми на очах згадував цей концерт, як велике свято на своєму нелегкому тернистому шляху народнього композитора, невтомного пропагандиста народньої пісні і музики.

У Китаєві

На початку літа ми рік у рік виїздили на дачу в Китаєво, поблизу Києва. Жили ми завжди у Івана Почепцьова, в будиночку, оточеному чудовим садом. Не знаю, чим то полюбило Китаєво Миколу Віталійовича: чи розкішними садами, чи густо зеленими лісами, де він часто лишався сам на сам з природою на галівині, серед столітніх дубів, кучерявих берізок і кленів, слухаючи соло-в'їні арії та дуети. Може вабили його стрімкі Дніпрові кручі й близькість до Києва.

Пам'ятаю літературні й музичні вечори у Китаєві, куди слідом за нами приїздив із сім'єю М. Старицький — відомий український письменник і драматург, найближчий друг нашої сім'ї, товариш і побратим Миколи Лисенка з дитячих років. На цих вечорах ча-

сто бувала Олена Косач (Пчілка) — мати Лесі Українки. Приїздила і сама Леся. І тоді до пізньої ночі точилися розмови. Батько охоче «звітував» перед друзями, виконуючи свої нові твори, потім наставляла черга Старицького. Леся називала такі вечорі «змаганням музики і літератури».

То були незабутні вечорі. І досі бачу низький дерев'яний ганок, великий стіл, застелений старовинною скатертю. Лямпа тм'яно освітлює зосереджені обличчя і все навколо, потопуючи в густій темряві, здається таємничим, фантасичним.

Особливо врізався в пам'ять один із таких вечорів влітку 1905 року. Батько весь день провів на своїйлюбимій галявині й повернувся додому пізно, коли всі вже зібрались на ганку. Гадали, що він приніс якісь особливі політичні новини і з нетерпінням чекали початку розповіді. Несподівано для всіх Микола Віталійович підійшов до піаніно, рвучко підняв кришку і вдарив по клавішам. Звуки все міцніли, росли, били на сполох. Ніколи раніше не чули ми нічого подібного. Спочатку й не розуміли, що саме грає батько. Та ось в мелодію вплелись слова:

Вічний революціонер,
Дух, що тіло рве до бою,
Рве на поступ, щастя й волю,
Він живе, він ще не вмер.

Тка вперше був виконаний самим автором щойно створений ним знаменитий гімн «Вічний революціонер», на слова Великого Каменяра.

... Найбільше пам'ятні дні в Китаєві — дні великого ярмарку, який щороку збирався тут у серпні. Тоді в Китаєві вирувало. Звідусіль стікалися тут селяни, сліпці, старці, монахи. Хто на ярмарок, хто до монастиря.

На майдані гомін — вигуки, крики торговців, дівочий сміх, жалібна пісня сліпого лірника... Все зливалось в якусь дивну музику, складену найталановитішим композитором — самим життям.

Треба було бачити батька у ці дні. Він немов губка вбирав у себе всі звуки, годинами простоював біля кобзарів і лірників, записував з їх слів і голосу думки, історичні пісні.

Микола Лисенко не раз задрощував народніх співців, чий пісню йому особливо подобались. Батько завжди щедро нагороджував своїх незвичайних гостей, а потім ще довго говорив про них згадував різні епізоди з життя прославленого народнього кобзаря Вересая, з яким часто зустрічався в 70-их роках.

«Українські Гомери» — так любовно називав Микола Лисенко Вересая і його побратимів.

ПРОСТОТА В ВЕЛІЧІ

І ВЕЛИЧ У ПРОСТОТІ

(Докінчення з попереднього числа)

БРОНТЕ ВОЛОДІННЯ — ГАВОРТС

Вже знову соняшними вулицями сірих кам'яних міст автобус везе вас без спини кудись. Перед вашими очима через скляні вікна автобусу мелькають завітчані поміж камінням сірі англійські хатки, барвисто розмальовані двері і вікна, де-не-де зелені, або квітучі дерева.

А ось, як тільки скінчилось місто, зеленими килимами розкинулись знову просторі левади і чистими склянками блищать на сонці ставки або спокійними водами переплітають, мов срібними стяжками, зелень левади вузьенькі річки.

В тіні дерев попасуються вівці і мелькає на сонці барвисто вдягнена публіка з міста.

Вам хочеться встати і піти в той затишок природи, але знов не поспішайте, бо вас чекає щось більше і краще.

Це дарма, що знову замелькають сірі камінні міста. — Поміж каміннями тими квіти сплетуться в сяно-жовто-червону веселку і побіжать, мелькаючи барвами на зад.

Ви приїхали.

Люди виходять з автобусу і на звичайному кам'яному мості розходяться. Вам стане дивно, що властиво ви прийшли оглядати. Крутом вас ті ж самі маленькі кам'яні доми, вузьенькі покручені вулиці, те ж саме, що ви покинули з бажанням оглянути щось невідоме-гарне.

Не розчаровуйтеся.

Ось погляньте на вулицю, що повільно підноситься до гори. Туди пливають цілі лявіни народу, невідомо піднімаючись все вище на гору.

Ідіть за ними.

Вам треба довго йти. Чим вище будете підніматися вгору, тим з ширшою вулиця стане все вужчою й вужчою і закрутиться такими заулками, що ви розгублено спитаєтеся: що ж сепел цієї сірої вбогости можна побачити?

Гляньте назад. Ви вже встигли високо підвестися на гору і внизу перед вами розкинувся розкішний красвид зелених англійських полів, порізаних чорними межами й загородами, а поміж ними, як карточні домики, скупчились навколо високодимарних фабрик одноманітні сірі англійські селища.

Здалека гарно на них дивитися, в обрамованні зелених левад і полів вони виглядають як на картках, що по дорозі ви не забули купити, щоб колись оглянути бачене.

Але — далі на гору. Не б'йтеся, що ви заблудите в лабіринті вузьеньких вулиць — тут кожна дитина знає, куди вам йти, і покаже вам рукою один напрямок — на гору.

Нарешті ви прийшли. За вами брудні покручені вулиці, вбогі будиночки, кам'янистий схил гори.

Ви нарешті можете легко зітхнути — перед вами зелень розкішних дерев, в затишку їх невеличка церква, а за нею в тіні зеленого саду привітний будинок — бувший парафіяльний дім священика.

Туди, до нього пливають натовпи народу. З-поміж них діти, студенти, чужинці, родини, старі й молоді, вбогі й багаті, високопоставлені й прості люди світу цього.

Це музей відомих англійських письменниць — трьох сестер Бронте.

Знайдору — це звичайний дім, навіть вивіски жодної нема. До входу стоїть чеога народу. І тільки, коли прийде чеога заходити вам, на боковій стіні ви побачите вивіску «Музей Бронте — Бронте Парафіяльний Дім» — відкритий тоді-то і тоді-то, вступ стільки-то.

І ось ви в домі прожиття тіломої англійської письменниці Шар

лоти Бронте і її двох сестер Емілії й Анни, що поряд зі своєю сестрою принесли не малий вклад в скарбницю англійської літератури.

Як чудово тут збережене все до найменшої дрібниці приналежностей родині Бронте — місцевому парафіяльному священику вбогого на вигляд англійського селища. Адже минуло вже сто років з часу життя їх, а ось в першій кімнаті все лишилось нерушене від часу, коли Емілія Бронте померла тут: в каміні так само горить вогонь (нехай штучний), на плиті стоїть чашка чаю, в кутку на письмовім столі засвічена газова лампа, на столі розкрита книжка, а в стороні канапа, на якій померла письменниця, кинений шаль, книжка і пучечок засушених трав з оспіваних нею «морс» — з порослих вересом болот її улюблених околиць. В 1948 році минуло 100 років від її смерті, а все стоїть нерухомо, живо передаючи проходять поколінням дух доби і праці письменниці.

Далі слідує цілий ряд маленьких затишних кімнат з гори на долину переповнених всілякими пам'ятними речами письменниці. Ось сукня Шарлоти Бронте як жива людина за склом, лише хустка замість голови нагадує, що її нема, хоч вона здається живе разом зі своїми речами, ось приладдя до шиття, вишивки, прикраси у вигляді простих дешевих коралів, перстень, шпильок і голок, навіть спідня білизна і всі рештки з небагатої гардероби письменниці оживляють дух її в тих просто вмебльованих кімнатах.

Ось далі кімната з манускриптами, оригіналами чорновиків, уривків щоденників і — як вінок пам'яті — величезна шафа заповнена творами письменниці, різноманітних видань цих творів у найрізніших мовах світу.

Перед кожним екземплярм перекладу творів Бронте на чужу мову стоїть невеличкий державний прапорець даної держави і розкрита книга в мові тієї держави. Бронте знають Америка, Франція, Бельгія, Швейцарія, Німеччина, Італія, Росія і читають її твори в ріднім перекладі.

Нема, на жаль, українського прапорця, ані українського перекладу творів Бронте в її музеї. А це так шкода. Спеціально засноване Товариство Бронте, знане в цілому світі, з вдячністю напевно б прийняло в центр своєї уваги — цей скромний з вигляду і багаторечевий змістом музей — український переклад її творів.

На стінах, завішаних портрета-

ми рідні, знайомих та професорів, що перші висловили своє признание творчості Бронте, також портрети активних ініціаторів, працівників і спонсорів Товариства Бронте.

Скільки ж їх! В кожній кімнаті вас зустрічають поглядом з портретів їх поважні лица і ви не можете не сповнитись пошаною до них, як рівнож до пам'яті письменниці, твори яких золотими написами їх імен голосно промовляють до вас із-за скла величезних шаф зібраних видань, і яскравими малюнками — ілюстраціями образів їх.

Якщо ви читали твори Бронте, перед вашими очима встають як живі яскраві мальовничі образи з надприродньо сильними почуттями Емілії Бронте з її «Вуттерінг гайтс», ясно окреслені людяні і незабутні герої «Джін Айр» Шарлоти Бронте, полетіть співуча мова поезій Анни і Емілії Бронте, повіває оспіваний ними святий вітер з «морс» — тих просторих болот, що вміли приймати й розуміти біль людини, втішати їх самотність, давати притулок бездомним, годувати голодних своїми травами і ягодами і стати місцем блукань духу безсмертних почувань людини. Так ясно стане перед вами сирітка Жанна з тріумфом своєї перемоги над життям, велетнем оживе страшний нелюдський у своїх почуттях циган з його безсмертною любов'ю до Катерини — жінки свого ворога, тужно озветься її плач у завиванні вітру і на зелених просторах тих же «морс» здається з'явиться блукаюча тінь їх з'єднаної в тім іншим світі любови. Це ж тут всього 5 миль від музею відбувалася дія цього твору і там ще й досі стоїть кнаїпа, де пив здичавілий брат Катерини. Не даром ці ясно окреслені образи знайшли вираз в американських різьбарів і скульпторів, залишаючись дійсно безсмертними.

Проходячи через музей, на пам'ятку ви можете купити портрети письменниці, багато ілюстрацій і навіть фігурки образків з її творів, як рівнож різноманітні краєвиди довколишніх околиць їх прожиття.

Словенні духом величі у цій простоті околиць і обставин їх побуту та доторком вічності невимрущої пам'яті діл людських, ви виходите на залиті сонцем поля, що розпочинаються зараз за хатиною Бронте і, розмістившись на м'якій зеленій траві, вслухаетесь в давно забуту і далеку рідну мелодію села, що лучить вас із споминами про далекий рідний край, де ворог викорчовує не тільки пам'ятки культури, а й мертвих з могил, бо «вони чужі йому й незрозумілі» — як писала наша Леся Українка.

З метою якнайкращого зазначення наших молодих читачів з головними містами і окремими, відомими, районами України, а насамперед, із столицею України — Києвом, розпочинаємо з цим числом новий відділ «Смолоскипу»: Шляхами України. Цей відділ опрацьовує А. Кобилко. Його перша із циклу розповідей — «У Києві на раночку».

У Києві на раночку

Недаром, очевидно, створив народ цю відому пісню. Ще на початку ХІ ст. в Києві було 8 базарів — такої кількості не знала тоді жодна західноєвропейська столиця. Центральним базаром був «Бабин торжок». Він містився там, де тепер стоїть будинок історичного музею. Недалеко від Бабиного торжка проживали численні торгові представники різних міст і країн. Існував новгородський торговельний двір, спеціальні квартали Києва заселяли купці з Німеччини, Венеції, Греції, Молдавії. Бабин торжок зручно зв'язувався з усіма районами міста.

На відміну від звичайних середньовічних базарів, неупорядкованих і брудних, Бабин торжок був парадним центром міста Володимир, на якому до виникнення Софійського Собору збиралось Київське віче. Біля торгу височіли кращі архітектурні споруди — велична Десятинна Церква князівська градія, палаци, терени, могутні укріплення.

Для прикрашення площі князь Володимир Святославич обставив її скульптурами — трофеями боїв під Корсунем. Серед скульптур були жіночі статуї — від них торг і дістав назву «бабин».

Київський торг був багатолюдний і шумний. Тому не випадково поети минулих часів часом звертались до таких порівнянь: «Слишах стук велик і крик, аки торзи снімаються» (тобто «шумно як на базарі»). Продавці і покупці голосно умовляли один одного, клялись і сперечались.

З Волхова і Західної Дніви, з верхів'їв Дніпра і його притоків «соляним шляхом» з Галича, «залізним шляхом» з Криму і Візантії, великим водним шляхом «із варяг в греки» купці привозили

(Докінчення на ст. 16)

Від національної романтики до національної революції

(Еволюція суспільно-політичних поглядів
Т. Шевченка)

Літературна творчість Тараса Шевченка починає розвиватися від 1838 р., себто від часу, коли поет перестає бути кріпаком, а заходами своїх друзів одержує вимріяну волю.

Свої перші твори пише поет без якоїбудь думки про випущення їх у світ; він пише їх для себе. Тому то й теми та сюжети цих перших, але вже сильних і свіжих, прекрасно зовнішньо оформлених творів, які являються шедевром в нашій літературі, були взяті строго лише з українського побуту. У всіх цих творах знаходимо в чудовій формі та різних варіантах народні мотиви. Але цей романтизм відпадає від Шевченка доволі скоро і в своїх дальших поемах він починає зупинятися над іншими проблемами. Поет починає цікавитися майже виключно нашою славною минулистю, гетьманами, козацько-гетьманською добою, яку дуже ідеалізує, ставлячи її на вершину, вбачаючи в ній джерело сили й жертвенності та вважаючи цю добу найславнішим періодом української минулості. Всі твори Шевченка, що появляються в тім часі, дихають цим подивом, захопленням і жалем за тим, що минуло. Особливо яскраво змальовує поет ці свої почування в «Тарасовій Ночі»:

Була колись гетьманщина,
Та вже не вернеться!
... Де поділась доля, воля,
Бунчуки, гетьмани?
... Тії слави козацької
Повік не забудем!

Несподівана поїздка поета в Україну 1843 р. відкриває йому очі на ту неправду й народню неволю, на той страшний лад, що в ті часи панував в Україні, заведений московськими царями. Цей факт надає іншого забарвлення й іншого напрямку творам Шевченка.

В зболілих грудях поета починає поводити гаснути вогонь захоплення козацько-гетьманською добою і він починає дивитись на світ більше тверезо й реалістично. Світогляд Шевченка м'яється під впливом того безмежного горя, яке він побачив в Україні. Він починає докладно аналізувати сучасність і минулину, історичні постаті й окремі епохи нашої національної історії і відкриває, що якраз колишні славні гетьмани спричинили подекуди ту величезну національну руїну, в якій він знайшов Україну. Вслід за цим висновком приходить критика, іронія, яка в міру зростання гніву в грудях поета набирає чимраз гостріших форм і виливается на папері в різних сатиричного характеру високої вартості поемах. Ось так, наприклад, в «Посланні», де Шевченко пише:

Раби, підніжки, грязь Москви,
Варшавське сміття — ваші пани,
Ясновельможнії гетьмани!

— особливо добре видно цей яскравий контраст. Однак це все рефлексії, які відносяться до минулості, що відійшла у вічність. Над нею може Шевченко лише боліти душею. Та сучасність видигає проблеми, які, як надзвичайно актуальні, ворухають серце й розум поета.

Почавши від 1840 р., його твори друкуються. Тепер вже Шевченко бачить інші, важніші завдання перед собою; він пише для народу. Він вже не народний романтик, а національний поет і пророк. Талант його зріс і зміцнів за останні роки його творчості. Тепер вже Шевченко бачить ту всю неправду і недолю, злочинне і небратерське поступування української інтелігенції, бачить кривди народу, бачить, що цей народ темний, закутий в кайдани, поневолений, пригнічений, і своїм гарячим сильним словом поет хоче збудити його, вплити в його душу хоч краплину давньої сили й гордості, розворушити приспані струни його серця, могутнім зривом визволити цей народ, який він так безмежно любить. Він тепер вже не мрійник — романтик, а борець-революціонер за волю і краще майбутнє свого народу. І ці сильні почуття породжують найкращі й найсильніші твори поета в цілій його літературній спадщині: «Псалми Давидові», «Іван Гус», «Кавказ».

Борітеся, поборете:
Вам Бог помагає!

— кличе поет в «Кавказі» і

... Встане правда, встане воля!

Але й вершини й досконалості в своїй творчості досягає поет безсумнівно вогненними словами свого невмирущого, вічного «Заповіту», цього смолоскипу, що передав наш великий борець — поет для грядучих поколінь, цього могутнього заклик до народу, до бою за волю, до повстання:

... Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою, злою кров'ю
Волю окропіте!

І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим, тихим словом!

Раїса Шило-Бакум



Микола Гоголь

(В річницю смерті)

Питання — яким був Гоголь письменником: російським чи українським — має за собою довгі роки дискусій, бо москалі приносять собі Гоголя, як автора «Мертвих Душ» і «Ревізора», як письменника, що писав московською мовою, не будучи москалем. Мовляв, Гоголь писав на актуальні теми тогочасної московської дійсності, а «Вечори на хуторі біля Диканьки», «Тарас Бульба», «Страшна Помста» та ін. — то лише невинний етнографізм та історично-романтичні студії. «Малоросія» — то лише край, «где вьсь облієм дишет», а «малорос-мужичок» — то лише галузь «великаво рускаво народа».

Мусимо об'єктивно подивитись на цю видну, кольоритну постать нашого письменника і намагатись вирішити питання: кому при служився Гоголь своїми творами — Москві чи Україні?

Нащадок старого українського козацького роду Гоголів — Яновських, Микола Гоголь виховувався в атмосфері любові до рідного краю, його великої історичної минушини, патріархальних взаємин шляхти зі селянством.

Освіта в ніжинському ліцеї, хоч і російською мовою, була далішим шаблоном у розвитку українського світогляду, українського уха, якого ніякі російські заборони та приписи викорінити не були в силі. Вдома молодий Гоголь жив під впливом чарівних оповідань з минулого, пісень, колядок тощо. Адже оповідання старого пасічника й послужили темою «Вечорів на хуторі біля Диканьки».

А гумор, своєрідний український гумор, що допомагав легше зносити життєві невдачі, лихо, пригноблення. Адже навчитись цього Гоголь міг лише в тісному зв'язку з народом. Впливи ж батька — драматурга оформили вражіння, допомогли йому стати великим співцем України.

Попавши на державну службу до далекого Петербурга, Гоголь безпосередньо зіткнувся з московським світом, світом цілком відмінним від українського, почув кпини з «малоросів», з їх мови, звичаїв, побачив погірдливе наставлення до всього, що не було московським і по-своєму відповів на це, написавши «Вечори на хуторі біля Диканьки», «Тараса Бульбу» та інші. Він доказав, що українці — народ свободолюбний, героїчний, народ, якого підкорити духово не можна, народ з культурою духа, до якої так далеко москалям.

Гоголь показав незміриму духову вищість українців і їхню самовіддану любов до рідного краю, рідної культури, любов, що доходить до самопожертви. Показав великі моральні чесноти, на які не спроможеться москаль.

Велична епопея визвольної боротьби України — «Тарас Бульба» — не даром стала улюбленою книжкою українського юнацтва. Хто не відчув разом з Остапом і Андрієм всієї привабливості раптового переходу зі шкільної лавки до бурхливого юнацького життя. Хто не впливався симфонією українського степу, не тремтів за долю-вислід бою під Дубном, кому не став бридким зрадник Андрій, що за матеріальні блага зрадив товариство, зрадив вітчизну. Кожний сприймав смерть Андрія від батькової кулі, як вислід справедливої кари.

Чи ж не оспівання нашої історії, нашого героїзму, нашої самопошвяти? У Гоголя кожний негативний тип (а їх так мало) дістає заслужену кару. Чи ж у «Страшній помсті» не засуджено зрадника свого народу на вічні, тяжкі, страшні муки?

Щодо позитивних типів, то письменник майстерними образами змальовує суворих лицарів Запор'яжжя, лицарів «без страху й закиду», правдивих синів Марса, але не завойовників, лише визволителів.

Відвага, лицарськість, самопошвята, ставлення інтересів товариства (не московської «общини»)

вище від особистих, висока чеснота — це риси притаманні українцеві, становлять частину його багатой психіки.

Які символічні величні образи!

А який же контраст до всього становлять картини з московського життя!

Аналізуючи його творчість, приходимо до цікавого висновку: в його творах з московського життя — жодного позитивного типу, жодного відрядного, милого для ока, образу, жодного явища поступу, — все моральний бруд і гниття, зіпсуття і занепад.

Найбільший твір з цієї серії — «Мертві душі» — реальний образ поміщицько-кріпацької Росії. Росії — придуркуватих Коробочок, тупоголових Собакевичів, кар'єристів Чічкових, п'яниць, розпусників і т. п. Одну порядну людину показано і то... німця. А московські селяни? Яка різка протилежність до дбайливого охайного, розумного українця.

Недаром Гоголь знищив вже цілком другий том повісті, сам злякався такої глибини занепаду й морального розкладу, такої безвиглядності, яку уявляла собою російська дійсність. Герої повісті — офіцери, поміщики, купці, міщухи, селяни, високі й малі урядовці, але ні одного, що прямував би вперед, який би подавав надії на поступ. Кожний за себе і для себе і, як мога, менше для громади. Продажність суддів і адміністрації, купецький обман, тупоголовість і брак почуття відповідальності та визиск, визиск і визиск. Всі тремтять перед батогами, запобігають перед сильним, страшенно бояться кари, а все таки люблять своє, остерігаючись, щоб тільки їх не зловлено на гарячому. І... тільки. Чи ж в такому середовищі шукати ідеалів?

Чи ж здібні ці азійці в європейському одязі дорівняти в благородності, самопошвяті, в любові до батьківщини хоч би такому Тарасові Бульбі? Чи здібний шулер-аферист Чічков дійти до героїського чину Остапа? Ні, не здібні, бо вони є ходячими трупами, що в собі самих, у своїй психіці носять зерно розкладу.

Перша вистава комедії обурила весь чиновний Петербург і передо всім самого царя. Всі побачили свій дійсний образ, немов у зеркалі.

Своєю тематикою і творчістю Гоголь є українським, як українськими є Шевченко, Франко, Леся Українка. Адже ніхто інший, як Шевченко, якого так ненавиділи і преслідували москалі, назвав Гоголя своїм братом, своїм великим другом:

«Ти смієшся, а я плачу,
Великий мій друже!»

В АРГЕНТИНІ...

Буенос Айрес (Вл. кор.)

3. лютого 1937 р. Союз Українсько-Аргентинських Студентів (САУС) вшанував пам'ять трьох сот студентів, які впали в бою під Крутами.

З цієї нагоди САУС видав спеціальну летючку в еспанській мові, розкидану в Буенос Айрес в кількості 4.000 штук. В летючці пишеться в короткій формі про бій під Крутами та закликається до боротьби з комунізмом. Як відгук на акцію САУС — були численні згадки про бій під Крутами в аргентинській пресі та радіо.

В неділю 3. лютого, о год. 10. вранці, були відправлені Богослуження і Панахида за поляглих Крутянців. Увечорі відбулась Святочна Академія в залі Централі Т-ва «Просвіта». В Академії взяли участь, крім численної української публіки, представники аргентинських і естонських студентів та українських організацій.

Свято розпочалось хвилинною мовчанкою, під час якої студент Любомир Думановський рецитував під акомпанімент фортеп'яну свою власну поезію, присвячену українським студентам — героям з-під Крутів. Після цього Свято відкрив голова САУС-у Богдан Коваль, який короткими, але яскравими, словами представив трагедію Крутянського бою. Реферат в українській мові виголосив Олег Яхно, а в еспанській — Дмитро Шуплат. Обидва реферати були дуже добре опрацьовані з ясними та конкретними напрямками в боротьбі з комунізмом та російським імперіалізмом.

В концертній частині виступили дуже успішно Люба Корбутяк (фортеп'яно) і молодий скрипаль Віктор Столовір, які дістали належне їм признание публіки.

Всіх присутніх зворушив своїм виступом представник естонських студентів Леопольд Нілтус. Його слова закінчення «Хай живе свобода» і «Хай живе вільна Україна» публіка прийняла бурною оплесків, які тривали кілька хвилин.

САУС видав теж програму святкування з представленням Крутянської трагедії в еспанській мові. Крутянські святкування САУС-у можна уважати за одні з найбільш вдалих на еміграції в цьому році. Поширенням святкування і на чужині крути ми не лише відзначаємо цю річницю, але й поширюємо таким шляхом боротьбу з комунізмом серед чужинців, яких може зустрінути така сама доля, яка зустрінула Україну.

На кінець Свята відбувся живий образ з рецитацією містоглови САУС-у Олеса Хама.

САУС за працею

22. грудня 1956 р. САУС влаштував дуже вдалу забаву з нагоди закінчення шкільного року, яка була дуже цікавою розважковою імпрезою нашого студентства і молоді.

3.-13. січня керівні члени САУС-у — Богдан Коваль (голова), Олег Яхно, Євген Задорецький і Володимир Сосенко відбули організаційну поїздку до Кордобі, де відбули зустріч з місцевим українським студентством в справі зорганізування студентської організації в цьому осередку.

Виступи її та Люба Мацюків

САУС влаштував в Буенос Айрес три виступи відомих українських співаків з Бразилії — її та Люба Мацюків, які були призначені для чужинської й української публіки. Всі виступи пройшли з великим успіхом, а студенти, які займалися адміністративно-технічними справами, виявили при цій нагоді свої організаторські здібності та вміння влаштувати такі імпрези. В програму виступів входили арії з опер «Дарлєсіяна», «Весілля Фігаро», «Мадам Батерфляй», «О Гварані» та українські композиції Лисенка, Степового, Лопатинського, Нижанківського, Ярославенка та інших. Обидвоє Ія (сопрано) і Любо (тенор) Мацюки виявили високу клясу свого ліричного мистецтва.

Б. Коваль в протикомуністичній маніфестації. Ми дов'далися, що новий советський амбасадор в Аргентині Костилов має представляти свої грамоти провізориному голові Аргентинської держави. Пізно у вівторок 29. січня ми дов'далися, що ця церемонія советського представника має відбутись в середу 30. січня о годині 11. вранці. Для поважнішої підготовки нам не залишалось багато часу.

В назначений день о годині 10. нас кількох зібралось біля Центрального Будинку Пошти. Ми мали три менші і один великий транспаренти, на яких були написи: «Хай живе вільна Україна!», «Локи вільний світ буде мати зв'язки з росіянами, що проливають українську кров?», «Україна — є першою жертвою московського терору». Наша група крім транспарентів розкинула велику кількість летючок і дісталась аж до самого авта Костилова, який був надзвичайно подежервований і переляканий. Після нас його прив'тали в подібний спосіб також мадьяри й інші емі-

грантські групи. При поворотній дорозі Костилова виступи маніфестантів стали більш гарячі. Поруч почалась бійка між мадьярами і аргентинськими комуністами. В цьому моменті до нас кинулись фотографи і репортери, яким найбільше заімпонувала наша група (якій пізніше місцева преса присвятила найбільше місця, поміщуючи в багатьох числах наші фотографії). Коли один з нас почав кидати гнилі яйця в авто Костилова, тоді комуністи напали на нашу групу. Вони хотіли за всяку ціну вирвати від нас транспаренти. Почалась коротка, але гостра бійка, в якій їм не вдалось здобути наших транспарентів. Бійку припинила інтервенція поліції. Ціла маніфестація пройшла успішно і перед в ній веда невеличка українська група.

Б. Коваль дає інтерв'ю для часопису «Хорватія». Завдяки праці, в ряді українських діячів в Аргентині — голови САУС-у, Б. Ковалю, дуже часто появляються в аргентинській пресі та радіо вістки про Україну. Б. Коваль з рани САУС-у вдержує теж тісні зв'язки з представниками поневолених народів. Хорватський часопис «Хорватія» з 24. жовтня 1956 р. помістив довге інтерв'ю з Б. Ковалем, як головою САУС-у, в якому Б. Коваль з'ясував теперішнє становище України та її боротьбу з російським комунізмом. Інтерв'ю є ілюстроване фотографією Б. Ковалю.

Третя річниця створення САУС-у. Це святкування відбулось у вересні 1956 р. і було попереджене дуже оригінальними оголошеннями в пресі, як напр.: «29. вересня 1013 року падав дощ», «29 вересня 1941 року світовий чемпіон боксу Джо Луїс переміг Лю Нова на к. о.»... і «у вересні 1953 року було засновано в Буенос Айрес САУС, а 29 вересня мала відбутись студентська забава».

Святкування САУС-у почались 16. вересня спеціальною радіовидицею, в якій виступив голова САУС-у Б. Коваль з промовою в еспанській мові.

20. вересня відбулось прийняття САУС-у для представників всіх українських організацій Аргентини та студентських делегатів інших національностей. Прийняття відкрив Б. Коваль. Секретар САУС-у О. Яхно з'ясував значення та завдання студентської організації, а заступник голови САУС-у О. Хам провадив цілоу церемонію. На прийнятті виступили представники естонських та хорватських студентів, як рівнож дуже численні представники майже від усіх українських організацій.

29. вересня, не зважаючи на великий дощ, відбулась студентська забава, в якій взяли участь теж представники студентства з

Кордобі (Ріта та Боні Цвірко, Ольга та Петро Ковалишин, Люба Дмитрук, Петро Шумик, Віктор та Нестор Стасишин). Забава пройшла в дуже приємній атмосфері.

Трьохрічному постійному голові САУС-у Б. Ковалеві за його активну діяльність, вдержування зв'язків з ЦЕСУС-ом і друзями в Європі і Америці, можна дійсно погратувати та побажати ще кращих успіхів.

Кордоба. (Допис Кордобійця)

Приємні відвідини. Кілька слів про гостину голови САУС-у в Кордобі. Українське студентство міста Кордобі з нетерпеливістю очікувало відвідини голови САУС-у, Богдана Ковалі, які він пообіцяв представникам українського студентства в Кордобі. В суботу 27. жовтня наша кордобська студентська громада привітала його на кінцевій станції автобусів в Кордобі, а вечором було влаштовано товаришське прийняття, на якому шановний гість мав приємність познайомитися із всіма нашими студентами та в дружній гутірці обмінятися думками над посиленням зв'язків між студентством Кордобі і Буенос Айрес. Наступного дня Б. Коваль виступив, як представник Т-ва «Відродження» і САУС-у на ювілейному святі 25-ліття заснування українського руханкового Т-ва «Сокіл». Його коротке, але зворушливе, слово присутні нагородили невтавлюваними оплесками.

Наступного дня Б. Коваль відвідав в товаристві студента інженерії Петра Шумика аргентинські наукові установи в Кордобі — факультет права, медицини, архітектури, інженерії, бібліотеку та ректорат місцевого університету. Б. Коваль відвідав також школу «Моссерат», в якій навчається українська молодь, як рівнож місцеві історичні пам'ятки.

Перед його від'їздом місцеве студентство влаштувало Б. Ковалеві прощальну вечерю. В дискусії, при обговорюванні студентських та культурного характеру справ, брали участь студенти: В. Стасишин, П. Шумик, В. і Р. Цвірко, О. Ковалишин, Л. Дмитрук, Н. Стасишин та д-р П. Ковалишин. Прийняття відбулось у п-ва Цвірків.

...В ЗЛА

Нова клітина МУН в Ньюарку

10. лютого ц. р. після кількох тиждневої підготовки були скликані в Ньюарку (ЗДА) Загальні

Збори для заснування клітини МУН. Збори відкрив А. Домарацький, член Головної Управи МУН і редактор сторінки МУН в «Свободі» — «Промін». Головою Зборів обрано Р. Шраменка, Голову ГУ МУН, а секретарем Ліліяну Криса.

На Загальних Зборах було виголошено дві доповіді: Р. Шраменко — «Ціль та завдання МУН» і А. Домарацький — «Історія та змагання української молоді». На Зборах виступив від Ньюйоркської клітини МУН молодий організатор доросту МУН, Олег Різник, та представник місцевого Відділу ОДВУ, М. Стебельський. Після доповідей відбулась жива і цікава дискусія.

До Управи Відділу МУН в Ньюарку обрано: А. Домарацький — голова, Дагмара Маслівець — заступник, Ліліяна Криса — секретар, Богдана Рицар — орг. референт, Тамара Гордон — скарбник, Роксолана Павлушин — контрольний. На Зборах обрано також Батьківський Комітет, який очолив П. Войновський. Збори закінчилися спільним прийняттям і забавою.

Студенти Балтімор — Крутянцям

Українська Студентська Громада в Балтімор (ЗДА) відзначила в цьому році річницю бою під Крутами дуже вдалою Святочною Академією.

27. січня була відправлена в місцевій Українській Православній Церкві Панахида за поляглих під Крутами студентів. Вечором цього дня відбулась Академія, яку відкрив і керував якою почесний Голова УСТ, д-р Ярослав Шав'як. Після відкриття і однохвилинної мовчанки учениця УМІ Тая Михайлишин вдіграла «Жалібний Марш» Діабелі. Доповідь про значення Крутянського бою виголосив Осип Зінкевич. Лідія Чумака відспівала «Думу» (слова Кулика, музика О. Бобиновича) та «Тугу» (композиція О. Залеського) при фортепіановому супроводі директори місцевого Відділу УМІ, Лідії Шав'як. Інсценізація «Літопис Крутів» (автор інсценізації — О. Зінкевич), в якій брали участь Лідія Чумака, Віра Сушко, Марта Пісецька, Михайло Пилипчук, Юрій Ілінський, Юрій Чумака — дала присутнім змогу ближче вглянути в події, які відбувались в Україні перед і після бою, та в саму Крутянську трагедію. З деклямаціями виступили Люба Купчик — «Крути» Дажбожича, Христя Совган — «Крути» О. Стефановича. Марійка Хмилевська та Тая Михайлишин виступили дуже вдало з фортепіановим сольо, а Віра Сушко, Лідія Чумака і Юрій Ілінський відспівали тріо «Хав стрілець на війноньку». Програму Свята закінчено виступом хору студенток УСТ, які виконали три пісні — «Видиш, брате мій», «Чор

ними хмарами» і «Ви жертвою в бою нерівним лягли».

Оригінально удекорували сцену Юрій Котик та Михайло Пилипчук, студенти декоративного мистецтва.

«TRIDENETTE»

З датою — березень — 1957, появилось перше число журналу 4-го Відділу МУН в Нью Йорку «Tridenette». Як видно зі складу редколегії — це самі юнаки і дівчата у віці 14-18 років, які, в більшості, родились вже в ЗДА, або там виростили. Як довідемося, ініціатором і душею цього журналу в англійській мові, який наразі видається циклоstileвим способом, є молодий Олег Різник, син панства Різників (мати — Голова УЗХ, батько — діловий Голова ГУ ОДВУ). Його організаторські здібності, відданість українській справі і справі МУН-у — можна дійсно подивлятися. Протягом кількох місяців Олег, з кількома своїми друзями, зумів організувати 40 нових, у юнацькому віці, членів для МУН-у. Нераз можна бачити в часі засідання ОДВУ, як ці юнаки, всі в однакових пілотках, з нашим націоналістичним тризубом, влаштовують через салю «парадний марш».

Видавання журналу, хоч і циклоstileвим способом, є неабияким успіхом 4-го Відділу МУН. Це один з виявів їхньої діяльності. В журналі є оригінальні статті, вірші початкуючих, переклади, інформації про їхнє життя, гумор, поради для молоді у виборі фільмів, книжок, театральних постановок. Журнал є цікавий і в майбутньому міг би поширитись та стати українським журналом навіть для американської молоді.

В склад редколегії входять: Р. Де Люка, З. Дяківська, В. Гошко, М. Катинський, Олег, Олександра і Мирослав Різник, М. Стасюк, З'рка Вишивана, В. Бабанський, Н. Держач.

Клітина «Зарева» в Нью Йорку

В першій половині січня ц. р. відбулись в Нью Йорку Загальні Збори місцевої клітини «Зарева».

Збори пройшли в діловий і дружній атмосфері. На них основно продискутовано цілий ряд актуальних питань, які зв'язані з діяльністю і завданням «Зарева». Зборами провадив О. Шевченко. В дискусії брали участь: Раїса Шило-Бакум, В. Бакум, В. Дмитрюк, О. Шевченко, Д. Фурманець, Д. Січ, В. Лас'йчук, Т. Сушик, А. Стедик, О. Зінкевич та інші.

Збори рішили відбувати систематично щомісячні зустрічі членства та доповнити ділову частину таких зустрічей також розвагою. До керівництва клітини обрано: В. Бакум, — голова, А. Стедик — заступник і скарбник, Д. Фурманець — секретар.

Для всіх нас країни Далекого Сходу є повні невідомого і таємничого. На видне місце з ряду країн стає Японія — країна Сходячого Сонця. Відсталала недавно на багатьох відтинках життя, Японія сьогодні стає на нові рейки державного і суспільно-соціального життя. Вона перша відчула весь жах і наслідки модерної війни у формі атомової бомби. Майже дванадцять років ділять від цієї сумної дати. Ми звернулись до молодого студента у Сорбоні Шіро-сан Ішімото з проханням подати для наших читачів в кількох словах образ сучасної Японії. П. Ішімото вивчає французьку літературу, він є з Токіо і є близько знайомий з найбільшим із сучасних молодих письменників Японії Шінтара-сан Гішівара. Ваше слово, Шіро-сан Ішімото. Редакція.

Знаючи дещо молодь європейську й американську, можу вам сказати, що сьогоднішня японська молодь мало відрізняється від своїх інших співтоваришів. Зрештою, це мабуть є нормальним. В теперішню пору багато дечого є спільного усій молоді. Кожна доба має свої питомі тіні чи світла і їхня печать, хочемо ми того, чи не хочемо, відбивається на людстві і зокрема — на молоді. На усій молоді. Таким чином різниця між передвоєнною і сучасною молоддю є велика. Але не забігаймо наперед. Зробімо у наших картинах певне чергування. І почнімо з головного.

Японія лежить на чотирьох головних великих островах і чисельних малих із 74 мільйонами населення. На чолі імперії, якою була наша країна, стояв імператор (мікадо). Його влада була необмеженою, а рід його, згідно з народною легендою, походив від богині Аматеразу. Легенд про початки Японії є багато, але видною історія стає з хвилюю, коли Йорітомо (7-ме стол.) одержав гідність «шоґун» (відповідає приблизно генералові). Ця гідність була спадковою і, отже, між шоґунами і мікадами почали вестись війни за впливи і панування. Врешті (кінець 8-го стол.) шоґун переміг мікадо: мікадо став тільки духовим головою держави, а вся військова влада перейшла в руки шоґуна. У другій половині 19-го стол. частина правлячої верхівки повсталала проти шоґуна, який був пригноблений підпорядковатися мікадові. Від того часу Японія стає для європейської цивілізації щораз більше промисловою.

До другої світової війни Японія вступала у більшість воєн, що проходили на Далекому Сході, і виходила з них повним переможцем, значно збільшуючи таким чином свої посілости і багатства. В 1941 р. Японія вступила у другу світову війну, заатакувавши американську морську флоту славним від тоді боєм у Перль Гарбур. Воєнне щастя усміхнулось нам пізніше ще у кількох боях, але відтак прийшли ряди невдач як військового, так і політичного характеру. І в 1945 р. прийшло підписання безумовної капітуляції.

Ця капітуляція позначилась, в першу чергу, на економічному житті країни: відпав зовнішній ринок, яким був Китай і інші країни південного сходу Азії. І коли зробити підсумок положення: країна знищена війною, робочі руки є, але брак засобів пустити індустрію в марш та і навіщо, коли вплив товарів не буде забезпечений — картина, яку Японія уявляла собою у післявоєнні роки, а ще більше духовий стан, який в ній представлявся, не були потішачими. Ці явища є, на мою думку, спільними усім країнам, які вийшли з війни потерпівшими. В кожному разі я це виразно помітив в Європі. Це мусіло зродити в нашій нації нові настановлення і шукання.

Ось так виглядало б історичне тло в кількох словах сьогоднішньої Японії.

Японія сьогодні

Знаючи більшість головних міст Європи і Америки, не можу сказати, що Токіо нагадує будьяке з них. Хіба нічними рекламними світлами. В такому разі, якщо шукати за подібністю, повинь неону Токіа нагадує може деякі західньо-американські міста. Своєю побудовою столиця Японії є зовсім іншою від усіх інших столиць. Характерним для неї, і в кожному разі мало позитивним, є те, що вона не має головних вулиць-артерій, які пробігали б усе місто і від яких відбігали б ряд інших вулиць, як це мають, скажім, Париж, Вашингтон чи Лондон. Розходитьсь про те, що Токіо — це склеєння ряду міст чи передмість і часто буває, що якась чудова вулиця розмірів паризьких Елісейських Полів раптом переходить у якусь незначну маленьку вуличку або навпаки. Тому часто оглядання міста чужинцями, які відвідують Японію, є доволі утруднене.

Але поза тим Токіо є гарне місто. Якщо ви запитаете мене, чим Токіо є типовим і чим воно відрізняється поміж всіма іншими великими містами світа (Токіо начислює під сучасну пору дещо понад вісім мільйонів мешканців), то я відповім без вагання: відсотком молодих облич на всіх вулицях. Для японця це явище не є аж надто видне, але всі закордонні спостерігачі його підкреслюють, називаючи з цього приводу японців молодого нацією, маючи на увазі риси характеру населення, а не його пересічний вік. Працьовитість, динамічність, нахил до досягнення неможливого — є нашими головними рисами. Це останнє пояснює багато явищ з японського життя, які видавалися б чужинцям на перший погляд дещо дивними.

Багато чужинецьких спостерігачів закидають японській молоді певний нахил до комунізму. На цю тему можна б розмовляти дуже багато і годі було б прийти до якогось ясного заключення.

Аналізуючи сучасний стан японської молоді, слід мати на увазі ментальність періоду довоєнного: духові цінності стояли так високо, що ніхто не збирався ставити їх в площину сумніву чи під знак запитання. Кожен японець вважав своїм святим обов'язком стати на службу цим цінностям. Зумисне не кажу «виконати обов'язок», бо це є цілкомовито що іншого. Виконання праці, принесення себе в жертву чи стояти на будьякій стійкій було рівнозначним до повсякчасної дії віддихання, приймання поживи чи спання. Це ж речі нормальні і без них годі було уявити собі життя в нормальних його формах.

І ось вибухає війна, а відтак приходить її нещасливий для Японії кінець. На японські острови

прибувають американські окупаційні частини. Все змінюється. Виявляється, що дотеперішні цінності не є ніякими цінностями. В ділянці політично-соціальної пропонується нові формули, які є чужі японській ментальності і релігії. Імператор, який вважався божим посланцем — перестає ним бути і стає звичайним головою держави без надзвичайних атрибутів. Те, що до тепер було святістю — стає собі звичайною легендою.

У такій ситуації японська молодь опинюється в якійсь порожнечі. Та чи тільки молодь.

У всіх творах, які описують американську молодь, ми не знаходимо ніяких нових ідей. Це скорше перелицювання європейських думок і пристосування їх до американських умов. Зрештою, навіть у таких їхніх формах зацікавлення американської молоді не є нам близькими вже хоч би з цієї причини, що наша ментальність і спосіб життя діаметрально різняться від американського: не зважаючи на те, що наше суспільство має багато менше єрархічних поземів від американського, зате в ньому є ще залишки феодалізму. Цього не треба легковажити. В такій неясній духовій атмосфері, додавши до цього образу невдоволення існуючим станом, наша молодь може легко піддатись тим чи іншим скрайнім формулам.

Мабуть не є секретом для ваших читачів, що японська молодь зайняла виразне становище супроти явищ політичного життя в центральній Європі, на Близькому Сході і в Африці. Це привело до того, що майже у всіх молодечих колах світу японську молодь почали називати прокомуністичною. Якщо тільки це становище нашої молоді послужило до утотоження з комуністичним табором, то дефініція не є правильною. Довгі покоління японців виховувались на пошані певних принципів. Одним махом чийсь волі не вдається знищити цієї пошани. Певна солідарність зобов'язує японську молодь стояти поруч своїх співтоваришів Азії чи Африки.

Не викликає великого подиву в нас виховання молоді у Советському Союзі. Це виховання надто є колективізоване. Молодь не може мати ніяких індивідуальних рис. Вже зарання молодь ставлять в правила (у французькому тексті автор висловився: «дан ле муть» — Ред.), з яких вона вийде такою, якою хоче її бачити держава. Незгідне з основами належного виховання є також крайнє використання советської молоді на всіх галузях суспільного життя. Це все є риси, які ніяк не імпонують нашій молоді. Але є багато чого в політичній пропаганді, супроти чого японська молодь не є глуха. Це сила пропаганди.

Обговорюючи сучасні риси майбутніх японських громадян, не можна помислити мовчанкою освіти. Тим більше, коли широка і солідна еманципація дає молоді, мені здається, дещо ліві настрої. Принаймні в соціальної ділянці. Коли до війни в Японії начислялось до 50 високих учбових закладів, то тепер їх є дещо понад 200. До них пішла молодь з усіх соціальних прошарків сучасної Японії. Додавши, що не завжди вдається молодим абсолювентам одержати відповідну до їхніх дипломів працю — стають дещо яснішими причини тих чи інших настроїв японської молоді, а тим самим більшої частини населення.

З вищих рядків виглядала б Японія в дещо темнуватому світлі. Це не було б ані правильним, ані дійсним осудом сучасної Японії. Не зважаючи на нашу програму в минулій світовій війні, яка, як перша, мала дуже великі наслідки на наше майбутнє, матеріальних ран на нашому організмі

вже майже не видно. Завдяки широким формулам американської системи наш державний промисл й індустрія, майже цілковито знищені під час війни, могли відбудуватись і набрати певного розмаху. Часи, коли Японія експортувала свої годинники ваговими одиницями (читачі пригадують, що перед війною Японія продавала годинники на кілограми — Ред.) пройшли. Японський продуцент починає переконуватись, що ринок завойовується не масовими товарами, а якісними і не надто дорогими.

Японські підприємства корабельного будівництва пустили на воду в минулому році 1.538 тисяч тонн поємності тоді, коли Англія, яка мала першість в цій ділянці від віків, випустила тільки 1.457 тисяч тонн. Теперішній рік буде мабуть ще більше прөмовистий, бо під сучасну пору Англія має в будові 1.343 тисяч тонн, а Японія — 2.038 тисяч. Сьогодні все населення держав Південної Америки подорожує в автобусах японської марки. Коли до війни Японія продавала південно-східній Азії морські гудки чи годинники-будильники то сьогодні вона їм продає залізні дороги, льокомотиви, електричні центральні. Ба, більше. Японські інженери, які в доволі великій мірі вчилися у Франції, сьогодні продають ліонським шовкопрядним заводенням машини японської будови, що електрично ткатьмуть шовк.

І все це по низькій ціні, на яку дозволяє швидка праця, виконана повільними робітниками. Це останнє звучить дещо дивно. Так, японська робоча сила вважається повільною, але процес виконання замовлень прискіується певними плянами. Таким чином корабель, який виконується в Англії протягом одинадцяти місяців, в наших заводеннях він не лишається довше сімох місяців.

Це, може, дещо дивно звучатиме для тих, які знають країну Сходячого Сонця — Японію із її передвоєнних років. Коли вона була відомою з опійового чаду, чайових сальонів із красунями Далекого Сходу «гешаг». Не можна сказати, що сьогодні це все вже перевелось. Соціологи знають, що зкрайньо різкі зміни не приходять на проміжку двох днів, зокрема саме в країнах Далекого Сходу (це видно також із прикладу Китаю, де зміни коштували мільйонів жертв і де, все таки, вони так скоро не прийшли — Ред.). В Японії, яка переживає під сучасну пору своєсвідний духовий струс, на це треба довшого часу.

Сучасна Японія це не тільки країна, що шукає своє місце під небом в ділянці ідей і доктрини, це, передовсім, країна солідної і широко zakresної праці. Перед нами ще багато праці, впертої праці і послідовної. Вона буде запорукою ставання Японії і віднайдення належного її місця на Далекому Сході. Зокрема в сучасній світовій констеляції, коли йде ґрунтовний перегляд людських вартостей і означення місця народів у прямій функції до цих вартостей.

Шіро-сан Ішіміто



ЗДА

Приневолена капітальними подіями на Близькому Сході в минулому році — уневажнення Насером договору про інтернаціоналізацію Суєзького Каналу, інтервенція Англії і Франції, проникання Москви на Бл. Схід включно до закладання прихованих модерних летовищ — Америка почала гарячково шукати шляхів до зниження арабської гарячки. В зв'язку з цим на початку цього року Айзенгауер виголосив велику промову, відому під назвою доктрини Айзенгауера. Нею уряд ЗДА ангажується до конструктивної допомоги Близькому Сходу в першу чергу в економічній діяльності. ЗДА готові дати матеріальну допомогу арабським державам Б. С. для зрівноваження їхніх державних бюджетів і розв'язки внутрішніх соціальних проблем. ЗДА протиставлятимуться всіма засобами советському прониканню на Близький Схід.

Оскільки Франція і Англія повернули з Єгипту на свої вихідні позиції, то Ізраїль затримав під своєю контролею райони Гази та Акаба. Перший з них відомий за нападів єгипетських боївок на жидівські рільничі кооперативи, другий — це вікно чи радше двері Ізраїля на південь. Бажання ЗДА зробити і в цій діяльності порядки натрапляють на труднощі: араби вимагають категоричного поставлення до жидів. Виконання цього викликало ряд труднощів, від міжнародних почавши і на внутрішніх у ЗДА кінчаючи.

Англія

Не зважаючи на те, що Європа все знаходиться під загрозою советських дивізій, що стаціонують у Східній Німеччині, англійський уряд намагається перевести редукцію своїх дивізій, які стаціонують в Західній Німеччині. Цей план є зумовлений проблемами економічного характеру. Конференція західно-європейської унії, що відбулась в Лондоні прикінці лютого поставила негативну до урядового англійського плану.

Зменшуючи людський потенціал своїх збройних сил, генеральний англійський штаб має на меті перевести реорганізацію військових одиниць в напрямку збільшення їхньої потужності. Другою допоміжною силою має бути ракетна зброя. Вона щораз більше приковує людську опінію. Са-

ме своїми ракетами Кремль загрозив Париж і Лондон в часі інтервенції французьких і англійських військ в Єгипті.

Еспанія

Від довгого ряду років Еспанія знаходиться у своєрідній політично-економічній ізоляції. Брак економічної «вентиляції» відчувається тут доволі важко. Економічні кризи хвилями котились країною раз-у-раз. Це приводило до соціальних струсів. В минулому році прийшло до деяких штрайків. Прийшло рівнож, як звичайно, до молодечих маніфестацій, зокрема між студентством. Врешті, в лютому ген. Франко «запропонував» раді міністрів здемісіювати. В новому уряді є ширші національні представництва. Рівнож у керівництві фаланги зайшли певні реорганізації.

Франція

В лютому в Парижі відбулась конференція прем'єрів міністрів європейської «шістки» (Бельгія, Голляндія, Італія, Люксембург, Німеччина і Франція), на якій прийшло до остаточного узгодження договорів про Євратом (європейський атом — інституція шости, покищо, названих держав для спільної розбудови, чи радше спільними засобами, індустрії з метою всебічного використання атомової енергії) і Спільний Ринок.

Спільний Ринок має багато ширше поле діяльності, ніж це виглядало в первісній його дефініції. Сьогодні вже не розходиться знести кордонні бар'єри для тих чи інших товарів чи зревідувати мита. Сьогодні співдія між різними секторами суспільного життя повинна б бути всецілою з метою себе доповнювати. Саме це і береться під увагу у Спільному Ринку. Велику увагу звернено на Африку, як на величезний резервуар природних багатств. На розбудову африканських територій призначено суму 500 мільярдів доларів на 5-річний речинець. Величезна частина з цього капіталу піде на піднесення добробуту африканського населення.

Підпис обидвох договорів мав відбутись в Римі при кінці березня.

В міжчасі французи ведуть гарячкові геологічні досліді в середній Сагарі. Енергетична скрута приневолила до поважних ін-

вестицій і великих зусиль. У самій Франції знайдено доволі надійні нові родовища нафти і поважні багатства природного газу. Але, мабуть, найбільш надійними виявляться родовища нафти в глибинах пустельної Сагари. Останнім часом спеціальна група геологів у співпраці з військовим командуванням веде тут досліді над скалистими горбинами Гогару, де мали б бути значні сліди поважного відсотку уранію в скалах.

Близький Схід

Під тиском певної частини асамблеї Об'єднаних Націй, а в першу чергу — ЗДА, Ізраїль опустив райони Гази і Акаби, які він окупував від часу інтервенції проти Єгипту.

Район Гази став відомим на протязі короткої історії нової жидівської держави боївовими нападами, які тут організували єгиптяни проти жидів. Другий — Акаби — положений над проливом тієї ж назви, мав важніше значення для жидів. Він доходить до самих кордонів Ізраїля, але кілька десятків клм. на південь від жидівських кордонів єгиптяни збудували міцну морську базу і з неї не пропускали жидівських кораблів з проливу до Червоного моря і відтак до Індійського океану чи з океану до проливу і до кордонів Ізраїля. Це сильно відчувалось в жидівській державній господарці. Окупація положила кінець блокаді.

В одній з промов Айзенгауер заявив, що ЗДА вважатимуть акабський пролив за міжнародні води, якими матимуть право проходити всі кораблі без винятку. Тому цей район, як рівнож район Гази, зайняли військові відділи ОН.

Але такий вихід із ситуації зовсім не гарантує безпеки на Б. С. Відчуваються сильні розбіжності у внутрішній політиці Ізраїля. Деякі кола є проти урядової політики відходу із зайнятих територій, вважаючи, що ОН спокою не забезпечить. Тому вже зараз у прикордонних кібуцах (рільничі кооперативи) жиди виставляють варту і працюють із зброєю в руках, сподіваючись єгипетських нападів, як у попередніх роках.

Збірка Секцій Української Молоді в Аргентині:

Збірка листа ч. 101. Збірку перевів п. Богдан Жаб'юк (Бериссо). Жертвували: по 10 пезів — Г. Чорній, П. Лесюк, І. Колодій, Д. Притула, П. Кочовський, І. Николяк. По 5 пезів — М. Галасовський, А. Черкас, С. Романів, М. Кучвара, Й. Шевчук, С. Костіря, Г. Тимчишин, Н. Янкович, Р. Кучвара, Т. Петров, З. Р. Тимчишин, Б. Жаб'юк. По 3 пези — С. Гудяк, Ю. Гук, К. Шрейнер. По 2 пези — І. Янчишин.

Збірка листа ч. 102. Збірку перевів п. Ярослав Вітошинський (Авеллянеда). Жертвували: по 20 пезів — Ярослав Вітошинський. По 10 пезів — Л. Вітошинський, Ірена Липак, Т. Стегній, Роман Дрбниця, Є. Тарас, В. Попович, Б. Вітошинський, Данило Пена, Євгенія Пена. По 5 пезів — А. О. Вітошинська, Е. І. Вітошинський.

Збірка листа ч. 103. Збірку перевела Секція Молоді ім. О. Ольжича при Централі Т-ва «Відродження» (Буенос Айрес). Жертвували: по 10 пезів — К. Вітковський, В. Карпук, М. Рігурка, В. Новожарський, А. Суцки, В. Ярмолук, П. Сосовський.

Збірка листа ч. 104. Збірку перевів Богдан Коваль (Буенос Айрес). Жертвували: по 20 пезів — Богдан Коваль. По 10 пезів — Ю. Маліщак.

Збірка в ЗДА:

Збірка листа ч. 110. Збірку перевела Марта Березюк (Міннеаполіс, ЗДА). Жертвували: по 1 дол. — Олена Березюк, М. Жупник, Софія Тимчишин. По 1.50 дол. — Федір Андрійшин. По 0.5 дол. — П. К'лочко, інж. С. Тисовський.

Збірка листа ч. 113. Збірку перевів п. О. Біланюк (Ен Арбор, ЗДА). Жертвували: 5 дол. — О. Біланюк.

Збірка листа ч. 131. Збірку перевела п-ні Ярослава Кушнір (Ютіка, ЗДА). Жертвували: 1.25 дол. — 26 Відділ ОДВУ-Ютіка, по 1 дол. — Б. Кізін, О.

Томич. По 0.50 дол. — Ю. Кушнір, Я. Кушнір, З. Боднарчук, М. Боднарчук, О. Літинська, проф. І. Василик, С. Літинський, В. Ярмач. По 0.25 дол. — М. Войтович, Юрій Кушнір, Зореслава Кушнір.

Збірка листа ч. 140. Збірку перевела п-на Маруся Попович (Клівленд, ЗДА). Жертвували: по 5 дол. — Маруся Попович, Іван Попович.

Збірка листа ч. 156. Збірку перевів п. І. Турянський (Ньюарк, ЗДА). Жертвували: по 1 дол. — О. Суховерський, С. Манько, М. Стебельський, І. Турянський.

Збірка листа ч. 171. Збірку перевів п. Є. Кульчицький (Дітройт, ЗДА). Жертвували: по 5 дол. — Є. Кульчицький. По 1 дол. — І. Логоцький, П. Запорожеч.

Збірка листа ч. 128. Збірку перевів п. С. Касіян (Міннеаполіс, ЗДА). Жертвували: по 2 дол. — С. Касіян, А. Процай, М. Гіпський. По 1 дол. — інж. І. Янович, П. Воробай, І. Грещак, Ю. Пундик, О. Сенік.

Збірка в Канаді:

Збірка листа ч. 24. Збірку перевів п. О. Маслівець (Канада). Жертвували: 3 дол. — О. Маслівець.

Збірка листа ч. 141. Збірку перевела п-на Христіна Паліїв (Монтреаль, Канада). Жертвували: по 2 дол. — Христіна Паліїв, д-р М. Антонович. По 1.50 дол. — майор О. Винницький. По 1 дол. — Б. Турчанюк, Віктор Л. (нечіткий підпис), М. Граб, С. Кутний, д-р П. Маценко, В. Захаркевич. По 0.50 дол. — І. Новосал, інж. Л. Дитиняк.

Збірка листа ч. 157. Збірку перевів п. Б. Турченко (Монтреаль, Канада). Жертвували: 5 дол. — Б. Турченко.

Всім Вш. Збірщикам і Жертводавцям складаємо щирю подяку.

«Смолоскип»

У Києві..

(Докінчення зі ст. 8)

в Київ сировину і сільськогосподарські продукти, предмети розкоші, золотий і срібний посуд, зброю, вина. В обмін на це купувалось на торгах різні ремісничі вироби. На київські шиферні прясельця (пристрій до веретен) був великий попит у Польщі і Ролзькій Болгарії. Залізні висячі замки довгий час називались у Чехії «руськими замками». Скляні браслети, які вироблялись в майстернях Подолу, були любимими прикрасами ж'ноок. Але головними предметами київського вивозу були хутра, мед, віск.

З огляду на запізнення друкарських праць це число «Смолоскипу» виходить із запізненням. Подібна доля спіткає, мабуть, ще й наступне число. За ці початкові недомагання просимо наших Вш. Читачів вибачення.

ПОБАЖАННЯ РЕДАКЦІЇ «СМОЛОСКИПУ»

Редакція «Смолоскипу» складає найщиріші побажання співробітникам нашого журналу:

Володимирові Дмитрюкові, з нагоди одруження з панною Мирославою Гаюк та одержання ступеня бachelора електричної інженерії в Нью Йоркському Сіті Коледжі.

Олександрові Шевченкові, з нагоди одруження з панною Любою Дзябенко та одержання ступеня бachelора електричної ін-

женерії в Нью Йоркському Сіті Коледжі.

Дмитрові Пілецькому, з нагоди одруження з панною Орестю Помірко.

Адріанові Степикові, з нагоди одержання ступеня бachelора електричної інженерії на Нью Йоркському Сіті Коледжі.

Щастя Вам Боже, Друзі, у житті і праці!

Високошкільні Тижні. В цьому році ЦЕСУС організує 6-ий Високошкільний Курс Українознавства на загальну тему «Європейське покликання України». Рівнож СУСТА організує подібний Курс, який відбудеться в половині червня (правдоподібно у Філадельфії) на тему «Україна в часі другої світової війни».

БАЛТИМОР • ТОРОНТО • ПАРИЖ



ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ І СТУДЕНТСТВА

"SMOLOSKYP"

MAGAZINE OF THE UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS

ЗМІСТ



Сергій Петрович — Гіркі будні
нашої молоді в Україні

З життя української молоді в
Україні

П о е з і я :

Петро Дорошко — Десна

Микола Карпенко — Білі лілеї

Микола Скибка — ***

Григорій Донець — Під Каневом

Бернард Шов — Жанна д'Арк
(переклала з англійського В.
Квітка)

Олексій Девлад — Степові моги-
ли

Укр. молодь на чужині

О. Зінкевич — Українська Сту-
дентська Громада в Балтімор

Справи молоді і студентства в
Канаді

Спорт в Україні

Світ і люди

Нове в техніці

Хроніка

bylko (Paris, France), Wasyl Mychaltchouk (Paris, France), Rayisa Shylo-Bakum (New

" Sm o l o s k y p "

Magazine of the Ukrainian Youth and Students

Published by the Golden Gate Publ. Co Inc.

P. O. Box 1101, STN. «D»

Toronto 9, Ont. Canada

EDITORS:

Osyр Zinkewytch. (Baltimore, Md. USA), Iwan Silecky (Washington, USA), Askold Koryuk, N. Y., USA), Bohdan Kowal (Buenos Aires, R-ca Argentina).

Subscription: Price \$2.00 yearly — Single Copy 20 c.

Cheques payable to: Golden Gate Publ. Co. Inc.

Managing Office: «Smoloskyp» — P. O. Box 1101, STN. «D»

Toronto 9, Ont. Canada

« С М О Л О С К И П »

Журнал української молоді і студентства.

Появляється з початком кожного місяця.

Видає Видавнича С-ка «Золоті Ворота» в Торонто.

Редагує колегія в складі:

Осип Зінкевич (голова Редколегії), Іван Сілецький, Аскольд Кобилко, Василь Михальчук (Відповідальний Редактор), Раїса Шило-Бакум і Богдан Коваль.

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. Статті поодиноких авторів не завжди висловлюють погляди чи становище Редакції. Передрук окремих статей дозволяється лише за виразним поданням джерела.

Матеріали і кореспонденцію з європейських країн проситься слати на адресу Редакції «Смолоскипу»:

«Smoloskyp»

Boite Postale 9

Argenteuil (S. et O.)

F r a n c e

Матеріали і кореспонденцію з американських країн та всю вимінну пресу проситься слати на адресу Всеамериканського Бюра «Смолоскипу»:

«Smoloskyp»

3210 Tartarian Court

Landsdowne 27, Baltimore, Md., U S A.

Адреса Видавництва й Адміністрації:

GOLDEN GATE Publ. Co. Ltd.

Toronto 9, Ont., Canada.

P. O. Box 1101, STN. «D»

Річна передплата журналу — 2 дол. Ціна одного числа — 20 центів.

ПРЕДСТАВНИЦТВА «СМОЛОСКИПУ»:

ЗДА і Канада: «Golden Gate»

P. O. Box 1101, STN. «D»

Toronto 9, Ont. Canada.

Франція: Askold Kobylko — Boite Postale 9, Argenteuil (S. et O.) F r a n c e.

Аргентина, Чіле, Парагвай: Constantino Vitkowskyj

Maza 150, Buenos Aires

Rca Argentina

Бельгія: Roman Ripak — 58, rue de L'Aqueduc, Bruxelles, Belgique

Обгортка проекту студента мистецтва ЮРІЯ КОТИКА (Балтімор, ЗДА)

Гірки будні нашої молоді в Україні

Хоч як стараються молоді кореспонденти української молодечої преси в Україні майстерно опрацьовувати свої дописи, хоч як пильно їх переглядає цілий штаб редакційних колегій — все одно їм важко приховати правдиву дійсність в Україні. Вона їм висмикується поміж пальцями і хоч-не-хоч, то тут, то там, вкладається в рядки. Вона, нехай читач вибачить за порівняння, немов той «ванька-встанька»: як його не положи, а він все встане. Так, годі правду приховати!

Пишучи ці рядки, маємо перед очима кілька чисел органу центрального комітету комсомолу України «Молодь України», в яких редакція робить наголос на перебіг робіт по побудові Донецького Каналу.

Про цей канал говорилось в Україні вже кільканадцять років, обмірковуючи ці чи інші пляни, одначе, пляни не приймалися з огляду на бюджетові обтяження в інших галузях, які були більше важливі для Кремля. Але проблема хліба, проблема продажі української пшениці закордон, щоб мати більше чужої валюти для фінансування своєї агентурної роботи закордоном приневолили Москву нарешті погодитись на побудову каналу. Тим більше тепер, коли хрущовські цілинні землі більше стояли ніж дали прибутку (відома, що ціна одного центнара, вирощеного на тих цілинних землях, була в три рази більша від ціни такого ж центнара, вирощеного в Україні). І ось недавно приступлено до трасировки каналу і самих земляних робіт.

Траса каналу — Північний Донець-Донбас — проходить почерез найсухіші землі південно-східньої України. Посуха і брак води в цих районах не дозволяють на його повне використання. Води Донця, допроваджені аж сюди каналом, могли б зрошувати довколишні райони за допомогою відповідних гребельних споруд і іригаційної системи.

Вже в цьому році вода із Донця дійде до Горлівки (осередній Донбас), а в слідуючому — Сталіно, тому в цьому році із траси треба викопати біля 19 мільйонів кубометрів землі і вкласти біля 350 тисяч кубометрів бетону. Роботи великі. Великі, коли зважити, що

поважну їх частину виконує комсомол України, коли зважити, що цю молодь приневолюють до щораз більших виконувальних понад передбачені пляни або давати слово про виконання речей, які противорічать елементарним законам механіки. І в молодого західнього читача стане питання: як же ж це так, чому? А тому, що всі російські країни і народи Москва вважає своїми колоніями, а тому використовує на всі можливі лади, вміло прикриваючи свої акти відповідною пропагандою.

В ч. 39 (8014) згаданого часопису кореспондент газети повідомляє, що теслярські бригади по будові каналу зобов'язались виконати плян по споруді мешканевих будинків на 150-180 %. Треба додати і підкреслити, що згадані бригади це бригади молодіжні. Робітничі норми в Советському Союзі не належать до таких, які виконуються підтанцюючи. Коли планувальники укладають ці норми, вони беруть під розвагу перш за все людські можливості. І коли ці юнаки приневолені до виконання аж 150-180 %, це означає, що перед ними стоятимуть багато недоспаних ночей, багато понад нормальних годин праці. Прощайте недільні відпочинки чи розваги — скажуть молоді хлопці. В неділі прийдеться тесати стовпи, складати стіни чи укладати підлоги в бараках. Щоб понаднорму виконати!

Там же говориться, що успіх праці викопування землі залежатиме від того, чи шофери встигатимуть вивозити викопаний ґрунт, і кореспондент додає, що один із шоферів дав слово проїхати своїм грузовиком... 160 тисяч клм., не віддаючи його до капітального ремонту. Крім цього, цей шофер виконує щоденно втричі більше від передбаченої норми. Нехай молоді читачі-механіки розважать це пряме безглуздя і брак основних знань київських редакторів в ділянці механіки. Виконуючи більше ніж було передбачено нормами, автомобіль так само як і людина перепрацьовується і в ньому трап-

лятимуться більші чи менші аварії. І якщо юнак не буде давати свого грузовика до ревізії з огляду на страх перед властями, тоді він буде приневолюений сам його переглядати і в такому разі ревізія буде менше солідною. А крім цього вона виконуватиметься на кошт перевиконання норм, чи вірніше на кошт часу, який мав бути спожитий на виконання не тільки понаднорм, а й самих норм. Пощо ж тоді писати такі небилиці в «Молодій Україні»?

Але є ще й кращі образи, як ось (там же). На дільниці біля Горлівки працює група понад сто комсомольців. Вони постановили працювати в неділі, щоб за зароблені карбованці придбати для свого клубу... (ви ніколи не відгадали б, читачу, що хочуть купити комсомольці) радіоприймач і телевізійний апарат!

Західня молоде, яка ти є щаслива.

Держава про тебе дбає на кожному кроці і за це ти маєш право критикувати свою державу, своїх керівників. До твого голосу прислухаються. А тепер глянь на своїх співтоваришів в Україні: щоби влаштувати свій клуб, щоб мати хоча мінімум розваги — радієвий апарат, про телевізор не згадуємо, це є просто вигадка редактора «М. У.», навіщо ж придався в Горлівці цей телевізор, коли вона віддалена від Києва на понад 600 клм. і від Ростова — на понад 200 клм.? — Отже, щоб хоча придбати звичайний радіоприймач, хлопці мусять працювати в неділі. І з цього радіоприймача вони почують під час вечері годинну промову якогонебудь члена ЦК партії або пісню про «щасливе колгоспне життя».

Проте в мене особисто є сумніви до того, чи вони взагалі будуть слухати радіопередачі. Бо ось в попередньому числі цієї ж газети з одного листа до редакції довідуємось, що в Умані (знаходиться на границі південної Київщини і східньої Подільщини), яке є районним містом Черкаської області, ще й досі, в 1957-му році, є частини міста, що не мають електрики і люди освітлюють свої помешкання нафтовими лампами. Що ж тоді говорити про незначне село Горлівку на сході розлогих степів Катеринославщини? Все це служить тільки тому, щоби заквітчати перед поглядом інших районів нещасне життя буднів української молоді на важких каторжних роботах при каналі, як рівнож, щоб показати пропагандивно перед закордоном «щасливе» життя українського комсомолу біля радіоприймачів і телевізорів.

Дійсний образ стану «перевиконань»

норм подає дещо число 46 (8021) тієї ж самої газети. В голосі з робіт по побудові каналу подається, що в селі Майорському недалеко від Горлівки будується бетонний завод і, не зважаючи на те, що незабаром згідно з пляном завод має бути відданий в експлуатацію, роботи його по його побудові зроблені зазедве на 60%. Все це є спричинене браком технічного устаткування. «Устаткування доходить до нас — пишуть даліше звітодавці — зі складу контори технічного постачання управління Донбасканалбуду, Але надсилається воно безсистемно. От і сталося так, що потрібні нам матеріали потрапили у Часів-Яр.» Або даліше: «До цього часу управління не подало нам проекту для приміщення компресорної. Через це ми почали із запізненням будувати і склад для цементу».

Це є маленький фрагмент недоліків, чи радше образів дійсного стану, які попалися нам у руки. Знаючи советську дійсність, можемо з усією певністю сказати, що цих недоліків є дещо більше і вони трапляються багато частіше ніж нам може часом видається. Трапляються вони, згідно із правдою, яка просмикнується на сторінки молодечої преси, й у вугільній промисловості. Відомо ж, що на цю галузь державної господарки Москва ставить свою повну увагу. Тим часом відповідальний редактор «Молоді України» І. Семенець мусить писати про перевиконання норм у всіх галузях державного будівництва, про 150-відсоткові понаднорми і т. д., і т. д.

Але крім цих непосильних нелюдських методів для виконання робіт, застосованих до української молоді шляхом приневолення виконувати понаднорми, є ще інші більш звірські: це відривання шкільної молоді від освіти і запроторювання на роботи в колгоспах і шахтах. Як і в інших ділянках політичні керівники виявляються незвичайно здібними спецами в усній словесності. Але гляньмо вперед на факти.

В числі 39, вже цитованому, «Молоді України» ціла друга сторінка присвячена цим справам. За вихідну базу редакція бере село Мало-Михайлівці на Дніпропетровщині. Виявляється, що майбутні абсолюенти десятирічок «постановили» не продовжувати даліше своїх студій, а з атестатом зрілості в руках повернутись у батьківське село, щоб... доїти корови (і це дослівно, читачу), їх доглядати, викормлювати телята і т. п. З цією метою, щоб найбільше десятикласників притягнути до колгоспів, проходять збори, збираються підписи і при цьому підписи цілком «добровільні» (і тут саме видно весь сприт редактора «М.У.» і його начальників). Про це вказують навіть поміщені на цій сторінці кілька знімок. Ось вони.

Ретушовка літографічного відділу друкарні ніяк не приховує сумного пресумного обличчя Клавдії Діденко. Вона ж плянувала, кінчаючи десятирічку, вступити до інституту, студіювати літературу, досліджувати народню творчість. Мрії порвалися з хвилиною, коли опинився в руках атестат зрілості. Її призначили працювати в немеханізований телятник. Так в статті й написано.

Отже, призначили. Чому ж тоді розписуватись про ентузіазм молоді, добровільні підписи?

Ще сумнішою є Раїса Лашко. Після десятого класу вона поїхала у Дніпропетровськ. Думала поступити у педінститут. Відкинули. Нічого не лишалося іншого робити, як поступити дояркою в колгосп. Спочатку вона розгубилася як пише сама, але за допомогою товаришів почала помало привикати. Очевидно. Іншого виходу не було. Але хіба найбільше вимовною є кліща, де десятикласниці згаданого вище села підписують «свої» заяви про «добровільний» перехід на роботу в колгосп. Їх є п'ять і здається, що майже видніють у кожній сльози в очах. Обличчя зрезигновані і повні відчаю: прощайте мрії, прощайте молодечі надії — майже можна читати на молодих сумних обличчях — прощайте науко, прощайте знання, до яких ми рвалися і які ми прагнули здобути.

Це малий образ із великої і сумної дійсності в Україні. Ми свідомі того, що молодь мусить працювати, багато працювати, бо в праці вивершується характер, кристалізується поняття обов'язковості, оформлюється дружня солідарність. Але коли безустанку говориться про недостачу висококваліфікованих кадрів — зрештою, це видно із повищих дописів про працю на каналі, з відсутності організаційного хисту, коли приходиться синхронізувати окремі відтинки складніших праць — а як тільки молодь киється до освіти, просякне бажанням озброїтись глибшими знаннями, так відразу з'являється могутня рука партії, щоб брутально кинути цю молодь туди, звідки вона вийшла.

Це явище не є відірваним. Така ситуація триває кілька віків, відколи Україна попала під «ласку» Московської імперії. І саме в цьому заключається ця «ласка». До 1917 р. нам важко було потрапити на шлях високої освіти, бо ми були замало «благонадійні» в очах Петербурга. Сьогодні часи змінилися. Імперія перелицювалася. У відповідний спосіб треба було перелицювати і настанову правлячих кіл. Але рівночасно треба було пам'ятати про пропагандивний корм за кордон, освіта, мовляв, охоплює в нас широкі круги. І ось молодь пускають покусити освіти, але тримають її солідно на прив'язі. Таким чином молоді люди можуть проника-

ти в нові для них світи науки, але не далше, як дозволяє ланцюг. Не далше.

Отже, закордон довідується, що в Україні велика частина колгоспників — це люди із повною середньою освітою. Але світ ніколи не довідається, скільки зруйновано молодих сил, скільки знищено надій до життя. А скільки пролилось і проливається молодечих сліз з цього приводу.

Молодий друже і подруго, читаючи ці рядки, думайте про ваших друзів в Україні. Зважте, в яких важких умовах вони знаходяться, які фізичні і моральні терпіння вони мусять переносити. Чи маєте право бути тільки німими свідками цих терпінь? Постановіть, що повсякчасно будете пригадувати вільному світові про несправедливість, яка панує ще у нашій добі, ведіть роз'яснювальну роботу в крузі ваших молодих друзів, гуртуйтеся під прапорами Вільної України.

Сергій Петрович



3 ЖИТТЯ української молоді в Україні

При кінці лютого відбувся в Києві фестиваль народнього мистецтва. Його учасниками була молодь ремісничих учбових закладів від 16 обласних управлінь. Кількість учасників доходила до двох тисяч від кількох закладів. Виступали хори, танцювальні групи, декламатори і театральні групки. І хоча зі всіх звідомлень тхне каззонщиною (не менше нею віяло мабуть і з самого перебігу фестивалю), але нотуємо подію цю, як подію із життя української молоді в Україні. Фестиваль проходив на сцені Київського Театру ім. І. Франка.

«С М О Л О С К И П»

Стор. 3-тя

1957.

Число 4-5 (74-75).

Ясного «сонечка» не стало, та й не час його тепер прославляти, отже пісні мусіли співатись на честь партії, її вожаків і «старшого брата». Дуже мало було пісень дійсного народного змісту, на який такою багатою є наша народня творчість. З другого боку, видною виявляється сама форма мистецьких гуртків при ремісничих школах України. Бо тільки Київщина, Харківщина, Одеса і Миколаїв мали змогу створити хорові гуртки. Ні Волинь, ні Буковина не мають у своїх ремісничих школах хорових гуртків. Видно, в цих областях молодь згаданих шкіл має інші пляни, їм не дозволено займатись на дозвіллі хоровим мистецтвом. Питання навіть стоїть, чи вона має взагалі те, що називається дозвіллям?

Інше, що кидається у вічі, це те, що в згаданих ремісничих школах знаходиться багато молоді, яка в нормальних державних умовах могла б більше доцільно використати свої таланти. Ось Ліля Ковалевська із харківської ремісничої школи ч. 5. На сцені київського театру вона з непересічним даром деклямувала, а вірніше — відіграла твір «Весілля». В цьому творі, маленькій драматичній сцені, вона виявила володіння даром правдивого мистця. Однак Лілі не призначено вчитись на народного мистця, а вивчати, як найкраще виміщувати цемент. Та чи це тільки одинокий випадок?

Були й інші сцени, як ось. Одеса виступила (читай: приказано виступити — Ред.) з пісенькою: «Напропалую друг друга целуем, как будто ми здесь лиш одні...». Була ще й інша пісня в ламаній італійській мові, але не вистачило часу, як самі учасники стверджують, на українську пісню «Ой, зійди, зійди, ясен місяцю», яка, все таки, була передбачена в репертуарі одеської групи.

Нехай наші читачі судять умовини, в яких «вільно» розвивається українська молодь в Україні і як «розквітає» українське народне мистецтво в Україні.



Під сучасну пору по всій Україні іде підготовка до «міжнародного» фестивалю молоді і студентства в Москві. Слово міжнародний беремо свідомо в лапки, тому що в ньому не візьмуть участі представники всієї молоді в світі, а лише вибранці советських агентур. Співатимуть вони це, що ці останні наказали їм приготувати. Сказане відноситься до країн поза Советським Союзом. Але не інакше представляються справи і у

«вільній» Україні. Ось перед нами ч. 10 (750) органу міністерства освіти УРСР — «Радянська Освіта», на сторінках якої Я. Гевський, викладач педінституту в Крем'янці на Волині, розповідає про цю підготовку в своєму інституті.

Поки перейдемо до цієї підготовки, затримаймось на Крем'янці в кількох словах.

За часів польської окупації в Крем'янці знаходився цілий ряд середніх шкіл, між якими згадаймо найбільш відомі: Українська Гімназія, Православна Семінарія, Лісово-Рільнична Школа і Будівельна Школа (ці дві останні знаходились біля Крем'янця). Дві перші були відомими не тільки на Волині, а й далеко поза її кордонами. Цілий ряд високо свідомого українського елементу і наших заслужених громадсько-політичних діячів саме крем'янецьким школам завдячують перші кроки своєї формації. Кілька професорів і чимало питомців цих шкіл знаходяться у вільному світі.

Від часу советської окупації багато шкіл були зліквідовані, інші перетворені на советський тип десятирічок. Відомий Крем'янецький Ліцей був перетворений на педінститут. Але найголовніше, що відчувалось із приходом советської влади — це русифікація. Для нового окупанта це було необхідним, бо на кожному кроці на нього віяло ворожою для нього українською духовістю. Почалась боротьба. Ця духовна глибока боротьба триває і далі. Це видно саме з допису Гевського.

Згідно із словами Гевського, три хорові колективи (аж три, нам тяжко в це вірити, тов. Гевський, знаючи дійсність молоді в Україні. — «Смолоскип») інституту гарячково готуються до фестивалю. І що ж вони готують? Коли ви думаєте, читачу, що хорові колективи українського педагогічного інституту в Крем'янці готують показ української народної творчості, то ви помиляєтесь. Їм наказано приготувати такий хоровий репертуар: «Соловушка», «Зісня дорога», «Партія наш рулевой», «Іскорка», «Мазурка» і ін. Правда, тов. Гевський не пише, що хорам приказано це приготувати. Хто ж би це видів: признатись ось так простенько на сторінках органу народної освіти. Зрештою, відповідальний редактор «Радянської Освіти» — тов. К. Присяжнюк такого і не перепустив би. Але для нас це аж надто ясне.

Крім цього в педінституті готуються пісеньки польські, німецькі, чеські, французькі, англійські, навіть мексиканські (здорово, тов. Гевський), але ні однієї української. Бо так велить «старший брат».

Десна

Десно!
Ріко моя чудесна!
Нерівна, та чиста вся твоя путь.
У водах твоїх прозорість небесна
І хмари в тобі, як у небі, пливають.

Білі
Або від зорі загорілі,
Випливають світлою тінню на луг.
Як кулички, як качки легкокрилі,
Що так і пурхають в травах навкруг.

А я лугами
Поміж стогами
То підйду до твоєї коси,
То над затоками, берегами,
То по ожиннику навскоси.

Йду, переходжу
І не можу
Налюбуватись роздоллям твоїм,
Лісом, що обрїй зайняв, як сторожа,
Полями за узбережжям крутим,
Тобою, що, проминувши Чернігів,
Води швидкі несеш до Дніпра...

Жаль, що малим хлопчаком я не бігав,
Скажемо, десь в районі Остра,
Або отут, біля тихої Рудні
Не мчав пастушком на рахманнім коні,
Хоч і мої дитинячі будні
У придесенській пройшли стороні,

У воркїтливім чернігівськїм лісі,
Де і суніці й зозулин сів,
Де в кожнім селі — мов на стрісі,
Де перепел б'є в гуштині хлібів,

Де вечори, від жарі імлісті,
Обволікають ближні гаї,
І сіножаті в лозі, болотисті,
Нагадують. Десно, простори твої.

Може, тому луги заллавні,
Ожинником вислані береги,
Як і в літа дитинячі давні,
Рідні мені і дорогі.

Гляну на них — оживе, воскресне
Ота чарівна, безтурботна пора...

Десно!
Ріко моя чудесна!
Золотокоса
Сестро
Дніпра!

Микола Карпенко

Білі лілеї

Як тільки розтане туман на воді
Під сонцем гарячого літа,
Розриються білі лілеї тоді —
Холодні, без запаху квіти.
А спуститься сонце за дальні ліси,
Згорнувшись, сховаються в воду,
Щоб в темін'ї нічну не згубити краси,
Не втратить привабливу вроду.

Це квітам властиво... Та є й поміж нас
Подібні лілеї безжурі.
Усі їх турботи — це жить напоказ,
Подаль від грому і бурі.

**

По вікна глибокі замети
І люта, як відьма, зима...
Мій тату, відкликнися... де ти? —
У нас і шкоринки нема.

Як бив лютий еНКаВеД маму,
Кричав: «Лісовик твій тван!»
Коли ж говорю з хлопчачками,
Всі кажуть — татусь партизан.

Десь мама дістане окрайця,
Розломить його, розповість,
Як хліб однімала од зайця —
Дає нам, сама ж то не їсть.

І знову з братами в теплі ми,
Забудем, що хвища гуля...
Чи вижить могли б ми в ту зиму
Без тебе, матусе моя?!

Замерзли б у грудні чи в січні,
Коли б не матуся, коли б...
Я буду їй дякувати вічно
За ніжність, за ласку, за хліб.

Григорій Донець

Під Каневом

Понад крутими берегами,
Понад дніпровими луками,
Дібровам канівським
Навстріч
Пливе липнева
Тепла ніч.

Недаром дивиться навкруг,
Мов зачарований,
Мій друг —
Вже бачить він на полотні
Дніпровські береги ясні.

Я зачарований сидів,
Гордився друзями,
Радів.
О, давні фронтові дороги!
Ми знали радощі й тривоги,
Братерство
Скріплювали кров'ю
І найсвятішою любов'ю
Вітчизну любимо свою.
... По братньому я тис їм руки,
Рожевів обрїй, пахли луки,
Кипіла юшка в казанку.
В золотозорому вінку
Дібровам канівським
Навстріч
Пливла липнева,
Тиха ніч.

«С М О Л О С К И П»

Стор. 5-та

1957.

Число 4-5 (74-75).

Жанна д'Арк

(Уривки з V акту)

(Віля Реймської Катедралі, під звуки органів, що несуться з місця коронації французького короля Карла VII, Жанна д'Арк в глибокій молитві перед колоною з хрестом, у військовому убранні з багатими оздобами. Органи поволі стихають, коли Дюнос — генерал французького війська, теж у розкішнім військовим убранні, виходить з храму до Жанни)

Дюнос: Ідемо, Жанна! Ти вже молилась досить! Після того прикрого плачу ти простудилась, як залишишся тут ще довше. Вже все скінчилось: катедрала пуста, а вулиці повні. Вони хочуть бачити Дівчину. Ми сказали їм, що ти тут сама на молитві, та проте вони хочуть бачити тебе знову.

Жанна: (заперечливо киває головою).

Дюнос: (підводить її). Ідем, ідем! За пару годин це все скінчиться. Це ж краще за міст Орлеану, чи ні?

Жанна: О, дорогий Дюносе! Як я хотіла б, щоб це був міст Орлеану знову! Ми жили на тому мості!

Дюнос: Так, вірили і вмирили також: дехто з нас.

Жанна: Чи це не дивно, Жаку? Я є такий боягуз: я безслівно боялась перед боєм; але як же нудно пізніше, коли вже нема небезпеки. О, так нудно! Одноманітно! Мляво!

Дюнос: Ти мусиш учитися бути стриманою в війні так само, як ти є в їжі і в питті, моя маленька Свята.

Жанна: Любий Жаку: ти любиш мене, як вояк любить свого побратима.

Дюнос: Ти потребуєш цього, бідна невинна Божя дитино. Ти не маєш багато друзів на королівським дворі.

Жанна: Чому ці всі придворні, лицарі і духовні ненавидять мене? Що я зробила їм? Я ж не просила нічого для себе, хіба щоб

моє село не було обложене податками, бо ми не в силі платити їх. Я ж принесла їм щастя й перемогу. Я наставляла їх на добру дорогу там, де вони помилялись. Я коронувала Карла і зробила з нього правдивого короля; і всі почесті, які він має і роздає, перейшли до них. Тоді чому вони не люблять мене?

Дюнос: (з іронією) Прос-то-то! Ти сподівалася, що дурні люблять тебе за те, що ти їх учиш? Чи ж любитимуть старі хибні військовики успішнішого молодого капітана, що заступає їх? Чи ж люблять старі амбітні політики молодих нововирослих, що забирають від них передні місця? Чи ж архієпископи радітимуть з того, щоб їх хтось усував від вітарів, навіть коли це будуть святі? Що ж, я сам заздростив тобі, якщо б мав досить амбіції.

Жанна: Ти інакший поміж усіма тут, Жаку: мій одинокий друг серед усіх пляхтичів. Я можу закластися, що твоя мати була з села. Я теж піду назад у село, коли здобуду Париж.

Дюнос: Я не є певний, що вони дозволять тобі взяти Париж.

Жанна: Що?

Дюнос: Я був би сам узяв Париж, якщо б усі були за цим. Дехто, проте, радше хотів би, щоб Париж узяв тебе: Так що бережись.

Жанна: Жаку: цей світ є заповнений для мене. Якщо прокляті або бургундці не покінчать зі мною, французи зроблять це. Але задля Святих Голосів я готова погубити душу. Це через те я втікла сюди молитись після коронації. Я скажу тобі, Жаку: це в дзвонах чую я Святі Голоси. Не сьогодні, коли вони всі дзвонили. Це не було нічого, тільки гул. Але тут, в цій куточку, де дзвони приходять з небес і гомін їхній тихо розливається в тиші, або в полі, куди вони приходять здалека, через тишу сільського краєвиду. Тоді Святі Голоси звучать з ними. (Катедральний годинник б'є чверть) Га! (стає неспокійною) Ти чуєш? — «Люба-дитино-Божя» — це, що вони кажуть. Як

вдарить півгодини, вони промовлять: «Будь-відважна, іди - вперед». В три чверті вони виб'ють: «Я - є - твоя - поміч». І тільки тоді, коли вдарить година, великий дзвін промовить: «Добра-воле - рятує - Францію». Це тоді св. Маргарита і св. Катерина, а часом і благословенний Михаїл скажуть те, чого я не можу тобі переказати. Тоді, о тоді...

Дюнос: (перебиває її чемно, але неприємно) Тоді, Жанно, ми почуємо все, що вигадасмо в гудінні дзвонів. Я чуюсь незручно, коли ти говориш про свої Голоси. Я б подумав, що з тобою не все в порядку, коли б я не бачив підстави в усьому тому, що ти робиш.

Жанна: (сердито) Що ж, я мушу знайти підставу для тебе, бо ти не віриш у Святі Голоси. Але для мене найперше є Голоси, підставу я знаходжу пізніше: вір як ти хочеш.

Дюнос: Ти гніваєшся, Жанно?
Жанна: Так. (всміхається) Ні: не на тебе. Я б хотіла, щоб ти був одним із сільських дітей.

Дюнос: Чому?

Жанна: Я б трохи поняньчила тебе.

Дюнос: Ти все ж таки жінка.

Жанна: Ні. Ані твоїх: я є вояк і більше нічого. Вояки ляблять няньчити дітей, коли мають нагоду.

Дюнос: Це правда. (сміється)
(Входить король з військовими генералами)

Карло: Де Дівчина?

Жанна: (виходить і стає на коліна) Ваша величносте, я зробила вас королем. Моя праця скінчена і я йду назад на батьківське господарство.

Карло: (здивовано, але з облегшенням) Так? Добре, це буде дуже добре.

(Жанна підводиться, глибоко вражена)

Карло: Здорове життя, ти знаєш. Ми не хочемо тебе тримати, якщо ти хочеш іти.

Жанна: (гірко) Я знаю, що ніхто з вас не буде шкодувати, коли я піду. (Відвертається від короля і стає в товаристві Дюноса і генералів) (До Дюноса) Жаку, перш ніж я піду додому, візьмемо Париж.

Карло: (Перелякано) О, ні, ні! Ми збудимо все, що здобули. О, давайте більше не битися. Ми можемо зробити дуже добрий договір з графом Бургундії.

Жанна: Договір! (Вона тупає ногою в нетерпінні)

Карло: Чому ж ні, тепер, коли я коронований і помазаний король? О, та олива! (Входить архієпископ)

Карло: Архієпископе, Дівчина хоче воювати знову.

Архієпископ: Хіба ж ми закінчили воювати? Невже ж ми маємо мир?

Карло: Ні. Я в'являю, що ні; але будемо задоволені з того, що ми зробили. Зробімо договір. Наше щастя є задобре, щоб ми його згубили. І зараз є нагода зупинитись перед тим, поки воно відвернеться від нас.

Жанна: Щастя! Бог бився з нами, а ти називаєш це щастям. І ти зупинишся, коли англійці ще перебувають на цій святій землі милої Франції!

Архієпископ: (суворіо) Дівчина, король говорить до мене, не до тебе. Ти забуваєш, хто ти є. Ти часто забуваєш, хто ти є.

Жанна: (без збентеження, радше грубо) Так говоріть ви і скажіть йому, що це не є Божою Волею, щоб він зупиняв боротьбу.

Архієп.: Якщо я не є такий язикатий з іменем Бога як ти, то це через те, що я передаю волю Його через авторитет церкви і мого священного Собору. Коли спочатку ти прийшла сюди, ти шакувала це і не посміла б говорити так як ти говориш тепер. Ти прийшла вдягнена в чеснотливості покірності і тому що Бог поблагословив тебе відповідною сміливістю, ти сповнилася гріхом гордості. Стара грецька трагедія оживає поміж нами. Це є кара.

Карло: Вона думає, що вона знає краще, як кожний інший.

Жанна: (стурбовано, але наївно, не бачучи ефекту своїх слів) Але я знаю краще, ніж будькому здається з вас. Я не є горда: я ніколи не говорю, якщо не знаю певно, що я права.

Карло і генерали: Га! Отак-о!

Архієп.: Звідки ти знаєш, що ти права?

Жанна: Я завжди знаю. Святий Голоси —

Карло: О, твої Голоси, твої Голоси. Чому ж вони не приходять до мене? Я ж король, а не ти.

Жанна: Вони приходять до тебе, але ти не чуєш їх. Ти не сидів у полі тихими вечорами, вслухаючись в них. Як вдарить дзвін, ти перехрестився і все. Коли б ти молився ширі від серця і вслухався в гомін дзвонів після того як вони престануть дзвонити — ти б почув ті Голоси, так само добре як і я. Але те, що потребують сказати тобі Голоси, може сказати звичайний коваль: ти мусиш кути залізо поки воно гаряче. І я скажу тобі — ми мусимо

зробити прорив під Комп'єн і звільнити його так як ми звільнили Орлеан. Тоді Париж відкріє свої ворота. А якщо ні, то ми проб'ємо їх. Що варта твоя корона без столиці?

Ла Гер: (один з генералів): Це, що й я кажу теж. Ми пройдемо крізь них, як гаряче залізо крізь масло.

Дюнос: Якщо б наші гарматні кулі були такі гарячі, як твоя голова, і щоб ми мали досить їх, то завоювали б світ, без сумніву. Мужність і поривчастість є добрі слуги у війні, але погані майстри. Вони доставляли нас в руки англійців кожний раз, як ми вірили їм. Ми ніколи не знаємо, коли ми розбиті, і це є наша велика помилка.

Жанна: Ви ніколи не знаєте, коли ви переможці, і це є більша помилка. Я б змусила вас носити лостра в бою, щоб переконати вас, що англійці не повідрізали вам нос. Вас були б перемогли в Орлеані також, вас і ваших консулів, якщо б я не примусила вас атакувати. Ви мусите завжди атакувати. Якщо ви тільки витримаєте довше, ворог зупиниться першій.

Дюнос: Якщо бій вартий жертв, я поведу той бій і заплачу жертвами за нього. Але Жанна ніколи не рахується з жертвами. Вона йде вперед і вірить у Бога. Вона думає, що має Бога в кишені. До цього часу вона мала перевагу на своїй стороні і вона виграла. Але я знаю Жанну і я бачу, що одного дня вона піде вперед, щоб зробити працю сотні, коли матиме тільки десять людей. І тоді вона знайде, що Бог буде на стороні великого батальйону. Ворог візьме її. І щасливець, який візьме її вполон, дістане 16 тисяч від князя Оурка.

Жанна: (Огірчена) Шіснадцять тисяч фунтів! І-і, хлопче, стільки вони заохорували за мене? Стільки грошей не може бути в цілому світі.

Дюнос: Є в Англії. А тепер скажіть мені всі, хто з вас підніме палець, щоб врятувати Жанну, як тільки англійці візьмуть її? Я скажу найперше за військо. В день, коли вона буде стягнена з коня бургундцем і він не буде вбитий, в день, після, коли вона буде замкнена в підземну темницю і грати й замки не відкриваються від доторку ангелів св. Петра, в день, коли ворог знайде, що вона така ж вражлива як і я і ані трохи більше не є непереможна, вона не варта буде життя одного вояка для нас. І я не буду ризикувати того життя, хоч як цінно я її, як побратима по зброї.

Жанна: Я не вино тебе, Жаку: ти правий. Я не варта життя одного вояка, якщо Бог залишить

мене побитою. Але Франція може подумати за вартість мого викупу після того, що Бог зробив через мене для неї.

Карло: Я скажу тобі — я не маю грошей. Ця коронація, якій ти завинила, коштувала мені останнього фартинга, якого я можу позичити.

Жанна: Церква багатша від вас. Я вкладаю своє довір'я у церкву.

Архієп. Жінко: вони протягнуть тебе через вулиці і спалять, як відьму.

Жанна: (біжить до нього) О, мій пане, не кажіть цього. Це не можливо. Я відьма?

Архієп.: Петро Коучен знає своє зайняття. Паризький університет спалив жінку за те, що вона говорила, що все тобою зроблене було зроблене добре і згідно з Богом.

Жанна: (збентежено) Але чому? Який в цьому сенс? Все, що я зробила, є згідне з Богом. Вони не можуть спалити жінки за те, що вона говорила правду.

Архієп.: Вони спалили.

Жанна: Але ви ж знали, що вона говорила правду. Ви не могли дозволити спалити її.

Архієп.: Як я міг запобігти цьому?

Жанна: Ви могли говорити іменем церкви. Ви є Великий Принц церкви і я підніслюсь до вашим благословенням, що обереже мене.

Архієп. Я не маю благословення для тебе, коли ти є горда й непокірна.

Жанна: О, чому ви не перестанете говорити такі речі. Я не є горда й непокірна. Я є бідна дівчина і така невчена, що не можу відрізнити А від Б. Як я можу бути горда? І як ви можете сказати, що я непокірна, коли я завжди слухаюсь моїх Голосів, тому що Вони приходять від Бога.

Архієп. Голос Бога на землі є голосом церкви. А всі голоси, що приходять до тебе є відгомонам твоєї власної впертості.

Жанна: Це не правда.

Архієп.: Ти кажеш архієпископу в його катедралі, що він бреше. І тоді ти ще кажеш, що ти не горда і покірна.

Жанна: Я ніколи не сказала, що ви брешете. Це ви казали, що мої Голоси брешуть. Коли Вони говорили неправду? Якщо ви не хочете вірити їм, навіть коли Бог є відгомонам мого здорового розуму, чи не завжди вони праві? І чи не бувають ваші земні наради помилковими?

Архієп.: (обурено) Шкода часу застерігати тебе.

Карло: Як завжди одне й те саме: вона права, а всі інші ні.

Архiep.: Візьми що останню пересторогу: якщо ти загинеш, ставлячи свої приватні судження вище навчань твоїх духовних начальників, церква відцурається тебе і залишить тебе на поталу такої долі, яку принесе тобі твоя самонадійність. Дюнос сказав тобі, що якщо ти продовжуватимеш свою мілітарну чванливість і ставитимеш її вище рад твоїх командирів...

Дюнос: (перебиває) Сказавши точно, якщо ти намагатимешся зняти облогу під Комп'єном без такого перевищення армій, як ти мала під Орлеаном...

Архiep.: Військо зречеться тебе і не врятує тебе. А їх Величність заповнили тебе, що трон не має засобів дати за тебе відкуп.

Карло: Ані пена.

Архiep. Ти стоїш сама, цілковито сама, віруючи в свою власну зарозумілість, свою власну необізнаність, в своє власне вперте переконання, в свою власну безбожність, приховуючи всі гріхи під покровом віри в Бога. Коли ти перейдеш через ці двері на сонячне світло, люди вітатимуть тебе. Вони принесуть тобі своїх дітей і своїх кривих до зцілення, вони будуть цілувати твої руки й ноги і зроблять все, що зможуть, бідні прості душі. Вони запаморочать тобі голову і сповнять тебе божевільною самовпевненістю, що приведе тебе до твого власного знищення.. Але тим не менше ти будеш сама: вони не зможуть врятувати тебе. Ми і ми одинокі є в силі встояти між тобою і вогнищем, на якому наші вороги спалили ту нещасну жінку в Парижі.

Жанна: (підносить очі до неба) Я маю кращих друзів і кращих радників як ви.

Архiep. Я бачу, що я говорю на марне до затверділого серця. Ти відкидаєш нашу допомогу і рішався обернути нас всіх проти себе. В майбутньому — боронись сама. І якщо ти впадеш — Бог нехай змилюється над твоєю душею.

Дюнос: Це є правда, Жанно! Сховай її!

Жанна: Де б ви всі були, якщо б я ховала таку правду? Немає помічі ні поради мені в жодному із вас. Так: я сама на світі. Я завжди була сама. Мій батько сказав моїм братам втопити мене, якщо я не зістанусь доглядати овець. Доглядати овець, коли Франція кривавиться в смертельних боях?! Франція нехай загине, аби тільки наші ягнята були цілі. Я думала — Франція матиме друзів на королівському дворі короля Франції. І я знайду тільки вовків, що б'ються за

Шляхами України

Олексій Девлад

Степові могили

Неосяжні лани степу нашої української землі на сході в багатьох місцях бовваніють безліччю могил: високими, низькими, широкими, круглими, плескуватими. Деякі з них мають свої назви: — «Сторожова», «Понура», «Ряба», «Гостра» тощо.

Про ці степові могили говориться між доколичними людьми по-різному. А найбільше твердять, що то колись давно насипали їх запорізькі козаки для своїх військових спостережень. Щоб знати історію цих степових могил, поглянемо у давню — прадавню старовину нашої батьківщини.

шматки її бідного розірваного тіла. Я думала, що Бог буде мати друзів скрізь, бо Він є другим кожному. І в своїй наївності я вірила, що ви, які зараз відкидаєте мене, станете моїми стопани моєї охорони. Але я мудріша тепер, нікому ж ніколи не шкодить бути мудрішим. Не думайте, що ви можете залакати мене своїм говорінням про те, що я сама. Франція є сама, і Бог є сам. Що ж варта моя самотність перед самотністю моєї батьківщини і мого Бога? Я бачу тепер, що самотність Бога є Його силою. Де б Він був, коли б Він слухав ваших дрібних і заздрісних порад? Що ж — моя самотність буде також моєю силою. Краще бути самому, але з Богом. Його дружба не покине мене, ані Його порада, ані Його любов. З Його силою я буду наважуватись і змагатись поки не вмиру.

Я піду тепер до людей. Любов їхніх очей буде мені потіхою за ненависть, яку я бачу у ваших очах. Ви будете всі раді бачити мене спаленою; але якщо я перейду через вогонь, я перейду через нього на віки вічні до серцець тих, які зараз мене чекають надворі. І так, Бог нехай буде зі мною! (Вона йде від них. Вони дивляться вслід за нею. Панує гнітуча мовчанка)

Переклад з англійського:

В. Квітка

У ті давні часи на наших степах росли непроходимі трави, які ніколи ніхто не косив. Це був непроглядний, густий і товстий зелений килим, вцяцькований силою різних пахучих квітів. Розлягалися великі долини, балки та лути, з велетенськими віковими дубами, осокорами, клен — деревом й іншими. Текли повноводні грядки великі і малі річки й стояли глибокі та тихі озера, оброслі шумливими очеретами. А по тих степах, балках та лутах стільки було різних звірів та птаства, що й не злічити. Річки та озера кишили рибою.

Тим то у ті давні часи наша багата країна не могла не звернути на себе уваги людини із заздрісними очима.

Ще за багато років до народження Христа з глибини Азії у наші степи прийшли кочові люди — скити та сармати. Вони поділялися на багато ватаг і кожна з них мала свого провідника. Займалися вони скотарством та по трохи сіяли хліб і садили городовину.

Використовуючи наші багаті степи, вони вирощували величезні табуни рогатого скота, коней і овець. Ловили та в річках рибу та плекали бджільництво.

На одному місці, ось так як наші тепер люди, вони не сиділи (себто наші люди в Україні тепер також не сидять на місці). Щоправда вони не перекочують, а їх перекочують: раз на будову далекого каналу, раз в шахти, то знов в далеку Азію на т. зв. цілинні землі. — Ред.) й не будували собі хатів та інших будівель для господарства, а на великих возах робили зі шкіри та повсті (подібність килима, що б'ється з овечої шерсті) халабуду, що звалися котигами, в яких містилися їхні сім'ї. Ці вози-котиги перетягали з місця на місце дві-три пари волів. Мужчини їздили верхи на конях.

Повільно вони посувалися скрізь по великих просторах степів, шукаючи кращого та свіжого пасовиська для худоби і довіль-

ної доброї води. Тисячі табунів різної худоби переганяли пастухи - невідьників попаски все далі, далі. Слідом за ними їхали їхні володарі - верхівці, збройні лицарі. Вони стежили за порядком та охороняли свою худобу і невідьників від наїздів інших ворожих племен. За ними сунулась величезна валка котиг з жінками та дітьми володарів. А вже за ними йшли пішки жінки і діти невідьників - пастухів.

Наніч вони спиналися, розташовувались і, коли навколо паша була хороша, залишалися на цьому місці цілими тижнями, а то й довше. Зимою, переїжджаючи від холоду на південь, закутувалися в шкіряну одягу, грілися коло вогнищ та ховалися у шатра - котиги, затулюючись шкірами та повстю.

Заможньо та задовільно жили скити та сармати. А ще краще жили ті племена, що займалися наїздами та грабуванням інших племен та купців.

Скиго - сарматські племена мало чим між собою різнилися. Жіба тільки тим, що жінки сарматів не їздили в котигах, як жінки скитів, а літали верхи кінями, стріляли з луків і брали участь в битвах з іншими племенами, як їхні чоловіки.

Крім скитів та сарматів проходило в наші степи ще багато іншого різного люду та орд, щоб пожитися. Були тут готи, гунни, тракійці, кельти, авари, хозари, половці, печеніги, угри, мадяри тощо. Але ми обмежимося скито-сарматами.

Майже одночасно з приходом скитів та сарматів на Чорному Морі на байдаках, що рухалися ручними веслами, появилися проворні та здібні до торгівлі греки. А прийшли вони сюди, щоб шукати золота, ловити рибу, полювати на звіра. Осіли вони на берегах Чорного моря та в гирлах річок, багатих на рибу: Дунаю, Бога, Дністра, Дніпра, Дону й Кубані. Тут почали вони будувати міцні та заможні міста.

На берегах річок, де стояли кочовики, приїжджали греки й привозили зі собою вино, оливу, різну зброю, посуд, намисто, перстені тощо. Цей крам міняли вони в кочовиків на товаричі та овечі шкіри або на невідьників. Найбільше ж обмін краму вживали з царями кочовиків. Царі вимінявали у них найкращі речі. Багатили заходці - греки, а це манило сюди все інших й інших. Тут вони єдналися одні з другими в міцні спілки і продовжували своє діло. Поступово зміцнялися та людніли селища, набирало розвитку їхнє рибальство, торгівля. А ще далі різали вони своїми плугами золоту цілину наших степів і сіяли хліб.

Щодалі, багатіючи, обмуровували вони свої міста кам'яними мурами, прикрашували великими та розкішними хоромами, громадськими будинками, широкими мощеними вулицями тощо. Поступово, але повсякчас з Греції приходили сюди все нові та нові заходці і знаходили собі тут притулок та джерело до життя.

Коло пристанів стояли сотні суден заморських країв, переповнені крамом: оливою, вином, золотими та срібними виробами, коштовними тканинами, мідними шоломами, різьбленими рунами та іншим. І майже весь цей крам ішов у степи до кочовиків та їхніх царів.

І утворилася тут міцна держава — Боспорське царство. Багатіють і кочовики — скити та сармати. Дивлячись на греків, вони також взялись за плуги і почали орати землю і сіяти хліб, бо ж за хліб греки давали охоче і більше різного краму ніж за шкіри й невідьників.

Їх царі та князі не є вже в котигах, а в розкішних палатах, на стінах яких висіло багато різнобарвної зброї: криві луки, широкі сагайдаки зі стрілами, короткі мечі, гострі кинжалі, фожири, шоломи, щити тощо. Все це оздоблене золотом і сріблом.

Золотом та сріблом сяяли їхні столи, коли вони справляли своєму товариству бенкети. В золотих та срібних келихах розливалось грецьке вино — зокрема царі пили із золотих коштовних чар. Це було ознакою їхнього володарства та вельможности. На бенкетах кочовики розмовляли про відважні вчинки, про знищення ворогів. А найбільше пошана була тому, хто приносив своєму володареві найбільше золота побитих.

Одяг володарів був під смак зброї: гаптовані золотом чоботи, шкіряні штани, гаптований каптанок та шкіряний, обшитий хутром і відцуканий золотом пояс.

Такий коштовний одяг був на їхніх жінках та дочках. На головах носили вони оздоблені золотом очіпки, на ший — намисто, у вухах — коштовні серги, на руках — різьблені різними фігурками перстені, підперезувалися золотими поясами.

Отже, коли царі та князі ходили в золоті та срібні, коли їхнє товариство разом з ними воювало й весело бенкетувало, то всю їхню важку роботу виконували ті, яких завоювали ці верхівці-заходці із далекої Азії. Пили вони із незручних і ледве випалених глиняних кухлів і не вино хоч-буть яке, а звичайний кумис та й то коли-не-коли. А до того по їхніх плечах досить часто гуляв батіг їхнього пана.

Найзаможніше жили, як ми

згадали вище, ті з кочовиків, які не вирощували скоту й не сіяли хліба, а тільки воювали та грабували ціле своє життя. Крім воєн та грабіжницьких наїздів, брали вони данину з грецьких міст, крамарів та навіть із своїх сусідів — багатих степових царів. У їхніх котигах збиралася така сила золота та срібла, що їхні сховища ламалися.

Коли у цих кочовиків-наїзників вмирав цар, то все плем'я справляло йому довго гучний похорон. Довго цареве тіло возили по степах і хто зустрічався в дорозі, той мусів на знак жалоби себе ранили, а то навіть калічити. В день похорону над царською могилою вбивали його жінок, невідьників і кололи сотні коней. Довгими рядами перед царською могилою розставляли на стовпах опудала з конюхів, зарізаних на славу покійникові.

Але згодом порядок похорону змінився. У важку різьблену труну клали тільки царя. На возі розпинали коштовне шатро - катафальк, відцуканий коштовними килимами, гаптованими золотом й оздобленими золотими бляшками та китицями. Восьмеро коней також відцуканих золотими та срібними прикрасами, повільно везли царя - небіжчика до місця похорону. Дзвенів і бряжчав віз. Люди вірили, що нечисті духи перелякаються цього дзвону та брязкоту й лишть небіжчика та його сім'ю в повному спокої. За труною йшла родина покійника та несла золотий і срібний посуд. Безупинно голосили та тужили спеціально на те покликані чоловіки і жінки. Вели коней, гнали корів та овець і разом з ними йшла призначена на смерть одна з царевих жінок та один його служник. Поруч з царем і вони повинні лежати в домовині.

У глибокій та широкій ямі робили пічурки для різних речей, а над ямою будували міцний дах. В ямі, довкола небіжчика - царя клали різну зброю, посуд та домашнє знаряддя — ознаки його заможности та вельможности. І все то було золоте або срібне, коштовне, важке.

По стінах ями розвішували коштовний одяг та килими, прикрашені золотом. Там же закопували в землю глеки-амфори з улюбленим покійником вином та оливою. Ставили також великий казан з шматками м'яса — їжа покійникові на той світ. Біля царя клали його жінку, тільки забиту, бо без жінки важко буде жити покійникові на тому світі. А щоб було кому осідлати та підве-

сти покійникові улюбленого коня, ховали з царем разом і його джур-хлюпця.

Поминаючи покійника, різали багато скоту та овець, а найбільше коней. Різали коней, що везли труну, і усіх улюблених покійником, та всіх їх у коштовних приборах закопували близько покійника в окремій ямі. Після похорону ламали на куски катафалк і розкидали навколо могили кавалки возу. З'їдали зарізану скотину та овець, випивали вино, а над царевою могилою протягом довгого часу висипали високу могилу.

Греки, що жили на наших землях, спершу придержувались грецьких звичаїв і своїх покійників ховали по-грецьки: спалювали тіло, складали попел до урни, закопували її у яму і над нею ставили пам'ятник з мармуру або каменя, на якому видряпували покійникове ім'я або портрет. Але, коли вони розбагатіли та створили міцне царство Веспорське, тоді вони почали ховати мерців бучно, розкішно. Мурували для них кам'яні склепи й їхні стіни завішували тканинами та килимами з розкішними, художніми візерунками. Покійника клали в коштовний, різьблений та мальований труні. Поруч померлого клали силу золота та срібла і над усім тим насипали високу могилу.

Бувало знаходилися такі люди злодії, що зазіхали на скарби покійників і намагались їх обкрадати. Потай, нічної пори, рились вони у таких багатих могилах. Декому то й щастило, але траплялися випадки, коли під час риття, ба, навіть коли вже злодій хапав жадібно багатий скарб, склепіння могили рухалося й важкий обвал землі ховав злодія разом з покійником на вічність.

З бігом часу ці могили почали розкопувати вчені археологи, щоб дізнатися про минуле життя нашого краю. Розкопували не потай, а прилюдно і все те, що знаходили вони в могилах, уважно збирали та вивчали похованих там людей, їхню зброю, прикраси й добу життя — історію наших степів. Все знайдене виставляли в музеях для огляду сучасним і майбутнім поколінням.

Один з видатних українських вчених — археологів, найбільший знавець історії Запоріжжя, академік Дмитро Яворницький, працював на цій ниві, починаючи з дев'яноста років минулого століття, цілого піввіку. Завдяки його невстигній праці Катеринославський (тепер Дніпропетровський) історичний музей попов-

нений багатьма експонатами з палеолітичного, неолітичного та бронзового віків. Найбільше ж він зібрав експонатів з часів козацької України та Запорізьких Січей. Тисячі ідентичних експонатів, зібраних при ентузіазмі, містив цей музей-велетень. Недарма він і мав назву: «Історичний Музей Яворницького».

Та гірка доля спіткала цей музей. Німецькі орди безжалісно його пограбували, а решту розтоптали.

Багато тому віків на наших землях жили різні наїзники. Але поволі умови життя мінялися, зникали й занепадали держави, на їхнє місце приходили нові. Заможне та вільне життя скитів викликало заздрість сусідів: траків, кельтів тощо. Заздрили скитам і степовики, войовничі сармати, які жили між Доном і Волгою. Закортіло їм поживитися добром заможного сусіда. Першою на скитів рушила сарматська орда. Плем'я за плем'ям вони переходили Дін. У степах стиналося піще товариство і верховні скитів з войовничими сарматами. Не під силу було скитам, розніженим довгим спокоєм, боротися з таким ворогом. А до того зі сходу натискали все інші й інші, ще страшніші вороги. І почала валитися велика скитська держава.

Запустили степи, спустошувалися міста. Вже не було його продавати прекам, нічого було сплавляти вниз річками. Тільки одні за одними то з заходу, то зі сходу через степи проходили все інші й інші народи, племена, стинаючись в завзятих валах та знищуючи одні других.

Разом з цим хиріють і грецькі міста. Не приходять сюди більш і не осідають нові колоністи здалекої Греції. Вже недалеко був той час, коли багатим скитам та прекам з їхніми містами та культурою загрожувала цілковита руйна. Тільки дуже Римська держава їх врятувала, але не спинила наїздів ворожих племен і вже не було того життя, що давніше.

Та прийшов час, коли й самому Римові стало важко боротися з молодими народами, що натискали на нього. Упав Рим, перетворилися в руїну і багаті грецькі міста.

Довго-довго по степах, на місцях, де жили колись скити та сармати, одна хвиля народів зганяла другу. Зникло все, неначе його й не було. «Минулося, осталися могили по полю».

Вже більше ніж дві тисячі років минуло з того часу. Все забулося, змінилося. Тільки могили, що, самотньо сумуючи, стоять з цих часів і досі по наших степах нагадують нам про те доісторичне минуле нашого краю.

Олексій Девлад

3 життя

української

молоді

САУС на святі незалежності Словаччини.

Буенос Айрес (Вл. кор.). 14 березня 1939 р. була проголошена в Братиславі незалежність Словаччини. З цієї нагоди словаки святкують кожного року цю історичну дату. В цьогорічних святкуваннях в Аргентині від українців взяли участь Леонід Філь від УІР та Богдан Коваль, голова Союзу Аргентинсько-Українських Студентів. На святкуваннях були також присутні делегати від інших поневолених Москвою народів, як рівнож аргентинські представники. Після Офіційної частини, під час якої промовляв голова Словачької Репрезентації проф. Х. Хостяк, відбулася спільна вечора, після якої промовляли др. Анте Павеліч (Хорватія), др. Цік (Мадярщина), др. Накасідзе (Грузія). Від українців виступив з промовою молодий студентський діяч Богдан Коваль, який своїми добре продуманими висловами здобув численні оплески признання. На закінчення в дружній гутірці представники різних народів обмінювались думками та поглядами відносно сучасного політичного положення та спільної боротьби з російським комунізмом.

МУН Ньюарку випановує пам'ять А. Гарасевича

Нью Йорк (Вл. кор.). 17 березня ц. р. недавно заснована клітина МУН-у влаштувала свій перший виступ перед громадянством — академію, присвячену пам'яті молодого націоналістичного поета, який загинув трагічно в Берхтесгадені в 1947 р. Свято відкрив голова Відділу МУН Анатоль Домарашський, який в своєму слові вказав на шляхи українського націоналізму, якими йшов сл. п. Андрій Гарасевич. Доповідь про життєвий шлях поета виголосив Осип Зінкевич, зупиняючись над його творчістю та його останнім періодом життя, коли він захопився альпінізмом. В мистецькій частині вечора виступали: молоді мунівці Нью Йорку і Ньюарку: О. Нагибіда виконав «Осіною ніч» Чайковського, В. Стешик — «Прелюдію» Рахманіна, Богдан Рицар — 1-шу Сонату Беттовена. З читанням творів поета виступили: П-ні Н. Войновська, Ігор Шутан, А. Воробець. Цілим вечором проводив Т. Геврик. Крім чисельно зібраної публіки у вечорі взяли участь батьки поета, панство Гарасевичі.

О. Зінкевич

Українська Студентська Громада в Балтімор

◆ **Виступ УСГ - Балтімор на Католицькому Університеті у Вашингтоні, ДС.** 5 квітня ц. р. танцювальна група УСГ-Балтімор у склад якої входили: Оксана і Марта Пісєцькі, Ліда Чумак, Люба Купчик, Юрій Котик, Іван Корж, Іван Зарубайло і Тарас Хархаліс виступила з двома українськими народними танцями «Козачок» і «Запорожець» на Міжнародному Фестивалі - 1957 Католицького Університету Америки у Вашингтоні. Крім українських студентів Балтімор, які презентували на цьому фестивалі Україну, з окремими мистецькими точками виступали також студенти — представники таких країн: Іспанії, Італії, Мексико, Канади, Філіппін, Бразилії, Японії, Перу, Колумбії, Ель Сальвадор, Вірмі, Ірландії, Шкотії, Китаю, Ліванону, ЗДА, Індонезії, Греції, Кореї, Індії. Україна була представлена на рівні з іншими державами. Серед чисельно зібраної публіки було багато офіційних представників дипломатичного корпусу різних країн.

● **Виступ УСГ - Балтімор на Університеті Мериленду.** Ця ж сама танцювальна група УСГ - Балтімор виступила 6 квітня ц. р. на Десятій Річній Міжнародній Фієсті, яку влаштував Міжнародний Клуб Мерилендського Університету. Українські тандрористи виконали успішно українські танці «Козачок» і «Запорожець». Обидва виступи тандрористів УСГ мали великий успіх серед публіки і були кількакратно переривані привалними оплесками. В підготовці виступів багато праці вложили: Голова УСГ — Оксана Пісєцька, всі виконавці та студенти Орест Ганас, Теодор Царик і Юрій Клос.

◆ **Передача українських писанок ректорові Мерилендського Університету д-р Елькінсові.** Представники УСГ - Балтімор Оксана Пісєцька і Тарас Хархаліс передали в часі Міжнародної Студентської Фієсти, яка відбулась 6 квітня ц. р., президентові Мерилендського Університету д-р Елькінсові чотири мистецькі виконані писанки та випиту серветку. Представники УСГ заявили президентові Університету, що роблять це за старим українсь-

ким звичаєм, з нагоди зближення празника Христового Воскресіння. Президент подякував за цей подарок та побажав багато успіхів у навчанні українським студентам.

Друга зустріч Українських Студентських Громад Балтімор і Вашингтону. 7 квітня ц. р. відбулась друга з черги зустріч Українських Студентських Громад Балтімор і Вашингтону в Балтімор. На цю зустріч прибуло 12 студенток і студентів з Вашингтону на чолі зі своїм головою Володимиром Прибилюю. Зустріч дала змогу ближче познайомитись членам обидвох громад та обмінятися цілим рядом думок. О. Пісєцька, голова УСГ-Балтімор відкрила зустріч, після чого зі словом привітання виступив В. Прибилю, вказуючи на доцільність таких спільних сходів та тісної співпраці обидвох громад. В програму зустрічі входило обговорення виступів на зовнішньому відтинку Студентських Громад, участі в Конгресі та Студійних Днях СУСТА, допомоги студентства Балтімор у влаштуванні свята С. Петлори і Е. Коновальця, спомини д-р М. Ласійчука про Марокко та цілий ряд біжучих справ. Вечір пройшов у дружній атмосфері.

◆ **Доповідь д-р М. Ласійчука про Марокко.** 7 квітня ц. р. загоstit до Балтімор доктор-дентист М. Ласійчук, який недавно прибув до ЗДА з Франції. Він поділився з членами УСГ-Балтімор і Вашингтону своїми споминами про Марокко. В своїх споминах д-р М. Ласійчук розказав в блискучій формі про свої спостереження з цієї північно - африканської країни, де він перебував кілька місяців в 1953 р. Він багато цікавого розповів про побут марокканців, співвідносин між Францією та Марокко, культурне та економічне життя та про політичний аспект марокканської ситуації. Присутні з зацікавленням вислухали доповідь, після якої відбулась дискусія.

Виставка українського мистецтва в «Нотр Дейм ам Мериленд»

8 квітня ц. р. відкрито в коледжі Нотр Дейм оф Мериленд виставку українського мистецтва.

Виставку підготувала і влаштувала Віра Сушко з рамени Української Студентської Промади в Балтімор. Хоч на цьому коледжі вже й раніше студіювали українські студентки — ця виставка являється першим українським виступом на ньому і треба відмітити, що цей виступ є надзвичайно вдалий, корисний і потрібний, за що Вірі Сушко належитьсь повне признание.

Наші експонати містилися в двох великих стендах. Все розміщено надзвичайно вдало, з мистецьким смаком та зі знанням справи. Тут видніють прекрасні українські вишиті подушки й серветки, касетки, зразки української народної ноші, різьблений альбом, деякі зразки українських святочних карток. Дуже вдалий був вибір англомовної літератури про Україну. Серед зразків українського мистецтва цікавий чужинець міг побачити книжку «Український Націоналізм» — Армстронга, «Україна під Советами» і «Україна ХХ століття» — К. Манінга, Альбом «Катедр св. Софії в Києві», «Один з 15 мільйонів» — М. Приходька, «Українська повстанча Армія в боротьбі за свободу», «Острів смерті» — С. Підгайного, «Україна: поневолена нація» — В. Г. Чемберлена.

При вході до виставкової залі виднів великий, по мистецьки виконаний напис «Exhibition of Ukrainian Arts», а під ним портрет Митрополита А. Шептицького, серед — української ікони Богоматері, з однієї сторони, а з другої — Ісуса Христа. З другого боку стенду — великі портрети Тараса Шевченка й Івана Франка. На протилежній стороні — велика карта України, з поясненнями поруч та різьбленим тризубом над нею.

Виставка стала сенсацією в коледжі. Багато його викладачів та студенток вже оглянули її та склали GRATULACIJE Вірі Сушко за виявлену ініціативу й вміння та мистецьке розставлення експонатів. Всі глядачі з великим признанням і подивом висловлювались про прекрасне українське мистецтво, якого більшість з них ніколи в житті не мали змоги бачити.

Ми зустрічаємо Віру Сушко. Вона радісна і задоволена, говорить нам:

— Це тільки початок. Я в цьому коледжі лише сім місяців і за цей час мені вдалось поробити багато цікавих знайомств. Після цього першого виступу ми будемо старатись влаштувати тут доповідь проф. Л. Добрянського, яка напевно буде успішною.

«С М О Л О С К И П»

Стор. 11-та 1957. Число 4-5 (74-75).

Справи молоді й студентства на нарадах УНО і БО Канади

Торонто (Вл. кор.). 9-10 лютого ц. р. відбулись наради УНО і БО Сходу Канади. В цих нарадах взяли чисельну і активну участь представники української націоналістичної молоді й студентства, які живуть в Канаді. Цим справам були присвячені дві доповіді — Ярослава Білака «Проблема зацікавлення молодого покоління працею УНО» та Льва Винницького — «Розбудова студентського сектора організації УНО». Молодечі студентські справи були порушвані також в інших доповідях, як рівнож багато уваги було їм присвячено в дискусіях.

Я. Білак, аналізуючи стан молоді і її практичні завдання, говорив: «Коли було створено організацію МУН, то вона в теорії і на практиці мала ту саму мету, що й УНО. Коли сьогодні згадуємо про летунську школу МУН в Ошаві чи Радіо-Комунікаційну Школу в Торонті, то нам ясно стає, що це не були інституції створені для скріплення воєнного потенціалу Канади, хоч такими вони опісля стали, а були це інституції для виховання військових кадрів для України.

В підготовці цієї виставки допомагали Вірі теж Ліда Чумах. Окрему подяку належить зложити братові Вірі Ярославові Сушко, який допомагав їй у всіх справах, зв'язаних з виставкою, та п. Баб'якові за виставлення багатьох експонатів та книжок, як рівнож всім тим особам, які різними способами спричинилися до зреалізування цього задуму.

Насувається думка: скільки можна зробити юридичної праці для української справи, коли б кожний студент і студентка хоч раз у рік дали у своїй школі навчання лише один український виступ.

Нехай для всіх, а в першу чергу для студентства Балтімор, послужить прикладом Віра Сушко.

Пожертвувавши велику частину ідеалізму для економічного забезпечення, ми згасили вогонь, якого так сильно потрібно для розпалювання молоді душі, для посвяти ідеї. Кожна ідейна людина, щоб такою остатись на ціле життя, мусить мати джерело, з якого вона могла б постійно черпати духову силу. Ми, що родились в Україні, вважаємо Україну джерелом нашої духової сили. І так довго, як ми будемо душею зв'язані з рідною землею, так довго ми будемо вартісними одиницями для свого народу та взірцевими громадянами країни, в якій живемо. Лише будучи сильними духом, зможемо бути людьми конструктивними для суспільства».

Я. Білак, проаналізувавши справи українського виховання молоді й навівши дуже влучні порівняння з законами природи, передбачає таку картину: «Уявивши в таких відносинах майбутню картину з українського життя в Канаді за п'ятдесят літ від сьогодні, нам стане ясно, яку людину ми хочемо виховати. Ця людина само собою буде канадійцем, який гордитиметься своїми предками в Україні і тими, що життя своє вклали в розбудову Канади, як її піонери, і врешті канадійцем, який буде вміти відповідно стати в обороні прав народу українського — народу, з крові якого він вийшов».

Доповідач вказав на такі методи праці серед молоді:

1. Впливати на батьків, щоби вдома вчили своїх дітей говорити українською мовою.

2. У «Рідній Школі» окремий натиск поставити на вивчення літератури й історії.

3. Створити добродійні фундації та знайти меценатів для фінансування українських катедр при канадійських університетах.

4. Простудіювати ролі українських церков в боротьбі з чужинським оточенням, яка відіграє дуже рішальну ролі в національному вихованні.

Лев Винницький, студентський референт УНО, в своїй доповіді надзвичайно влучно з'ясував проблематику українського сту-

дентства в Канаді. Він пред'явив нарадам конкретні пропозиції, які торкаються студентського росту — створення спеціального Стипендійного Фонду, який би міг забезпечити студії хоч би деяким студентам. Нижче подаємо деякі цікавіші витяги з його виступу:

«Діяльність студентського сектора УНО повинна бути спрямована на те, щоб:

1. Діяти в напрямку якнайбільшої заохоти молодого членства УНО і БО і дітей членів, вступати на університетські студії і здобувати вищу освіту,

2. Держати зв'язок і нести моральну та матеріальну допомогу студентській діяльності в університетах,

3. Зорганізувати і нести матеріальну допомогу поодиноким студентам у формі стипендій, позичок чи дотацій.

Зауважую, що абсолютно замала кількість молодих хлопців і дівчат плянує вступати в університети і продовжувати свою вищу освіту. Примана кинути школу й іти заробляти свої власні гроші є завелика.

«Хоч студентські імпрези в університетах є відкриті для широкого громадянства, а в тому й для УНО і БО, участь нашого членства в цих імпрезах є обмежена до кількох одиниць. Отже, не диво, що брак нашої моральної підтримки й стичности відчуває від нас студентський елемент, який як ми надіємось — по закінченні студій мав би включитися в ряди членів УНО і БО і доповнити їхню діяльність.

«Хоч десятки українських студентів кінчають вищу освіту кожного року, кількість, яка знаходить своє місце в нашій організації, є майже непомітна. В цім напрямку нам абсолютно треба з'ясувати наше становище й установити напрямки, діяти в напрямку зближення й активної підтримки студентської діяльності».

Торкаючись діяльності «Зарева», Л. Винницький звернув увагу на такі цікаві моменти:

«Чи УНО у своїм відношенні до студентської діяльності повинно нести загальну підтримку становій діяльності студентства, чи може було б більш доцільно спрямовувати свою увагу, скажім, на підсилення діяльності «Зарева», яке в своїй ідеологічній орієнтації гравітує в напрямку УНО і з часом навіть оформити «Зарево», як Братню Організацію УНО?

Доповідач після аргументування та порушення справ студентства МУН доходить до висновку, що «не було б доцільним перейти до негайного оформлення «Зарева», як БО, але стверджує, що «Зарево» і його членство «заслужують на підтримку від УНО».

Справ молоді торкнувся у своїй доповіді теж Євген Мاستикаш, секретар КЕ УНО, який вказував на потребу допливу з рядів МУН і молодечих відділів ОУК, старшої віком молоді до УНО, УСГ і ОУК.

Багато цінних думок висловив у своїй доповіді «Розбудова шкільного відтинку» — Степан Паладійчук. Зупиняючись над підсумками шкільного виховання молоді, доповідач інформує, що впродовж 25-літнього існування УНО в Канаді, при його Філіях і БО існувало 30 «Рідних Шкіл», 12 дитячих садків та одна молодеча оселя. Зараз при Відділах УНО і БО існує 14 «Рідних Шкіл», 4 дитячі садки та одна вакаційна оселя. Це є дуже поважний осяг і, за винятком церков, ледве чи якась інша організація в Канаді розпоряджає такою кількістю освітніх закладів.

«Не дивлячись на недостачу, — говорив С. Паладійчук, — «Рідні Школи» існували, розвивалися, збільшувалися чисельно, виховували українську дитвору в національному дусі та в своєрідній культурі. З дитвори «Рідних Шкіл» виростала національно свідомою молоддь, яка поглиблювала своє національне виховання й знання та загальне українознавство на Вищих Освітніх Курсах. З цієї молоді виростали свідомі Мунівці, опісля члени УНО і БО. Поява свідомої молоді в наших організаціях — це велика і основна заслуга «Рідних Шкіл» при філіях УНО, це доказ важливості й доцільності існування цих шкіл у нашій організації».

С. Паладійчук зупинився над питанням відповідальності учителя за школу і виховання молоді, порушив ряд практичних справ та закінчив свою доповідь поданням системи виховання й навчання молоді в УНО:

1. Дитячі садки (світлиці), 2. «Рідна Школа» УНО — для шкільної молоді, 3. Доповняючі (середні) курси українознавства, 4. Вакаційні оселі молоді, 5. Вищі Освітні Курси — для молоді, яка закінчила «Рідну Школу» УНО. «Нашим завданням членства УНО і БО, є спрямовувати всі свої сили для розбудування цієї системи виховання й навчання молоді, бо від цього буде залежати майбутнє не тільки нашої організації, але й цілої української національної групи в Канаді».

Наради УНО і БО присвятили на цій своїй черговій конференції багато уваги справам молоді, студентства й шкільництва. Надзвичайно великий позитив є той, що делегати не закривали недоліків, не прикривалися порожніми фразами і святочними патрістичними деклараціями, як це часто буває у нас, а з повною відповідальністю за наше майбутнє вказували на недотримання, аналізували його і давали конкретні пропозиції, як працювати, щоби перейти із задовільного стану на багато кращий. Ми знаємо, що і в інших країнах замало уваги присвячували наші організації досі студентським справам, які для нашого Націоналістичного Руху є надзвичайно важливі. Дуже позитивний і конструктивний підхід Л. Винницького до цих справ

і його пропозиції заслуговують на окрему увагу. Це саме відноситься і до думок доповідачів і делегатів відносно праці серед молоді і шкільництва.

Студійні дні СУСТА

Згідно з повідомленням Управи СУСТА — Друга Літня Конференція Високошкільної Молоді в США відбудеться в половині червня ц. в. з загальною темою «Україна в боротьбі за державність у другій світовій війні».

На Конференцію підготовляються головні доповіді на такі теми:

1. Поворот української проблеми на міжнародний форум, 1938-1939 рр.
 2. Німецький похід на схід та спроби відродження української державності 1939-42.
 3. Україна під німецькою окупацією 1941-44.
 4. Українські військові формування (Дивізія Галичина, УВВ, Українське козацтво та інші).
 5. УПА й українське підпілля.
 6. Український студент в боротьбі за державність.
 7. Советська політика супроти України в другій світовій війні.
- Крім головних доповідей передбачається ко-доповіді та виступи в дискусії. Після Студійних Днів відбудеться Третій Конгрес СУСТА. По всіх правдоподібностях обидві ці імпрези відбудуться в Філадельфії або Клівленді.

СПОРТ В УКРАЇНІ

Спортова хроніка

◆ Рекорди українських спортсменів. Подаємо тільки тих спортсменів, досягли яких є всесвітніми або всесоюзними рекордами.

Чоловіки. Бар'єрний біг: 110 м. — 14,1 сек. Є. Буланчик. Київ.

Стрибки: з тичкою — 4,46 м. П. Денисенко. Київ.

Метання: спис — 79,89 м. В. Цибуленко. Київ. Граната — 89,39 м. В. Цибуленко.

Юнаки 17-18 років. Біг: 400 м. — 49,6 сек. Ю. Фокін. Львів.

Стрибки: у довжину — 7,74 м. І. Тер-Ованесян. Львів. З тичкою — 4,15 м. І. Петренко. Київ.

Жінки. Метання: спис: 55,48 м. Н. Коляева. Київ.

Дівчата 17-18 років. Біг: 800 м. — 2.12,8. Л. Лисенко. Дніпропетровськ.

Метання: ядро (4 клг.) — 14,76 м. Л. Сивцова. Київ.

● Готуючись до літніх змагань, в Україні пройшли змагання з різних ділянок спорту. Передовсім в ділянці міжкомандних змагань. Але пройшли спроби дужання і між-

«СМОЛОСКИ П»

республіканського характеру. І так, напр., в тенісі українська команда потерпіла погану невдачу на кортах московського Динама. Із чотирьох найкращих всесоюзних команд українська вийшла четвертою, тоді коли на спартакіяді минулого року українські тенісисти осягнули друге місце. Це слід пояснити в першу чергу недостатнім тренуванням, яке виходить з недостатнього устаткування цього спорту в Україні і браку часу на вправи. Орган комітету фізкультури при раді міністрів УРСР — «Радянський Спорт» признався в 17 (774) числі, що в Києві є тільки один закритий тенісовий kort. Оце здорово. Тільки один закритий kort для кількох тисяч аматорів тенісу, тоді, коли в Москві і Ленінграді їх є десятки.

■ В тому ж часі відбулись змагання з волейболу. Їх вислід між українськими чоловічими командами встановивсь слідуєчо: одеський «Буревісник», харківський і київський «Буревісники», київський Будинок Старшин, команда району Харкова. Три жіночі команди — харківського і одеського Буревісника і Київського Університету — здобули у фіналі по 4 пункти. За кращим співвідношенням партій перше місце було присуджене харків'янкам. Другий круг чемпіонату відбудеться в липні.

◆ В ділянці плавання також не видно великих осягів. Як і в ділянці тенісу бракує певних даних до розвитку цього гарного спорту в Україні. Названий вище орган спорту України признається в цьому ж самому числі, що в Дніпропетровську нема зимового плавального басейну. Аж очам не хочеться вірити. В одному з найбільших міст України, поважному скупченні робітничої і університетської молоді нема зимового басейну? Так, правда. Стаття підписана майстром спорту. Треба вірити. Тим часом у «гнилому заході» багато менше важні осередки мають по кілька таких басейнів. Стає питання: чому ж це Комітет по справах фізкультури при раді міністрів УРСР не подбає, щоби українська молодь в Україні могла фізично розвиватись так же само, як її співтовариші на Заході?

● В ділянці футболу зайшли певні зміни, в наслідок яких змагання в цьому році переведитимуться за кубки і звання чемпіонату. Зпершу гри вестимуться між районами чи м'стами (4 квт. — 26 трав.). Потім — між областями (2 липня — 26 жовтня) і врешті фінальний турнір на звання чемпіона України (20-27 жовтня). Змагання за кубок будуть депо приспішені і у фінальних змаганнях за кубок України виступлять 28 команд (14 липня — 25 серпня).

◆ Відбувся цікавий турнір в шахах. Треба було представити у встановлений час свої композиції, складені на задані теми. Гра була всесоюзного розміру. До складу кожної команди входили 8 учасників. Найбільшу кількість пунктів здобула команда Латвії, осягнувши 114,5 пунктів. Друге місце зайняла українська команда з 97,5 пунктами, третє — Білорусь з 89 пункт. (Москва здобула... 19,5 пунктів).

● На схилах Карпатських Гір, біля села Ворохти на Станиславщині, відбулися лешатарські змагання між чотирьома республіками (Україна, Литва, Латвія і Естонія). Рівночасно проходили перемоги за першенство українських команд. Перший день був присвячений змаганням на трасі слалома-гіганта і переможцем вийшов викладач інституту фізкультури в Києві І. Сколодов. 550 м. він закінчив за 42,3 сек. В перегонях на 5 клм. найсильнішою між жінками виявилась Р. Лушнікова (21.57,0), виконавши норму майстра спорту. 15-кілометрову дистанцію між чоловіками виграв естонець А. Окс (1 : 02.06,0). В естафетних бігах на 4 × 10 клм. між чоловіками (2 : 40.15,0) і на 4 × 5 клм. між жінками (1 : 33.42,0) українці також виявились найсильнішими. В останній день змагань, присвяченому далековіддальним бігам першим прибув з віддалі 30 клм. литовець І. Скерневічус (1 : 55.53,0) і з віддалі 10 клм. Р. Лушнікова (43,0). У стрибках з трампліна переміг Л. Земляницький, конструктор Крюківського вагонобудівельного заводу. Перші місця в Змаганнях зайняли лешетарі України, слідуєчі місця припали Естонії, Литві і Латвії. Між командами України перше місце зайняла команда Києва і друге — Бірна команда Станиславівської області.

◆ Коли ми вже при розгляді різних видів спорту, слід буде також приглянутись і коротко представити справи спорту в Україні, як вони представляються в ділянці пропаганди спорту. Це не важко зробити, коли слідкувалось за такою подією, як пленум української секції агітації і пропаганди фізкультури і спорту, що відбувався при кінці лютого і на початку березня в Києві.

Із доповідей на пленумі виникає, що спортом є охоплене дуже незначне число української молоді, що на спорт в урядових колах звертається дуже мало уваги, якщо не брати під увагу казенні заклади і ті чи інші вимушені промови про спортові осяги. Крізь доповіді відчуваються скарги на брак устаткування у спортових товариствах. В одній із доповідей відзначено, що деяку вагу у пропаганді поширення спорту несуть міста Київ і Львів, але у них самих це не є надто поширене. Добре, але це ж головні міста України. Що ж тоді діється в провінційних містечках?

А ось що. В іншій доповіді говориться, що найкраще пропаганда спорту була поставлена на Волині. Дуже добре, але не видно волинських рекордсменів ні на одних республіканських змаганнях. В чому ж справа, питається звітодавець в 19 (776) числі було міцне і здорове, було викачане в шахти «Радянського Спорту»?

А ось в чому — дозвольте вам прийти з допомогою у знайденні відповіді: на Волині нема зараз фізично міцної молоді. Все, що або на хрущовські цілинні землі. Старики і підлітки не можуть робити фізичних норм, до яких треба мати міцні м'язи і характер. Далше, спорт в Україні не є той самий, що ним він є у вільних країнах. В Україні він носить величезну дозу політичної пропаганди. Зимові змагання, напр., відбувались під кличами виборів, весняні і літні будуть відбуватись під кличами відзначення 40-их років большевицької революції. Ні в одній країні західного світу ця пропаганда не є так далеко посунена, а гірше керівні державні кола не бояться пустити цю молодь на відвідини в Україну, тільки нехай київський уряд дозволить цій молоді туди поїхати і відвідати всі місця, які тільки вона забажає відвідати. Нехай це саме зробить київський уряд у відношенні до своєї молоді: нехай відпустить її вільно відвідати західний світ, тут вона зможе відвідати все, що вона забажає.

Але це на маргінесі доповідей на спортовому пленумі в Києві, з якого довідуємось, що подібний до стану на Волині існує рівнож і на Буковині.

● Згідно з газетою Київського Університету «За радянські кадри» спортом в університеті охоплені 3.100 студентів і викладачів. Його спортові команди являються чи не найкращими зпоміж всіх команд України. За останні 5 років в університеті підготовлено 9 майстрів спорту, 184 спортсменів першої категорії, 743 — другої і 2.323 — третьої, Переможницею Спартакіади народів СРСР в минулому році в плаванні була студентка першого курсу історико - філософського факультету Алла Коваленко. Студентка економічного факультету Галина Блащук нагороджена золотою медаллю за світовий рекорд в нічному стрибку з парашутом. Тут же знаходиться заслужений майстер спорту — веслувальник Ігор Ємчук, нагороджений на 15-й і 16-й Олімпіадах. Жіноча волейбольна команда К. У. завоювала минулого і цього року перше місце по волейболу України.

СВІТ І ЛЮДИ

Франція

До чергової Універсальної Виставки, яка відбудеться в слідуєчому році в Брюсселі, у Франції вже проходить солідна підготовка. Як заявив П'єр де-Голь, комісар французької секції в У. Виставці, Франція візьме участь у Виставці своїм показом у трьох аспектах: архітектурою, декорацією і презентацією. В ділянці архітектури комісар передбачує два павільйони — національний для цілої Франції і менший — для Парижу. Їх опрацьовуватиме архітект Гійом Жієт. До декорацій вже підбираються відомі декоратори. Презентація буде опрацьовуватись під кутом техніки і гуманізму.

Щоб успішно перевести намічене, французька виставка матиме характер одного дня людини чи групи людей. Отже, перш за все робочий день: все, що Франція продукує і якими засобами. Потім відпочинок: в родині — хатні прикраси, приладдя, в громаді — як у вужчому розумінні — школа, шпиталь, церква, так і в ширшому, державі — будівництво, соціальні здобутки. І врешті третій відділ дня — розвага, в яку входить творча думка (виховання, духовність), способи її вияву (книги, преса, публікації, радіо і ін.) і її реалізації, кладучи натиск на технічний бік (атомова енергія, наукові дослідження й ін.).

Африка

Рішення уряду ЗДА вислати віцепрезидента ЗДА Р. Ніксона в подорож до Африки, потім і ама поїздка в місяці березні, вказують на зростаючий інтерес, з яким ЗДА починають дивитись на території Африки. Тим більше, що французькі геологи натрапляють в Сагарі на сліди поважних земних багатств. «Нью Йорк Таймс» з 24 березня подає, що поворот Ніксона прискорить тепер розв'язку деяких справ, які стояли перед Конгресом. А цими справами було: заснування чотирьох консулятів на південних від Сагари територіях і створення в Державному Департаменті нової секції по справах Африки, очоленої помічником державного підсекретаря. Пізніше має прийти — подає «Нью Йорк Таймс» — до покликання нових консулятів, як тільки призначаться на цю мету відповідні фонди. Ці фонди — думає часопис — Конгрес поспішить призначити з огляду

на тиск, який ведеться торговими кругами на Конгрес з метою забезпечення майбутніх американських інвестицій в Африці.

Мадярщина

В часі, коли советські панцерні частини пильнують в Мадярщині, щоби робітничі і селянські маси з молоддю на чолі знов не рушили на барикади для здобування волі, так званий голова і так званого народного уряду — Кадар поїхав з чолобитнею до Москви. В часі своєї поїздки Кадар виявився дуже добрим лектором: подані йому в Москві промови він без підготовки читав так само легко, як легко з підготовкою він читає ті, які йому приготував московський гауляйтер в Будапешті.

Тим часом населення не заспокоюється. Хоча нема вибухів, але й нема спокійного життя державній поліції, ні окупаційним військам. Ідуть масові арешти і екзекуції. Це не лякає дітей. Часто бувають такі випадки, як подають чужі кореспонденти з Будапешту: діти палять перед школою підручники російської мови.

Недавно речник політичної поліції заявив, що на кардиналові Міндсценті дальше тяжить присуд досмертної в'язниці і він буде притягнений до виконання цієї кари, як тільки вийде з американської амбасади, в якій він перебуває від часу його звільнення з в'язниці мадярською революцією.

Італія

Бажання досягнути намічене перемогло всі труднощі, що стояли на перешкоді «малій Європі». 25 березня в Римі шість зацікавлених міністрів (див. «Смолоскип» за березень) Європи — з німецького боку сам

Аденауер — підписали договір в справі нуклеарної індустрії і Спільного Ринку. Таким чином два роки безперервних переговорів, засідань і конференцій увінчуються успіхом (хоча не зовсім, бо треба, щоби парламенти всіх шістьох держав ратифікували цей договір). Це є без сумніву найбільшій події в Європі останніх десятиріч в ділянці її економічної політики. Спільний Ринок буде переводитись в життя протягом т. зв. переходового періоду на протязі 12 років. Після цього періоду мита між членами договору мали б бути цілковито знесені, мала б прийти вільна мандрівка людей і капіталів. В подібний спосіб мала б розвиватись атомова спільнота — Евратом.

Англія

Різні способи служать для застосування податків, щоб здобути для держави необхідні фонди. Для здобуття фондів Англія намагається зменшити свій всенний потенціал. Для цього ж самого здобуття фондів французький міністер Рамаде оподаткував спеціальною оплатою всі французькі авто. Але що цікавіше трапилось в Англії.

В одному підприємстві був винайдений спосіб ogrівання помешкання за допомогою сонячної енергії. Директор підприємства Л. А. Ж. Гардінер дав вказівки збудувати дім без комина і заінсталювати в ньому новий апарат. Все було б гаразд, але хатою без комина зацікавилась преса, а потім податковий уряд. Не беручи під увагу коштів дійсного ogrівання (біля двох шілінгів на тиждень), він оподаткував власника будинку так, немов би цей дім із десяти кімнат ogrівався звичайним способом (біля 2,5 фунтів на тиждень).

Х Р О Н І К А

◆ З початком березня ц. р. студент фізики з Мічигенського Університету О. Біланюк дав доповідь для студентства Балтімор і запрошених гостей н. т. «Атом і всесвіт». Доповідь викликала велике зацікавлення серед присутніх та дискусію, в якій обговорювано найновіші здобутки в ділянці ядерної фізики.

■ Богдан Максимюк, який працює в дослідній лабораторії департаменту агрикультури у Вашингтоні, дав доповідь для членства УСГ-Балтімор і висвітлював фотографії з національних заповідників США. Присутні студен-

ти могли довідатись і побачити знаменито зняті види з американських головніших заповідників, в яких доводилось побувати делегатові.

● 30 березня ц. р. Українські Студентські Громади Вашингтону і Балтімор відбули спільну товариську зустріч над великим водопадом на річці Потомак (Вірджінія). В зустрічі взяло участь біля сорок студентів і студенток з обох громад. В програму зустрічі входило — спільне знайомлення членства, товариські розмови і дискусії, змагання з різних видів спорту, оглядини водопадку та околиць, спільний обід. Зустріч відбулась в надзвичайно дружній атмосфері. Учасники висловили побажання від-

бувати частіше такі види спільних розважових імпрез, які приносять обоюдну користь.

◆ Як подає «Молодь України» ч. 45 (8020), в селі Недра на Київщині перед війною красувався великий розложистий дуб, з якого видно було всі довколишні села. Під час війни цей дуб зрізали, а тепер школярі, підрахувавши слої-кільця на пеньку, виявили, що їх є 502. Навіть якщо взяти під увагу, що в певних умовах, переважно з патологічних причин, трапляються протягом одного року подвійні наверствлювання річних слоїв, все таки цей дуб був справді старий. В'н був свідком у своїх молодих роках якої доби і подій в Україні?

НОВЕ В ТЕХНІЦІ

◆ Перехід чи пропускання електричного струму через людське тіло не є явищем новим; в Америці ним користаються, щоб позбавити людину від небезпечних індивідуумів; коли хтось необережно поводиться із певною напругою струму — може зазнати поважних поранень; коли ж візьмете без підготовки електропровідник із слабим струмом — відчуєте майже в цілому організмі неприємний струс. Але крім негативного наслідку перебігання електричного струму через організм є ще інший, корисний, наслідок якого є «електричний сон». Явище відкрили радянські вчені. Приставивши до очей і потилиці відповідні електроди, по них пропускається незвичайно слабкий струм (8-10 тисячних міліампера) малими імпульсами (біля сотки на секунду). Після 5-10 хвилин пацієнт засипає спокійним і глибоким сном. Згідно із заявою деяких лікарів, цей сон є майже такий самий, як нормальний. Цим сном лікують деякі хвороби.

Взявши під увагу, що від звичайного сну до наркозного є тільки великий крок, інженер Ю. Худий (чи не українець?) сконструював апарат, який дозволяє досягнути сну, необхідний для довгих хірургічних операцій. Застосований для спроб над псами, він дав дуже добрий вислід. Був випадок, коли пес проспав 5 годин, не подаючи ніяких знаків подразнення, які звичайно видно після хімічної наркози.

◆ До недавня діамант був найтвердішим тілом. Нічого твердішого від нього не існувало; ним можна було подрятати кожне тверде тіло, але діаманта не можна було дряпнути нічим. З цього огляду його застосування було велике в індустрії і біжутерії. Його значення відходить на другий план з хвилиною, коли молодий американський вчений, д-р Р. Г. Венторф винайшов боразон. Це є сполука азоту з бором, піддана високому тискові при високій температурі.

Згідно із законами кристалографії конструкція атомів кожного твердого елементу нагадує форму геометричних фігур — ку-

биків. Кубики можна складати різними способами; стискати їх або лишати певні простори поміж поодинокими кубиками. У випадку елементів, чим ці кубики будуть більше зближені поміж собою — елемент буде твердіший. Це саме відноситься до самих атомів; чим атоми в поодиноких кубиках будуть більше між собою зближені, тим елемент також буде твердіший. Різні тіла різно кристалізуються, залежно від умовин, в яких проходить кристалізація, а тому і твердість тіл буде різною. Напр., той самий елемент — вуглець може дати графіт і діамант.

Той самий вчений, Венторф, тому два роки одержав діамант, піддаючи графіт високим температурам і тискові. Тепер щастя йому усміхнулося у виді боразона. Крім твердості цікавість цього елементу є ще в тому, що він є більше відпорний на високу температуру: коли діамант цілковито «випаровує» при 900 ступнях, то боразон «не рухається» до 2.000 ступнів.

■ Коли говоримо, чи слухаємо мову про атомові центральні, то маємо на увазі гігантські споруди, окружені скоплькованими апаратурами і цілим ополченням висококваліфікованих техніків. Проте найновіший атомовий апарат «Ельбен-Кайд» не перебільшує гудзика від сорочки. Це винахід американського техника Р. К. Міллера і Ньюклярної Лабораторії Кайд в Нью Йорку.

Міллер працював для годинникарської фірми Ельбен і його метою було знайти відповідну енергію для автоматичного накручування годинників. Коли в атомовій центральній цикль від розпаду уранію до електричного струму є доволі складним — нагрівання води, пара, рухання електрогенераторів — то Міллер це значно упростив. Вихідним елементом в ньому є «прометіум 147» (відпадок в атомовій індустрії). Проміювання цього тіла (промінь «бета») він перетворює на світло, а це потім — в електричний струм. Отже, відпадає некорисне використання пари. І в цьому саме є цікавість і вага винаходу Міллера. Правда, інтенсивність стру-

му є слаба, бо тільки кільканадцять мільйонів одного ампера. Однак це вистачає для функціонування маленького радієвого відбирача.

◆ Згідно з американським журналом «Популар Сієнс», французька залізнична сітка є найкраща в світі. Від 1938 р. Франція збільшила перевіз осіб на 20% і товарів — на 76%. В цьому ж самому періоді, від 1938 р. до тепер, залізнична обслуга зменшилась на 150.000 осіб і споживання вугілля локомотивами впало з 11 мільйонів тонн до 4,5. 97% французьких потягів прибуває до своїх кінцевих двірців з відхиленням від офіційних розкладів їзди меншим від 15 хвилин. Вона займає перше місце в рекорді швидкості; тому рік один модель французької локомотиви встановив рекорд — 330 км. на год. Швидкість 16-вагонного з непрямою стали потягу «Містраль» Париж — Ліон 125 км. на год. також є однією з кращих.

● Доктор Руссель Брок один з найбільших англійських спеціалістів від хворіб серця керує під сучасну пору складними, але і не менше цікавими дослідженнями в Гюї Госпіталі в Лондоні. Їхньою метою є вдержати організм в житті під час операцій, коли то легені і серце мусять бути вилучені із циркуляції крові для їхньої операції. Їх мали б заступити.., легені пса. Так, звичайного пса, цього найкращого приятеля людини. Спроба вже була переведена на псах і вислід був цілковито задовільний. Другою спробою було переплутання людської крові через легені пса. Вислід виявився також позитивним, легені працювали нормально і аналіз крові не виявив ніяких некорисних заміщень.

Ця метода виявляється багато простішою від дотеперішньої із складною штучною апаратурою серця-легенів, але... що на це скаже Товариство Охорони Звірят, яке є в Англії особливо чутливе супроти псів? Чи не корисніше було б використати, або принайменше поспробувати використати, легені свиней? Тут було б багато менше проблем.

БАЛТИМОР • ТОРОНТО • ПАРИЖ



ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ І СТУДЕНТСТВА
"SMOLOSKYP"
MAGAZINE OF THE UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS



ЗМІСТ

В. Михальчук — Поговорімо ясно
і щиро

П. Надтисянський — Молодь в
авангарді відродження Закарпат-
тя

Юрій Буряківець — Вітчизна

Весна

Самота

♦♦

Партизанська

М. К. — Юрій Буряківець, «Ви-
ноградник», поезії

Іван Івашкевич — Дівоча пісня

А. Заревівський — Проф. Г. Гло-
бенко

Віра Сушко — Праця однієї сту-
дентки

М. Ласійчук — Марокко

Б. Чайка — «Той, що повинен
вмерти»

Спорт в Україні

Враження з грецького універси-
тету

Похід ідей

Різне

"Smoloskyp"

Magazine of the Ukrainian Youth and Students
Published by the Golden Gate Publ. Co Inc.
P. O. Box 1101, STN. «D»
Toronto 9, Ont. Canada

EDITORS:

Osyр Zinkewyitch (Baltimore, Md. USA), Iwan Silecky (Washington, USA), Askold Kobylko (Paris, France), Wasyl Mychaltchouk (Paris, France), Rayisa Shylo-Bakum (New York, N. Y., USA), Bohdan Kowal (Buenos Aires, R-ca Argentina).

Subscription: Price \$2.00 yearly — Single Copy 20 c.

Cheques payable to: Golden Gate Publ. Co. Inc.

Managing Office: «Smoloskyp» — P. O. Box 1101, STN. «D»
Toronto 9, Ont. Canada

«СМОЛОСКИП»

Журнал української молоді і студентства.
Появляється з початком кожного місяця.

Видає Видавнича С-ка «Золоті Ворота» в Торонто.

Редагує колегія в складі:

Осип Зінкевич (голова Редколегії), Іван Сілецький, Аскольд Кобилко, Василь Михальчук (Відповідальний Редактор), Раїса Шило-Бакум і Богдан Коваль.

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. Статті поодиноких авторів не завжди висловлюють погляди чи становище Редакції. Передрук окремих статей дозволяється лише за виразним поданням джерела.

Матеріали і кореспонденцію з європейських країн проситься слати на адресу Редакції «Смолоскипу»:

«Smoloskyp»
Boite Postale 9
Argenteuil (S. et O.)
France

Матеріали і кореспонденцію з американських країн та всю вимінну пресу проситься слати на адресу Всеамериканського Бюро «Смолоскипу»:

«Smoloskyp»
3210 Tartarian Court
Landsdowne 27, Baltimore, Md., U S A.

Адреса Видавництва й Адміністрації:

GOLDEN GATE Publ. Co. Ltd.
Toronto 9, Ont., Canada.
P. O. Box 1101, STN. «D»

Річна передплата журналу — 2 дол. Ціна одного числа — 20 центів.

ПРЕДСТАВНИЦТВА «СМОЛОСКИПУ»:

ЗДА і Канада: «Golden Gate»

P. O. Box 1101, STN. «D»
Toronto 9, Ont. Canada.

Франція: Askold Kobylko — Boite Postale 9, Argenteuil (S. et O.) France.

Аргентина, Чіле, Парагвай: Constantino Vitkowskyj
Maza 150, Buenos Aires
Rca Argentina

Бельгія: Roman Ripak — 58, rue de L'Aqueduc, Bruxelles, Belgique

Обгортка проекту студента мистецтва ЮРІЯ КОТИКА (Балтімор, ЗДА)

ГОВОРІМ ЯСНО І ЩИРО

Обговорюючи на сторінках «Молодої України» справу молоді еліти, чи, як популярно прийнято в нас називати, молодих кадрів, Віктор Топчій навів свого часу такий анекдот:

— Дядьку! — кричить Іван здалека.

— Агов! — відзивається з гуцавини дядько.

— Ведмедя спіймав! — гукає Іван сильним голосом.

— Ну? То ве́ди його сюди! — здивовано відгукується дядько.

— Та не йде! — не дуже вже жваво тягне Іван.

— Ну, то цур йому, кинь та йди сам! — ліниво і не без досади сердиться дядько.

— Та не пуска!

Автор розглядає у своїй статті справи Об'єднання Демократичної Української Молоді, але цей анекдот можна підвести до справ всієї української молоді на чужині. Діло в тому, що вже довгий час липаються при кермі молодечого життя все одні і ті самі. Це зовсім не означає, що нема доросту Ні. Ритм життя встановлений незбагнутими Законами тисячі років, не припиняється. Але коли говоримо про доріст, то маємо на увазі не загальний вислів доріст, а український доріст. Даліше, маємо на увазі і тих, які в гурті своїх співтоваришів виявляються більшими здібностями, більшим умінням розв'язувати ті чи інші справи — вони приходять на керівні становища. Вони відповідають за дальший хід молодечого життя. Це не є вічним. Вони, як і їхні попередники, з часом відійдуть до іншого відтинку громадського життя, а на їхнє місце прийдуть нові.

Такий є закон життя. І не тільки у нас, українців, а й у всіх народів.

Тому шість-сім років мені приходилось мати з рамени ЦЕСУС-у контакти із президентом Союзу французьких студентів. Сьогодні вони вже є далекі від справ французького молодечого життя, відійшовши до громадського сектора. Правде, є винятки, чи радше винятки: один з членів тодішньої Управи, будучи навіть депутатом, живо цікавився всіми молодечими справами. Але це виняток і то майже самотній.

Місця відійшовших не залишилися порожніми. Їх зайняли нові, молодші.

Чи можуть українські молодечі організації, від професійно-станових почавши і на культурно-освітніх кінчаючи, похвалитись подібним явищем?

Очевидно, що є винятки і тут то там доходять молодші товариші, виявляючи глибші зацікавлення до тих чи інших проблем молодечого життя. Але це скорше винятки. У більшості випадків доростаюча українська молодь непомітно відходить до окružаючої її чужинецької молоді. І не можна сказати в ніякому випадку, що вона ставиться неприхильно до цілоти української справи. В цьому ставленні скорше відчувається інертність, відсутність будьякого зацікавлення українською проблемою чи проблемами. І знов же не узагальнюється цього твердження, а кажемо, що воно відноситься до більшості.

Причину такого, а не іншого стану слід дошукуватись не в тому, що наведений приклад із життя французької молоді — їх можна б навести з життя багатьох інших народів — відноситься до нормального життя державного народу. Що сучасна доба не є подібною до минулих років, що сучасність носить печать загостреного технократизму, — це фактори, які мають безумовно великий вплив на ту чи іншу формацію молоді людини. Але, на нашу думку, причина лежить деінде. Її слід дошукуватись в самому українському світі.

Нечіткість ходу української внутрішньої політики не може не відбиватись на всіх відтинках нашого життя, в тому і на житті української молоді. Ця нечіткість відбивається в першу чергу на житті всіх українських осередків у вільному світі. Це породжує зр'єст неполадків між українськими громадами, брак товариськості між її членами, часті міжусобиці політичного характеру. Такий стан не може не відштовхувати від необхідного симбіозу наймолодших членів української спільноти.

Часті зауваги наших молодших товаришів про те, що брак конструктивної співпраці між усіма українцями, відсутність диктованого самим життям і нашим станом «модусу вівенді» між політичними угрупованнями і залежними від них громадськими організаціями, зауваги, що ці всі браки болуче вдаються і відштовхують українську молодь від активного українського життя — повинні промовити до наших відповідальних за українське життя чинників. Вони повинні примусити взяти під розвагу те, що розходи-

«С М О Л О С К И П»

гся про майбутність українського організованого життя у вільному світі.

Оздоровлення повинно наступити на вершині українського політичного життя. Воно може бути зворотом і поживаленням діяльності в молодших рядах. Без цієї передумови, без налагодження співжиття і співдії політичних репрезентацій буде важко дійти до порозуміння «дітей» з «батьками». Ба, що більше — може виринути стан, в якому ми взагалі будемо позбавлені «дітей».

Під увагу приходять питання: в який спосіб дійти до співпраці між політичними партіями?

Поки відповідати на це питання, треба було б відповісти на інше, не менше важке: чи молодь може давати відповіді на подібні питання?

В нашу добу справам молоді присвячується у всіх народів багато уваги. Нічого дивного. Це ж майбутнє народу, держави. Справам освіти і виховання молоді виділяються значні частини державних бюджетів. Ця увага до молоді привела до того, що останніми часами молодь висловлюється щораз більше. Її вислови не відносяться лише до справ, які торкаються безпосередньо її самої. Відповідальні чинники молоді забирають слово в питаннях, що мають те чи інше значення у ході майже всіх державних справ. У певних випадках молодь активно включається в допомогу політичним чинникам (сучасна Польща, минулорічне мадярське повстання) своїх країн. Обов'язки повинні б відкривати двері до прав. Якщо молодь дає вклад до всенаціональної праці — до її голосів повинні б прислухатись.

Співдія між українськими політичними партіями?

Вже втерлося сьогодні називати сучасний світ світом технічного розвитку, гігантського модернізму, світом атому. Він є перш за все світом об'єднування сил, формування силових блоків. І це як в ділянці політичній, так і в суто економічно-технічній. Уклад політичних сил і технічного прогресу не є співмірними для малих політичних чи економічних одиниць. Саме цей уклад диктує ті чи інші об'єднання.

У нас, в українському світі, з цим є якнебудь аби не так, як у людей. В нашому громадському і політичному житті вже кілька років котиться до щораз більшої атомізації внутрішніх сил. Особисті амбіції переважають над всякими іншими почуттями. Вони затемнюють існуючий стан, не дозволяють його побачити в правдивому, невикривленому світлі. У більшості випадків особисті партикуляризми є рішаччими чин-

никами. Це приводить до щораз більшого роз'єднання національних сил, до зростаючих між окремими особами чи групами непорозумінь. І то у всіх країнах українського поселення.

І в такому стані чуєте нарікання: відкочується від нас молодь, пропадає в чужому оточенні, або: неможливо знайти спільну мову із дітьми.

Коли розмовляєте з цією молоддю чи дітьми, чуєте: ми не можемо переносити сварок і неполадок між старшими, ми хочемо відчувати притягаючу силу всеукраїнської родини, ми хочемо і будемо любити тільки все те, що є позитивним. Постійні взаємні міжгрупові обвинувачування не будуть для нас ніколи позитивними — додають молоді співрозмовники.

Безумовно, що є ще й інші фактори, які мають вплив на наш доріст. Це те, що ми називаємо нормальними державними обставинами. Ніяка або майже ніяка еміграція не може дати своїй молоді, щоб інтегрально вдержати її в своїй сфері, все те, що їй дає дана держава. Школи від найнижчого ступеня до найвищого, вакаційні табори, розвагові клуби і т. п. Все це проводиться в дусі даної держави і під таким кутом, який є для неї найбільше побажаним. Це притягає молодь. Та й нормально. Жодна еміграція не вела і не вестиме своєї політики в такий спосіб, щоб свою дітвору ізолювати від цього всього. Кожна еміграція лише намагається в міру можливостей якнайкраще використати ці всі соціальні надбання даної держави, додаючи рівночасно своїй дітворі те, що їй бракує для того, щоб вона залишилась в повному духовому зв'язку із своєю спільнотою.

Але в нашому випадку — наша молодь сама бере. І бере те, що вона бачить у нашому щоденному житті. Над тим, що вона бачить — ми вже затримувались вище.

Виходячи із попередніх зауваг про об'єднування сил в оточуючому нас світі, напрошується тільки один висновок: щоби забезпечити існування українського завтра, українські існуючі угруповання мусять і ще раз мусять знайти спільну мову. Перед українськими політичними групами — бо розходиться перш за все про політичні угруповання — стоїть виразна і одинока альтернатива: відчувати відповідальність перед цілим українським народом й історією і покінчити безвідповідальний міжпартійний розгордіащ, ставши на площину договору, або далше його продовжувати і цілковито запропатити навіть той маленький духовий капітал, що існував досі. Не маємо права, і цього не робимо, кидати обвинувачення на ті чи інші особи, на ті чи інші групи, на ті чи інші партії. Кожна особа, кожна політична група мусить поступитись в ім'я збереження цілості. Без цього ми далеко не підемо.

Ці рядки пройдуть може непоміченими так, як вже проходили багато їм подібних. Що ж, тоді судитиме історія. Навіть і не наша, а чужа. Будьмо цього певні. Не заколисуймо себе мріями, що наших внутрішніх розбратів ніхто не бачить і не звертає на них уваги. В недавній розмові із своїм приятелем українцем високий старшина одного генерального штабу, перейшовши на проблеми української політики, сказав таке: Ваші політичні домагання є більше, як слухними і це признають у своїх середовищах навіть не надто великі ваші приятелі. Але хто, скажіть самі, радо погодиться хоча морально ангажуватись в справи, які навіть вам самим не здаються зовсім ясними. Коли виринає відповідна нагода, то до нас напливають паралельно і нараз аж кілька меморандів від української еміграції. Українські розходження перед війною мали ще, скажімо, свої оправдання. Сьогодні цих оправдань нема. Сьогодні мабуть ніхто з нас не осмілюється б трактувати Українську Національну Раду як всеукраїнську репрезентацію, знаючи, що більшість українських сил знаходиться поза нею. Я не входжу в те чому, але такий стан існує і ми про нього знаємо.

Оце стільки сказав чужинець. Його слів, які є автентичними, ми не коментуємо. Нехай це зробить сам читач.

Почавши із анекдоту «Молодої України», хотілося б підкреслити, що бракує не тільки кадрів, але й бракує молоді, української молоді. І дальший хід молодечих справ буде у великій мірі залежати від наших українських політичних «олімпів».

Говорячи про різні фактори, які впливають на існуючий стан, перегляньмо хоча в кількох рисах самий стан.

Розподіл української молоді, як і кожної молоді, є видний передовсім в становому зрізничуванні. Розподіл на молодь студентську і нестудентську є доволі чітким. Добре зорганізованою є молодь студентська.

Згуртована в Центральному Союзі Українського Студентства (ЦЕСУС) з окремими автономними відділами в ЗДА (СУСТА — Союз Українських Студентських Товариств Америки), Канаді (СУСК — Союз Українського Студентства Канади) і Аргентині (САУС — Сою. Аргентинсько - Українських Студентів), українська студентська молодь представляє своєрідний становий моноліт. В часи міцної централізації ЦЕСУС мав широкі горизонти і вів велику працю зокрема у зовнішній діяльності. Останнім часом ця діяльність значно підупала і над покращанням своїх позицій українське студентство повинно солідно застановитись. Останнім часом в керівних колах ЦЕСУС-у підготовляється проєкт перенесення його Управи до Америки. Поруч деяких негативів, з'явився б ці-

лий ряд важливих позитивів. Може вдалося б більше зцентралізувати деякі відтинки діяльності і тим самим їх посилити.

Одна із форм внутрішньої діяльності ЦЕСУС-у, його студійні дні у формі ВЛКУ (Високошкільний Літній Курс Українознавства) набирають щораз більшого зацікавлення, як своєю тематикою, так і шириною дискусій і стають важливими щорічними подіями в українському житті. Подібну форму праці починає в себе застосовувати і СУСТА. Про це повинні б рівнож подумати СУСК і САУС. Це є своєрідний, і як же важливий, контакт наукових кіл (виголошувані доповіді) з ширшими колами українського населення (широка участь в дискусіях).

Найбільшим позитивом українського студентства є те, що воно, не зважаючи на різномордність політичних переконань окремих членів, зуміло перебороти особисті партикуляризми і амбіції і вдержати єдність студентської станової організації (чи не повинні б над цим пригадуватись наші сивоголові «батьки»?).

Нестудентська українська молодь є згуртована в цілому ряді молодечих організацій. Вони визначаються або своїми політичними кольоритами або регіональними приналежностями. Згідно з політичним забавленням, всю українську зорганізовану молодь можна б поділити на цю, що групується довкола націоналістичного руху, і цю, що тяготеє в меншій чи більшій мірі до середовища УРДП (Українська Революційно - Демократична Партія).

На окрему заувагу заслуговує український Пласт. З довгими і шляхотними традиціями, з великим вкладом у формування молоді душі і характеру, Пласт стояв осторонь розполітизованого суспільства. В цьому його найголовніша риса. В сучасних умовах нашого життя один з його кличів «в здоровому тілі здорова душа» — повинен би знайти якнайширший відгук в кругах українських батьків і нашої молоді.

ОДУМ (Об'єднання Демократичної Української Молоді), СУМ (Союз Української Молоді), МУН (Молоді Українські Націоналісти), Секція Молоді при Товаристві «Відродження» в Аргентині і Об'єднання Української Молоді у Франції — ось головніші об'єднання української молоді на чужині. Всі проявляють питому їм діяльність, але відчувається між ними брак будьякої координації дії для спільних виступів чи просто для узгодження внутрішньої праці. Відповідальні за українське молоде життя повинні над

(Докінчення на 3-тій стор. обкладинки)

«С М О Л О С К И П»

МОЛОДЬ В АВАНГАРДІ ВІДРОДЖЕННЯ ЗАКАРПАТТЯ

З ретроспективи вісімнадцяти років, що минули від часу проголошення самостійності Карпатської України, можна сміливо твердити, що в авангарді всестороннього національного відродження цієї частини соборної України була молодь. Молодь, вихована між двома світовими війнами, творила основні кадри славетної Карпатської Січі, ця ж молодь брала активну участь у державному будівництві Карпатської України. Тільки і тільки через національно відроджену молодь Карпатська Україна дійшла до своєї державності в 1938-39 рр.

Кількасотлітнє панування окупантів в Карпатській Україні, а зокрема від половини 19-го сторіччя, було скероване на цілковиту загалду всього, що українське. До цієї мети прямували мадяри не тільки мадяризацією української інтелігенції, але й шляхом крайньої павперизації селянства. В наслідок економічного зубожіння та національно - політичних утисків, в останніх двох десятиріччях 19-го сторіччя покинуло батьківщину й виїхало «в світ-за-очі» (до ЗДА й Канади) 200.000 карпатських українців. А ті, що залишилися, були здані на ласку й неласку мадяр.

Розвал Австро - Угорщини і проголошення президентом Вудро Вільсоном принципу самовизначення народів застали Закарпаття слабо підготованим до нових завдань. Більшість інтелігенції була змадяризована, а селянство не тільки зубожіло, але й темне. Все ж провідні одиниці, зокрема серед молодішої генерації, відважилися взяти долю народу в свої руки. В 1918-19 рр. такі провідники карпато - українського національно - державного відродження, як сл. п. монс. д-р Августин Волошин, проф. Августин Штефан, брати Михайло та Юлій Брящайки, о. Омелян Невицький, Степан Клочурак, брати Климпуші та ін. — це були відносно молоді люди. Але вони визначили шлях дальшого розвитку країни і привели її до славетного Жовтня 1938 р. та героїчного Березня 1939 року.

Шлях, що його вони визначили в 1919 р., — це був шлях піднесення культурного й економічного

рівня населення через перевищення і національне освідомлення молоді. Кожна українська школа, кожна «Просвіта», кожна молодеча організація на Закарпатті стали кузницею, в якій ковано сильні характери, зацпелювано пошану й любов до всього національно - рідного, виховувано свідомість приналежності до великої української нації, яка бореться за державну суверенність, ковано вояцького духа й готовість кожночасно стати до збройної боротьби «за Україну, за її волю, за честь, за славу, за народ».

Перші підсумки наполегливої праці в напрямку національного відродження зроблено в 1929 р. на З'їзді Народовецької Молоді в Ужгороді. Серця національних провідників раділи з колосальних осягів невсипущої праці 10-ох років. Призначені на національну загибель «угорські русини» заявили відверто, що їхня пращадна земля є частиною України, а п'ять років пізніше на II З'їзді Народовецької Молоді в Мукачеві (1934) тисячі відродженої молоді заявили в організований спосіб, що їхньою платформою являється ідеологія українського націоналізму.

Коли ранньою осінню стали насуватися чорні хмари над Середньою Європою, вже 4 вересня 1938 р. заходами молодого націоналістичного активу, в Ужгороді постає напівмілітарна Українська Національна Оборона, очолювана націоналістичними пробойовиками: д-ром Василем Івановичком, д-ром Степаном Росохою і сл. п. Іваном Рогачем. Це фактично і був зав'язок пізнішої Карпатської Січі, про героїську боротьбу якої вже чимало написано.

Карпатська Січ, членами якої були українці з усіх земель України, на своєму 2-му З'їзді, що відбувся в Хусті 19 лютого 1939 р. і дефіляду якого відбивав поруч прем'єра Карпатської України о. А. Волошина і міністра Ю. Ревая, також відпоручник ПУН-у ген. В. Курманович, виразно заявив в резолюціях, що стоїть на засадах ідеології українського націоналізму.

Карпато - українська молодь, організована в рядах Карпатської Січі, була й у авангарді будівництва Карпатської України, зокрема якщо йдеться про виконання щоденної дрібної конкретної роботи. Ось що писав

офіціоз «Нова Свобода» (Хуст) 19 лютого 1939 р.: «Карпатська Січ зродилась серед вогню і крові, серед найбільшої небезпеки, яка взагалі колинебудь грозила нашому народові. Небезпека, яку пережив наш нарід у листопадних днях, грозила національною смертю. Карпатська Січ стояла на своєму місці. Січ боронила рідні кордони: в Прислоні, в Торуні, в Ясинію, в Королевій й ін.

«В середині січня грозила нова небезпека... І тоді на наш поклик збіглось до загроженої столиці тридцять тисяч найкращого цвіту нашого народу, в більшості нашої молоді. Це ж і була наша «Січ». І ми тоді казали: преславна Карпатська Січ врятувала нас!

«Перед виборами січовики, мов ті апостоли, ходили з хати до хати, освідомлювали народ, пояснювали, яке то велике слово — Воля... Січовиками розпалені вогні по горах розпалили українці серця нашого народу і ми виграли вибори, бо нас народ зрозумів.

«Карпатська Січ — це ж ядро, на якому можна будувати. Це ж наше народне військо, військо Карпатської України, на яке може опертися уряд, бож Карпатська Січ є найвірнішим оборонцем нашого народу.»

Карпатська Січ не завела цих надій. В грізні часи, «во время люте» ворожого агресії, Карпатська Січ не завагалася стати в обороні рідної держави навіть проти в багато разів переважаючого ворога, що наступав у порозумінні із найбільшою тоді в світі мілітарною силою — гітлерівською Німеччиною.

Кров Карпатських Січовиків освятила історичний Акт Проголошення Самостійності Карпато - Української Республіки з 14-15 березня 1939 р. в Хусті так, як кров київської молоді під Крутами освятила Акт 22 Січня 1918 р. в Києві, а кров Українських Січових Стрільців освятила Акт 1 Листопада 1918 р. у Львові. Кров їхня назавжди освятила соборність усіх частин єдиної України й зобов'язала грядучі покоління завершити Велике Діло.

Українська молодь продовжує боротьбу. У перших лавах Українського Визвольного Фронту стоїть теж і карпато - українська молодь.

П. Надтисянський

«Промінь» ч. 4(21)

«СМОЛОСКИП»

Число 6(76). 1957. Стор. 4-та

ВІТЧИЗНА

Залишилися сплюндровані брами,
З-під руїн виростає трава.
Ти стоїш, як стояла віками,
Нездоланна і вічно жива.

Тіні вбитих боротися кличуть,
Як дістати упевнених сил? —
Я Тебе впізнаю по обличчі
Серед рано посталих могил.

Там народженим бурям шуміти,
Край громами наповнювати ввесь.
Хіба можна Тебе не любити? —
Серце мужне Тобою живе.

Із туману надходить світанок,
Сонцем змився гучним виднокіл.
Вів вслухався у плач полонянок
І в свистіння отруєних стріл.

Бродять весни розгуканим світом,
Зеленіє похмурий покров.
Будеш Ти дорожити прожитим,
Що в бурях вертається знов.

ВЕСНА

Дзвін загойдався й поплив
В час надвечірній рікою.
Я його слухать любив,
Йшов розмовлять з осокою.

Ніжно шуміла вона
В травах високих край мосту.
Зіркою наша весна
Світить п'яній високості.

Може комусь, що згубив
Ласку у серці дівочім,
Дле вона щастя між нив,
Сльвом тривожно - урочим.

САМОТА

Я не знайшов ні ласки, ні тепла,
Ні сонця праведного в хмурих далях.
Прощав гріхи, відходячи від зла,
А зло із пекла раю досягало.

Мої в буденності пливли літа,
Коли до мене з голубом на крилах,
В світлицю завітала самота,
В шовки одягнута прозоробілі.

В негоду не покинула мене,
Наповнювала радістю кімнату.
Мов пташка за вікном, коли війне
Вітрець, любила пісню заспівати.

Благаю в самотині знов і знов:
Приходь до мене, будем говорити,
Згадаємо про мужність і любов,
Загублених в розпачливому світі.

Я голову в задумі покладу
На одяг твій схвильований і чистий.
Бо я тебе, мов дівчину люблю,
Що у південнім загубилась місті.

Не зрадиш у примхливому житті,
Тебе з побожністю я буду слухать.
Піднімем крила ніч перемогти,
І відпочинем на вершинах Духа.

«Виноградник»

Не маємо потреби представляти нашим Читачам молодого українського поета Юрія БУРЯКІВЦЯ: як співробітник «Смолоскипу», він відомий нам всім. Але не можемо не познайомити Вас із чудовою новиною в його житті. Після збірок поезій «Слово про Україну». «До вершин Духа» і «Зіниці» недавно появилася нова велика збірка «Виноградник». Даючи кілька витягів із неї, вітаємо щиро Автора з новою працею і бажаємо ще більших успіхів на дальшому творчому шляху. Редакція.

З бересту в дівчини кошик,
Їй розшумілись дуби.
Личком рум'яним хороша,
Вийшла вона по гриби.

В неї любов, як шипшина,
Сонцем над лугом горить.
Хлопці на конях полинуть,
Вклоняться їй на привіт.

З льону у неї волосся,
Стрічка з дзвінких конопель.
Ген задрімали покоси
В смузі притихлих осель.

Випливе дівчини радість
З чуйних, купальських ночей.
Стукне у хвіртку відрада
Від потемнелих алей.

ПАРТИЗАНСЬКА

Яструб над нивами лине
З тупотом кінським від трав.
Путача зойки невпинно
Чути, де в зарослях став.
Ніч в комишах ворухилась,
Сизий підводячи дим.
Нишком у плавнях присіла
З хлопцем, як цвіт, молодим.

З луку іржать бистрі коні,
Гриви у них — як вітри.
Йшла за повстанцем погоня
В ніч за стрункі явори.
Бив обрізан його влучно,
Недругів хижих поклав...
Лози притихли край кручі,
Місяць сховався, сріблоглав.
Постріл з купців серед тиші
Вдарить кудись від ріки.
Кулями хлопець напише

Волі вогненні рядки.
Буде сестра дожидатись,
Вийде опівночі в сад.
Знає, він прийде до хати,
Р славі із лісу назад.

«СМОЛОСКІП»

Юрій Буряківець — «Виноградник» — поезії

(Буенос Айрес, 1955. Вид. «Перемога», стор. 323)

Ім'я Юрія Буряківця відоме загалом української еміграції вже кільканадцять років, коли то на сторінках молодечих, в першу чергу, журналів почали появлятися його поезії. Тим більше приємно постійному читачеві тих журналів, а головню — «Смолоскипу», на сторінках якого друкувалися досить часто його поезії, запізнітися з появою його нової збірки «Виноградник», яка появилася в Аргентині.

«Виноградник» дає нам його давню поезію від 1941 року і в той спосіб читач може мати кращий перегляд та слідкувати за зростанням поета.

Можна спостерегти, що на кільканадцять перших сторінках, може аж до поезії з 1945 р., мають вони мініатюрний характер. Це невеличкі образки найчастіше з недавню — минулого, чи просто спомини, які викликають в поета чи то постать матері, чи далеке і чарівне Полісся, яке так просто і щиро описує поет:

Полісся, Полісся,
О, пісне моя!
Голос піднісся
Дзвінкий солов'я.
Наснитися, наснитися
Коханий мій край! —
Полісся, Полісся,
Гіркий молочай.

Починаючи з частини «Листки соняшника», спостерігаємо, як поезії змінюються своєю величиною і тематикою. Тут і «Том Кнорр» з американських поезій, і «Світло» з Улянда, тут і дещо з біблійних тем як: «Сара» чи «Сотворення світу» і поруч «Пори душі», що впроваджують глибше роздумування:

... Дозрілість дум високих і ба-
жанья
Вже зрівноважені, в сукупності
вона,
Встає, як пташка божя на сві-
танні,
Коли в просторах відійшла весна.
Їй розкривалися невідомі карти...

Не забуває поет і про давню минуле. Від нього черпає він теми до своїх поезій, як хочби: «На вічну пам'ять Князю Константино Острозькому», «Берестечко», «Пам'яті тих, що впали під Лоевом в липні 1649 року». Цей останній промовляє саме своєю зрівноваженістю і повагою: Герої впали у тяжкім двобої, Закривши шлях до Києва грудьми

Ворожим зграям...

І далі:

Так хай і нам Господь тим до-
поможе,
Що виведе на небо кораблі
З вогнем погубним для навал
новітніх,
Що з Сходу, з Півночі до нас
прийдуть...

В останній поемі «Океан» дав поет історію свого скитання і рівночасно наче б перегляд і підсумки нашого спільного скитання. ...А згодом ми відчули сирість

днів,
Морози вдарили в квітник тен-
дітний.
Мій батько з сумом двір свій

залишив,
У Київ переїхав разом з дітьми,
Там в сутерени дощ невпинно лив,
Де я зростав у днини безпри-
вітні.

Це вже в тих днях розбуджується в поета туга за мандрівкою. ...А я в підвалі, ніччю край стіни,
Де краплі капали води на ліж-
ко,

Безмірно мріяв про безжурні
дні, —
Моя у мандри простяглась до-
ріжка.

Але навіть на далекій чужині не забув поет про тих, що далеко на рідних землях:

...Старчиха пригадала враз мені
Мій край і матір рідну, приза-
буту.

Я згодом лист в сльозах, на чу-
жині,
Одержав з дому в пору кала-
мутну.

Писала: батько вмер на засалан-
ні,

Замучили безвинно на Воркуті.
Десь каторжани труп його у сніг
Зарили там без молитов святих.

Т в поета бажання повернутись до тих давніх днів хоч споминати, хоч душою:

...Синхронно в пору ту Ти під-
неси
З глибин таємних корабля на
води,

Хай душу він мою у ті часи
В далекій рейс крізь шторми
супроводить,

На нім хай будуть світлі паруси,
Що зіткані із соняшних мелодій,
І буде моя туга, як воли,
В погожі вірити і в кращі дні.

Збірка «Виноградник» — це поважна зупинка в творчості Ю. Буряківця, на якій і сам поет і його читачі мають нагоду призадуматись, відпочити — читаючи надбане. Від неї дальша дорога поетові у творчий шлях, на якому, враз із читачами, бажасмо якнайкращих успіхів у плодотвірній праці.

М. К.

Іван Івашкевич

Дівоча

(Оповідання)

Якось у вільний день зібрався я з вудочками на густовербий ставок біля невеличкого села. Риба, на диво, клювала добре і тихий серпневий вечір захопив мене на рибалці.

Я вже хотів був рушати додому, як на протилежному боці ставка, у повному сутінках саду, що вузьенькою смужкою сповзав до берега, якась дівчина заспівала пісню. Заслухавшись дівочого співу, я пригадав один випадок у моєму житті. Саме в отаку літню пору, ще в хлоп'ячі роки, довелося мені вперше почути що хвилюючи народню пісню...

**

Гроза підкралась непомітно.

В післяобідній час раптом повіяв вітерець, і коли люди припинили роботу, радіючи несподіваній прохолоді, темнісіра хмара вже охоплювала небо двома широкими рукавами. Від неї степом у долину, де ми докошували сіно, розпласталися по землі чорні крила, сунулась величезна тінь. На ставку зашелестів очерет, тривожно скрикнула степова чайка.

Потім враз наступила зловісна тиша.

Молодиці й дівчата заспішили класти в копиці сухе сіно.

— Миколо, випрягай коней і веди у конюшню! — гукнув мені Максим, що вже зіскочив з косярки й з вилами біг на поміч жінкам.

На греблі зірвався вихор, плеснув гіллям верби об воду й сірим клубком куряви закрутився по степовій дорозі. Темну хмару розколола блискавка, загуркотів грім — і на ставкову воду з криш талевим дзвоном впали перші краплі дощу.

— Дівчата-а, у клу-уню! — з гін у гони полинув крик.

Молодь, перегукуючись, бігла на протилежний берег ставка, до табору. А над ставком нависла вже мутна пелена дощу. Сліпучі жала блискавок раз-у-раз пронизували потемніле небо. Сердитий вітер рвав хмару на величезні брили й з оглушувим гуркотом валив одну на одну.

Гроза загнала всіх у табірну клуню.

«СМОЛОСКИП»

Число 6(76) 1957г. Стор. 6-та

ПІСНЯ

На свіжій соломі сиділи й лежали дівчата. Котрась з них ляжливо скрикувала при ударах грому — над нею жартівливо посміювались хлопці. Молодиці викручували з хустин воду. Біля розчинених дверей, зрідка перемовляючись, димили цигарками чоловіки. Хлопчаки моїх літ затіяли борню. Промоклий до рубця, я забрався на обмолот і по шию зарився в солому.

Гроза поволі відходила за обрій, стихав вітер. Тепер дощ сіяв рівно й густо. Тільки десь вдалині ще глухо буркотав грім.

У клуні стояв гомін і сміх.

Зігрівшись у теплій соломі, я вже почав дрімати, як в гомоні голосів мені почулась тиха пісня. Не знаю, чи причиною був сумний мотив пісні, чи, може, хвилюючі нотки у голосі співачки — пісня чомусь мене стривожила і сон відлетів від мене.

Я підвів голову і глянув на дівчат.

Співала Оксана Лугова.

Зпоміж дівчат нашого села Оксана була м'ябуть що найкраща: висока, струнка, з вінком чорних кіс на голові, вона, як молода тополя серед вишеньок, виділялася в гурті дівчат. «Горда Оксана — не підступись!» — іноді гомоніли поміж собою хлопці. Почуті розмови хвилювали мою хлоп'ячу уяву і нерідко я крадькома спостерігав за Оксаною, намагаючись зрозуміти, чому ж хлопці називають її гордою. Ні, не помічав я гордості в Оксани: звичайна дівчина, весела й привітна. Правда, останнім часом приходила вона на роботу якась сумна, задумана, але в гурті дівчат швидко оживлялась і заводила пісню. Голос в Оксани був дзвінкий і мелодійний: як заспіває — заслухаєшся.

Я слухав пісню і з якоюсь тривожною цікавістю дивився на Оксану.

Вона лежала на спині, закинувши за голову повні засмаглі очі. Тонкі брови, як розправлені крила ластівки, чорніли на білому чолі дівчини, а карі очі дивились кудись у височінь, сумні.

Ой, дубе, мій дубе,
Кучерявий дубе,
Ой, на тобі, дубе,
Два голуби гуде...

Співала вона цей раз не дуже голосно, але якось так хвилююче, так тужливо, як мені ніколи не доводилось чути. Щебетуха Оля, вірна подружка Оксани, прихилила руську голову до її плеча й собі зтиха підспівувала. Поволі в пісню вплелися голоси інших дівчат. У клуні стих гомін, навіть хлопчаки притихли.

Хороші в степу отакі хвилини, коли зберуться всі разом і непомітно, за розмовою, розпочнуть пісню. Пісня на степовому просторі особливо хвилює, якимсь незрозумілим почуттям сповнює душу. Мені вона чомусь завжди уявлялась чайкою, що злинула у синю височінь неба і в'ється-в'ється, чарівна і недосяжна.

Я дививсь на Оксану, на її повите смутком обличчя і здавалось мені, що не вона співає пісню, а пісня сама, десь з глибини її грудей, тужливо летиться у простір. Мимохіть глянувши до дверей, я помітив високу постать Максима. Всі чоловіки і хлопці повлягались на соломі: одні дрімали, інші слухали пісню — а Максим стояв, прихилившись до одвірка і, задумавшись, дивився на Оксану. Гарний був отой Максим з його орлиним носом і гострим поглядом сірих очей. Але чому він сьогодні так задумався? Русьві кучері впали йому на лоба, широкі плечі зсунулились, ніби якийсь важкий тягар ліг на них.

І тут мені пригадався сьогоднішній випадок на сінокосі, незадовго до грози. Коні у сіножаті притомились. Ми вирішили перепочити. Максим став щось порасті біля ножів, а я приліг на запашний покіс, у холодку, біля колеса. Сонце припікало, нагріта земля лашіла жаром серпневих днів літа. В траві різноголосо сюрчали коники, над головою дзвеніли жайворонки.

Нараз я почув розмову й визирнув зза колеса: Максим розмовляв з Оксаною. Дівчина саме, мабуть, верталась у другі гони, бо на плечах тримала граблі.

— Оксано, чому ти завжди така... непривітна зі мною? — якось глухо, тремтячим голосом говорив Максим.

— З чого це ти взяв, Максиме?.. — озвалась Оксана.

— Бо це правда. Ти все ніби чомусь сердишся на мене...

— Навіщо ця розмова, Максиме! — з прикритістю в голосі сказала Оксана й змовкла.

Згодом мовила:

— Не треба про це говорити, Максиме, не забувай: жінка в тебе, дитина... Стежки-доріжки наші не зійдуться ніколи.

— Оксано! — аж застогнав Максим і ступив крок до дівчини. — Але ж важко отак... Важко!

— Ніколи! — скрикнула Оксана.

Ні вона тоді не скрикнула: отак, одного разу, у дядька Петра на

скрипці струна зойкнула, лопнувши на високій ноті, — дядько розгублено завмер з піднесеним смичком, а струна, скрутившись у пружину, ще дзвеніла ледь чути, жалібно й тужливо.

Оксана майже побігла геть, до дівчат — Максим стояв, мов скам'янілий, дивлячись їй вслід. Я прикип до землі, навіть віддих затамував, ще не збагнувши, що трапилось, але відчув: трапилось щось значне й невеселе. Максим зітхнув важко, шпурнув ключа в траву й пішов до ставка.

Я дивився вслід Максимові і було чомусь жаль мені його, що за пів року життя у нашому селі всім прийшов до душі, жаль було й Оксани. «Люблять вони одне одного, ой, дуже люблять!» — зненацька ніби хтось мені прошепотів на вухо — аж злякався я цієї думки.

А ось тепер Оксана, ніби стверджуючи мій здогад, співала:

Ой, Боже, мій Боже,
Що я наробила:
Є в козака жінка,
А я полюбила...

І стільки смутку, стільки болю чулось у мотиві пісні, що в мене раптом якась гаряча грудочка підкотилась до горла.

— Нікому, нікому не скажу! — навіщо пробурмотів я.

Є в козака жінка,
Ще й діточок двоє,
Ще й діточок двоє,
Чорняві обоє —

плела вінок туги Оксана. Дві сльозини викотились з-під довгих вій і блищали в куточках карих очей дівчини.

Чорняві обоє,
Крається серденько
Начетверо моє.

вплітались у той вінок дівочі голоси...

Вже й пісня стихла, а всі мовчали, немов поснули. Вступивши погляд у покрівлю клуні, непомітно лежала Оксана. Стояв Максим біля дверей, схиливши голову на груди.

— Оксано, чого це тобі задумалось їхати у місто? — зашепотіла Оля, прихилившись до подружки. — Що це найшло на тебе?

— Зовсім не «найшло», Олю, — тихо крізь зуби відказала Оксана. — Давно надумалась я, тільки листа чекала від сестри.

— Надовго ж ти?

— Не знаю... мабуть надовго... поїду.

Оксана зітхнула й замовкла.

Вранці другого дня Оксана поїхала з села. Поїхала Оксана. А я ще довго не міг забути її співу — мабуть, тоді я вперше зрозумів, яка глибина людських почуттів таїться в кожній народній пісні.

«СМОЛОСКИП»

Стор. 7-ма 1957. Число 6(76).

МИКОЛА МИКОЛАЄВИЧ ОГЛОБЛИН-ГЛОБЕНКО

(пам'яті проф. М. Глобенка)

Сумна вістка про смерть сл. п. Професора Миколи Глобенка прибула до Парижу в моменті, коли попереднє число «Смолоскипу» було вже на машині. Цією пресумною вісткою, що вдаряє не тільки українську молодь, не тільки український Париж, не тільки наші літературні кола, а весь ук-

раїнський світ — ділимося із нашими читачами в Україні і на чужині.

Глибоко склоняючись перед новою Могилою, Редакція «Смолоскипу» складає ВШановній Дружині Покійного свої найщиріші вислови співчуття.

Редакція

29 травня 1957 р. неблагана смерть вирвала з наших рядів сл. п. професора Миколу Глобенка. Несподівана вістка, немов грім, вдарила по всьому українському світі, бо відійшла у вічність людина у найкращому віці (Йому сповнилося лише 55 років життя), ще повна енергії, незвершеної працьовитості та з великими планами на будуче. Відійшов від нас Велетень Духа, що своїм багатством знання, високою культурою та незвичайною скромністю полюбив кожного, що зустрічався з Покійним. Українська наука втратила в Миколі Глобенкові одного з найкращих сучасних дослідників історії української літератури, Український Університет — улюбленого і незаступимого педагога.

В останньому часі сл. п. Професор всеціло віддав себе Енциклопедії Українознавства, в якій редагував «Літературу», та, як заступник головного редактора ЕУ II, планував і написав цілу низку статей на різні українознавчі теми, і при всьому надавав цілому творові добірне стилістичне оформлення. М. Глобенко ніколи не забував про своє поклоння, як українського професора і постійно шукав аудиторії,

перед якою можна б прочитати цікаву лекцію зі своєї вужчої діяльності — літератури, поділитися думками і продискутувати актуальні літературознавчі чи загально-культурні процеси, що мають місце на Батьківщині. Для цього Йому служила на початку катедра на Українському Вільному Університеті, згодом Високошкільні Літні Курси Українознавства ЦЕСУС-у, Сесії НТШ, Асамблея Міжнародної Вільної Академії в Парижі, виступи у паризькому Академічному Т-ві чи навіть Курси Громадського Активу, організовані Українською Національною Єдністю у Франції для української молоді.

В останніх двох роках проф. М. Глобенко був найчастішим і найбільш улюбленим доповідачем на різних академічних імпрезах українського Парижу. Його виклади чи доповіді слухали з тією ж самою цікавістю та захопленням професори, студенти — люди з академічною освітою, — чи навіть ширший загал. В чому полягав успіх виступу Покійного? Професор мав величезні знання у загальній ділянці українознавства, а проте старанно готовився до свого виступу. Але найбільший секрет у виступі Покійного, мистецтво Його зачарування аудиторії — це спосіб представити наукові і найбільш складні проблеми у найпростішій і найприступ-

нішій формі (недаром же Він і редагував книжку П. Зайцева «Життя Т. Шевченка», яка своєю легкою формою викладу була близька душі і самого рецензента). Та це ще не все, Він орудував чудовим стилем, будучи тонким знавцем української літературної мови, так, що кожна доповідь мала по мистецьки викінчену літературну форму.

Крім цікавих проблем з літератури, Він залюбки трактував і оригінально пояснював актуальні культурні і політичні події на Батьківщині. Цілком об'єктивно судячи, М. Глобенко був одним з найосновніших знавців та дослідників сучасного українського життя в УРСР.

Знаючи свою вартість і не ганяючи за зовнішніми виглядами «науковости», Професор відважно трактував ідеологічні і політичні аспекти різних культурних процесів, не скриваючи своїх особистих поглядів на найделікатніші справи, при чому постійно підкреслюючи палкий патріотизм і націоналізм у своїх виступах. І саме цією своєю щирістю Незабутній Професор полонив серця студіюючої молоді.

Українська молодь і студентство втрачає в професорові М. Глобенкові свого відданого викладача, незамінного педагога і щирого друга.

А. Заревівський

« С М О Л О С К И П »

Число 6(76). 1957. Стор. 8-ма

ПРАЦЯ ОДНІЄІ СТУДЕНТКИ

Студіюючи біологію на «Notre Dame College of Maryland» в Балтімор, я рішила крім навчання в школі — ширити при кожній нагоді правду про Україну, знайомити моїх товаришок і викладачів про існування забутої, в багатьох випадках, незнаной тут Батьківщини нації, якій на ім'я — УКРАЇНА. Не зважаючи на те, що я на цьому коледжі недовго, бо лише в минулому році переїхала сюди з «Manor College» з Філадельфії, де оточення в більшості було українське, я зустрінулася тут віч-на-віч з багатьма перешкодами, які треба було систематично усувати, щоби американське студентство не уважало нас за «Just another kind of Russians».

Здобуваючи знання на американських Високих Школах, ми, молоді українки, повинні бути свідомі того, що на нас тяжить обов'язок інформувати наше оточення про наше походження, нашу Батьківщину, причини нашого прибуття до ЗДА, про все те, чого не мають змоги сказати вільному світові наші друзі-студенти, які перебувають тепер в Україні.

При добрій волі й охоті, хоч нераз важко доводиться це робити, ми можемо досягнути багато, бо наше оточення складається з людей того самого віку, що й ми, і тому воно охоче сприймає добре подані інформації про багатства нашої історії, культури, традиції, віровизнань та інших ділянок суспільного життя.

Я була дуже приємно заскочена після мого короткого тут перебування, запримітивши, що особи, з якими я щодня слухаю викладів, бажають навчитись також дещо від мене і що моя інформація здобуває для мене не лише їхню добру дружбу, але може — в майбутньому — і приятелів для української справи.

Із принагідних щоденних інформацій та розмов, я старалась виробити собі спосіб праці для української справи і поза мурами нашого коледжу. У школі я є членом «Modern Languages Club». Це дало мені змогу, через знайомство з референткою цієї організації, бути запрошеною на спеціальний вечір «International Relations Club», який був влаштований в честь чужинецьких студентів, які перебувають в ЗДА.

Вечірка ця відбулась 2. березня в Балтімор. Я зразу збагнула, що це для мене знаменита нагода говорити до так численно зібраного студентства з різних країн світу. В цій вечірці взяла участь також моя товаришка по студіях Ліда Чумак. Перша частина програми складалася із розповідей студентів про країни їхнього походження. Мені довелося виступити другою з черги. Мою доповідь про Україну слухали студенти з Філіппін, Греції, Туреччини, Єгипту, Китаю, Німеччини, Лаос, Мадярщини, Індії, Польщі, Франції та з багатьох інших країн. Багато студентів вперше почули про Україну й її проблеми та довідались, що «Україна це не є окремих рід Росії, а що Україна — це цілком окрема нація, зі своєю власною культурою, релігією і традиціями».

Я і Ліда інформували в другій частині вечора чужинецьких і американських студентів про нашу історію та давали відповіді на численні запити. Я є переконана після цієї першої моєї зустрічі, що багато студентів, вернувшись до своїх країн, будуть пам'ятати, що на світі, десь далеко, є одна «Забута Нація», яка змагає до своєї свободи.

Кілька днів після цього виступу я одержала запрошення вилосити доповідь про Україну на прийнятті в головній квартирі Асоціації Об'єднаних Націй Мериленду. Я є переконана, що ширенням правди про Україну ми зможемо хоч частинно зменшити впливи облудної пропаганди наших ворогів, які дуже часто говорять в нашому імені.

Всю свою працю серед чужинецьких студентів я веду з рамени Української Студентської Громади в Балтімор і мушу ствердити, що за не цілих два роки існування нашої Громади ми зуміли бути досить активні, як внутрі так і назовні. Якщо ми, молоді студенти, зуміємо виконувати свої обов'язки супроти поневоленої Батьківщини — може така праця буде поштовхом і для інших студентів, які або стоять осторонь, або ще затакують свою українськість в чужинецькому оточенні.

Недавно ми з Лідєю Чумак вибрались на прогулку до Вашингтону і там загодили до місцевої Студентської Громади, щоб побачити їхню працю та обміняти думками. Ми попали на сходина, на яких якраз мав доповідь проф. Л. Добрянський.

Проф. Л. Добрянський вказував в своїй доповіді студентам на ті всі можливі шляхи і засоби, якими вони повинні користуватись у ширенні правди про Україну. Після доповіді ми з Лідєю мали змогу особисто говорити з професором, який є головою УСК

і викладає у місцевому університеті.

Ми дуже скористали із нашої зустрічі з УСК Вашингтону та надіємось, що в майбутньому налагодиться дружня співпраця між нашими обидвома Громадами.

Від 7. до 12. квітня ц. р. ми влаштували в нашому коледжі виставку українського мистецтва — вишивки, різьба, кераміка, писанки тощо, про що писалось вже у попередньому числі «Смолоскипу». Хочемо також поповнити бібліотеку книжками про Україну в англійській мові.

Я свідомо того, що при виконванні кожної праці, а зокрема — освідомляючої української серед чужинців, завжди будуть труднощі і перешкоди. Але вони не повинні нас зневірювати, а навпаки додавати більшого завзяття та охоти до несення нашої Правди. Тому, на мою думку, наше студентство повинно включитись у всі товариства міжнародного характеру і брати в них активну участь. А при кожній Високій Школі і при кожному коледжі напевно існують організації такого характеру як у нас, наптр. — «International Relations Club», «Modern Languages Club» й інші.

Я є певна, що скільки ми вкладаємо в цю діяльність нашої праці, стільки її колись повернеться для української справи.

Микола Ласійчук

МАРОККО

(Уривок зі споминів)

Першим моїм обов'язком, після приїзду до Марокко, було відшукати українців. В одному ресторані я зазнайомився із французьким правником, який дав мені адресу свого знайомого, що мав харчевий магазин.

— Ідьте, це українець.

Заходжу до крамниці. Всередині — два покупці, один старший француз і малий, босий семірічний араб. Продавець, пристійного вигляду, веде жваву розмову з арабчуком.

— Що хочеш, Магомете?

— Пів папіроса, — відповідає

«СМОЛОСКИП»

Стор. 9-та 1957. Число 6(76).

Молодий араб, подякувавши, стрибнув на вулицю.

Згодом я заприятелював із земляком, цей по українськи.

— Вери і йди к бісу.

Це був гостинний, веселий наддніпрянець, молодий емігрант. Радів, що зможе зі мною говорити по-українськи, бо розмова по-українськи з арабами вживається скоро і є завжди однаковою. Ми розмовляли про питання французько-марокканських відносин. Він був гарячим прихильником визволення марокканців з-під французької окупації. Я не був противником цього, однак мав менше темпераменту в цьому напрямку.

♦♦

Однієї суботи ми вибрались колесами, щоби оглянути одну з найгірших діляниць арабського населення в Рабаті, над Атлантійським океаном. В цій ділянці жив Ахмет, знайомий мого приятеля.

Маленькі хатки, збиті з паперу, або дощичок, поліплені газетами. Купи сміття перед домиками. Мене огорнув сором за 20-те століття.

В одній такій буді жив Ахмет. Входимо до хати. П'ятеро дітей лазять по землі, батько й мати курять люльки. Жінка щось зашиває, а Ахмет п'є чай. Скоро знайомимось. Малий подарунок для Ахмета — і він стає нашим приятелем. Він рибак. Кожного ранку він іде над океан, кидає далеко гачок. Бувають для нього часом щасливі дні: риба ловиться, він іде в місто, продає її і з цього утримує родину. Бувають дні, що риба немов відпливає від берегів, не ловиться. Коли б він мав човен, поплив за нею. Але в Ахмета немає човна. Тоді він п'є лише чай і спить, чекаючи, коли риба знову почне ловитись на гачок.

Чай з м'яткою, без огляду на окруження, смакує. І коли вас гостить Ахмет, не пробуйте відмовитись — це буде великою образою для нього.

В Ахмета немає турбот за одяг, не існує і платня за мешкання — він холить в лахміття і сам зліпив собі хату. Існує лише боротьба за хліб. Його заробити тяжко. Раджу йому піти до праці. Але заробіток дуже низький. бо лише 200 фор. (60 центів) на 8 годин. Тоді, коли європейський робітник заробляє майже сім разів більше, виконуючи часто ту саму роботу. — Мені більше подобається рибу ловити і спати — розуміє Ахмет.

♦♦

Згодом відвідуємо класу робітників. Їхні хатки дещо кращі. Жінка і чоловік працюють у французів. Видно, що живуть дещо ліпше від Ахмета, однак порівняти з нормальним життям є майже неможливо, Туберкульоз та венеричні хвороби є дуже часті.

Що є причиною цієї нужди?

По-перше такі орієнтальна психіка араба розпеченого сонцем та знищеного сексуальним життям, на-пів феодальним устроєм, на сторожі якого стоїть агресивний Іслам та причиною є така до великої міри й окупуюча держава, яка дає своїм колоніям і протекторатам дуже багато, але все таки не в достатній мірі.

Незрівняно краще живуть купці, державні урядовці та нащадки різних шляхетських родів, які посідають великі земельні власності, будівлі та гареми.

♦♦

Мав я нагоду познайомитися з одним марокканським багатієм. Він приїхав до нашого дентистичного бюро, бо його болів зуб. Зуба я йому вирвав і він від'їхав. Наступного дня він просить мене телефонічно, щоб я приїхав до нього, бо він має гарячку і лежить в ліжку.

Приїжджаю. Передо мною прекрасна вілла. Вхожу в головну браму і в товаристві сторожа йду до спальні шейка Ель Букгарі. Вілла має форму квадрату, в середині фонтан з басейном, помаранчеві та фігові дерева. Стіни прикрашені орієнтальними орнаментами. З кожної стіни, з вікон, виглядають жіночі очі. Протягом хвилини я мав почуття, що в турка я перевернувся. Однак скоро опритомнів та без усмішки увійшов до кімнати Ель Букгарі...

Після цих перших відвідин я часто заходив до нього. Ми говорили на політичні теми, пили чай, що його нам подавала восьмилічна донечка. Я приймав здалека, немов украдені, усмішки жінок гарему, але про ці гаремні справи він ніколи мене не інформував.

Згодом я довідався, що шейк мав чотири законні жінки і шість наречених, що разом жили в його домі.

♦♦

Раз я мав нагоду відвідати великий маєток барона Де Маркі. В Марокко великі маєтки були власністю європейців, переважно французів, які створили із сухих вигорілих від сонця піль — чудові огороди та урожайні поля, знайшовши спосіб їхнього зрошення. Великі підприємці вибудували чудові міста, дороги, пристані, парки та фабрики, знайшовши дешеву робочу силу.

Приїхавши до барона Де Мар-

кі, ми побачили, що його маєток — це величава вілла, побудована посередині парку. Десять років тому тут була пустеля і аж очам не хочеться вірити, що за такий короткий час тут виросли дерева, немов наші столітні дуби. Молодому посадженому деревцю дав кольтон (так тут називають кольтоністів) воду і воно виростало величаво. Помаранчі, фіги, цитрини, груші, яблуна вгинаються від овочів. Це одним словом краса. Видно тут бретонську працьовитість (Бретонія — одна з провінцій західної Франції; бретонці — її мешканці. — Ред.) та французьку підприємчивість і винахідливість.

♦♦

За Маракешом видніють гори Атласу, вічно покриті снігом, а за ними — Сагарська пустиня. Тут немов нова республіка і паша Ель Гляуї конкурував багатством із султаном Марокко, будучи консерватистом у практикуванні регул ісламу.

1953 рік, коли я перебував в цій країні, це рік посиленої боротьби марокканців за самостійність. Бомби вибухали часто у французьких установах. Висаджувано в повітря поїзди з військом, це початки частих атентатів на визначних членів французької влади. Султан Марокко під впливом своїх синів, які кінчали студії в європейських університетах, домагався повної самостійності.

Гін марокканців до самостійності не вдалось зупинити. Це коштувало Франції багато. Султан Марокко став гарячим оборонцем своєї країни. Будучи більше прогресивним в релігійному питанні, він увійшов в конфлікт з лашею Маракешу, який був консерватистом та духовим провідником ісламу в Марокко. Це було використано, султана заарештовано, депортовано його та вибрано нового султана Бен Арафу, старого богомільного лідера. Цей експеримент був великою помилкою. Пролив крові набрав ще більших розмірів. Тисячі демонстрантів робили бешкети по містах, палили ферми і вбивали європейців. Після дворічного арешту султана Бен Юсефа звільнено, Марокко здобув самостійність.

Сьогодні Марокко вже самостійна держава та належить до Об'єднаних Націй.

Країна ця чудова, багата на копальни, обдарована здоровим підсонням. Багато, однак, ще треба здійснити. Зокрема в ділянці боротьби з неграмотністю. Багато ще пройде часу, поки марокканці почнуть жити нормальним та культурним життям.

♦♦

Під враженням споминів я вернувся осінню 1953 р., через Іспанію, до Франції.

«ТОЙ, ЩО ПОВИНЕН ВМЕРТИ»

Фільм Дассен-а, що його назву подаємо в наголовку, притягує нашу увагу порушеннями в ньому думками і способом вислову міркувань Дассен-а про вічно триваючу боротьбу добра зі злом. Своїми враженнями, які ми мали, оглядаючи цей прецікавий фільм, хочемо поділитись із читачами «Смолоскипу».

Французький постановщик фільмів Дассен взяв за основу до свого фільму книжку грецького письменника Йоса Казанцакі «Перерозп'ятий Христос» (у французькому перекладі: «Le Christ crucifié»). Про твір Казанцакі можна було б писати окремо, одначе здержуємось від цього. Це буде зроблено мабуть більше кваліфіковано, тому що в Паризьких літературних колах «ходить» неофіційна погослока, що правдоподібно цей твір буде короנוваний нагородою Нобеля.

Між оригіналом і фільмом є певні розходження, яких режисер допустився на свій власний кошт. Але про це згодом.

На вступі треба сказати, що у Греції, як і у всіх інших країнах Близького Сходу, до яких вона своїм побутом багато подібна — відчувається міцно різниця щаблів соціальної драбини. Важливим чинником є рівнож церква.

Дія відбувається десь біля 1920 року. В певних провінціях греки мають до діла з турками в більшій чи меншій мірі. Одне село є цілковито злищене. Лишаються тільки розвалені мурів непривітні скелі довколишніх гір. Відліле населення вирушає під проводом сільського священика в світ за очі.

Марш з німичними старцями і немовлятками не є легкий, коли бракує харчів, води, коли безсилля, перемішане із зневірою, опановує групу людей. Обезсилений фізично, але бадьорий духом, священик веде свою паству все далі, переконуючи, що прийде час, коли вони зустрінуть якесь село, привітних людей і з ними харчі і притулок.

Врешті їм доля всміхається і з вершини однієї гори перед ледве живими людьми, присипаних грубою верствою пилюки грецьких гір, видніє в долині село. Віра всуміш із радістю додають бадьорості і група рушає в напрямку села.

Село є напередодні великої процесії, в якій будуть відображені Муки Христа. Управа села в співпраці із сільським священиком вже призначила «ролі» поміж окремими громадянами. Ролю Христа буде мати сільський пастух

Манолійос — найпростіша постанта села, найпростіша в розумінню незначної. Його протести, що він не гідний такого великого відзначення, не мають ніякого значення і Манолійосові не лишається нічого іншого, як погодитись.

Але вміжчасі до села приходить блискавкою вістка, що зближається група нещасних. Священик, що готується до процесії, вповні здає собі справу, що стоїть перед селом: прийдеться поступитись місцем, прийдеться поділитись насущним, прийдеться піклуватись хворими і німичними. Рівновага, до якої він привик і в якій він почувається дуже добре — буде захитана. Між ним і сільськими нотаблями падає скоро однозгідне рішення: так, як є зараз в селі — є добре, не слід допустити до захитання існуючої матеріальної рівноваги. Пришельців треба якимось способом позбутись!

Ось і вони прибувають до села і, повільно, із своїм священиком на чолі, приволикаються на сільську площу. Хтось із села вже встигає декому подати кусок хліба, якійсь матері із вмираючим з голоду немовлям хтось подає горнятко молока. Напроти прибувших виходить сільський священик із тими, з якими він радився перед хвилиною. З веранди сусіднього дому, попиваючи вино, спокійно приглядається турецький наставник. Прийшовших вже встигають оточити мешканці села, похитуючи головами.

Священик від групи пояснює сільському священикові, хто вони є і звідкіля прийшли. Цей ніяк не одобрює їхньої боротьби з турками і каже, що село не може дати ніякої допомоги. На вістку такого привіту хтось в групі падає. Це дає добру притоку сільському священикові витукнути: «Холера»!

На вістку страшної заразливої хвороби все кидається врозтіч, замикаючи в поспіху віконниці і двері. Групи не лишається нічого іншого, як забратись із села і отаборитись на схилі дикої гори за селом. Але Манолійос постановляє допомогти нещасним і він це робить, як може, за допомогою своїх кількох «апостолів». До них долучується син одного із сільських землевласників.

Манолійос наївно старається переконати свого священика, що група не є заражена і не має в собі страшної хвороби. Вміжчасі він навіть виступає перед цілим селом і так гаряче переконує, що здобуває мову (він перед тим за-

гикувався). Це не дає успіху.

Тим часом батько згаданого сина вмирає і цей останній хоче передати свій масток тим, які кочують за селом. Але цьому спротивлюється священик і тоді він разом з Манолійосом приводить бідолах до свого маєтку проти волі священика.

Далі історія є доволі банальна. Намовлене село вирушає разом зі своїм священиком проти «наїзників». Але ні одні, ні другі не мають достатніх сил, щоб відігнати одних від маєтку чи вигнати других з маєтку. Сприт сільського священика видніє і тут: він звертається до турецького наставника із заявою, що саме до цього останнього належить втихомирити волоцюгів — бунтарів, в противному випадку — тут пах не повстання проти турків. На заувагу турка, кого хоче священик, цей заявляє, що хоче Манолійоса. Хитрим підступом турки арештовують Манолійоса і передають священикові. Коли кілька хвилин пізніше найближчі товариші арештованого прибігають до церкви, знаходять Манолійоса вмираючого від важкої рани, який ще встигає сказати, що він буде з тими, за яких він вмирає...

Ось так виглядає фільм. І ми сказали раніше, що Дассен допустився певних розходжень з твором Казанцакі. І то розходжень певно цілевих. По-перше якщо в «Перерозп'ятий Христос» Манолійос — перерозп'ятий людьми і їхнім злом, то в «Той, що повинен вмерти» він є вбитий певною клясою, оборонцями встановленого ними порядку. У фільмі він не вмирає так, як у творі — за всіх людей, а тільки за тих, які, оточені в маєтку, приготівляються дорого продати своє життя. По-друге, і що є дуже важне, твір Казанцакі кінчається тим, що коли не стає Манолійоса, обложені покидають маєток і з ім'ям Бога на устах пускаються в дальшу мандрівку нещасних вигнанців. Фільм кінчається тим, що глядач бачить напілені на себе дула рушниць і юрбу озброєну в палиці і каміння. Різниця велика. В творі не відчувається цієї різкої ненависти, з нього віє на кожному місці, з кожного рядка людяністю. Бож один і другий священик — один і другий мають свої недоліки — є змінними. З повного подиху духовності твору лишається заледве маленький вітрець у фільмі. Автор твору не боявся навіть представити накулачний бій двох пастирів в обороні інтересів своїх паств. Дассен не хотів цього зробити. Чи він хотів представити цілево скрайності?

Борис Чайка

«СМОЛОСКИП»

Стор. 11-га 1957. Число 6(76).

Спорт в Україні

Любитель спорту, чи уважний читач спортових вісток, який слідкує за розвитком спорту в Україні, є все здивований перед таким явищем: не зважаючи на всю метушню довкола пропаганди спорту, ситуація не є задовільною.

Справа в тому, що ніхто там не звертає уваги на цю пропаганду — проте треба признати, що ця остання є дійсно великою — пам'ятаючи, що є люди, яким наказано щось говорити. Інші люди, які мусіли б виконувати — виконують, якщо нема іншого виходу, або — висковзуються з-під наказів, якщо можна висковзнутись.

Отже, нічого дивного, коли берете до рук «Радянський спорт» — орган Комітету фізичної культури і спорту при Раді міністрів УРСР, — і бачите на його сторінках тільки приблизно половину матеріалів, що відносяться до спортових справ, друга половина обговорює або промову Хрущова, або державну позику, або необхідність збірки старого заліза. І у вас стає питання: ну, невже ж так зле стоїть спорт в Україні, що редактори заповнюють сторінки матеріалами, які могли б бути поміщені на сторінках цілком іншої преси?

Стан дійсно є поважний. Не зважаючи на ті чи інші осяги, на появу, то тут то там, дипломів майстрів спорту і навіть медалів, стан спорту в Україні є загрозливий. Причин такого стану треба дошукуватись в незвичайно великому переобтяженні української молоді в інших галузях її життя. Другою причиною є те, що керівні кола спорту ведуть свою працю автоматично без глибшого зацікавлення.

На цьому місці передруковуємо із «Радянського спорту» з 17 і 21 травня 1957 р. дописи про положення спорту в Києві.

Вже неодноразово відзначувалось, що легка атлетика в Україні є відстаючим видом спорту (чи тільки легка атлетика? — «Смолоскип») і що невідкладним завданням фізкультурних організацій республіки є вжити негайних заходів до виправлення становища. Але поки що справа повільно рушає з місця і якнайяскравішим доказом цього може послужити першість київських вузів (вуз — вищий учбовий заклад; — «Смол.») з легкої

атлетики, яка щойно закінчилась.

У цих змаганнях взяло участь 752 спортсменів, в тому числі 220 жінок. Із 775 результатів, показаних на змаганнях, 445 були розрядними, при чому один дорівнював нормі майстра спорту. 32 — першого розряду, 139 — другого і 273 — третього. На перший погляд — не так вже й погано. На масових змаганнях більше половини розрядних показників. Але досить придивитись до цих цифр уважніше, щоб прийти до висновку, що студентська легка атлетика в Києві вкрай занедбана.

Справа в тому, що у звітних змаганнях виступали легкоатлети Інституту Фізичної Культури та ряд найсильніших легкоатлетів республіки (не студентів) і з 445 розрядних показників на їхню долю припадає майже половина — 210.

Згідно з положенням про ці змагання, в кожному виді по заліку входило по два результати не нижче третього розряду. Жінки змагались з 11 видів легкої атлетики, чоловіки — з 17. І жодній команді не вдалося уникнути нульових оцінок. Для більшої наочності наводимо таблицю нульових оцінок, одержаних командами-учасницями:

	жін.	чол.	раз.
Інститут Фізкультури	3	-	3
Державний Університет	7	5	12
Політехнічний Інститут	5	3	8
Інж.-Будівельний Інст.	17	16	33
Медичний Інститут	20	17	37
Техн. Інст. Легк. Промисл.	13	26	39
Сільськогосподар. Академія	22	20	42
Педгогічний Інститут	17	26	43
Фінанс.-Економ. Інститут	21	26	47
Гідромеліорат. Інститут	22	25	47
Інст. Харч. Промисловости	20	30	50
Автодорожний Інститут	22	28	50

Ці цифри багато про що говорять. Насамперед про те, що, наприклад, у Сільсько-господарській Академії, Гідромеліоративному і Автодорожному Інститутах легкоатлетичний спорт серед жінок взагалі не культивується. Адже не випадково жодна представниця цих вузів не виконала норми третього розряду! З колективів Медінституту та Харчової Промисловости лише по дві учасниці виконали залік, з Фінансово-Економічного — одна і т. д. Навіть команда Інституту Фізкультури одержала нулі у таких важливих видах, як стрибки у довжину, біг на 80 метрів з бар'єрами і на 800 метрів.

Проаналізуємо результати окремих команд докладніше.

Київський Державний Університет ім. Шевченка. Тут є велика кафедра фізичного виховання, очолювана О. Гордієнком, кваліфіковані викладачі і тренери з легкої атлетики. Якже могло статися, що 12 учасників цього великого вузу не зуміли принести своєму колективі дорожніх очок? Чому його студенти «заробили» аж 7 нулів, у тому числі в бігу на 100 метрів і стрибках у довжину. Адже в Університеті викладає заслужений майстер спорту Катерина Адаменко, яка в свій час саме в цих видах спорту внесла понад 70 поправок в таблицю рекордів України.

Політехнічний Інститут — найбільший вуз у столиці України. Жоден учбовий заклад, а може і спортове товариство, не має таких умов до розвитку легкої атлетики: свій стадіон, чудовий парк, спортові залі, невичерпний людський резерв, 10 викладачів легкої атлетики. Все є, немає лише одного — легкоатлетичного спорту. Щоправда завідувачий кафедрою фізичного виховання т. Каленчук може сказати: «Дозвольте: у Київському Політехнічному Інституті є великі зрушення, адже раніше ми програвали Університетові 7-10 тисяч очок, а тепер тільки 779». Ні, шановний товаришу! Не у вас стало краще, а в Університеті погіршало...

Легкоатлети Автодорожного Інституту (завідуючий кафедрою фізичного виховання т. Козир) посіли у своїй другій групі останнє місце. Тим часом шість років тому легкоатлети цього вузу займали третє місце після Університету і Політехніки, у 1952 і 1953 рр. вони були на четвертому, пропустивши вперед майбутніх інженерів-будівельників, а у 1955 році, виступаючи в другій групі — на другому. Чим пояснити такий занепад?

Фактів і цифр, які свідчать про серйозні недоліки у розвитку легкої атлетики, у вузах Києва можна було б навести ще більше. Але і наведених досить, щоб викликати серйозне занепокоєння за стан виховання нових майстрів спорту у вузах Києва.

(«Радянський спорт» 17. 5. 57)

18. травня в редакцію подзвонили з Київської обласної ради «Харчовика» (назва спортового товариства — «Смол.»). Авторитетний голос фізкультурного керівника попросив кого-небудь з працівників газети приїхати в неділю 19. травня на урочисте відкриття водної станції.

— А свято буде на всі сто — залунало в трубі.

Чудового, справді пляжного недільного ранку ми підходили до четвертих сходів набережної. Саме тут, як було написано чорним по білому в запрошенні, мала бути переправа на водну станцію «Харчовика».

Впевненим кроком ми попрямували до дерев'яних сходів, що вели до причалу. Але картина, яка відкрилась з набережної, примусила нас (до речі не тільки нас) зупинитись. Причалу... не було. Єдиний катер, до того ж «Буревісника» (назва іншого спортового товариства — «Смол.»), а не «Харчовика», не наважуючись наблизитись до берега, гойдався на хвилях метрів десять від нього.

Побоювання моториста були цілком оправданими. Адже, не витримавши ваги десятків людей, причал пірнув у воду. Ті, що стояли на краю, були приневолені підібрати штани вище колін. А натовп все зростав. Високо вгорі, сумно схилившись на інструменти, відпочивали музиканти — оркестр явно запізнився на відкриття.

В цій ситуації моторист виявив справді тактичну майстерність. Швидко маневруючи, він причалував у найнесподіваніших місцях і, захопивши чергову партію спринтерів, мчав повним ходом на той беріг. Так повторювалось раз у раз. Наблизитись до причалу, що знаходився під водою, катер, зрозуміло, не міг.

Але переправившись і на водну станцію, любителі водних видів спорту нічого приємного для себе не знаходили. Призначене на дванадцятю, відкриття не відбулося ні через годину, ні через півтори.

А коли хто-небудь, не витримавши спеки, кидався у воду — суворі служитеї станції відразу ж кричали йому:

— Вилазь! Купатись заборонено!

Що й казати. Дивне відкриття влаштували керівники «Харчовика». Вони запросили сюди для виступів і штангістів, і гімнасток, і борців. І тільки... сама водна станція не була готова до свята. Не було роздягальень, лише незначна частина людей змогла дістати човники, а в куцах відпочивали, не підготовлені до сезону, яхти.

— Одним словом — констатував хтось з спортсменів — сухим було відкриття водної станції.

(«Радянський спорт» 21. 5. 57)

Не думайте, читачу, що це є звичайний собі фейлетон. Ні, це є дійсний репортаж одного з редакторів органу Комітету фізкультури при Раді міністрів УРСР.

Але як влучно він доповнює розгляд спортивного стану в Києві, що його «Р. С.» розглядав в першому дописі. Майстри спорту не можуть творитися і спорт не може успішно розвиватись, якщо немає відповідних умовин. Про ці умови дуже ясно говорить репортаж.

« С М О Л О С К И П »

Стор. 13-та

1957.

Число 6 (76).

ВРАЖЕННЯ

З ГРЕЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Університет в Афинах був заснований в квітні 1837 р. за панування Ото, першого короля Греції. Спочатку він був приміщений в посілости архітекта Стаматиса Клеатеса, на північно-східньому схилі Акрополю, потім його перенесено до будівель, в яких університет знаходиться і зараз — при вулиці Університетській. Це є одна з гарніших вулиць Атенів, вона сполучує площу Омонія в північній частині міста із площею перед королівським замком.

Від того часу число студентів значно зросло (минулого року було 6.000 записаних).

На протязі цілої людської історії молоді студенти і вся академічна молодь відігравали значну роль в політичному житті і давали свій вклад у всі політичні рухи. Герой визвольної боротьби Греції Колокотронес, вказуючи одного разу на університет, а потім на королівський замок, сказав: «Цей дім пожере тамтого». В 1862 р. це пророцтво частинно справдилось в часі подій, коли король Ото був позбавлений трона. Студенти відіграли в цих подіях одну з перших роль. Зрештою, історія знає багато подібних випадків, коли студентство являлось промотором різних маніфестацій.

Університет в Афинах має п'ять факультетів: теологію, право, медицину, літературу і природничі науки. Фондами, за допомогою яких він вдержується, є студентські оплати і державні субсидії. Право впису студента виноситься річно біля 100 доларів. Коли до цієї суми додати ще оплати за іспити, книжки, папери, життя і т. ін. — остаточна сума випадє доволі значна. Не диво, що грецькі студенти з дальших околиць і батьки яких не є надто заможними, знаходяться у важкій ситуації. Але під цим оглядом ситуація університету є зовсім подібною до його студентів: він також стало знаходиться у важкій фінансовій ситуації.

Соціальні умовини також не є надто блискучими, відчувається брак станових корпорацій, студентських клубів чи гуртожитків. Тому студентське життя поза викладами обмежується до спорадичних сходін, без окремих плянів і тем.

Розмова з грецьким професором дає враження, що маєте діло із абсолютним монархом. І найчастіше його слухачі і вважають

його за такого. Рідкими є такі професори, які погоджуються на зустрічі і розмови із своїми слухачами поза годинами викладів. В більшості вони є холодні і держаться на віддалі.

Тут немає ніяких приписів відносно мови викладів. Деякі професори послуговуються «катаревуза» — чиста грецька мова, тоді коли друга частина вживає народній говір «демотік». Шкільні підручники існують також в цих двох мовах.

Всі іспити є усні і проходять в приязності професора, який викладав даний предмет. Іспит може продовжуватись одну або дві години, в залежності від гумору професора. Від нього залежить рівнож, у більшості випадків, і успіх студентських іспитів. Хоча університетська бібліотека не може задовольнити потреб студента, він не може користати з полиць Національної Бібліотеки, яка знаходиться в кількох кроках від університету на цій же самій вулиці. Національною Бібліотекою можуть користуватись тільки професори і ті, що пригтовляють докторати.

З огляду на вбогість країни не всі дипломовані атенського університету знаходять працю. Частими є випадки, коли студенти, видержавши кінцевий іспит, погоджуються на будьяку працю, яка не має нічого спільного з їхньою спеціальністю. Постає питання: чи правильним є шлях університету, чи не є він творцем нездорових відносин в державі?

(ПЕ Ньюс Бюлетен», Нью Йорк)

День 2 червня ц. р. лишиться незабутнім в історії західної французької провінції — Нормандії. Після одинадцяти років зусиль університет в Канн, знищений в наслідок жорстоких воєнних подій, які саме тут велися від'удований. Він завдячує своє воскресіння в першу чергу своєму ректорові Дор і великим дотаціям бельгійської королеви Єлисавети. Зрештою, вся Нормандія дала поважний свій даток в цю відбудову.

В теплий червневий день 25 державних прапорів повівали над білою фасадом 420 метрів довжини будинку і стільки ж університетських делегацій знаходилося в ньому на почесних місцях. Гостей вітав ректор Дор, він же прочитав привіти від Президента Коті, який був свого часу студентом в цьому університеті, і від Айзенгауера, що був командантом альянтських військ в часі боїв в Нормандії, а в часі, коли був ректором Колюмбійського університету, одержав від університету в Канн диплом «гоноріс кауза».

Університет в Канн заснований в 1432 р. Генриком VI, від якого походить і королева Англії Єлисавета II. Антоній Еден був в числі тих, які одержали дипломи «гоноріс кауза» на цій урочистості в Канн.

Похід ідей

Навіть поінформований читач, переглядаючи колонки щоденної преси, чи спеціальні бюлетені, починає губитись в лісовому молодняку проєктів, підпроєктів і надпроєктів, метою яких є формувати публічну opiniю.

Не розходиться про якісь скрайні настановлення. Сьогодні думки про справи об'єднання Європи не є вже якоюсь утопією. Натомість є важко знайти вихід в певних ситуаціях, нелегко знайти солюцію тим чи іншим проблемам. Не диво, що почали поставати різні комітети сприяння для європейського об'єднання по різних державах. Отже, поруч дії того чи іншого тіла, починають діяти цілий ряд тіл, які намагаються сприяти тому чи іншому організмові. Чи це сприяння є аж надто успішне — важко сказати, зате виявляється в Європі велике багатство думок.

Справа об'єднання Європи не є новітньою. З нею ми зустрінемось, переглядаючи діяльність таких імен, як Бріан, Черчіль, Шуман, Спаак, Де Гаспері, Моне й ін., не згадуючи вже про таких, як Наполеон і Гітлер. Головним двигуном цих двох останніх було також об'єднання Європи. На спеціальний лад, очевидно.

Проблема об'єднання набирає ваги, а може до певної міри і конкретних контурів, з хвилиною, коли після війни на одній з конференцій в Женеві Черчіль кидає думку про необхідність створення об'єднаних держав Європи. З цим моментом починається новий період в післявоєнній європейській історії. Незабаром Р. Шуман лянсує думку про координацію плянів в ділянці вугілля і сталі, відому під назвою «пуль шарбон - асьє». В цьому союзі в гру входили шість держав: країни Бенелюксу (Голляндія, Бельгія і Люксембург), Німеччина, Франція й Італія. Робер Шуман, що був з французького боку одним з найбільших ініціаторів франко-німецького зближення, являвся промотором цього організму. Не буде зайвим на цьому місці сказати, що розходилося в першу чергу про інтереси Німеччини і Франції, розходилося про конкретне зближення між цими двома державами, про координацію їхніх економічних проблем. Усунувши розходження політично - територіального характеру і згармонізувавши економічні проблеми, можна мети заповуку політичної рівноваги в Західній Європі. І хоча «пуль» не може сьогодні похвалитись незвичайними ося-

гами у своїх конкретних працях, зате він дав поважний поштовх у згаданому вище напрямку між двома державами.

Приходить відтак до створення Економічної Європейської Унії і Європейської Унії Економічної Координації. Хоча перша не проявилась надзвичайними ініціативами в господарському житті Європи, обмежуючись до річних з'їздів і виміни думок між делегаціями — але може саме ця виміна при спільному столі, у вільній формі, широкий контакт між державними експертами, були своєрідними дріжджами у формуванні нової європейської політичної духовости. Зате ЕУ·ЕК була доволі активною, зокрема від хвилини, коли Спільнота вугілля і сталі почала міркувати над проблемами атомної енергії.

Як бачимо, всі європейські організми мали у своїх офіційних назвах економічний характер. Ніхто, одначе, не приховував, що під цими назвами криється глибше підложжя. На всіх конференціях цих організмів все говорилося про необхідність піти швидшими кроками, щоб дійти до об'єднаних держав Європи. Але від добрих намірів і ще кращих промов до конкретних заходів лишалась велика віддаль. Треба було знайти спосіб, який допоміг би дійти до наміченої мети. Тим більше у хвилині, коли відчувалась зростаюча опозиція: кожний блок і об'єднання сил в Західньому Світі були противними. Советському Союзові і, коли йому не вдавалось діяти безпосередньою пресією на ту чи іншу державу, він діяв на неї через свою комуністичну сітку в даній державі. Отже, появлялась в лоні окремих парламентів опозиція до об'єднання Європи. Під впливом комуністичної пропаганди маси частинно також настожувались.

В такому виборі маркантним пунктом являється конференція Спільноти Вугілля і Сталі в Мессін (Італія) в 1954 р. На цій конференції порушується справа енергетичних проблем. З огляду на те, що перед Європою все появляються труднощі в ділянці енергії — зростання потреб енергії не покриваються наявними багатствами вугілля і нафти, труднощі у постачанні нафти із Близького Сходу — делегації «шістки» застановляються в Мессін над способом використання в індустрії атомової енергії. Постановляється, що спільними засобами згаданих шести держав в індустрії використовуватиметься нуклеарну енергію. На цій же конференції цей плян охрещується назвою Евратом.

Вміжчасі до нього долучується ще й інша справа під назвою Спільного Ринку. Душею цих двох справ являвся Спаак. Підготовчі праці по різних комісіях і редакція до-

«СМОЛОСКИ І»

говору велися три роки і при кінці березня ц. р. договір про Евратом і Спільний Ринок був підписаний. Очевидно, що це не означає, що певний етап є закінчений і зближення до мети зроблене. Договір мусять ратифікувати парламенти зацікавлених держав. Саме тепер стоїмо напередодні ратифікації.

«Окремі дерева не повинні нам закривати вид на ліс» — сказав м. ін. у своїй промові Аденауер під час підписування договорів. «Болі Європи не належать до таких, які виліковуються зілляним наваром, до їхнього вилікування треба хірургічного ножа» — не завагався сказати люксембурзький міністер Бек. Із цих гумористичних нот, витягнутих із промов, пробиваються нотки глибокої свідомості труднощів, що стоятимуть на шляху Європи і впертого бажання їх поборювати.

Ці труднощі завзявся поборювати зі свого боку і Моне, французький політичний і суспільний діяч. Для цього він знайшов мабуть найбільш відповідний шлях: тому рік часу він покликав до життя «Комітет Акції за Об'єднання Держав Європи». Він почав свою дію через робітничі синдикати і політичні партії. В такий спосіб він намагається контролювати опінію широких мас. В склад Комітету входять політичні і синдикальні діячі багатьох держав.

На з'їзді Комітету, що відбувся на початку травня і на якому видніли представники політичного і синдикального європейського світу, одностайно була прийнята постанова: «рекомендувати політичним, парламентарним і урядовим чинникам своїх країн якнайскоршу ратифікацію договору про Евратом і Спільний Ринок».

Є ще й інший спосіб виконання європейських думок: це в кузнях освіти. Цей шлях найбільш цікавий і над його успішністю не слід застановлюватись. В 1951 р. при університеті в Нансі (Франція) поставлено на ноги Центр Європейських Студій, метою якого було вивчати Європу. В обсяг викладів входили всі предмети, які мають те чи інше відношення до соціології, а викладали ті предмети найкращі їхні знавці цілої Європи. Дещо раніше подібні інституції відкрились в Брюж (Бельгія) і в Страсбургу (Франція). Це є зовсім нові спроби, які у всіх передвоєнних починках подібного характеру зовсім не мали місця.

Найбільші противники всяких європейських об'єднань — а до таких в першу чергу слід зачислити комуністів і їхніх поплентувачів — шумлять, що об'єднання Європи означає війну з Советським Союзом. Отже, згідно з ними, ті, що проповідують об'

єднання, бажають і підготовляють війну. Менші противники підсміхуючись твердять, що Європу об'єднує страх перед Сов. Союзом і Америкою, а ще менші противники вважають, що об'єднання послужить тільки для того, щоб цілковито втратити Африку.

Аналітично розглядати цих тверджень не можемо — це нам зайняло б надто багато місця і часу, але не можна їх не торкнутись хоча б мимоходом.

Відсуньмо на бік перше твердження. Воно є позбавлене всякого здорового глузду. Друге твердження не є позбавлене певної дози правди. Зокрема в нашу добу, що характеризується перш всього великими відкриттями і ще більшими фінансовими інвестиціями. Ці останні не є під силу окремим деяким державам, а без них всякий соціальний і технічний поступ не може бути подуманий. Саме з огляду на це, саме, щоби запевнити не тільки існування, а й необхідний розвиток, ряд держав повинні групуватись, щоби об'єднати свої зусилля. Третє твердження мабуть цілком розминулось з правдою. Навпаки, тільки при існуючому стані Європа має всі дані втратити економічні контакти з Африкою. Щоб усунути всяку шкідливу пропаганду з Африки, а перш за все позбавити її успіхів, треба Африці дати всю допомогу, яку вона потребує. Ніяка європейська окрема держава не в силі цього зробити. Зате збірними силами це зробити буде дуже легко. Зрештою, подібна допомога є передбачена в договорі про Спільний Ринок.

Крик комуністів про підготовку західних «імперіялістів» до війни нам нічого нового не говорить, якщо його розглядати, як тільки такий. Він набирає іншого значення, коли придивитись до причин, які примушують комуністів до подібного крику. Найголовнішим намаганням кремлівських можновладців є відсунути увагу зовнішніх спостерігачів від усіх процесів, які відбуваються в Советському союзі на протязі 40 років. Цей період часу дозволив побачити, як невблагано історія заперечувала теоретичні твердження і як доктрина не знаходила ніякого місця в щоденній дійсності. «Славний» звіт Хрущова тільки підтверджує сказане. Отже, щоб відвернути увагу від свого городу, найкращим засобом є посіяти бур'яни в сусідському городі.

Ми ще не згадали про Асамблею Вільної Європи, що має свій осідок в Страсбургу. Після початкового діяльностевого розмаху, коли на обрію не було надто багато блисків думок про об'єднання, вона цей розмах применшила і тепер обмежується до річних з'їздів чи конференцій. В zenіті європейської уваги — та чи тільки європейської — являються під сучасну пору вище згадані інституції.

РІЗНЕ

◆ Якось Ященко, голова колгоспу в селі Сахнівці Корсунь-Шевченківського району на Черкащині оглянув приміщення клубу, посміхнувся та й каже:

— В нашому клубі буде культура!

На другий день дав вказівку завезти сюди кукурудзу. І насипали цієї культури повне приміщення. Тепер в сільському клубі культура — аж під саму стелю.

● В центрі села Красилівки на Житомирщині видніє велика труба. Дим з неї не йде, а от колгоспні гроші вилітають з неї пачками.

Що ж це за труба?

Колгосп названого села вирішив придбати електростанцію. Ще в 1954 р. були закуплені механізми і доставлені в колгосп.

Лежали деталі в ящиках до 1956 р. І ось, нарешті, колишній голова колгоспу знайшов спеціалістів, які взяли з колгоспу 90.000 карбованців і, не закінчивши робіт, накидали п'ятами. Новий голова пообіцяв добудувати електростанцію. Проте обіцянка залишилась обіцяною. Понад півмільйона колгоспних грошей вилетіло в трубу, а електростанція навіть і пчихнула.

◆ 20-21 квітня в Парижі відбувся Конгрес Союзу Української Соціал - Демократичної Молоді. Конгрес мабуть відбувався лишень в «родинній обстановці», бо про нього українське гомомадянство Парижа мало щастя довідатись тільки з преси (цикльостилевий «Український Вільний Робітник»). Але як кожен подію з життя української молоді, нотуємо і цю.

З цього бюлетеню довідуємось про скільки привітів, що наспіли на Конгрес, про скільки промовців, склад нової управи, але нічого не знаходимо про скільки самих делегатів, ні про країни, які вони заступали. Крім цього ще довідуємось про вступну доповідь д-ра Б. Феденка. Праця молодих діячів не є легкою, вона є відповідальною і як така вимагає неабиякого такту. В своїй доповіді Б. Феденко (цитуюмо за згаданим бюлетенем) сказав таке: «... молоді українці, які билися під Крутами 29 січня 1918 р. проти першої большевицької агресії, в більшості належали до українського соціалістичного руху». «Комуністи в Україні і закордоном ведуть у своїй пресі безоглядну пропаганду проти українського соціалдемократичного руху». В постановах Конгресу читаємо таке: «Конгрес СУСДМ ставить рішуче домагання до всіх партій УНРади, щоб вони оберігали державну традицію УНРеспубліки, і щоб УНРада не йшла на компроміси з тими гру-

пами на чужині, які стоять за диктатуру і поборюють демократичні основи української державности».

Доповідач говорить про партійну приналежність героїв української революції немов би він належав до тих, які їм видавали партійні квитки. Мабуть ВШ. Доповідачеві відомо, що молодим гімназістам Києва не присвічували ідеї укр. соціалістичної партії, а поривала їх до бою загроза, яка висіла над стаючою на ноги Батьківщиною. І саме це є найголовніше в крутянському чині.

Нема найменшого сумніву, що большевикам є вороже все те, що суто українське, і проти нього вони ведуть і вестимуть нагілку. Але добре було б, коли б Прелегент навів цитати із теперішньої сов. преси про нагілку на свою партію.

Добре, і необхідним буде, якщо Б. Феденко назве українські політичні партії, які стоять за диктатуру в Українській Державі. Чи не вважає ВШ. Доповідач, що в сучасний момент об'єднання національних сил для нас є вітального значення? А якщо так, то чому так завзято пропагувати роз'єднання і нацьковувати одних на других? Чи така саме метода не виглядає дещо на диктатуру соціалдемократизму?

Ми є за об'єднання всіх українських політичних сил, які виразно стоять на самостійних основах, і твердо віримо, що при добрій волі і відкиненні особистих амбіцій можна знайти основи для спільної дії. Вважаємо, що й більшість української соціалдемократичної молоді має такі самі думки і тому бажаємо успіхів в її далішій праці.

ГОВОРІМ ЯСНО І ЩИРО

цим призадуматись. Зрізничкування поглядів на цілий ряд важливих проблем є надто велике, щоб могло дійти до якогось об'єднання всієї української молоді. Та й не маємо цього на думці. Зате при добрій волі і зусиллях може прийти до спільного з'їзду, темою якого було б обговорення цього всього, що є спільним для всієї української молоді. Недолужність українських політиків на верхах не повинна б зраджувати українську молодь перед добрими починами.

Якщо є вільно критикувати поганій стан тих чи інших справ, стоячи збоку і тому бачучи його в перспективі, то насамперед є необхідним переглянути свої позиції. Саме такий перегляд і необхідність тіснішого зімкнення молодих рядів стоять перед всіма організаціями української молоді.

В. Михальчук

Imp. P.I.U.F., 3, rue du Sabot — Paris (6^e)

MAY 13 1967

БАЛТИМОР • ТОРОНТО • ПАРИЖ



ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ І СТУДЕНТСТВА
"SMOLOSKYP"
MAGAZINE OF THE UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS



ЗМІСТ

Сергій Петрович — Фестиваль
молоді і студентства в Києві

О. Зінкевич — Третій Конгрес
українського студентства в ЗДА

Микола Вінграновський — Ди-
тинство, Знайомі

Леся Українка — До Тебе, Украї-
но

Андрій Патрус - Карпатський —
— Вітчизно рідна

Олексій Девлад — Дніпрові поро-
ги

Остап Вишня — Кукурудза

Ю. Грабовський — Друга Літня
Високошкільна Конференція
СУСТА

Калина Гузар — Молоді в Рот-
тердамі

З життя української молоді на
чужині у:

Франції
Аргентині
ЗДА

Борис Чайка — Свобідно шляха-
ми СССР»

О. К. — Однієї неділі...

М. Щоголь — Вандура

"Smoloskyp"

Magazine of the Ukrainian Youth and Students
Published by the Golden Gate Publ. Co Inc.
P. O. Box 1101, STN. «D»
Toronto 9, Ont. Canada

EDITORS:

Osyg Zinkewytsch (Baltimore, Md. USA), Iwan Silecky (Washington, USA), Askold Kobylko (Paris, France), Wasył Mychaltchouk (Paris, France), Rayisa Shylo-Bakum (New York, N. Y., USA), Bohdan Kowal (Buenos Aires, R-ca Argentina).

Subscription: Price \$2.00 yearly — Single Copy 20 c.

Cheques payable to: Golden Gate Publ. Co. Inc.

Managing Office: «Smoloskyp» — P. O. Box 1101, STN. «D»
Toronto 9, Ont. Canada

« С М О Л О С К И П »

Журнал української молоді і студентства.
Появляється з початком кожного місяця.

Видає Видавнича С-ка «Золоті Ворота» в Торонто.

Редагує колегія в складі:

Осип Зінкевич (голова Редколегії), Іван Сілецький, Аскольд Кобилко, Василь Михальчук (Відповідальний Редактор), Раїса Шило-Бакум і Богдан Коваль.

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. Статті поодиноких авторів не завжди висловлюють погляди чи становище Редакції. Передрук окремих статей дозволяється лише за виразним поданням джерела.

Матеріали і кореспонденцію з європейських країн проситься слати на адресу Редакції «Смолоскипу»:

«Smoloskyp»
Boite Postale 9
Argenteuil (S. et O.)
F r a n c e

Матеріали і кореспонденцію з американських країн та всю вимінну пресу проситься слати на адресу Всеамериканського Бюро «Смолоскипу»:

«Smoloskyp»
3210 Tartarian Court
Landsdowne 27, Baltimore, Md., U S A.

Адреса Видавництва й Адміністрації:

GOLDEN GATE Publ. Co. Ltd.
Toronto 9, Ont., Canada.
P. O. Box 1101, STN. «D»

Річна передплата журналу — 2 дол. Ціна одного числа — 20 центів.

ПРЕДСТАВНИЦТВА «СМОЛОСКИПУ»:

ЗДА і Канада: «Golden Gate»

P. O. Box 1101, STN. «D»
Toronto 9, Ont. Canada.

Франція: Askold Kobylko — Boite Postale 9, Argenteuil (S. et O.) F r a n c e.

Аргентина, Чіле, Парагвай: Constantino Vitkowskyj
Maza 150, Buenos Aires
Rca Argentina

Бельгія: Roman Ripak — 58, rue de L'Aqueduc, Bruxelles, Belgique

Обгортка проекту студента мистецтва ЮРІЯ КОТИКА (Балтімор, ЗДА)

ФЕСТИВАЛЬ МОЛОДІ І СТУДЕНТСТВА В КИЄВІ

При кінці травня, в днях 25-27, себто саме на Зелені Свята, відбувся в Києві фестиваль молоді і студентства України. Це було нічого іншого, як селекція молодих сил, що візьмуть участь у фестивалю в Москві. Фестиваль в Києві був підсумком проб, які відбувались між молоддю на протязі цілої весни по селах, районах і областях України. Згідно з твердженням «Молоді України», у фестивалі в Києві взяли участь понад 2.000 юнаків і дівчат. Всі 26 областей України мали дати своїх представників.

Передбачений партією і комсомолом плян цієї події мав виглядати ось так.

В перший день фестивалю від десятої години мали початись конкурси, чи виступи окремих гуртків. Вечером мало наступити офіційне відкриття фестивалю на республіканському стадіоні ім. Хрущова, запалення фестивального смолоскипу на Черепановій торі і парадні походи груп на цьому ж самому стадіоні. Опісля забави молоді на вулицях Києва.

На другий день вранці мали продовжуватись конкурси груп, а після обіда — міжгрупові зустрічі.

І на третій день — в Зеленому театрі закриття фестивалю, а вечером запалення вогнів на Дніпрі, де мало відбутись спеціальне свято для учасників фестивалю.

Число учасників — юнаків і дівчат — нам здається дещо «натягнутим». Із знімок і репортажів, що появились в «Молоді України» на протязі тривання фестивалю виявляємо цілий ряд старшого громадства: партійних діячів, інженерів, голов колгоспів, директорів заводів. Багато приїхало в столицю, щоб в крузі знайомих і в святочному настрої (при шклянці горілки) провести кілька днів і всі вони були зачислені до учасників фестивалю.

Кличі з транспарентів вказують, що наказано витягнути з архівів Маркса і Леніна, їхні баре-

льефи виділи на всіх вулицях і над фестивальними площами. «Ясне сонечко» перестало гріти.

Редакція згаданої газети в числі за 26 травня борониться проти закидів, що всякий ентузіазм в Україні переводиться на замовлення, не погоджується з тим, що існує якась ниточка, яку хтось звідкись потягає, щоб викликати в Києві той чи інший відрух. «Хай собі пишуть продажні писакки, що ентузіазм у нас, мовляв, організований згори, офіційний і тому подібне» — скрегоче зубами редактор І. Семенець. Нема чого злитись, товаришу Семенець. Українські журналісти у вільному світі не були і не є продажними писаками і пишуть вони тільки на основі видимої дійсності. А її не зміниш. Вона є такою, якою вона є і її видно аж сюди. Як же ви хочете, щоб про неї не писати?

Але повернімо до фестивалю.

Передбачений плян був виконаний найменше на сто відсотків. Світ вже привик до советських кількасоткових відсотків, тоді, коли їх є лише кілька десятків. Колони фестивалю випикувано на стадіоні «Динамо» і з нього вони вирушили через Київ в напрямку до стадіону ім. Хрущова. Рівночасно з маршем колон спікер, через гучномовці, знайомить киян з поодинокими групами.

Ось проходить група від будівничих каналу Північний Донець — Донбас. Від тих самих будівничих, предки яких встелили своїми кістками основи будови Петрограда сьогоднішнього Ленінграду. І хоча на каналі нема ні хвилини на відпочинок, проте сьогодня їм звелено приїхати до Києва й усміхатись у величньому поході. Менше щедрої вислови спікера по адресу молоді Донбасу.

Зате він розпливається в щедрості в напрямку сільської молоді. Не диво. Ось щойно вийшов новий наказ про збільшення продукції молока і м'яса. «Сьогодні свято — говорить він. Відшумить

воно, і знов в похід за високі врожаї, високі надрі, мільйони тонн м'яса». Ми згідні зі спікером, що спомин про свято розпливеться в молоді, як димок з фаєрверків над Дніпром. Перед нею знов стане сумна і грізна дійсність, дійсність важкої праці. Праці для кого? Чи український надрід користатиме з високих надрів, чи з мільйонів кілограмів м'яса? Чи не підуть вони цією самою дорогою, якою йдуть мільйони кілограмів української пшениці?

На Хрещатику лунають кроки волинської молоді. І з гучномовців вискакують повідомлення, що юнь Волині дала 25 тисяч надпланового вугілля. Але ні один фотографічний об'єктив не прозрадив тайни, ні на жодній знімці не видно цієї волинської юні. Спікер також не хотів пояснити, чи її привезено із «ісправительних» таборів Сибіру, чи із цілних земель, чи з шахт Донбасу.

З огляду на те, що немає окремих епітетів, якими можна б похвалитись спікер вдовольняється висловом, що молодь Буковини і Закарпаття крокує пліч-о-пліч, що студентки чернівецького медичного інституту боряться за мир. Ми не маємо сумніву в тому, що молодь бажає миру, але комуністична партія муштрує її і переводить з нею наймодерніші військові вправи. Пригадуються слова з усієї молодечої преси Києва з нагоди дня збройних сил СССР, що вся українська молодь повинна уміти послуговуватись усією модерною зброєю.

Всі групи вмашеровують на другий, вищезгаданий стадіон. На офіційній трибуні видно партійних діячів України: М. Гречуха, М. Гуресів, Н. Кальченко, Д. Коротченко, О. Кириченко, Д. Підгорний, І. Сенін, М. Бубновський.

«СМОЛОСКИП»

Стор. 1-ша 1957. Число 7-8 (77-78).

проф. В. Радзикеви́ч закінчив словами: «Ваша праця збуджує в мене віру, що Україна діждеться від вас помочи».

С. Хемич в своїй доповіді зупинився над деякими моментами, які могли б пожвавити діяльність студентських організацій та їх ближче пов'язати з своєю централею. Він видвигнув клич, який повинен би знаменувати працю студентства в найближчій каденції: **За пожвавлення праці в громадах та за першу катедру українознавства в ЗДА».**

Після доповідей з привітаннями виступили: П. Дорожинський від ЦЕСУС-у, П. Плашків від ТУСМ-у, Л. Ортинський від ЗП УТВР, д-р Соколишин від ООЧСУ, інж. В. Нагрянк від «Зарева», О. Зінкевич від студентства за залізною заслоною, Д. Шмагала від УНС, Р. Поштар від СУМА, п-на Піддубинська від студентства на Маммі. Крім того відчитано цілий ряд писемних привітів.

Праця СУСТА із звітів Управи

Організаційна діяльність: СУСТА охоплює 26 студентських громад і клубів, з чого 19 самостійних організацій і 7 університетських клубів (два в Дітройті і п'ять в Нью Йорку). Всі громади і клуби нараховують біля 800 членів, з чого було репрезентовано на Конгресі — 440 через своїх 44 делегатів від 10-тих студентських осередків. За останні два роки припинили свою діяльність три громади і три клуби. За цей час постало п'ять нових: в Балтімор, Вашингтоні, Дітройті, Трентоні і при Іллінойському університеті.

Видавничо - пресова діяльність: за останні два роки видано «Бюлетень Управи СУСТА» ч.1. у вересні 1955 р. (редагували Т. Гунчак і В. Петришин). Постійно, приблизно щомісяця, появляється при «Свободі» — «Студентське Слово» (редколегія: М. Яримович, Е. Васильківська, К. Савчук) та видано одно число «Горизонтів» (редколегія: В. Стойко, О. Федішин, В. Петришин, Б. Бойчук).

Зовнішня діяльність: за звітний час представники СУСТА брали участь в зустрічах-нарадах з представниками ЮСНСА і ВСТА, у 8-му і 9-му конгресах ЮСНСА, у двох конференціях керівників чужинецького студентства, які були влаштовані з ініціативи ЮСНСА. Зорганізовано студентську конференцію в Дітройті, в якій взяли участь арабські, білоруські, латиські і українські студенти.

Стипендійно - фінансова діяльність: від червня 1955 р. до червня 1957 р. було зібрано на Український Студентський Фонд 3.000 дол., з чого в 1955-56 р. одержали допомогу 11 студентів в сумі 100 - 200 дол. На КоДУС за ці два роки було зібрано 336 дол. Від 12 червня 1955 р. до 6 червня 1957 р. Управа СУСТА мала 2.193,29 дол. приходів і 1.820,95 дол. розходів.

Діяльність СУСТА контролювала, спеціально покликана Управою, Комісія тому, що голова К. К. — Е. Кульчицька зрезигнувала напередодні Конгресу, а два інші члени не прибули.

Цілий Конгрес СУСТА знаменували дві великі дискусії: перша над далішою діяльністю СУСТА і друга — над справою реорганізації ЦЕСУС-у.

За яку діяльність СУСТА?

Цілий ряд дискусій висунули багато цікавих думок і пропозицій, що повинні дати зміст праці українського студентства і його централі в ЗДА.

О. Федішин звертає увагу на студентський доріст та пропонує влаштувати курси для учнів старших класів гімназій. Цим їх можна підготувати до праці в студентських організаціях.

О. Зінкевич, торкаючись стипендійно - допомогових справ, пропонує, щоб всі стипендіанти УСФ рівночасно студіювали українознавство, що мало б бути передумовою для одержання стипендії; відмічує потребу посилення допомоги студентам в Європі — звернення більшої уваги на збірки КоДУС-у, відповідне відмічення 40-ї річниці бою під Крутами, зокрема серед чужинецького студентства; звертає увагу на потребу більшого зацікавлення нашого студентства цілістю українських студентських справ, потребу видання «Білої книги» та влаштування наступної ЛВК, присвяченої питанню академічних свобод в Україні.

Харів вказує на потребу задержання точності на студентських конгресах, закликає до яконайбільшої допомоги студентству в Європі, посилення праці на міжнародному відтинку, ведення евіденції українського студентства в ЗДА та хроніки кожної громади, даючи за приклад студентський клуб з Ен Арбор, який від самого початку свого заснування веде таку хроніку.

В. Анастасієвський вказує на відчуженість студентських осередків від своєї централі та брак безпосередніх контактів. Пропонує

створення при централі теревної референтури, на яку можна б передати частину авторитету СУСТА, саме там, де його найбільш потрібно (має на увазі студентські осередки на заході ЗДА). Закликає до яконайбільшої допомоги студентству в Європі, що може принести найбільшу користь. Підтримує думку створення Широї Студентської Ради з абсолювентів Вишчих Шкіл.

М. Багмет пропонує передати всі фонди УСФ на допомогу студентам в Європі і в цьому напрямку вести далішу стипендійно-допомогову працю. Уважає, що потрібно застановитись не лише над справою реорганізації ЦЕСУС-у, але в першу чергу — СУСТА.

М. Мигаль відмічує, що дуже часто чується про студентських «недіяльність» та «незацікавленість». На його думку, такий стан можна направити працею, бо коли є рух — тоді є життя. СУСТА повинна займатись координацією праці всього студентства, щоби воно становило якесь велике товариство. СУСТА це не лише Управа, а це — всі ми, поодинокі громади.

С. Хемич пропонує відбувати періодичні конференції голів громад, на яких можна б обмірковувати всі біжучі справи.

В. Петришин видвигає проєкт створення Широї Студентської Ради, до якої входили б ділячі ЦЕСУС-у, які перебувають в ЗДА і СУСТА. Відмічає витворювання прірви між молодими студентами і тими, які кінчають студії. Широша Рада мала б бути допоміжним і дорадчим тілом для СУСТА, зокрема у видаванні «Горизонтів».

Соколишин вказує на ролі студентства, як амбасадора української справи закордоном, та потребу студійно - наукової праці і публікацій в чужих мовах.

В. Стойко говорить про пресові справи та потребу спільних видань з СУСК-ом.

М. Томоруг закликає до організування збірок для КоДУС-у, що вважає обов'язком кожного студента і кожної студентської організації. Справа допомоги КоДУС-ові — це справа солідарності з нашими друзями в Європі.

М. Почтар заявляється проти створення Широї Ради СУСТА, наводячи цілий ряд аргументів, але пропонує створення Алюмінієвої Ділової Ради СУСТА, яка б розпрацьовувала студентську про

блематику. Відмічує, що зацікавлення УСФ меншає в студентських осередках. Для цього пропонує творення клітин Фонду в усіх громадах. Закликає, щоби все студентство включалося якнайчисленніше в американське організоване життя, зокрема в студентські американські існуючі.

Крім цих виступів було ще ряд інших, в яких порушувалося переважно локальні справи, співпраці з Управою СУСТА, видавничі, допомогіві.

За всебічну підтримку ЦЕСУС-у

Дискусія над питанням еволюційної структуральної перебудови ЦЕСУС-у відбулась в надзвичайно діловому дусі і мала дійсно конструктивний характер. Цілий ряд делегатів, які брали участь в дискусії, виявились надзвичайно добре ознайомленими з проблемами та працею ЦЕСУС-у.

Першим у великій цесусівській дискусії взяв слово Президент ЦЕСУС-у Павло Дорожинський. Він ґрунтовно з'ясував ті завдання, які стоять перед ЦЕСУС-ом під сучасну пору, зробив короткий перебіг дотеперішньої діяльності — організування ВЛКУ, міжнародної діяльності, вдержування контакту з різними чужинцями студентськими організаціями, збереження традицій та єдності студентського організованого руху. Він відмічує, що майже весь тягар праці ЦЕСУС-у лежить зараз на кількох студентських осередках, які ще діють в європейських країнах, тому закликає перенести частину цього нелегкого тягару і на студентство та на красні студентські центральні інших країн, зокрема позаєвропейських.

О. Зінкевич, уповноважений ЦЕСУС-у на ЗДА, представляє три можливості структуральної перебудови ЦЕСУС-у: 1) ЦЕСУС переноситься до ЗДА і в нього всецільо впливається СУСТА, 2) ЦЕСУС діє в ЗДА поруч СУСТА, 3) ЦЕСУС залишається в Європі, а в ЗДА діє його генеральний секретаріат, який був би його дієво-кермуючим осередком.

З. Кравець вважає, що висловлені в цій дискусії думки повинні послужити базою для рішення наступного конгресу ЦЕСУС-у. В стані, в якому зараз опинився ЦЕСУС, він не може розгорнути як слід своєї діяльності, але Управа СУСТА не бачить можливості його перенесення до ЗДА. Перед ЦЕСУС-ом є більш завдання, як перед СУСТА. Для ЦЕСУС-у треба за всяку ціну зберегти компетентність бути репрезентантом

всього українського студентства. Якщо вже дійсно треба переносити ЦЕСУС до ЗДА, то робити це еволюційним шляхом і тут взяти під увагу Канаду, яка щодо легально-формальних вимог є більш зближена до європейських країн. Остаточна розв'язка цього питання є не за нами, а за самим ЦЕСУС-ом.

О. Біланюк заявляє, що все студентство свідоме konieczності збереження ЦЕСУС-у в дусі його світлич традицій, як надрядного репрезентативного загально-українського тіла, як великої цінності. Уважає, що третя можливість є найкраща і зараз найбільшчасна.

Б. Плюйко вважає, що і ЦЕСУС і СУСТА мають ті самі цілі, але коли ходить про зовнішню діяльність, то ці завдання радикально різняться. СУСТА обмежує свою діяльність лише до американського терену, ЦЕСУС веде свою працю у цілому світі, він являється єдиним зараз чинником, який має моральне право репрезентувати також студентство поневоленої України. На його думку, коли б реалізувати першу або другу можливість — це було б самогнукідацією і СУСТА і ЦЕСУС-у, тому треба основно застановитись над третьою можливістю. Треба зберегти за всяку ціну єдність українського студентства і міжнародний статус ЦЕСУС-у. На його думку єдність є збережена і заповнена, бо у нас спільні національні цілі, але треба змагатись за збереження нашого міжнародного статусу. Якщо фінанси є причиною занепаду діяльності ЦЕСУС-у — то цю причину можна дуже легко розв'язати.

В. Нагірняк висловлюється за третьою можливістю. Він заявляє, що ще чотири роки тому назад ЦЕСУС був дійшов до висновку, що в його працю треба включити студентство також з поза європейських країн. Були деякі опроби перенесення частини Управи ЦЕСУС-у на американський терен, але вони, на жаль, не увінчались успіхом. По чотирьох роках і СУСТА і СУСК дійшли до висновку, що до цієї справи треба прийти зараз з конкретними пропозиціями. Українське студентство в Європі не може перебрати на себе повну моральну відповідальність і матеріальні зобов'язання за ведення цілості студентських справ. В цьому напрямку не все, що можливо, було зроблено зі сторони СУСТА. Тому він пропонує зрештудувати дотеперішні точки домовлення між ЦЕСУС-ом і СУСТА, що мало б уможливити несення більшої моральної і матеріальної допомоги ЦЕСУС-ові.

О. Федичин пропонує, щоби до ЗДА перенести фінансову і правову референтуру ЦЕСУС-у, які

могли б вести тут відповідну роботу. Рівнож пропонує, щоби СУСТА і СУСК зобов'язались вглядувати на потреби ЦЕСУС-у відповідну, точно означену, суму, як рівнож підвищити вкладку членства СУСТА на потреби ЦЕСУС-у. Уважає, що СУСТА і СУСК повинні мати більший вплив на вибір керівних органів ЦЕСУС-у.

Після виступу О. Федичина, Предсідник Конгресу І. Гута урочисто заявляє, що Українсько-Американське Товариство ім. А. Кошка в Клівленді складає на руки Президії перший доток на потреби ЦЕСУС-у у сумі 100 дол. Зразу ж таку суму декларують УСГ - Нью Йорк та проведення збірки в своїх осередках — УСГ - Ен Арбор і УСГ - Балтімор. При цьому ж Предсідник закликав Конгрес зложити добровільні датки на ЦЕСУС. Збіркою зайнявся О. Біланюк і вона дала суму 135 дол.

Після цих конкретних виявів співпраці, виступ Павла Дорожинського був прийнятий бурхливими оплесками. Дякуючи за вияв доброї волі, розуміння справ всеукраїнського значення та почуття солідарності, Президент ЦЕСУС-у заявив, що ЦЕСУС не є власністю тих кількох нечислених громад в Європі, а всього українського студентства у вільному світі, тому воно є співвідповідальне за дальшу його долю. П. Дорожинський зупиняється над практичними справами та заявляється за третьою можливістю і пропонує на її базі будувати дальшу співпрацю з СУСТА та цілість діяльності ЦЕСУС-у.

В дальшому, в дискусії над справою переорганізації ЦЕСУС-у брали участь З. Кравець, М. Почтар, О. Зінкевич, Р. Пелеш, В. Балабан, Гребиховський та П. Дорожинський. У висліді Конгрес схвалив пропозицію перенесення частини членів Управи ЦЕСУС-у до ЗДА.



Вичерпавши вповні програму нарад, Конгрес більшістю 32 голосів вибрав нову Управу в такому складі:

З. Кравець — голова, Б. Плюйко — організаційний реф., К. Савчук — реф. зовнішніх зв'язків, М. Почтар — культ.-осв. реф., М. Доберчак — допомоговий реф., М. Пришляк — фінансовий, В. Стойко — реф. преси, Х. Карпевич — секретар. Поодинокі Комісії очолили: М. Голінатий — Організаційну, Р. Пелеш — Культ.-осв., Б. Раковський — Стипендію, Н. Вовк — Зовнішніх Зв'язків. Головою Контрольної Комісії вибрано М. Вагмета, а Товариського Суду — Б. Питля.

О. Зінкевич

Дитинство

Хай прошумлять мені дитинства дні,
Хай затріпочуть згадки легкокрилі
І набіжать на мене, наче хвилі,
І тихо зколихнуться вдалині
Ледь чутним плескотом човнів золотовеслих,
«Жар-птицею» і «Вієм» в майську ніч,
Хай попливе по озеру Телесик
В двадцятий вік між вербами заріч —
Тоді побачу хлопчика над Бугом,
Що заховавсь в пшеницю до зорі,
— перед ним вставали кобзарі
І грали думи над заснулим лугом.
Блукав всю ніч і сам не знав, чого?..
Заснув на березі у листі краснотала.
І довго чулось, як літа його
На ясені зозуля викликала,
Малюнки оживали з букварів...
Гойдалось небо: люлі, хлопче, люлі...
... Шумлять мені про нових кобзарів,
Про нові думи в лузі на світанні,
Про нові думи в полі серед нив...
Хіба давно Телесиком відплив
Я з свого озера в розливи океанні?
Шумлять гаї: далека дуже путь,
І дні летять над ними, наче птиці,
Летять і падають... І мрії устають,
Немов світанки з ярої пшениці.

Знайомій

Що тобі хороше написати,
Щоб запало в душу назавжди?
Як весняні гомонять Карпати
І вишневі шелестять сади?

Чи про те, як вечори осінні
Золотими птахами пливуть,
Синій Прут, неначе огир в піні,
З гір несе звияжну бурі лютть?

Чи про зустріч весняної днини,
Що напевно буде, що гряде,
М'є світанок степом України,
Хоч зима ще скажиться де-де?

Чи про білу водяну лілею,
Що прийшла в святочному листі
І гірською ніжністю своєю
Напоїла почуття святі?

Ні, про те, що в серці зберігаю
У краю зеленім лісовім,
Лиш квіткам духмяним серед гаю
І смереччі тихій розповід.

До тебе, Україно

До тебе, Україно, наша бездоляная мати,
Струна моя перша озветься.
І буде струна урочисто і тихо лунати,
І пісня від серця поллеться.

По світі широкому буде та пісня лунати,
А з нею надія кохана,
Скрізь буде по світі шукати, між людьми питати,
Де схована доля незнана?

І, може, зустрінься пісня моя самотная
У світі з пташками - піснями,
То швидко полине тоді тая гучная згря
Далеко шляхами - тернами.

Полине за синєє море, полине у гори,
Літатиме в чистому полі,
Здійметься високо, високо в небесні простори,
І, може, знайде тую долю.

І, може, тоді завітає та доля жадана
До нашої вбогої хати,
До тебе, моя ти Україно мила, кохана,
Моя безталанная мати!

Андрій Патрус-Карпатський

Вітчизно рідна

Вітчизно рідна, гори і лани!
Ви крізь віки пройшли, вогонь здолавши,
Ви скинете ворожі кайдани
Руками лицарів назавше.

Ви — материнська пісня на зорі,
Ви — перший крок під вишнею рясною,
Ви — на долині явори старі,
Несміливий цілунок над рікою.

Ви — це луна дівочих голосів
Під зорями, що як волошки сині,
Ви — запах рож, величний шум лісів
І гордий клич трембіти в полонині.

Ви — світло серця, дума і мета,
Що м'язам сили надають казкові,
Пшеничні плеса, росяні жита
І молода гуцулка у вінкові.

Ви — гук заводів і рясні сади,
Що в важкій боротьбі дають підмогу.
Про вас я мрію, в серці ви завжди,
Як і Дніпро, бо він лікує втому.

За щастя ваше батько мій поліг,
Ходив і я в заграви люті бою.
О, Батьківщино, волі й правди стят,
Душа моя завжди живе тобою.

«СМОЛОСКИП»

ДНІПРОВІ ПОРОГИ

Олексій Девлад

Дніпро пишається та гордиться своєю красою: віковими порогами, заборами, велетенськими похмурими скелями, зеленими островами, сріблом сяючими сипучими косами, загребами та великими й малими каменями, що цяцькували, наче дружки молоду до шлюбу.

Поріг це гряда каміння, що перегорджує Дніпро від берега до берега, а забора — менша гряда каміння, що займає тільки частину його.

Дніпро, тікаючи з далекої, суворої та непривітної півночі до теплого півдня, з незапам'ятних часів прорізає собі довгий, широкий та покручений шлях до самого Чорного моря. А там..., пірнувши у простір великих вод, гуляє та кружляє без початку, без кінця.

В місцевості між Дніпропетровським (Катеринослав) та Запоріжжям (Олександрівське) силою своїх прудких, грізних вод він промив відноги Карпатських гір і утворив свою красу — пороги та забори, завжди веселі, співучі, ревучі.

Довжина порожистої частини річки дорівнює 85 кілометрам, а ширина досить нерівномірна: найширша в порозі «Липнім» — 2 кілометри і найвузжча вкінці порогів, напроти селища Кічкас — 170 метрів. В останній частині — від 260 метрів до одного кілометра.

У місті Дніпропетровському рівень води вище Чорного моря на 47 метрів, а у місті Запоріжжя — на 14 метрів. Таким чином водоспад між ними має 33 метри, що поділяється досить нерівномірно: в порогах та заборах — більший, між ними — менший. Самий більший водоспад має лава Ненаситецького порогу «Пекло» — 1,84 метра. Швидкість течії в порожистій частині Дніпра досить велика і різноманітна, а напрямок струїв незвичайно розбитий і покручений. Топографічних знаків на порогах, що уявляють велику загрозу переправі через них суден та іншого різного транспорту, нараховується близько 300 і поділяються вони на пороги,

забори, острови, сипучі коси та окремі великі і малі камені. Порогів є дев'ять:

назва порогу довжина швид. течії в м./сек.
в м. в повіннь в мал. воді

Старо -

Кодацький	480	4	2
Сурський	80	4,46	1
Лоханський	300	8,5	5
Дзвонецький	220	3,5	2,3
Ненаситецький	820	4,6	3,8
Водніговський	730	4,4	2,85
Будило	300	4,18	2,6
Лишний	140	2	1,84
Вільний	480	4	2,4

Містяться вони на віддалі один від одного 3-10 кілометрів. Решта топографічних знаків припадає на забори, коси (піщаний насип), острови й окремі камені. Всі вони мають власні назви: «Носулина», «Чірін», «Ракова», «Стрільча», «Шкварчева» тощо — це забори. «Серебряна», «Прорізна», «Піскувата» й інші — це коси. «Орлиний», «Кодачок», «Пугачів» й інші — острови. «Горбатий», «Різак», «Шапочка», «Кобила», «Копиця», «Потайки», «Ревун», «Бариня», «Чортів дядько», «Глухий», «Черепаша», «Багатир», «Гроза» й інші — це окремі камені. Всі вони гніздяться в самих порогах і поза ними.

Про Дніпрові пороги вперше почав писати грецький письменник X віку імператор Костянтин Багрянородний (905-959 рр.). У ті часи між Україною і Грецією вже відбувалися торговельні зносини.

Тоді переходили через Дніпрові пороги і вояки, колишні київські князі — Олег (907 р.) і Святослав (972 р.).

Святослав, повертаючись із втомленою великою дружиною з нещасливого бою з візантійським імператором Іваном Цімісхієм, в околицях Ненаситецького порогу натрапив на велику силу найзжів-печенігів, що грабували наш український народ. Не дивлячись на чисельну перевагу ворога, князь вступив з ним у бій і, разом зі всією своєю дружиною, по-лицарському склав свої кості у цьому бою.

На згадку цього лицарського бою на одній із скель Ненаситецького порогу вибито слова: «Тут, боронячи Україну від печенігів,

поклав життям Київський князь Свято-слав».

В умовах торговельних зносин у ті часи України з греками Дніпром, в порожистій його частині, мандрівники пливли тільки по вільній воді від порога до порога. А самі пороги вони оминали суходолом, переносючи і свої власні човни з крамом.

В ХІ віці наші люди, що постійно мешкали на Дніпрових порогах, вивчили шлях через них за водою і почали безпечно спускати човни, байдаки і т. ін. Цей шлях вони називали «козацьким шляхом». У ХVІ віці, коли в Україні наш нарід терпів від польських магнатів великі утиски і пригноблення і тікав Дніпром униз, у Січ Запорізьку, знавці шляху через пороги вже допомагали втікачам, показуючи їм той шлях.

Тоді ж на Дніпрових порогах стояла застава від Січі Запорожської, що мусіла стежити за втікачами на Січ й допомагати їм переправлятися через грізні пороги. Стверджується це ще й тим, що коли року 1583 Самійло Зборовський разом з козаками кинув Польщу й теж тікав на Січ, знавці шляху через пороги безпечно спустилися через них всі козацькі байдаки з втікачами і майном.

На порогах, крім шляхів, лоцмани (ті, що знали шлях і ним переправляли човни і байдаки — Ред.) ще вивчили кілька стежок, якими вони переправляли плоти у скрутний час, коли з причин, а було їх багато — вони мусіли губити той або інший шлях. Найцікавіша стежка — «Коростява течія». Вона відокремлюється від Дніпра і проходить рівнолежно йому поза великим островом «Дубовим». І знову вливається в нього. Вся вона рясно засипана камінням, а під кінцем ще й черетята дубовою заборою. Дивлячись на неї збоку — вона рябіє від каменів і тому має свою назву. Отже лоцмани умудрялися, безпечно нею перепливали і таким чином обминали велику загрозу.

Розквіт руху через Дніпрові пороги різного торговельно-промислового транспорту припадає на кінець минулого століття. 1910 року лоцманів, що працювали на порогах, було 488. Того ж року через пороги, вниз Дніпра ними переправлено різних непарових суден з крамом 83, пароплавів — 4 і плотів — 390. Вантаж цього краму дорівнював 159.594 006 кілограмів, вартістю на 1.473.985 карбованців. За 1900-1910 рр. під час переправ нещасливих випадків було: з суднами — 2 і плотами — 3; всього на суму збитків — 4.100 карбованців.

З початком першої світової війни рух транспортування через пороги суден і плотів значно зменшився, а по війні під час революції зовсім занепав.

(Докінчення на 12-й стор.)

Остап Вишня

Кукурудза

(Фейлетон)

Готувалися в одному селі садити кукурудзу.

Взимку правління колгоспу, разом з партійною організацією та з колгоспним активом ретельно вивчили й проробили постанови партії і уряду про кукурудзу.

Відбулися загальні збори колгоспників, де детально обговорили справи про збільшення земельної площі під кукурудзу й ухвалили, замість колишніх, що сіяли, 70 га кукурудзи, посадити цього року 600 га.

Голова колгоспу з бригадирами відвідали Марка Остаповича Озерного, проконсультувалися в нього, як вирощувати кукурудзу.

В колгоспі було організовано семінари по кукурудзі, куди запросили знатну кукурудзівку Євгенію Долинюк, яка поділилася з колгоспниками своїм досвідом викопувати кукурудзу.

Одне слово, в колгоспі підготувалися до посіву кукурудзи якнайсерйозніше і найкраще.

Доярки, підкидаючи в кормушку січку, заспокоювали своїх коровок:

— Не журись — говорили — Трояндо! Наступної зими веселіше позиратимеш! Знаєш, як пахне силос із кукурудзи? Як вино «Перлина степу»? Маринований виноград їла? Ще смачніше! Та не дивись на мене так печально! Їж поки що січку! Не довго вже тобі страждати! 600 гектарів кукурудзи! Розумієш? як шкода, що ти, Трояндо, не розумієш! Покуштуєш, зрозумієш! Ремигай!

Дід-бугаєзнавець ремствував:

— Його, диявола, і на житній соломі не вдержиш! А що з ним буде, як йому молочновоскової кукурудзи даси?! Рішай він мене, хамлет, істинне слово, рішай! Не бугай, а гаспид! Тигра! Пррриймись!

Свинарка Катя прибігла до правління колгоспу з радісним криком: Волга опоросилась! Аж сімнадцятеро! Одинадцять свинок, шість кабанчиків! Це вона почула, що в нас 600 га кукурудзи! На кукурудзяну дерть — піддала! Уррра!

Настрій у колгоспників повеселішав.

«СМОЛОСКИП»

Стор. 7-ма

1957.

Число 7-8 (77-78).

Птахарка баба Вустя, глядячи курей котора з яйцем, раптом заспівала:

«Сватай мене, серденьку, вийду я...»

Дід-бугаєзнавець підслухав і схидно запитав:

— А на який цвинтар сватів засилати? Дивись заспівала?! Не буде баба дівкою — не рипи деркачем! Деркач — не соловейко!

Баба зніяковіла, випустила курку, вхопила півня і, скрикнувши: «Дивись, і цей з яйцем» — сплюнула й перехрестилась.

▼

Садили кукурудзу квадратно - гніздовим способом. По зябі. Вчасно вологу закрили, провели, як слід, культивуацію, старанно на квадрати розмаркиували. Квадрати вийшли все одно, як у підручнику з геометрії. Садили кукурудзо - саджалками.

Посадили. Легенько зіткнули. На другий день дощ. Майський, обкладний, тихий. Під такий дощ у маю сниться навіть головам колгоспів, навіть агрономам. А секретарі райкомів починають усміхатися до своїх дружин, помічають, що їхні дружини ще нічого собі.

▼

Тепер, як ви знаєте, напери не в пошані. Паперовий бюрократизм виживаємо. Тепер телефони. А телефонний бюрократизм це ж не паперовий, а це телефонний. Це — не вмер, а це — задавило.

Ну, от, значить, так.

Із області — в район:

— Як із кукурудзою? Негайно під вашу особисту відповідальність, терміново, молнією, виконання в ноль-ноль — скільки посадили, як зійшла, який процент не зійшло.

Із району в МТС.

— Як із кукурудзою? Негайно, молнією і т. д.

Із МТС голові колгоспу:

— Як із кукурудзою? І т. д.

Голова колгоспу до бригадира:

— Як із кукурудзою? І т. д.

Бригадир до Петька:

— Петько! Катай до тітки Параски на поле, спитай, як там воно, скільки процентів не зійшло? Та одним духом.

— Дайте коня, дяцю! Я — верхи!

— Коня йому? А верхи на дубця, та га-лопом мені! Канахвета куплю!

— Е, купите! Той раз, як аж за могилу бігав, казали, що канахветів дасте, а дали?

— За всі рази цей раз одержиш! Катай! Пішло знизу.

Петько бригадирові:

— Тітка Параска казали, що зійшла!

— Скільки процентів зійшло, казала?

— Казали!

— Як казала?

— Тітка Параска нагримали: «А трясця його знає, скільки там тих процентів? Усе зійшло! Повилазило тобі: усе, бач, он зеленіє!»

Бригадир голові колгоспу:

— Усе зійшло! Сто процентів!

Голова до МТС:

— Схожість сто процентів!

МТС до району:

— Схожість сто процентів!

Район до області:

— Схожість сто процентів! Доложіть Петрові Петровичу, що цього року район не підкачає!

Область у центр. І т. д...

За кілька часу телефон зверху вниз:

— Прорвали?

Знизу вверх:

— Прорвали! Залишили по дві рослини в гнізді!

Зверху вниз:

— Розпушили? Вздовж і впоперек?

Знизу вверх:

— Розпушили вздовж і впоперек!

Щоправда тітка Параска гримнула Петькові: «Скажи, що не тільки вздовж і впоперек, а ще й навскоси розпушили! І доки ти, харцизе? мене мучитимеш?»

— Та це хіба я? Це — дядько бригадир требують!

Але цього в телефонограму не вставили.

▼

Восени, коли збирали кукурудзу, вийшло... по вісім центнарів з гектара...

Тоді зверху вниз грім:

— Що? Як? Яким чином? Чому?

До Параски:

— Та ти ж казала, що сто процентів?!

— А я знаю, скільки тих процентів?! Зеленіло!

— Та по ямках же ж видно, що мінімум тридцять процентів порожні. Не сходила в них кукурудза!

— А я знаю?! Зеленіло ніби добре!

Восени говорила доярка корові Троянді:

— І цю зиму, Трояндочко, щодо кукурудзи тугувато. Ну, може, на той рік! Не сумуй, голубочко! Мені теж не легше...

Свинарка Катя схлипувала в кулак:

— Продали, Волго, твоїх поросятко! Що поробиш — кормів обмаль.

І тільки дід-бугаєзнавець не дуже сумував.

— Пррриймись, дияволе! — гримав він на бугая. — Поживу ще я біля тебе! Не задавиш, бо й цю зиму на житній січці...

Друга літня високошкільна конференція СУСТА

Одною з найбільших подій в житті українського студентства в Америці є йо о Літній Високошкільній Конференції. Це є новий почин праці на американському терені, яку можна порівняти до праці ЦЕУС-у в рамках ВЛКУ (Високошкільний Літній Курс Українознавства).

Вічною рисою активного студентства буде шукання людських вартостей і об'єктивної правди.

Тому початок праці нашого студентства в ЗДА є на правильному шляху і знайде одобрення всього українського суспільства.

Але... Але наукові досліді повинні характеризуватись найновішою об'єктивністю, а студентські дослідники повинні позбутись зайвої і шкідливої пристрасти. Лише під такою умовою буде запевнений успіх дослідної праці. «Смолоскип».

13-14 червня 1957 р. в програмі Третього Конгресу Союзу Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА) відбулась в Клівленді Друга Літня Високошкільна Конференція на загальну тему «Україна в боротьбі за державність в другій світовій війні».

Конференція відбулась у великій залі Лейк Шор готелю і нею керувала Управа СУСТА. Було виголошено 15 доповідей і ко- доповідей, які тривали від 10 хвилин до одної години. Після перших чотирьох виступів зразу відбувалась дискусія. Згодом цю систему замінено і загальна дискусія відбулась щойно після всіх доповідей.

В часі ЛВК виголошено такі доповіді (подаємо за порядком виголошування):

Олег Федишин: «Поворот української проблеми на міжнародній форум напередодні другої світової війни». Прелегент з'ясував політичне положення і стан на українських землях, зокрема під Польщею і ССРСР, напередодні другої світової війни.

Петро Стерчо: «Карпатська Україна і активізація української проблеми на міжнародньому форумі». В багато удокументованій доповіді, прелегент представив ті умови, в яких доводилось народжуватись державності Карпатської України. Як головний стенограф президента о. А. Волошина, П. Стерчо розказав про багато цікавих і дотепер невідомих моментів, розмов і зустрічей, які відбувались в будинку уряду Карпатської України. Надзвичайну вартість мала та частина доповіді, в якій було наświetлено, на підставі чужинецької преси і дипломатичних документів різних кра-

їн, реакцію в чужинецьких політичних кругах, яку спричинило постановня Карпатської України. Мабуть вперше було наświetлено роллю, яку відігравала Румунія супроти КУ та несення допомоги з її сторони. Доповідач відмітив велику допомогу, яку одержала Карпатська Україна від заокеанської еміграції, не лише матеріальну, але, в першу чергу, по лінії активізації української справи в чужинецькому світі.

Євген Гановський: «Німецький похід на схід та спроба відродження української державності». Доповідач представив роллю ОУН в довоєнних роках, розкол в 1940 р., базуючись на статті С. Бандери: «В десяту річницю створення Революційного Проводу ОУН», та наświetлив проголошення самостійности 30 червня 1941 року за книжкою Р. Ільницького в німецькій мові «Україна й Німеччина», пов'язуючи цей акт з актами 22 січня 1918 р. та проголошення самостійности Карпатської України.

Микола Кравчук: «Похідні групи ОУН». Доповідач, як учасник походу в Україну в 1941 р., розповів про роллю похідних груп на Наддніпрянщині. Свою доповідь закінчив прелегент характеристикою населення Наддніпрянщини, яке на його думку є: національно — малосвідоме, релігійно — байдуже, під великим впливом російської культури і був думки, що якщо б не похідні групи ОУН С. Бандери, ледве чи там могло б бути якое культурне відродження (!!).

Ігор Каменецький: «Німецька політика супроти України». Цитуючи численні секретні документи німців з часів другої світової війни, прелегент в знаменитій

формі зумів представити політику і наставлення німців до України. Зокрема він наświetлив окупаційну німецьку політику, яка зводиться до трьох точок: германізація (випрацьована ціла система), колонізація (перші спроби на весну 1943 р.), біологічне винищення українського народу (заборона довозу харчів, поборовання епідемічних хворіб, винищення інтелігенції, інтелектуалів з Червоної Армії).

Олексій Шевченко: «Україна під німецькою окупацією» (доповідь надіслана). Автор підходить до цього питання з іншої точки погляду, як це дотепер роблено (дотепер, на його думку, в працях на такі теми наświetлювано відношення німців до українського народу). Він представляє як українці Наддніпрянщини сприймали прихід німців, як стихійно пробуджувалась національна свідомість, яке було соціальне становище, церковне і культурне життя та відношення населення до німців після двох років окупації і до повороту большевиків.

Віра Сущко: «Всеукраїнська Національна Рада» (доповідь надіслана). Авторка, базуючись на багатій документації, бере генезу постановня Всеукраїнської Національної Ради в Українській Народній Раді Карпатської України, Українській Національній Раді Львова і Києва. Вона з'ясовує роллю, яку відігравали ці Ради в спробах державного будівництва українського народу на різних його землях, яку вони вели діяльність та які принесли жертви. В

«СМОЛОСКИП»

Стор. 9-та 1957. Число 7-8 (77-78).

доповіді було поставлено окремий наголос на діяльність Київської УНРади з кінцем 1941 р.

Мирослава Томоруг: «Культурне життя, преса й шкільництво». Прелегентка зуміла зібрати багато цікавих і маловідомих даних про культурне життя в Україні в часі другої світової війни, спроби відродження української преси та побудови українського національного шкільництва. В доповіді було вказано, скільки потрібно було зусиль, щоби поборювати чужинські впливи та стати на цих трьох відтинках народнього життя національно - творчим чинником.

Зілон Кравець: «Українські військові формації». Доповідач дав характеристику українських військових формацій: «Карпатська Січ», легіон полк. Сушка, Дружина українських націоналістів («Нахтігаль» і «Роляйн») та дивізія «Галичина». В доповіді було представлено умовини, в яких організувались ці формації, та ролі, яку вони відіграли для української визвольної справи.

Костянтин Савчук: «Українське підпілля». В доповіді, яка була оперта на багатьох матеріалах, прелегент, навіязуючи до ролі ОУН напередодні війни, ставить питання: «Чому саме тепер розкол в ОУН». Він наводить аргументацію обидвох ОУН на оправдання розколу, але відповіді так і не знаходить. Доповідач дає докладне наświetлення праці обидвох ОУН в часі другої світової війни, з'ясовує наслідки тієї праці, зокрема на Наддніпрянщині, дає характеристику обидвох ОУН, їхні жертви та відношення до німецького окупанта.

Михайло Почтар: «Українська Повстанча Армія». Свою доповідь прелегент базує майже в цілості на книжці П. Мірчука: «УПА» і представляє її діяльність з такою наświetленні, як і автор книжки.

Оксана Пісецька: «Гене́за українського повстанчого руху на Україні». Наймолодша з усіх доповідачів, прелегентка знаменито вив'язалась зі свого нелегкого завдання — дати об'єктивну генезу українського повстанчого руху в часі останньої війни. Література, якою вона користувалась і на яку вона вказала перед виголошенням доповіді, докатує, що їй треба було дійсно немало попрацювати. Цитуючи численні документи та наводячи цілий ряд фактів, доповідачка представила повстання УПА от. Т. Бульби-Борща, відділів ОУН полк. А. Мельника, організування згодом

повстанчих відділів С. Бандери, стан на українських землях та наслідки, які були спричинені розбиттям українських збройних сил.

Осип Зінкевич: «Український студент в часі другої світової війни». Доповідач побудував свою доповідь на численних джерелах воєнних років, представив студентське життя і дав характеристику студентських організацій в Зах. Україні — ОПУС-у, на Буковині — СУСОР-у, на еміграції — НОУС-у. Вперше у повоєнних речах, прелегент обширно наświetлив спроби організування Висо-

кого Шкільництва на Наддніпрянщині в 1941-42 рр., працю студентства в суспільному житті та в обидвох ОУН.

Степан Хемич: «Совєтська політика супроти України в часі другої світової війни». Доповідач дещо ширше зупинився над відношенням совєтської влади до України вже в часі другої світової війни. Тут було вказано на большевицькі спроби повернути національний сентимент в свою сторону, та на деякі «поступки» большевиків супроти України, які вони були примушені зробити.

Дискусії на ЛВК

Найгострішу дискусію викликали доповіді Є. Гановського і М. Кравчука. Обидва доповідачі виявили зкрайню односторонність або неопіформованість в наświetлюванні своїх тем, що й довело до досить гострих виступів деяких дискусантів.

На одинадцять питань, поставлених О. Зінкевичем, не легко було давати відповіді Є. Гановському. Тут слід відмітити виступ ред. Данилевича в обороні сл. п. Митрополита Андрея Шептицького, якого зв'язується з актом 30. червня 1941 р. Ред. Данилевич відчитав цитат з листа Митрополита, в якому говориться що він давав благословенство Я. Стецькові, але як підпорядкованому полк. А. Мельника і С. Бандери. Дискусія над цим актом дійшла так далеко, що один дискусант відчитав той відділ з акту — який постійно пропускається в деяких українських публікаціях — з книжки Р. Ільницького «Україна і Німеччина».

Характеристика українців Наддніпрянщини М. Кравчуком викликала не лише сильну реакцію, але й обурення. Його замітки про колябарство та теза про те, що, мовляв, «співпраця з німцями одної групи кінчалась тоді, коли починалась другої», наводження «прикладів» про співпрацю з гестапом і подібних закидів середовища С. Бандери, зсунули ці доповіді в очак слухачів до мітингового рівня. Вони знизили рівень цілості Конференції.

Дуже конструктивна дискусія відбулась над доповідями д-ра П. Стерча, О. Федішина, З. Кравця, І. Каменецького й інших.

Серед молодих доповідачів, до яких слід зарахувати О. Пісецьку, К. Савчука, І. Каменецького, В. Сушко, М. Томоруг, виразно вирізняються С. Пісецька і К. Савчук, яких навіть один дискусант вказав за приклад для всіх майбутніх дослідників і для всьо-

го студентства. Їхній підхід до найбільш іскомплікованих питань є діловий і суто науковий. В їхніх доповідях характерний не відклик до серця і почувань, а до розуму і джерел. Тому й так різко різнились їхні доповіді, як і всіх молодших, від доповідей деяких старших (Є. Гановський, М. Кравчук, М. Почтар). Молоді перестали жити пристрастями, вони багато речей не знають, але видно, що хочуть їх пізнавати, шукають за ними і на підставі знайденого доходять до об'єктивних висновків. В їхніх доповідях не видно порожніх слів, фразеології, зайвого «патріотизму».

Тому й ЛВК підтвердила, що студентство середнього віку (д-р П. Стерчо, О. Зінкевич, З. Кравець, В. Стойко) йде суто по лінії студійно - науковій, студентство старшого віку (Є. Гановський, М. Кравчук) ще не зуміло вирватись від застарілого підходу негування одного і наголошування іншого, що ніяк не відповідає академічному рівневі і форумові, яким була ЛВК. Дуже позитивним явищем являється факт, що ЛВК виявила цілий ряд молодих і навіть дуже молодих людей, які зможуть розвинути дійсно в дуже цінних одиниць, якщо вони будуть над собою посилено працювати і надалі цікавитись нашими студійними питаннями.

Назгагал ця друга ЛВК оправдала себе. А ті недотягнення — переобтяження програми — і ті однобічно опрацьовані доповіді, які непотрібно довели до палкої дискусії, напевно в майбутньому будуть усунені, бо кожному стало ясно, що студентству, зокрема молодому, не цікаві ворожнечі і полеміка. Воно хоче будувати і об'єктивних доповідей, які б могли конструктивно розвивати його світогляд і поглиблювати знання в ділянці українознавства.

Ю. Грабовський

У Франції...

Тому рік відбувся Основуючий З'їзд Організації Української Молоді у Франції (ОУМФ). Це одна з наймолодших українських організацій у Франції. Найголовнішою її рисою є те, що в її склад входять майже тільки ті, які народились у Франції і дійсно молоді.

Їхня проблематика є іншою від проблематики тих, яких також дуже часто зовемо молодими. Вона обмежується до вивчення української мови, української культури і побуту або іншими словами — українознавства. Вимовним є, що навіть самий Основоположний З'їзд відбувся на курсі українознавства, який від кількох років організує Українська Національна Єдність у Франції. З цього, отже, і почалося.

Пляни нашого доросту не були надто амбітними — це ще прийде — бо обмежувались до вище сказаного. Але, вживаючи слова амбітний, хочемо бути ясними в означенню. Не розходиться тут про брак будьякої амбіції. Бо, щоб здійснити намічений план, треба мати таки багато амбіції і впевненості. Розходиться про те, що Управа ОУМФ не розгублювалася в зайвій балаканині про «високу» політику, не давала поради старшим у їхній роботі. Вона стисло визначувала шляхи своєї діяльності і шукала методів притягнення до праці в Організації якнайбільшого круга молодих людей українського походження. Це є найважливіше і над цим останнім молода Управа постійно повинна міркувати.

У зв'язку з наміченими планами, Управа і вся молодь висловились за необхідністю влаштування спеціальних курсів для поглиблення своїх українознавчих знань. В цьому напрямку Головна Управа Української Національної Єдності випрацювала в цьому році окремий програм від програму Курсу Громадського Активу (який, як сама назва вказує, має інший напрямок від того, що мав би бути необхідним для молоді, народженої у Франції) саме для молодих людей.

Згідно з даними з передбачень Головної Управи УНЄ, на цьому Курсі мало б бути 80 до 100 учасників! У відділ, призначений для молоді, входять такі сюжети розмов: історія, географія, мистецтво, літературне читання, розмови на різні теми, писання. Беручи під увагу, що це будуть молоді люди — передбачені розривкові вечори, спортові гри, груп-

Молоді в Роттердамі

(Думки з подорожі)

Цього ранку вид перед нашими очима не був звичайний, той, що нам приходить бачити в Парижі кожного дня. Сходяче сонце освітло своїми ранішніми проміннями зелені рівних вигонів, на яких поблискували різнокольорові перлини роси. Вийшлимо з вагонового переділу в коридор, розтираємо змучені від довгого сидіння ноги і з жадобою втягаємо в легені свіжість ранішнього повітря.

Нас є двоє з Парижу від Організації Української Молоді у Франції — Маруся Калиновська — Скарбівка Організації і я. Ми ідемо до Роттердаму вдвідати Могилу Є. Коновальця.

До Роттердаму ми прибули ранком 25. травня і, маючи дещо вільного часу, оглядаємо місто. Оглядаючи Роттердам, його можна б поділити згрубша на дві частини: старе і нове місто. Стара частина — це властивий порт з довгелезними молами, біля яких побачите різні види кораблів, починаючи з найпростіших і кінчаючи наймодернішими трансатлантиками. Нова частина є новою в повному розумінні цього слова, бо, знищене німцями в часі війни, воно було цілковито відбудоване пізніше. Широкі вулиці із завітчаними хідниками, привітні доми з великими вікнами, через які відніють ще привітніші нутра домів. Вітрини магазинів могли б сміливо змагатись із своїми посестрами в Парижі.

Входимо до одного квіткового магазину, щоб замовити китицю квітів на Могилу Полковника. Перед тим нам звернено увагу на те, що в китицях квітів не повинні бути троянди. Ми вибрали ці-

лий сніп пречудових червоних троянд — червоного кольору, символу палкої любови — з глибоко затаєною в наших серцях надією, що наші почуття стануть може такими сильними, якими вони були в Цього, Могилу якого будемо завітчувати завтра.

Продавець квітів виявився супроти нас, невідомим йому туристів, незвичайно чемним. Кожній з нас він дав ще окремі китиці троянд, які завітчали наші кімнати.

Вранці другого дня зустрічаємо українців, які, як і ми, прибули до Роттердаму в 19-ту річницю трагічної смерті Є. Коновальця. Трапляються знайомі, з якими ми познайомились у Франції або в інших частинах Європи. З найбільшою приємністю зустрічаємось з товаришами подорожі — групою українських студентів з Лювену (Бельгія).

Мета нашої прощі в неділю починається молитвою до Всевишнього. Ми зібрались в голландській каплиці. Літургію відправляють українські священники. З хорів хвилями плывуть до нас мелодійні голоси хору д-ра Антоновича.

Після Служби Божої потиски рук знайомих, шум переповнених автобусів, бистрий погляд на букети і поправлення стрічок... і ми знаходимось на цвинтарі. Скоро проходимо його і ось знаходимось перед Могилою Полковника. Перед нами чорна мармурова плита і нас кільканадцять довкола неї. А де ж інші, що так численно були на Службі Божій? А де ж наша солідарність хоча перед тінями тих, що впали на жертівнику служби Батьківщині? Вже не говорячи про солідарність перед сучасними завданнями, на неї навряд чи ми здобудемось.

Півколом довкола Могили, слухаємо співів Панахиди. Видається, що ми є в зовсім іншому світі — нас щось відділює від зовнішнього світу. Погода є напричуд гарною. Мені видається, що навпаки, що для таких днів, як сьогодні, небо повинно б бути сірим, сумним. Але зимний вітер своїми повіями відслонює листясті заслони дерев і через них видніє чиста блакить неба...

«СМОЛОСКИП»

Стор. 11-та 1957. Число 7-8 (77-78).

В. М.

В Аргентині...

ДІЯЛЬНІСТЬ МОЛОДІ «ВІДРОДЖЕННЯ»

На спеціальне запрошення Секції Молоді при Т-ві «Відродження» загостили до приміщення Централі 23. квітня ц. р. у вечірніх годинах представники молоді хорватів, словаків та македонців. Привітала ці делегації голова Секції Молоді п. Ольга Ольшанецька, яка підкреслила вагу таких зустрічей між представниками народів, що борються за ті самі ідеали. Пізніше відбулася обміна думок для узгодження певного координаційного плану. Від української молоді виступав Богдан Коваль в справах політичних та про діяльність у відтинках культурних, соціальних та спортових. Присутні делегати виявили зацікавлення до всіх пунктів. Було ухвалено, щоб такі наради продовжувати, виготовити план та його зреалізувати. Пізніше відбулося прийняття з чаєм. У дуже приємній атмосфері закінчилася ця перша зустріч молодих провідників. Дуже приємно констатувати, що молоді провідники взялися до праці в усіх ділянках, які то було ухвалено на Загальних зборах Секції.

Дай, Боже, щоб усі їх мрії здійснилися!

Не забувай, Українська Громада, підтримувати їхні заходи!

Нестор Пухнатий

В РСТТЕРДАМІ

Панахида закінчилась і на Могилі нагромаджуються китиці квітів. Зпоміж інших букетів видніють з нашого червоного троянди. Біля нас стоїть зворушений генерал Капустянський. Це саме зворушення видніє на всіх інших обличчях.

Довкола Могилі нас молодих знайшлося п'ятеро: Маруся Калиновська, Маруся Сокіл, я і двоє студентів з Лювену. В цьому кутку вічного спочинку в Роттердамі ми відчули приплив якихось нових сил. Сил, може, ще слабо визначених, але певних, що народжуються і віднаходять себе в любові до країни, ім'я якій: УКРАЇНА.

Не зважаючи на все, небо є все таки гарніше, коли воно блакитне...

Калина Гузар

«СМОЛОСКИП»

Число 7-8 (77-78). 1957. Стор. 12-та

Буенос Айрес. 30. березня ц. р. відбулись в Буенос Айрес Звичайні Загальні Збори Секції Молоді ім. О. Ольжича при Т-ві «Відродження». Збори відкрив Голова Секції В. Карпук. До Президії обрано: Р. Дрібницю та К. Вітковського.

Після зачитання протоколу з попередніх Загальних Зборів про працю Секції звітували В. Карпук та К. Вітковський. Після цього відбулась дискусія, в якій брали участь В. Коваль, О. Хам, Я. Вітошинський.

До нової Управи обрано: Ольга Ольшанецька — голова, Євген Задорецький — заступник, Юрій Малішак — секретар, Лідія Палій — заступник секретаря, Пилип Карвацький — скарбник, Ольга Тимочко і Марія Матвіїв — члени Управи. Всі нові члени Управи — це учні «Рідної Школи» при «Відродженні», яка дала їм українознавчі знання та підготувала до праці в молодечій організації.

В дискусіях над діяльністю новообраної Управи та Секції взагалі забирали слово: Я. Вітошинський (Секція Молоді в Авежанеді), О. Шевчук (Секція в Беріссо), В. Карпук (уступаюча управа), В. Коваль (Центрاليا «Відродження»), Євген Задорецький (новообрана управа Секції). Про потребу більшої координації праці між Секціями говорив О. Хам та Я. Вітошинський, а В. Коваль пропонував Зборам план праці, в якому розподілено справи організаційні, культурні, мистецькі, спортові, які повинні входити в засяг діяльності Секції. План було прийнято збори закінчено відспіванням «Не пора».

В ЗДА...

Нью Йорк. Член 4-го Відділу МУН в Нью Йорку Віктор Бабанський взяв участь в молодечому форумі американської газети «Геральд Трібюн». Під час вечора кореспондент «ГТ» відбув інтерв'ю з Віктором, яке було опубліковане в цьому часописі. Молодий мунівець брав участь також в подібному молодечому форумі в Центральній Комерційній Школі, в якому брали участь представники від 33-х народностей. Більша група мунівців з Нью Йорку взяла також участь в дискусії на тему «Як може ЗДА змагатись з СССР», під час дискусії висвітлювано фільм «Внутрі СССР», який був знятий американською сільсько-господарською делегацією, що в минулому році побувала в СССР. Багато цікавих картин було з України.

29. березня ц. р. Марія Серна дала для МУН Нью Йорку доповідь н. т. «Громадянський повітряний патруль». Надзвичайно цікава доповідь була ілюстрована численними знімками.

Дніпрові пороги

(Докінчення з 7-ої стор.)

Цей рух знов поновився за часів большевицького панування в період НЕП-у, але в досить незначному розмірі.

У 30-их роках на Дніпрі зараз за порогами між крутими скalistими берегами, висотою до 40 метрів, збудовано Дніпрельстан. Гранітно-бетонною греблею вперек Дніпра спинено рух його прудких вод. Перед греблею Дніпро надувся, спинився і піднявся вгору до рівня своїх вод у місті Дніпропетровську і таким чином всі пороги з островами, скелями й окремими каменями лишилися глибоко під водою.

Гребля не сягає щільно від берега до берега, а з обох боків є промежутки, на яких праворуч встановлено турбіни, що давали великої потуги електрострум. Ліворуч греблі пристосовано шлюзи, через які вниз і вгору переправлялися пароплави й інші судна.

Тоді Дніпро від міста Дніпропетровська до Дніпрельстану став повноводним, спокійним і сумним. Він розлився геть-геть вбоки, затопив старі береги, навколишні села, степові долини, балки й жодних ознак про колишні грізні пороги з їхніми островами, скелями — не лишилось. А на місці, де вони були, почали безпечно курсувати пароплави та човни.

1941 року большевики, відступаючи, зруйнували вибуховими речовинами Дніпрельстанську греблю. Раптом новий Дніпро заповів й половина спинених вод втекла вниз через зламану греблю. І тоді виринула з-під води половина старих порогів. Вільно заклокотіли води старого Дніпра, промили заліж мулу між ними і знову вони заспівали пісень, чарівних на всі тони і виголоси.

Не загинули пороги під гнітом вод.

О. Девлад

« En liberté sur les routes de l'URSS »

« СВОБІДНО ШЛЯХАМИ СССР »

В червні у Франції відчувається подих літніх відпусток. Зокрема в Парижі Щоденно паризькі двірці наповнюються гомінкими парижанами, що поспішають покинути шум міста. Принаймні на один місяць. Вони його проведуть донебудь біля моря, в селі або в горах. Донебудь аби тільки далше від міста, до якого вони знов будуть приковані протягом одинадцяти місяців. Добровільний і радісний екзод шостимільйонного міста. Це — одна з рис модерної доби нашого століття.

Але не думайте, що в Парижі витворюється порожнеча. Закони життя на вакуум не погоджуються. На місце вибулих прибувають цілі полчища чужинців. І не дивуйтеся, прибувши до Парижу літньою порою, коли у всіх закутках Парижу почуєте німецьку мову, англійську, італійську, коли побачите струнких скандинавок чи скандинавців — це все ті, що, користаючи з літніх відпусток, приїхали оглянути «Віль-Люмвер». Дехто приїжджає з надією пережити пригоди далекої подорожі...

Тому літньою порою в Парижі рідко можна побачити цікавий фільм. Але бувають і винятки. Саме про один з таких хочемо поділитися з нашими читачами.

Проте наперед хочемо зазначити, що не розходиться про фільм великої, з боку гри чи постановки, мистецької вартості. Таких в ньому зовсім немає. Розходиться бо майже про родинні знімки в часі подорожі по Союзному Союзу. Їхнім камерманом влітку минулого року був Жан-П'єр Педраззіні. Це той самий Педраззіні, що згинув пізніше під час будапештського повстання від кулеметної черги советського ланцера (він був репортером паризького «Парі-Мач»).

Педраззіні вдалося здобути від совєтів візу і дозвіл провести без «ангела-хоронителя» кілька тижнів в Союзному Союзі, об'їжджаючи цікаві йому місця власним автотом. В часі цієї подорожі він перепустив почерез свою камеру, без ніякої спеціальної підготовки ні виготовленого сценарія, порядну

скількість фільмових катушок. Тепер, після його смерті, родина погодилась показати їх ширшій публіці. Можна припускати, оглядаючи фільм, що ті, які підготовляли ці катушки до екрану — не внесли ніяких змін і саме в цьому вся вартість зібраних фотоплівок. Ось так і постав фільм, якого товариство, що його випускало, дало назву: «Ан ліберте сюр ле рут де л'Ю.Р.С.С.» (що можна було б висловити по-українському: без охорони шляхами СССР).

Фільм є сумішшю показу особистої подорожі з фрагментами советського життя і починається із в'їзду в советську зону Берліну. Відтак глядач опиняється на польсько-советському кордоні біля Брест-Літовська. Потім шлях веде до Мінська, Москви, Ялти, Сочі, Тифлісу і почерез Україну. Ага, не треба забути маленького деталю. При переїзді кордону разом з пограничником на Педраззіні чекає один з молодих редакторів «Комсомольської Правди» — Петухов — і з ним він лишається до кінця подорожі. Однак, слід припускати, що він не мав ніякого значення в подорожі Педраззіні.

У фільмі не показано ніяких офіційних стріч. Тільки в Мінську покійний журналіст зфільмував родинну обстановку якогось партійного можновладця. Ця обстановка викликає в глядачів гумористичні усмішки. В Москві головними об'єктами камери є університет ім. Ломоносова і Кремль. З дзвіниці якоїсь церкви об'єктив камери повзе по «Красній Площаді» і Мавзолею, перед яким чекає кількакілометрова черга цікавих, що хочуть глипнути на того, що протягом десятиліть зумів бути модерним деспотом. Перед глядачем ковзаються на екрані куполи старих московських церков. Старість їхня добре видніє. Стає очевидним, що церква таки відділена від держави.

Дальше екран переносить нас на Крим

« С М О Л О С К И П »

І тут таки здорово видніє бідність Советського Союзу. Тут майже нічого фільм не показує нового, збудованого советами. Красуються білі будівлі царських палат, в яких мають право на відпочинок «рабочі класи» Советського Союзу. Але до робочого класу ми ще повернемо, коли перейдемо з фільмом в Україну. В Ялті і Сочі видніють пляжі, які чомусь порівнюють до французького південного побережжя. Спільного нема нічого і це підкреслює і сам спікер. Пляжі покриті камінцями і на них стоять ті, яким вдалося дістатись на пляжу. Стоять, бо на камінцях таки невідгодно лежати людині, будь вона і «пролетарієм». Не видно ні на обличчях, ні в поставах вакаційної радості. Нема веселого плюскання у воді, що ви його побачите на всіх пляжах світу. Посеред пляжі пробігає пліт: спікер пояснює, що частина пляжі, яка знаходиться за цим плотом, є призначена для «високої сфери» Советського Союзу. Попробуйте уявити собі подібний плетик на французькому чи італійському побережжі!!

На Кавказі Педраззіні відвідує кілька цікавих околиць і зафіксує не менш цікаві фрагменти з життя тамтешнього населення. Показує в маленькому містечку Грузії дімок, в якому родився Джугашвілі, що назвав себе пізніше Сталіном. Цей останній наказав поставити довкола цього домика мамуровий перісток із міцним скляним дахом.

В кам'янистій околиці над якоюсь малою річкою, через яку навіть нема моста і авта переїжджають через воду, видніє вакаційна оселя якогось «робочого класу», але вже іншого, трошки гіршого від того, що ми бачили в Сочі чи Ялті. Мізерні булки із старих дощечок. Нутра не показано. Булки ці обвішані якоюсь олежєю і онучами, що сохнуть на сонці.

Із півднем закінчено і спікер заповідає, що дальший шлях веде поперез Україну — «до пшеничної клуні Советського Союзу». Клуни не видно, зате багато видно пшениці.

Це є період, коли жнива закінчилися. Закінчується також молотба. Видно це по тому, що на віддалі довгих кілометрів видніє грубий на кілька десятків сантиметрів шар зсипаної просто на дорозі пшениці. Вона розсипана на дорозі і по боках на траві. Це підсихає зерно, поки вибратись в далеку дорогу. На дорогу його привозять на грузовиках і зсипають на купи, а відтак дівчата розгортають ці купи. Збоку, при шляху, хлопці складають солом у скирти. Коли під'їжджає авто Педраззіні, всі затримуються в своїй праці і приглядаються на молодого

француза і його дружину, як на якесь невидане видовище, торкають авто, питають, чи це його власне. Перед нами молоді, але змучені, сірі, притноблені обличчя. Не видно усміхів. І тут перед нами у повній своїй величі — «крест'янський пролетаріат» України. Той, що має повне право на працю, але не має ніякого права ні на Ялту, ні на Сочі. Той, який є «вільним господарем на своїй землі». Той, що є будівничим «пшеничної клуні» Советського Союзу!

Поруч модерного комбайна хлопці за допомогою журавля (того самого, що тягне лоду з криниці) подають солом у скирту. Чи знають вони, що в «гнилому» Заході в цій праці послуговуються пневматичними засобами і ланцюговими системами, щоб улегшити працю людини? Мабуть, ні. Ім натомість «відомо», що на Заході імперіялісти експлуатують людину, а в них, натомість, людині «житі стало краще, житі стало веселіє»!

Хоч це і не було в програмі, але Педраззіні — заповідає спікер — постановив відвідати в Україні кілька колгоспів. Нам він показує один. Це є десь на Харківщині. Колгосп має шість тисяч гектарів землі і біля тисячі населення. Французький журналіст в'їжджає до колгоспу. Здивовані колгоспники поглядають ніяково на приїжджого. Напроти виходить нарешті голова колгоспу. Він також дивується — що «вищі власті» його не повідомили про приїзд французя, але погоджується показати колгосп.

Глядач багато не бачить. Видно кілька колгоспних хатів. Роки перебування на чужині, повсякчасна панорама величезних каменів перед очима роблять свій вплив, затираючи дорогі образи, але погляд на колгоспні хати на екрані нам щось пригадує, щось ввижається знайоме. А, таку самісіньку хату ми бачили у фільмі «Наталка Полтавка». Це була хата тітки Терпелихи. Старенька, старенька і ще під старішою соломою. Такі самі хати є в колгоспі на Харківщині, що його зфільмував Педраззіні. Такі самі обличчя, що їх ми вже бачили перед тим на ланах. Не зважаючи на липневу днину, люди одіті у ватові куртки, у глибоких з наушниками шапках. Дивлячись на цих українських колгоспників, питаєте себе самого, вже не говорячи ні про Ялту, ні про Сочі, чи мають наші люди право на який небудь відпочинок? Чи мають вони коли небудь іншу радість від цієї, яку людина має, коли вона не є голодна?

Кількість даних фільму Педраззіні є замала, щоб зробити, чи робити якусь глибшу аналізу, але і те, що бачимо — воно взятє з наявного, з живого і в цьому вартість цього фільму.

Однієї неділі

Довго страждав Ізраїль від ворогів своїх, аж поки не з'явився Мойсей визволити народ свій...

Але не зник його ворог. Як ота тінь не відстане від вас під час літньої спеки, так переслідує Єгипет вибраний народ жидівський...

Ви, молоді читачі, може подумаете, що я жартую на сучасну політичну тему, про суезьку кампанію тощо. Це мене й не дивує: така зараз мода — про політику писати. Але ж я таки з вами хочу поділитися чимсь цілком іншим.

Що воно вийде, того я й сам ще не бачу добре; фейлетону з того не буде, філософувати я також не вмію... А так, просто поділюся (якщо ваша ласка) тим вреженням, яке на мене зробила одна зустріч. О, це є рідка зустріч для нашого брата, бож такі люди, як отой, якого я зустрів, не ходять тепер товпами по Парижу! Історичні особи!

Читав я в якомусь вірші, як Наполеон вставав з домовини і мені тоді стало страшно. Я собі уявляв його оброслим бородою, чомусь з підбитим оком та тримаючим в руках по довгому пістолю, такому, як ото у музеях показують...

Уявляв... аж поки не побачив його самого!!

Читачу, я не глузую. Ця стаття має бути (вже починаю бачити) цілком серйозною. Крім того, знайте, що я не люблю ані брехати, ані кривити душею. Прошу вірити: минулої неділі я бачив привид імператора, самого першого представника (екс-) царствувашого дому «славних» Романових.

Хочете — розкажу.
А воно ось, як було.

Прийшов я до церкви; стою, а на серці аж радісно стало, бо давнесенько вже не доводилося чувати отієї Служби Божої. А був я того дня у московській церкві. Мені, між іншим, не один землячок вже закидав, що, мовляв, я ходжу чужому богові молитися; нехай вже вибачають; я такий, що на це і своєю думку маю. Зрештою, про це поговоримо при нагоді.

Але ближче до справи. Само собою зрозуміло, що читач має собі уявити святочну Богослужбу та пустий стілець серед церкви, може призначений самому імператорові... А стілець ось чому пустий: государ приходить, звичайно, не раніше, як під кінець Служби.

Ну, так собі і стоїмо. Молимося. Аж ось, перед самим причастям відкриваються двері та в другому кінці коридору з'являється величезна постать великого князя; він іде по волі, поруч нього цариця... Але шкода спроб! Все одно краще за нашого дорогого Тараса Григоровича не опишу-

... аж ось і сам,
Високий, сердитий,
Виступає; обок його
Цариця небога,
Мов опеньок засушений...

Воскресніть, може впізнасте отую пару! Та не воскресне, він значно кращого туза бачив. Того хоч боятись дозволялося, а від цього лише гидко стає; і навіщо ж йому тая сила, коли і так всі вірні його ноги лижуть?

... Тим часом він вже входить у церкву. І без бороди, і без пістолів в руках іде імператор Богові молитися. Навіть і не впізнаєш, що то не звичайна людина, а вищого сорту. Тому нехай читачі не дивуються, що я його таки й не впізнав.

... А я, дурний, не бачивши
Тебе, цяце, й разу,
Та й повірив тупорилим
Твоїм віршомазам.
Ото дурний!

Так оце ж був отой самий, що вважав себе за наслідника «славних» царів, за володаря окривавлених невинною кров'ю земель! Я був би не знав, куди втулити іще одну цитату з Кобзаря, коли б ось зараз не прийшло до слова:

... А сльоз, а крові? напоїть
Всіх імператорів би стало

« С М О Л О С К И П »

З дітьми і внуками, втопить
В сльозах удов'їх...

.....

... (сльоз) батькових, старих, кровавих,
Не ріки — море розлилось,
Огненне море! Слава! Слава!
Хортам, і гончим, і псарям,
І нашим батюшкам-царям
Слава.

... Так ось він ввійшов і відразу в половини присутніх не знаю, що сталося, але спини якось зігнулися та верхня частина тіла звислася наперед... Є ж іще люди, що спини гнути звикли! Чи вони щиро вірять, що це є майбутній імператор, вся Росія самодержець, що може повернути їм їхні колишні маєтності? Чи, може, вони його бережуть, як якусь реліквію, як отії моцї якогось святого? О, це можливе; ця вся комедія є ніщо інше, як похоронна процесія московського самодержавія... і плач з домовин несеється, бо живі чомусь не плачуть, а ті, що плачуть, вже й самі у домовину дивляться... Демократія, панове! Не примусиш усіх плакати! А себе я теж прошу читачів, у демократи записати, і тому дозволяйте вже мені похвалитися моєю спиною, бож вона сама не згинається, поки її до цього ревматизми не примусили. Нехай вже дехто з огидою озиряється; я, після їхнього «здрасті», теж руки мию.

Ех, дорогі читачі! Це ж я вам і забув сказати, що позаду тієї царської особи стоїть гарнесенька жидівочка, донька імператриці; висока, чорнява... Це буде якомунебудь читачеві, може, навіть цікавіше, ніж моя вся писанина. На всякий смак, але, на жаль, красу дівочу я не майстер описувати. Є на тее діло мистці, в яких перо само так і малює...

Я дуже не люблю на чужих брехати, а брехати на ворогів — зокрема. Навіть — правду розказувати, коли вона торкається їх приватного життя. Тому я вам і не писати-му, дорогой читачу, всі подробиці, які я чув про цю царську пару; нехай, як кажуть, їх небо судить, а не я з вами, хоча цікаво було б і про закулісні речі побовтати... А щодо мене, то мені, будь вони навіть добрі люди, від їхньої присутності всеодно неприємно. Навіть, майже моторошно. Царська слава затемнює весь молитовний настрій і лишається єдина можливість: вийти, поки не дуже ще звернули на тебе увагу. Але ж, перед

тим, як вийти, я з насолодою згадав недавно перечитані вірші з Кобзаря...

«... О, Боже наш милосердний!
О, царю поганий,
Царю проклятий, лукавий,
Аспиде неситий!
Що ти зробив з козаками!
Болота засипав
Благородними костями.
Поставив столицю
На їх трупах катованих!..

..... Подивися:
Церкви, та палати!
Веселися, лютий кате,
Проклятий! Проклятий!»

Шукав я безнадійно, де б всунути між ці рядки ще два рядки цитат, але так і не знайшов. Як бачите, я дуже люблю цитати.

Тому, дорогой читачу, вибачте вже мені, якщо я для вас випишу ще пару Шевченкових слів; може вони будуть і без безпосереднього зв'язку з темою, але вони вже так в мене якось на серці лежать.

..... Довелось запити
З московської чаші московську отруту!

А, між іншим! Ви думаете, може, що цей наслідник престолу є самотній у світі? Ви погано поінформовані. Є ще інший Романов, який також не відмовився б від престолу. Кажуть, що він на другому континенті, що в нього теж прихильники є, які і йому ноги елеєм поливають... Золочена еміграція! Як ті діти в індійців, так і вони, сиві та лисі у царів граються. Але що ж? Зла доле! Є кому і про нас поганого чорнила виливати. Може і ми видаємось збоку в дечому смішними?..

Я довго думав, як оце все те, що вище писав, назвати. І був придумав: «Живий труп». Але ж ви напевно подумали б, що це я пишу на банальну тему і, ще чого доброго, може і перегорнули б сторінку. А коли хтось щось пише, то вже тому, щоб його прочитали. Ось я і дам до компетенції Редакції якось назвати оце писанину. Здається, все треба якнебудь називати.

Про Ізраїль почав я ось чому: загинув один Єгипет, що переслідував жидів — виріс новий. Я вам казав, як вмирав наш перший Єгипет; а як народився другий, то вже читачі самі знають. Все одно — Єгипет.

Але це так, лише думка...

«СМОЛОСКИП»

Бандура

Виникнення українського національного музикального інструменту кобзи - бандури відноситься до давніх часів. Зберігся ряд літературних й графічних документів, які свідчать про існування у східних слов'ян ще в докиївську добу поряд із стародавніми гуслями кобзоподібних інструментів.

Найбільшого свого розвитку кобза набула в Україні, де стала популярним народним інструментом. У супроводі кобзи народні співці — кобзарі складали історичні думи та пісні і, виконуючи їх, піднімали населення на боротьбу за своє національне визволення.

Кобза і кобзарі користались в народі великою любов'ю і пошаною. Не випадково Тарас Шевченко словом «Кобзар» назвав збірник своїх поезій. Кобза любовно оспівана народом в цілому ряді пісень.

Дуже поширене кобзарське мистецтво було і серед козацтва. Кобза була необхідним атрибутом козацького побуту, вона супроводила козаків у військових походах. В одній з старих українських народних дум розповідається про смерть тяжко пораненого козака, що десь на татарських полях, на козацьких шляхах, прощаючись з життям, востаннє прає на кобзі.

Козаки, що через старість або здобуту у боях фізичну ваду вже не могли володіти бойовою зброєю, ставали народними співцями і боролись за кращу долю народу зброєю художнього слова і музики.

Будучи безпосередніми учасниками подій свого часу, кобзарі в яскравих барвах оспівували героїку цих подій у своїх музично-поетичних творах, які потім самі розносили по Україні, збуджуючи політичну свідомість мас. Такого воїна-героя, а пізніше народнього співця, яскраво змалював Т. Шевченко в поемі «Сліпий» («Невільник»).

Піднесення визвольної боротьби українського народу в 16-17 ст. характеризувався — зростанням творчої думки і активізацією народних кобзарів, мистецтво яких в цей час відіграє високу громадську роль, як засіб пропаганди волелюбних ідей.

Для кобзарів особливо зростає в період визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького. Великий гетьман широко використовував їх як агітаторів проти шляхетського панування, посилюючи з цією метою по містах і селах України.

Значення кобзарів не зменшується і в пізніші часи. Яскравий епізод великого впливу кобзарського мистецтва на народні маси описаний М. Гоголем. «У місті Глухові зібрався народ біля старого бандуриста і вже з години слухав, як сліпий грав на бандурі. Ще таких чудових пісень і такого доброго співу не приходило мені чути до тепер. Спочатку повів він про колишню гетьманщину за Сагайдачного і Хмельницького. Тоді інший був час, козацтво було в славі, топтало кіньми ворогів, і ніхто не смів поглузувати з них. Співав і веселих пісень старик, поводячи своїми очима на народ, начебто зрячий, а пальці з припасованими до них кісточками літали наче муха по струнах і, здавалося, струни самі грали, а навколо народ, старі люди, схиливши голови, а молоді, підвівши очі на старого, не сміли і шепотіти між собою».

Особливо великою популярністю користувався Остап Вересай, від якого М. Лисенко записав ряд дум та пісень і на підставі глибокого вивчення їхніх музичних особливостей створив свою відому наукову працю «Характеристика музичних особливостей українських дум і пісень, виконуваних кобзарем Вересаєм».

Будучи тісно пов'язаними з народом, кобзарі жили його життям, його горем і радощами. В їхній творчості дістали своє художнє втілення теми, що гостро хвилювали народні маси. Такі співці-патріоти творили й зберігали в пам'яті історію свого народу, несли її в широкі круги населення.

Розвиток мистецтва гри на бандурі викликав підвищення вимог до самого інструмента, що безперервно вдосконалювався, збагачувався новими якостями.

За свідченням цілого ряду авторів (Лінде, Юнгман, Совінський, Голембіовський та інші), первісна українська кобза мала всього три струни. Стародавні малюнки дають можливість встановити також, що корпус її був овальної форми, вона мала довгу вузьку ручку-гриф, здебільшого з ладами, які є характерною ознакою малострунних інструментів.

Дальший розвиток кобзи пішов по лінії збільшення струн, розташованих вздовж ручки інструмента. Це викликало потребу розширити саму ручку. Збільшення кількості струн привело також до зміни корпусу інструмента, який з довгастого перетворився в округлий.

Приблизно у 17 ст. кобза почала збагачуватись за рахунок коротких струн, закріплених на корпусі, т. зв. приструнків, і набула зовнішніх ознак, що збереглись до нашого часу. Вона мала овальний довбаний корпус з округлою спиною і верхом, покри-

тим голосною дошкою (декою), широку і коротку ручку, вздовж якої натягнуті довгі струни-баси, струнник — металевий прут, закріплений на деці, до якого чіпляються одним кінцем струни, приструнки — короткі струни з незмінною висотою звуку, розташовані на корпусі інструмента.

Поява приструнків відкривала нові виконавчі — технічні можливості інструмента і означала дальший етап його розвитку. Застосування приструнків дало можливість розширити діязон кобзи і ліквідувало потребу в ладах, спостерігасмо кобзу, яка вже має що ще деякий час існували одночасно з приструнками, але вже перестали бути необхідними. На старовинному малюнку «Козак Мамай» (друга половина 18 ст.) чотири приструнки, але зберігає також і лади.

Приблизно в цей період кобза, розвиваючись в нових умовах, сприйняла на себе назву бандура. Ця нова назва українського музичного інструмента стала популярною серед міського населення, тоді як по селах за ним ще довго зберігалась старовинна назва кобза. Назва бандура, що є нині синонімом кобзи, завоювала популярність в народі багато пізніше.

Відсутність масового стандартного виробництва інструментів цього типу спричинилась до того, що їх виготовленням займалися звичайні теслярі, в яких, за браком справжніх спеціалістів, кобзарі замовляли інструменти. Саме це було причиною відсутності її єдиної форми, постійного числа струн (басів і приструнків), неупорядкованості їх розташування і великої кількості різномірних строїв кобзи.

Дальший етап розвитку кобзи — бандури, що охоплює 19 і початок 20 століття, характеризується поступовим зростанням числа приструнків і басів, а також зникненням ладів на ручці інструмента. У процесі удосконалення змінювалась і його форма. Інструменти видатних кобзарів другої половини 19 і початку 20 століття мали різну форму, кругла, овальна, грушоподібна тощо, але всіх їх об'єднувала одна ознака — симетричне положення ручки-грифа, через що майже половина резонуючої деки інструмента залишалась вільною від струн. Щоб збільшити звукові можливості бандури, була зроблена спроба асиметричного розташування ручки.

У наш час створено цілу сім'ю бандур — піколо, прима, альт, бас і контрабас, чим досягнуто повного оркестрового діязону.

М. Щоголь
(«Мистецтво»)

Imp. P.L.U.F., 3, rue du Sabot — Paris (6^e)

MAY 13 1967

СМОЛОСКИП

▽▽ S M O L O S K Y P ▽▽



ЖУРНАЛ
"УКРАЇНСЬКОЇ
МОЛОДІ
І
СТУДЕНТСТВА"

MAGAZINE
OF THE UKRAINIAN
YOUTH
AND STUDENTS

ЗМІСТ

Чи не відбути Світовий З'їзд Молоді?

Осип Зінкевич — Сила ідеологічної боротьби

Юрій Грабовський — За молодечість молодечих організацій

О. Зінкевич — Напередодні XXI. Конгресу ЦЕ-СУС-у

Література — наука — мистецтво:

Наші ювілянти — Проф. Іван Ф. Розгін

Мистецтво: **Лев Вагнер** — «Дев'ятий вал»

Зоряна — Спогад про О. Ольжича

Музика: Євген Т. Козак

Шляхами України: **М. Чабанівський, В. Пархоменко** — У Київських лісах

Поезії

Українська молодь і студентство на чужині

О. О. — Українська молодь у Франції

В. Михальчук — Другий З'їзд ОУМуФ

Н. Пухнатий — IV. З'їзд Мотоді ім. О. Ольжича в Аргентині

Апель до Об'єднаних Націй

Резолюції IV. З'їзду молоді в Аргентині

П. Варнак — Світовий фестиваль молоді в Москві

Ви повинні знати, що

З листів до Редакції

"Smoloskyp"

Magazine of the Ukrainian Youth and Students
Published by the Golden Gate Publ. Co Inc.
P. O. Box 1101, STN. «D»
Toronto 9, Ont. Canada

EDITORS:

Osyg Zinkewytsch (Baltimore, Md. USA), Iwan Silecky (Washington, USA), Askold Kobylko (Paris, France), Wasyl Mychaltchouk (Paris, France), Bohdan Kowal (Buenos Aires, R-ca Argentina).

Subscription: Price \$2.00 yearly — Single Copy 20 c.

Cheques payable to: Golden Gate Publ. Co. Inc.

Managing Office: «Smoloskyp» — P. O. Box 1101, STN. «D»
Toronto 9, Ont. Canada

« С М О Л О С К И П »

**Журнал української молоді і студентства.
Появляється з початком кожного місяця.**

Видає Видавництва «С-ка «Золоті Ворота» в Торонто.

Редагус колегія в складі:

Осип Зінкевич (голова Редколегії), **Іван Сілецький**, **Аскольд Кобилко**, **Василь Михальчук** (Відповідальний Редактор) і **Богдан Коваль**.

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. Статті поодиноких авторів не завжди висловлюють погляди чи становище Редакції. Передрук окремих статей дозволяється лише за виразним поданням джерела.

Матеріали і кореспонденцію з європейських країн проситься слати на адресу Редакції «Смолоскипу»:

«Smoloskyp»
Boite Postale 9
Argenteuil (S. et O.)
F r a n c e

Матеріали і кореспонденцію з американських країн та всю вимінну пресу проситься слати на адресу Всеамериканського Бюро «Смолоскипу»:

«Smoloskyp»
3210 Tartarian Court
Landsdowne 27, Baltimore, Md., U S A.

Адреса Видавництва й Адміністрації:

GOLDEN GATE Publ. Co. Ltd.
Toronto 9, Ont., Canada.
P. O. Box 1101, STN. «D»

Річна передплата журналу — 2 дол. Ціна одного числа — 20 центів.

ПРЕДСТАВНИЦТВА «СМОЛОСКИПУ»:

ЗДА і Канада: «Golden Gate»

P. O. Box 1101, STN. «D»
Toronto 9, Ont. Canada.

Франція: Askold Kobylko — Boite Postale 9, Argenteuil (S. et O.) France.

Англія: Andrij Kostiuik — 78, Kensington Park RD, London W. 11 Gr. Britain

Аргентина, Чіле, Парагвай: Constantino Vitkowskyj
Maza 150, Buenos Aires
Rca Argentina

Бельгія: Roman Ripak — 58, rue de L'Aqueduc, Bruxelles, Belgique

Це число зредагував Осип Зінкевич

Чи не відбутим світовий з'їзд молоді?

Осип Зінкевич

Сила ідеологічної боротьби

Серед українського громадянства на еміграції, зокрема серед наших політичних чинників, все більш поширюється погляд за потребою відбуття Світового Конгресу Українців та створення Світового Союзу Українців. В цих справах висловлювався в часі свого побуту в Канаді і ЗДА полк. А. Мельник, писав інж. О. Бойдуник, зайняла прихильне становище Українська Національна Рада. Цю ініціативу, на нашу думку, повинен з захопленням прийняти кожний українець на чужині.

В зв'язку з цим починаю з'являється думка, чи не було б доцільно відбутися, десь в близькому часі, також Конгрес чи З'їзд української молоді з усіх країн нашого поселення? В кожній країні ми маємо українські молодечі організації, які могли б напевно вислати своїх представників на такий З'їзд.

Перед українською молоддю на чужині зараз цілий ряд проблем для продискутування, які є життєвою konieczністю всіх нас. Ось кілька головних з них:

Становище української молоді до подій, які зараз відбуваються в Україні. Запланування відповідних спільних акцій і заходів.

Становище до подій, які відбуваються в країнах т. зв. «народних демократій» і до наших земляків, що там живуть.

Посилені акції перед відповідними комісіями Об'єднаних Націй, Міжнародного Червоного Хреста і т. д. в справі оборони української молоді яка і далі депортується в азійську частину СРСР та яка живе в жахливих умовах.

Посилення антикомуністичної діяльності серед чужинецьких молодечих організацій в усіх країнах вільного світу.

Видавання спільного журналу в чужих мовах для чужинецьких молодечих організацій.

Участь в різних молодечих світових зустрічах, конференціях, організаціях.

Продискутування якнайбільш ефективних методів праці серед українських молодечих організацій, питання боротьби з денациалізацією та справу якнайтіснішої координації праці молодечих організацій, як на зовнішньому, так і на внутрішньому відтинках.

Евентуальне створення Світового Об'єднання Української Молоді.

Сьогодні на відтинку праці українських молодечих організацій є майже цілковите замирення.

Сьогодні у змагу між двома панівними системами за домінацію над світом величезну роль відіграє ідеологічна боротьба.

Найважливішим чинником у цій боротьбі являється зараз націоналізм. Це недавно ствердив в одному своєму виступі президент Айзенгауер, цього свідомі російські комуністи, яких ставка в опануванні і поширенні своїх впливів в азійських і африканських народів є оперта суто на націоналізм. Деяким західним країнам ще важко усвідомити собі, які вони роблять кардинальні помилки, поборюючи націоналізм деяких народів та не підтримуючи інші (Україна і всі підсоветські народи). Кожний їхній промах, на цьому надзвичайно важливому відтинку боротьби, їх дорого коштує. Захід міг переконатись, що ні збройна сила, ні матеріальні блага, не є такі сильні, не є такі пориваючі, як бажання народів жити вільним і незалежним життям, бути повним сувереном свого життя у всіх його проявах.

Ще недавно один з найкращих світових публіцистів француз Раймонд Карт'є писав (і це перекладали всі американські газети!), що в країнах, яким більше допомагає ЗДА, — сильніше зростає антиамериканізм. А котрим нічого ЗДА не допомагають, там до Америки відчувуються великі симпатії. Для цього знамениті два приклади — Формоза і Франція. Антиамериканські демонстрації на Формозі і зникнення зі сцен Парижу «Американці забирайтесь додому!», коли ЗДА зредукували свою допомогу Франції.

На фестивалю молоді в Москві, один американський студент, вивив західним кореспондентам до слівно так: «Нехай Даллес замість видання грошей на будову одної атомної бомби — влаштує світовий фестиваль молоді у Вашингтоні!». Знамениті слова, які якраз вказують на примарність ідеологічної боротьби. Слова мо-

Немає ні в практичній діяльності, ні в пресі якихось полемік, але й немає між тими організаціями ні співпраці, ні координації їхньої діяльності. Тому цей час замирення повинен би й спонукати окремі молодечі організації застановитись над цією ініціативою, взяти її в свої руки та довести до успішного завершення.

Такий Конгрес був би нашим найбільшим успіхом на чужині.

же сказані підсвідомо, але вони є найкращим виразником сучасності.

Президент Єгипту Нассер у своїй промові 26 липня ц. р. про силу націоналізму говорив до слівно так: «Мій власний досвід переконав мене в одному важливому факті, що можна здійснити цілковиту ізоляцію комунізму, приймаючи національну політику. Народи Близького Сходу мають свої власні національні аспірації. Це є патріотизм і націоналізм, а не комунізм, який впливає на людей. Але американці не хочуть бачити цей факт і вони протиставляються націоналізмові, покликуючись на поборювання комунізму. Нанещастя, через цю політику вони примусили націоналізм перетворитись в такий підпільний рух, в який комунізм може інфільтруватись». Хоч ці слова менше відносяться до ЗДА, бо в них є ще найбільше зрозуміння, порівняльно до інших західних країн, супроти азійських і африканських націоналізмів, проте ці слова знаменито характеризують в загальному причини вихання цілого ряду країн, тим же Заходом, в обійми комуністичного Сходу (СССР, Китай).

І тоді, як в ідеологічній боротьбі в азійсько-африканських країнах, комунізм і російська інфільтрація мають деякі успіхи, так всередині СРСР, в поневолених Росією країнах, як рівнож в т. зв. країнах «народних демократій» на сороковому році постійних борсань, комунізм і російський імперіалізм зазнали повного провалу. Комуністичне вчення (не важно — марксистське, ленінське, сталінське чи хрущовське) в зустрічі з життям мусіло зазнати повного краху і лише сила багнетів та терор можуть втримувати комуністичну владу.

В ідеологічній боротьбі, якщо Захід хоче цю боротьбу виграти, він мусить зробити ставку на національні рухи і на націоналізм і то в універсальному масштабі. В двадцятому столітті, коли націоналістичні рухи стають найпотужнішим чинником в укладі світових сил, мусить бути ясним для кожного, що миру не може бути так довго, коли в західній системі будуть ще колоніальні народи і коли Захід не зробить всецілої ставки в боротьбі з російським комунізмом на націоналізми підсоветських народів.

«СМОЛОСКИП»

Стор. 1-ша. 1957. Число 9(79).

З усіх підсовєтських народів Україна є найхарактернішим прикладом ведення сорокрічної боротьби на ідеологічному відтинку. Ціла нація цю боротьбу веде. І влада є примушена йти на поступки не лише в соціальному питанню, але й в політично - національному.

Посилена боротьба влади з українським націоналізмом

Концепція «совєтського гета» скрашувала. Большевицька влада побачила, що, тримаючи народи під ключем, ніколи не можна буде перемогти. Тому вона пішла на черговий експеримент — прийняти виклик ідеологічної боротьби провокований постійно різниці еміграціями. Большевики рішили вступити в дискусію з емігрантськими рухами (література), рухами в пресі (література, наука), ведення безпосередніх розмов (висилання в західні країни туристів), творення Михайлівського комітету в Берліні (шантажування виданнями, пресою, листами) і т. д. Застосовуючи цю методу, вони побачили, що по через щілини в барикадах цієї боротьби протискається страшна розкладаюча сила для комуністичної системи, якою являються національні аспірації і націоналістична ідеологія. Тому для влади не було іншого виходу, як скупити увагу підсовєтської громадськості на боротьбу з націоналістичними впливами і на дискредитацію організаційних форм того націоналізму. Зокрема на це звертається увага молоді.

Останньо в молодечій підсовєтській пресі є спрямовано цілий ряд виступів на дискредитацію українських націоналістів. Микола Данько пише вірш «Постріл», присвячуючи його «Селянському синові, викладачеві Львівського поліграфічного інституту Богдану Леонтьовичу Лозовому, батько якого загинув від рук українських націоналістів...» Данько грозить: «... О, він знає, ким пущена куля! О, він знає, — їх смерть не мине!..»

Писучи довгелезний репортаж про т. зв. «комсомольське підпілля» в Холмах на Чернігівщині, «Молодь України» (ч. 96 за 1957 р.), пише про «лістівки, які закликали боротися проти українських «самостійників» (а не проти німців! — О. З.), бож українські «самостійники» були для большевицької влади більшим ворогом, як німці!

На республіканській нараді критиків, літературознавців і мистецтвознавців було багато говорено про те, що «українські

буржуазні націоналісти в Сполучених Штатах Америки, в Канаді і в окремих інших країнах посіли ворожі випадки проти нас» («Рад. Україна», ч. 89, 1957 р.).

В Києві в музеї Т. Шевченка показується портрет поета, який буцімто був «порубаний націоналістичною бандою» (!..). («Молодь України», ч. 49, 1957 р.).

В цілому ряді газет пишеться про «героїзм» прикордонників, які вилучають «шпигунів, диверсантів» і українських націоналістів, які продираються в Україну для ведення підривної, антисовєтської роботи. Багато місця було присвячено Володимирові Лисенкові, якого буцімто вислали з Мюнхена українські націоналісти і американська розвідка (див. «Рад. Україна», ч. 133; «Молодь України», ч.ч. 60, 74, 85 і так далі).

Протягом останнього часу большевики починають вишукувати, чи створювати легенди довкола людей, яких буцімто вбили українські націоналісти, робитись це зокрема на Волині, на Житомирщині й останньо вишукується в Зах. Україні. Вже багато реґабілітовано КПЗУ і тих, проти яких большевики вели нагілку в тридцятих роках — сьогодні вони герої. Для них влаштовується т. зв. «Кімнати комсомольської слави», де розміщується їхні фотографії і різні «документи». Такий глянціфікації «підпав» перший секретар комсомольської організації в Кобаках (Покуття) Дмитро Клим, який «попум'яним словом боровся проти українських націоналістів» і який був забитий тими ж націоналістами в 1947 році («Мол. України», ч. 124, 1957 р.).

Всі такі і подібні «факти» вибілюють большевики для посилення ідеологічної (поруч з рівночасним посиленням — терористичної) боротьби, зокрема проти українського самостійницького табору.

Про силу й вагу ідеологічної боротьби з російським комунізмом, большевики пишуть: «Імперіалізм вдається до крайніх засобів — провокацій, диверсій, контрреволюційних змов і воєнних авантур, розгортає ідеологічний наступ на СРСР і країни народної демократії, на комуністичні і робітничі партії з метою знести плутанину в свідомість трудящих, підірвати єдність сил соціалізму, розколоти міжнародний комуністичний рух... Поширюються ідеї т. зв. «національного комунізму», спрямовані на роз'єднання сил соціалізму. Теорія «національного комунізму» має на меті ізоляцію соціалістичних країн та їх комуністичних партій одна від одної, відірвав їх від Радянського Союзу і КПРС...» («Рад. Україна», ч. 96, 1957 р.).

Влада закликає до боротьби

В суматоші боротьби за владу з Москві, коли летять зі всіх своїх постів найвищі совєтські боги і божки, коли в народі все більш зростає невдоволення, коли відкрито з протиріжними ідеями виступають письменники, мистці, науковці, студенти, віруючі (читай лист віруючого Т.В.О. до редакції «Молоді України» від 2 квітня 1957 р. Він пише: Ви всіляко наплюжите все найидініше, що є в людині, — віру в Бога!), молодь — влада, як ніколи до тепер, закликає, майже в кожному числі своїх газет, до посилення ідейно - виховної роботи, до відпорності на вплив західної ідеології, яка залишає в підсовєтського громадянина незатерте п'ятно в його світогляді і в його ідеологічній спрямованості.

В «Постановах V пленуму ЦК ЛКСМ України», який відбувся в перших днях квітня ц. р., в точці в говориться: «ЦК, обкомом, міськомом, райкомом ЛКСМУ вжити необхідних заходів до корінного поліпшення ідейно - виховної роботи серед комсомольців і молоді, добитись безумовного виконання рішень VII пленуму ВЛКСМ» («Мол. Укр.», ч. 69, 1957 р.).

«Молодь України» (ч. 72, 1957), містить передову під кричущим заголовком «Поліпшити ідейне виховання молоді». В статті між іншим пишеться: «Рішучо і непримиренно повинна бути наша боротьба проти підступів буржуазної ідеології, спроб імперіалістичної пропаганди нав'язати радянській молоді низькі смаки і погляди». Значить вплив Заходу і західної ідеології таки є (не беремось дискутувати, яка ця ідеологія) і він стає поважною загрозою, коли з нею треба боротись «рішучо і непримиримо» (!).

Навіть республіканські фестивалі, обласні і районні мали «перетворити їх в опірні бази партійних організацій у проведенні ідеологічного виховання мас» («Мол. Укр.», ч. 74, 1957 р.).

Всі ці факти вказують на те, яку велику увагу присвячує большевицька влада ідеологічній боротьбі всередині СРСР та якою сильною загрозою для цілої системи є вплив західної ідеології.

Використовуючи цю боротьбу, Україна все сильніше, все з більшим яскравим підкресленням змагається за свою рівноправність та за духове усамостійнення від Росії, маючи при тому на увазі і політичне відокремлення, про яке ще неможливо говорити відкрито, хоч наляки зроблено в цілому ряді виступів різних українських підсовєтських особистостей, над якими ще передчасно зупинятися.

Але деякі моменти можна відмітити.

За молодечість молодечих організацій

(Стаття дискусійна)

Під тиском змагань за національну рівноправність вже так менше говориться про «старшість» російського «брата» (можливо на практиці є інакше, але в пресі так не говориться). Навіть О. Кириченко (дивись його статтю «Наша сила — в дружбі народів», «Радянська освіта», ч. 15, 1957 р.), захвалюючи «старшого брата», здобувся на відвагу заявити, що не лише ми «беремо» від Росії, а й Росія бере від нас — «В той же час культура російського народу вбирає в себе духовні багатства, створені Шевченком, Франком, Лесею Українкою, Лисенком та іншими передовими представниками української культури».

В протизагаду до «Енциклопедії Українознавства» більшовики приступають до складання «Української Радянської Енциклопедії». Бо як же, — велика республіка, ніби самостійна, а не має своєї енциклопедії, не чувана річ!

В мистецтві, літературі і навіть в кіно помічається все яскравіші позначки боротьби за національну не лише форму, а й зміст. Національність в художніх творах визначається не лише якимись зовнішніми формами! Головне тут не форма, а зміст, живі люди свідомі своєї національності («Молодь України», ч. 50, 1957 р.).

На зовнішньому відтинку, делегація УРСР до ОН влаштувала в березні ц. р. в Нью Йорку прийняття на честь делегатів ХІ сесії Генеральної Асамблеї ОН, в якій взяло участь майже 400 чужинських гостей (А що зробили відповідні українські політичні чинники з нагоди цього прийняття? Що було зроблено в протизагаду?), і приблизно в цьому часі цілий номер англомовного видання «СССР» був присвячений Україні («Україна», ч. 7, квітень 1957).

В другій половині серпня відбувся в Києві ІV Конгрес ІВФДМ (Всесвітня Федерація Демократичної Молоді, комуністична світова молодеча централа). Хтось говорив, що на одному засіданні український делегат мав би сказати «У вас в Москві — фестиваль, а у нас в Києві — конгрес». Молодь Києва, не зважаючи на те, що це був комуністичний конгрес, старалась показати чужинським делегатам якнайбільшу дружність українського і російського народів. Делегатам було влучено цілий ряд пам'яток і різьблені касетки з написами «Україна», альбоми, вишивки і так далі.

В Україні вже поширюється рух і вже чути відважні голоси з змагу за допущення України на 17 Олімпіаду в Римі, яка має відбутись в 1960 р., як окремої, відрубною від Росії і СССР, країни.

Таких і подібних прикладів

Серед членства наших молодечих і студентських організацій на чужині можна часто почути, що їхня праця є нецікава і неприємна. Це явище зустрічається всюди, по всіх країнах нашого поселення, в усіх дослівно організаціях. Керівники і виховники цих організацій шукають посилено нових методів праці серед молоді, а навіть студентства. Часто можна читати в нашій пресі статті на ці теми, але вони звучать порожньо і в багатьох випадках не дають жодної, або майже жодної, розв'язки. Заангажовані у виховній діяльності педагоги дають свої рецепти, але з практичному приміненні їм зустрічаються життєві труднощі, вони не витримують проби й стають життєнепримінними.

Причиною того, що молодь не цікавиться працею своєї організації є те, що та праця є дійсно нецікава і неприємна. Над питанням нецікавості і неприємності праці молодечих організацій дискутується не лише в нас, на чужині. Над цим питанням ломлять собі голову теж комуністичні виховники в СССР. Більшовики, яких комуністична система виховання є синтезом

можна наводити і більше. Все це вказує на те, що більшовики, під натиском українських національних сил, мусять йти і йдуть на поступки. А разом з тим вони хочуть спаралізувати всякі акції і міжнародню працю української самостійницької еміграції.

І тут якраз основа основ ідеологічної боротьби. Супроти України вони йдуть на поступки, щоб у боротьбу виграти. Для них — хай Україна буде навіть рівнорядна з Росією, але щоб вона була разом з тією Росією, не відривалась від неї.

А для нас? Яке становить української еміграції? Невже використано всі можливості, щоб не лише протиставитись, але йти в контрнатуп? А для цього треба об'єднаних сил всіх нас. На жаль, коли здається, що вже ось ось замиріння, хвилює спокій, вже можна виступати спільним фронтом — якраз тоді появляється то в одній, то в іншій газеті такий виступ, який поглиблює і творить різниці між окремими групами. Прямо аж дивно стає: не вже ж не можна поставити національні інтереси, загальні, цілої нації, понад справи дрібні і які не вартують навіть уваги?

І тут слово за всіма нами.

Осип Зінкевич

різних західних систем, з приміненням її до своїх вимог та засад, — не можуть охопити молоді своїми організаційними рамками: а якщо насильством охоплюють формально, то не можуть молоді прищепити свого ідейно-духовного комуністичного змісту. Внаслідок цієї неспроможності охопити молодь, в СССР, а в тому й в Україні, так сильно зростає різне хуліганство, стилягоманія, аморальність, що є цілком протилежною реакцією до здорових основ виховання. Зокрема проблема «стиляг» є чимсь новим і оригінальним. Молодь, яка не зуміла себе віднайти ні в національній виховній системі, ні в комуністичній системі — шукає сама своїх окремих шляхів, взорується на всіх злих західних навичках, засвоює їх, ідеалізує і цим самим котиться на дно суспільного життя.

Подібне є і на чужині, і у різних національних суспільствах, які менше присвячують уваги молодечим організаціям, як робимо це ми, українці. Внаслідок ми маємо подібні явища, як і серед молоді в СССР. Як там, так і тут, є хулігани, є здеморалізована молодь, родяться «ідоли» типу американського Ельвіса Преслія.

Такі прояви серед молоді мають неабиякий вплив і на українську еміграційну молодь, яка в своїй переважній більшості ставить пасивний спротив (як діти старих так і нових емігрантів) нашим молодечим організаціям. Бо на півтора чи двомільйонову українську еміграцію ледве чи буде в усіх наших молодечих організаціях, разом взявши, — 10 тисяч справжньої молоді! А це є мало і то дуже мало. А ще коли взяти під увагу, що багато цієї молоді є лише формально (щоби становити великі «цифри» у звітах провідників), і що для них ті організації, до яких вони навіть належать, — є чужі, нецікаві. Молодь в багатьох випадках іде до них тому, що батьки настоюють, чи прямо для «відчуженості». Але вона не біжить туди. Не «тікає» з дому, щоб піти до домівки своєї організації. В праці цих організацій не видно ні ентузіазму, ні справжнього горіння. Правда, є де-не-де вияви праці, якась більша або менша удачна акція чи імпреза. Але немає того, що повинно бути справжньою ознакою молодечості даної організації, відзеркаленням її суті — змісту і на-

«С М О Л О С К И Й»

Стор. 3-тя. 1957. Число 9(79).

вільї справжньої молодечої форми.

Вирінає, всоте ставлене, питання: чому це так? А тому, на нашу думку, що в тих організаціях (за дуже малими винятками) є мало цікавого, мало притягаючого, чим могла б молодь жити і для чого бажала б працювати, жертвувати своїм вільним часом і йти до своєї організації, щоби там знайти внутрішнє задоволення, навчитися чогось і чимось розважатись. Буває часто так, що з початку, коли освоюється якийсь гурток чи товариство — є нійбито і запал, і ентузіазм. Але немає калькуляції на довшу мету. Тому скоро приходить животіння, або й занепад, молодь розходитьс'я «хто куди». Такий стан існує не лише у нас, але й в багатьох організаціях державних народів, де на справи виховання уряди видають великі суми грошей — будують клуби, влаштовують екскурсії, імпрези.

У нас, українців, з-поміж всіх молодечих організацій, найкращу і ще найбільш притягаючу систему і виховання і праці має Пласт. Всі інші організації, якого б вони характеру не були — конфесійні, виховно-патрістичні, чи розважові, в якійсь мірі взуруються на пластових принципах виховання, присвоюючи їх або дещо модифікуючи. Але й пластова система, не зважаючи на те, що вона постійно удосконалюється, — ще не є перфектна і їй напевно ще бракує багато виховних елементів. Поміняючи це, він являється найбільш упорядкованою, найбільш спаяною і найбільш стабільною організацією, яка за своїм характером і традиціями може імпонувати молоді і притягати її. Але не це тема нашої сьогоднішньої статті.

Сьогодні ми хочемо вказати на один момент, який якраз в багатьох випадках спричинює занепад організації, або гальмує її ріст. Це — якраз брак молодечости даної молодечої організації. Молодечість, на нашу думку, є передумовою активності, росту і атракційности кожної справді молодечої організації. Задержання і збереження молодечости молодечої організації повинно бути основою основ. І тому на цю справу слушно звертає пильну увагу МУН в Канаді (з МУН-у після досягнення відповідного віку молодь має включатись в працю суспільно-громадських братніх організацій), Пласт (створить Сеніорат для розпрацювання виховної проблематики). В молодечій організації є недопустиме, щоби членство залишалось в ній

НАПЕРЕДОДНІ ХХІ КОНГРЕСУ ЦЕСУС-У

Цьогорічний ХХІ-ий Конгрес ЦЕСУС-у, який відбувається з деякими перешкодами, викликає серед загалу українського студентства на чужині спеціальне зацікавлення. Якраз він має розв'язати цілий ряд проблем і питань, від яких залежить — бути чи не бути нашій світовій студентській централі в майбутньому.

Сьогодні стало ясним для кожного українського студента на

цілє своє життя (в СУМ-і, напри., є члени 10-15 років, поруч з членами 40-50 років). Правильно це питання розв'язує ОДУМ, де старше членство зайняте розпрацюванням різної проблематики і на цьому відтинку має деякі успіхи.

Деклямування, що тридцятирічні старики є теж молоддю, є нічим іншим, як звичайною гіпокризією. Погляньмо на чужинські молодечі організації — і ми там не побачимо такого стану. В чужинців молодеча організація є справді молодечою, а не сумішчю двох чи може навіть трьох поколінь. У чужинців, кого б не взяли під увагу, немає претенсійности старших громадян називати себе також молоддю і машерувати поруч юнаків — підлітків! І це дивне явище помічається так різко, мабуть, лише у нас, українців. Дивний стає і незрозумілий гін старших громадян до молодечости чи відмолодження (одягнувши короткі штани...). Не дивним є, коли старші є виховниками, інструкторами, чи тими, які розпрацюють молодечу проблематику, але незрозумілим є і дивним, коли ставиться в одні і ті ж самі колонії молодечої організації дітей і батьків.

Є стільки різниць між ментальністю, світосприйманням, інтелектуальним рівнем і психологією юнака (чи юначки) і дорослої людини, що ставити їх поруч, застосовувати до них ту саму систему виховання (!), той самий підхід і ставити ті самі завдання — є не лише незрозумілим, але може бути шкідливим.

Дорослі громадяни не можуть становити кадру молодечих організацій. Їхнє місце в суспільно-громадських організаціях, де їхня конструктивна праця могла б бути прикладом для молоді. Тому ми кидаємо клич:

— Молодеча організація виключно для молоді! За молодечість молодечої організації!

В іншому випадку в нашому суспільному житті буде щось не в порядку.

чужині, що ЦЕСУС нам треба зберегти за всяку ціну. Кількадесять річна успішна праця нашої світової централі й її світлі традиції мусять бути продовжувані новими генераціями студіюючої молоді. З приємністю треба відмітити, що на зміну старших студентських діячів росте нова зміна, яка напевно гідно буде продовжувати ці традиції організованого студентського руху. І тут не можна проминути мовчанкою останнього Конгресу СУСТА в Клівленді, на якому всі делегати знайшли величезне зрозуміння для справ ЦЕСУС-у, а молодші наші друзі виявили значеніте ознайомлення зі студентськими проблемами у світовому масштабі. Студентство в ЗДА заявилося, як мабуть ніколи до тепер, за цілковитою підтримкою ЦЕСУС-у. Тут не було дискусій над дрібними справами, а обговорювано, як побудувати працю ЦЕСУС-у, щоб вона була якнайбільш ефективною, а Управа ЦЕСУС-у, чи його Конгреси, ставали якнайбільш координуючими і узгоджуючими чинниками у нашому студентському житті. Тому дискутовано питання евентуальної структурної перебудови ЦЕСУС-у. Ця евентуальність була представлена під розгляд Конгресу і до неї ще Управа не зайняла свого становища. ЦЕСУС хотів бачити, як ці справи сприймає і як на них задивляється українське студентство ЗДА, від якого, в майбутньому, багато залежить, в якій мірі розвиватиметься праця ЦЕСУС-у і наскільки він буде активний. Тому на всі три представлені можливості (дивись попереднє число «Смолоскипу») найбільш доцільною, в очах делегатів СУСТА, була можливість перенесення до ЗДА частини членів майбутньої Управи ЦЕСУС-у.

На нашу думку, для добра ЦЕСУС-у і для його розвитку є конечно, щоби частина членів його Управи була в ЗДА. І тут не потрібно творити жодного окремого тіла, а потрібно, щоби в ЗДА було кількох членів Управи, яких праця була б більш ефективною, як коли б вони були в котрійсь європейській країні. Дотеперішня практика показала, що перед такими евентуальними членами в ЗДА було б стільки завдань, що їх, в ніякому разі, ні фізично, ні технічно, не в силі виконати представник ЦЕСУС-у в одній особі. Тут на нашу думку було б найбільш доцільно, — проаналізувавши докладно сучасний стан і запізнавшись з думками пілого ряду студентських працівників — цілком молодих і старших, — що-

(Докінчення на 9-тій стор.)

Література - наука - мистецтво

Вчені

про проф. І. Розгона

«Всестороннє ерудиований, знає досконало всі сучасні методи лабораторних дослідів, зокрема досконало володіє фізико-хімічною, біохімічною, гістологічною техніками лабораторних дослідів».

Проф. Ол. Репрев, 1930 р.

«Енергійний науковий робітник з великими організаційними здібностями... Володіє всіма сучасними методами експериментальної патології».

Акад. Ол. Богомолець, 1931 р.

«Проф. І. Розгін вперше винайшов бактеріофага у збудника сибірської язви і встановив значення його в процесі виготовлення вакцин. Робота має велике теоретичне і народногосподарче значення і увійшла у спеціальну літературу і довідники для біофабрик... Проф. І. Розгін установив механізм ушкодження сільсько-господарських тварин кліщем шкіри волосяних цибулинок. Розробив нову методику діагностики і попередження цього захворювання. Розробив нову методику для підвищення лікувальних властивостей сирсваток. Праця має велике значення не лише практичне, а й теоретичне, і видрукована у «Медичному Журналі» УАН в 1937 році».

Акад. Ол. Богомолець, 1938 р.

«Виконуючи науково - дослідну працю, Іван Федорович знаходив час для виконання складної праці з популяризацією знань. Він написав низку брошур, підручників, що користаються заслуженою популярністю... Уміння знайти головне, охопити явище в цілому, велика працездатність, настирливість, критичне ставлення до спостережень, стриманість у міркуваннях — це якості, що характеризують Івана Федоровича... Як про людину, про Івана Федоровича треба сказати так: надзвичайно співчутливий, готовий до самопожертви во ім'я загального добра, користується довірою і любов'ю серед колег та студентів».

Проф. Іван Міщенко

«Ваша широка науково - приріднича ерудиція не тільки не похитнула Вашої глибокої віри в Бога, а навпаки, зробила з Вас такого твердого християнина, що ми маємо право гордитися Вашим

Наші ювілянти

Проф. Іван Ф. Розгін

У вересні ц. р. вся українська громадськість, а в тому й молодь і студентство, відзначає 60-літній ювілей одного з найвизначніших вчених на чужині, педагога і великого приятеля української молоді — професора Івана Федоровича Розгіна.

Проф. І. Розгін народився 18 вересня 1897 р. в селі Куманові на Поділлі (біографічні дані проф. І. Розгона подаємо за статтею проф. П. Гімелярайха і д-ра О. Борисенка, «Нові Дні», ч. 90 - 91, 1957 р.). Початкову освіту здобув в Сатанові, а середню й педагогічну в Петербурзі, напередодні революції 1917 р. Там бере активну участь в українському національному житті та в Українській Студентській Громаді. В 1917 р., як делегат на Перший Всеукраїнський Військовий З'їзд, повертається в Україну, де вступає, як гарматчик, до Гайдамацького Коша Слобідської України. Бере участь в боях з більшовиками, в бою під Крутами, у придушуванні більшовицького повстання в Арсеналі, в обороні Києва. Згодом відступає з Центральною Радою на Волинь, бере участь в поході на Київ. В часі Гетьманату повертається в рідні райони, де учителює і веде культурно - освітню і громадсько - політичну роботу. З приходом більшовиків в Україну, молодий Іван Розгін живе напівзакрито на Прескурівщині, а в 1922 р. переїздить в Київ, де вступає в Інститут Народного Господарства, а в 1923 р. переходить до Ветеринарно - Зоотехнічного Інституту. Будучи студентом, І. Розгін стає обраним на культурно - освітнього референта студентського комітету, входить в склад правління Інституту і допомагає в його розбудові. В 1925 р. починається наукова діяльність проф. І. Розгона під керівництвом проф. П. Кучеренка. Деякі роки пізніше він закінчує Інститут та одержує диплом ветеринарного лікаря, після чого його відправляють на Закарпаття для побороювання інфекційних хвороб, де він в короткому часі починає працювати у Науково - дослідному Ветеринарному інституті і Санітарно-бактеріологічному Інституті. В 1929 р. повертається в Україну і працює старшим асистентом при відділі Загальної Експериментальної Патології в Інституті Експериментальної Ветеринарії в Харкові. Від 1930 до 1932 р. стає керівником цього відділу та науковим секретарем Інституту. В цьому році переїздить до Херсонського Медичного Інституту, де стає керівником кафедри і професором патологічної фізіології. Рівночасно працює в Інституті порівняльної біології і патології у академіка О. Богомольця.

В 1933 р. після закриття Херсонського Інституту, проф. І. Розгін очолює кафедру Патологічної Фізіології Ветеринарного факультету С.-Г. Інституту в Білій Церкві, але в грудні 1934 р. його звільнюють з інституту та виключають зі спілки наукових робітників, за нібито «участь в контрреволюційній демонстрації з приводу вбивства Кірова».

В 1935 р. проф. І. Розгін стає нештатним викладачем у Дніпропетровському С.-Г. Інституті. В 1937 р. був «реабілітований» і знову стає керівником кафедри і професором в Білій Церкві, як рівнож професором та керівником кафедри зоогієни з основами ветеринарії в Дніпропетровську. У 1939 р., в роки посиленого терору, був знову звільнений з праці в обидвох інститутах. В 1936 р. проф. І. Розгін одержує ступінь кандидата біологічних наук та вчене звання старшого наукового співробітника, а в 1937 році успішно захищає дисертацію та одержує ступінь доктора біологічних наук. В 1939 р. був назначений ректором Ветеринарної Академії у Львові, але не одержав дозволу на виїзд в Зах. Україну.

З приходом німців в Україну проф. І. Розгін стає членом Українського Національного Комітету. Завдяки його заходам та при допомозі члена ОУН, д-ра Ярослава Самотюки, вдається відкрити Дніпропетровський Університет, якого він стає ректором. Вже в

іменем серед вірних. Ваша християнськість позначається у Вашій надзвичайній скромності, хоч ми всі знаємо Вашу велетенську роботу на користь і полегшення долі скитальців...»

Архiepіскоп Михайл

«СМОЛОСКИП»

Стор. 5-та. 1937. Число 9(79).

дуже короткому часі, завдяки вмілому керівництву проф. І. Розгона, університет зумів розгорнути жваву діяльність та відкрити 7 факультетів. З приходом цивільної німецької влади до Дніпропетровська, проф. І. Розгона було звільнено та навіть заборонено вступати до будівлі університету. З кінцем 1942 р. проф. І. Розгін переїздить до Києва, де стає керівником Відділу патології у Науково-дослідному інституті Ветеринарії та Тваринництва, з яким був вивезений, разом зі своєю родиною, спочатку до Кенігсберґу, а згодом до Мюнхену, де працював викладачем патології та асистентом при ветеринарному факультеті Мюнхенського університету. Після закінчення війни проф. І. Розгін входить до професорської ради УВУ і УТГІ, викладає на цих двох Високих Школах, як рівнож в Богословській Академії в Мюнхені. В 1950 р. переїздить до ЗДА. Тут працює спочатку в науковому інституті для вивчення пістряків, а зараз, як науковий асистент у одному великому шпиталі. Проф. І. Розгін є дійсним членом УВАН, НТШ і Вільної Академії в Парижі та членом цілого ряду українських інституцій.

Для української молоді й студентства проф. І. Розгін є в першу чергу педагог і приятель. Людина, яка розуміє молодь, працює для неї і радо допомагає на кожному кроці. Проф. І. Розгін належить до того типу людей, які силою своєї душі, своїм серцем і цілим своїм еством працюють для української справи і для молодого українського покоління. Це ЛЮДИНА, яка може бути прикладом. Бо коли ви звернетесь до Професора за порадою, чи в якійсь справі, він, не зважаючи на своє переобтяження цілим рядом обов'язків, завжди прийде до вас з порадою і вказівками, чого так часто не роблять наші інші науковці. Коли виникнула ініціатива ЦЕСУС-у видати «Білу Книгу» про заперечення університетських вольностей комуністично-російською владою в Україні, він перший відгукнувся на цей пошук, пише до цього видання розділи «Висока Освіта в Україні», «Устав Вищих Шкіл України», «Керівництво Вищими Школами в СССР».

Редакції «Смолоскипу» було надзвичайно приємно не раз звертатись за порадами чи за допомогою до проф. І. Розгона і ми завжди ту допомогу і поради від нього одержували. Проф. І. Розгін нікого з нас не знав особисто,

Мистецтво

«Дев'ятий вал»

ним з найбільших світових мариністів. Одна з найбільших рвня рвня Вкоротці має вийти в світ «Повість про Айвазовського» кримського письменника Льва Вагнера. В повісті автор зображує Айвазовського, як російського мистця, тоді, як українські мистецтвознавці і історики вже давно доказали, що Айвазовський українець, не лише за своїм походженням, а й чуттями. Мистець, являється одним з найбільших світових мариністів. Одна з найбільших і найбільш хвилюючих його картин — це «Дев'ятий вал». Нижче друкуємо уривки з вищенаведеної книжки Л. Вагнера про те, як творилась ця знаменита картина.

Ось тепер настав час, коли мужні, сміливі люди вирішили відкрито боротися за свободу. У Франції, Німеччині, Італії почалася революція.

З Риму Айвазовському повідомили, що його друг Веккі бореться за свободу, що він приєднався до Джузеппе Гарібальді і став його ад'ютантом.

Світ уже не був таким безтурботним, як тривалий час це здавалось Айвазовському. Тепер не можна було писати морські види, що дихали щастям і спокоєм.

Айвазовський зачинився від усіх у майстерні. Дні минали, але він не торкався до палітри і пензля. Він довго сидів у кріслі, заплющивши очі. Збоку могло здатися, що людина перебуває у приємному забутті. А в цей час він працював. Згадувалось дитинство. Він з іншими хлопчиками допомагає рибалкам вивантажувати сріблясту, тріпотливу рибу. Під час відпочинку рибалки розповідають про страшні бурі, про корабельні аварії. Згадувалась юність і подорожі в чужих краях по морях і океанах. Одного

разу на шляху з Англії в Іспанію в Біскайській бухті пароплав витримав жорстоку бурю. Всі пасажери збожеволіли від жаху. Він був поряд з капітаном. Вони подружилися ще на початку плавання. Він також відчував страх. Та навіть в ці хвилини він не втрачав здатності милуватися чудовою, але грізною картиною бурі.

Пам'ять глибоко зберегла ці враження. Дивом вони тоді дібралися до Лісабонської гавані. А європейські газети вже розповсюджували чутки про загибель пасажирів. Були надруковані прізвиська загиблих. Серед них було і його ім'я.

В пам'яті поставали й інші бурі: у Фінській затоці, на Чорному морі. Люди гинули, але й люди перемагали. Перемагали ті, хто був сміливий і не піддавався смерті, хто пристрасно хотів жити. Такі і на тонкій шкаралупі — як по-іншому назвеш уламки корабельної мачти або баркасу рибалки серед хвиль — боролися і перемагали бурю. Шторм відступав перед мужністю людини. Людська воля! Він знав про неї не з чуток. Він бачив її своїми очима: на морі, на суші.

Коли Айвазовський все це передумав і пережив, його руки потяглися до палітри і пензлів.

На полотні вимальовувалися його видіння: над розбурханим океаном вставало сонце. Воно відчиняло настільки яскравочервоні ворота в прийдешній день. І тепер тільки можна було роздивитися все, що недавно ховав нічний морок. Високо піднімаються гребені розбурханих хвиль. Одна з них — найвища. Її називають дев'ятим валом. З страшенною силою і гнівом вона намагається роздавити, втопити кількох людей. А вони гарячково вчепилися в уламки мачти.

Хто ці нещасні люди, як вони сюди потрапили? Півість цієї трагедії коротка: ще вчора вранці, коли їхній корабель вийшов з гавані у відкритий океан, був ясний сонячний день, безпечно сяяла висока, чиста блакить неба. Широчінь океану вабила до дале-

але, не зважаючи на це, його листи були завжди такі щирі, сповнені таким великим українським патріотизмом, що ми завжди на них чекали з нетерпеливістю, а одержавши їх — особа Професора ставала для нас ще ближчою, і ми відчували до нього не лише респект учня до професора, але й любов, як до рідної людини.

Хай нам буде вільно, Дорогий Пане Професоре, на цьому місці зложити найщирішу подяку від тієї всієї молоді, яка є з нами співзвучна, і від всіх наших читачів, за все те, що Ви своєю невтомною працею зробили для української нації, для української науки і для нас, української молоді й студентства. Напевно не менш щирі побажання шле Вам також молодь України, для якої Ви були протягом сорока років виховником і другом.

Прийміть, Пане Професоре, в день Вашого ювілею наші найсердечніші побажання!

Спогади про О. Ольжича

Кожний з нас має в житті моменти, якими він дорожить і які роблять життя повнішим. Такими незабутніми для мене хвилинами є 1942 рік, коли я заплізнала незнайому для України людину — Олега Ольжича.

Мені було тільки 6 років, я багато ще не розуміла, але відчувала неспокій і непевність: в Києві панувала напруга, понура атмосфера. Я відчувала, що щось настане нове в моєму житті.

І дійсно після масової евакуації людей, які пригноблено залишали Київ, після дивних історій і подій, після страшної ночі, що перемінила темно-синє небо на палаюче — червоне, після вибухів і стрільбини — вранці все стихло. Люди боялись виходити на двір і нервово чекали чогось надзвичайного.

Раптом почувся гуркіт машин і вулиці заповнило маршуюче сіре військо.

Це була та зміна, яка могла б змінити все на краще, та не краще це сталося, хоч ніхто того тоді не передбачав.

ких, невідомих берегів, куди корабель повинен був доставити цінний вантаж. Моряки — мрійники. Не звертайте уваги на їхні грубі, обвітрені обличчя. В душі кожного моряка постійно жевріє мрія: побачити нові країни, незнайомих людей і раптом знайти серед них друзів на все життя...

На вечір знявся вітер, грозові хмари швидко відкрили небо. Океан захвилювався. Сліпучі блискавки прорізували небо, гуркотів грім. Вали піднімалися навколо, цілі коловороти валів. Вони все ближче і ближче оточували корабель і, нарешті, дружно навалилися на нього. Лише спалахи блискавки освітлювали цю смертельну схватку між кораблем і грізною стихією. Під шум громових ударів і валів не чути було тріску корабля, що ламався, і криків людей, які гинули в хвилях. Лише стукіт власного серця чув кожний моряк. І ті, в кого воно було мужнє, вирішили не здаватися, не стати здобиччю ненасиченого морського черева.

Кілька друзів були весь час разом. Вони не розлучилися навіть тоді, коли розламувався корабель. Вони разом вчепилися в уламки корабельної мачти. Над безоднею вони підбадьорували один одного і поклялися напружити всі сили й чекати рятувального ранку.

Грім відтримів. Дощ перестав. Вода стала холодною, і вони за-

В перший же день до нас завітали ці дивні військовики, які говорили незрозумілою мені мовою. Вони перевертали все в кімнатах, а один з них поліз до шафи і напався на мої тосточки і пізніше хотів випити мій виноградний сік, бо виглядало воно, як вино.

Мене вразила їхня різка і нешляхетна поведінка, в душу закрадався страх. Мамине обличчя стало ще сумніше, і мені здавалося, що німці це німці, а не люди, і я відчула тяжче пригноблення.

Настала та очікувана зміна, німці сновигали по Києві, як нечисті духи, і пригноблення, яке панувало в Україні до війни і під час війни — продовжувало висіти над містом.

Але з приходом німців, у нас на помешканні появилось багато незнайомих мені людей, які про щось дискутували, завжди мали якісь секрети і навколо них відчувалася якась таємниця.

Ці люди були мені дорогі, всі вони до мене гарно ставилися.

мерзли. Але все це дрібниці. Найстрашніше — коловорот валів. Він може накрити їх і поховати в безодні в будь-яку хвилину.

Головне — витримати до ранку. Дочекатися сонця. Сонце — найкращий друг людини. Воно приборкає ці несамовиті вали.

І вони витримали. Вони дочекалися ранку, сонця. Закінчилася страшна ніч.

Сонячні промені розмалювали важкі хвили всіма кольоритами райдуги.

Але найбільше в картині густої зелені, майже ізумруду. Це колір надії. Бура напружує свої стомлені за ніч м'язи. Та вони вже ослабли. Ще небагато — і будуть зламані її останні потуги.

Світло, сонце об'єднались в союз з людською волею. Життя, люди перемогли хаотичний морок нічної бурі в океані. Хвала Людям! Слава Життю!

Своїй картині Айвазовський дав назву «Дев'ятий вал». Вона була закінчена в 1850 році, понад сто років тому.

Про неї розповідали легенди. На «Дев'ятий вал» приходили дивитися, як колись на «Останній день Помпеї». Вона стала найвідомішою картиною Івана Айвазовського. За сто років мимо неї пройшли мільйони людей. Вона хвилювала сучасників Айвазовського, вона хвилює людей нашого часу і хвилюватиме наших нащадків.

Лев Вагнер

Їхня поведінка гармонізувала з атмосферою Києва і хоч я не розуміла тоді — чому, але я відчувала потяг до обережності. Мені було наказано нікому не говорити про цих людей і я виконувала цей обов'язок.

Пам'ятаю, один з тих добрих і сумних мужчин, якого я дуже любила, вертався до нас, бо він у нас мешкав, я тоді бавилася на подвір'ю з дітьми, його добрі очі усміхалися до мене — ах, як мені хотілось тоді кинутися йому на шию і вернутись з ним разом до дому на його дужих руках на третій поверх, але, ні — якась дужа сила мене стримала, мов прикувала мене до місця і я подивилася на нього зимно і байдуже, немов би його не знала, але за кілька хвилин я вже була дома і сиділа у нього на руках, — це був Доктор (так всі називали тоді Ольжича).

Як легко було позбутися того пригнобленого почуття, що панувало над нами, сидючи у нього на руках під його лагідний тихий голос. І линути в українське мрійне царство.

Доктор майже нікуди не виходив, бо його хотіли арештувати німці. В день до нього заходили незнайомі мені люди і про щось раділись в його кімнаті, а увечері ми всі збирались в затишній кухні яка тоді була найтепліша, бо бабця варила вутіллям, а в кімнатах центральне опівання не працювало і електрика не світила. На вулицю виходити було не вільно.

Кожний вечір ми збирались навколо каганця і не одну казку Ольжич розказував мені, — дві з них я найліпше пам'ятаю: одна про «бабу, що посадила квасолу, щоб дістатись до неба», а друга про «бабу, яку лис лікував».

Цей лагідний і тихий, але магнетичний голос прищепив мені любов до літератури.

Також ніколи не забуду такий випадок: один раз дідусь пішов на базар вимінати сала. Я і бабця з нетерпінням його очікували бо дідусь мав принести для мене ялинку. Говорили дідусь, повісив свій чорний плащ і зайшов до кухні дуже сердитий, бо йому хтось вкрав з кишені сало. Мама і бабця потішали дідуся, а він страшно обурювався і розказував нам свою пригоду.

Тоді до О. Ольжича прийшов пан О. Ш., який часто до нас за-

«СМОЛОСКИП»

Стор. 7-ма. 1957. Число 9(79).

ходив. Він завжди десь їздив, а годі він ночував з Доктором у нас. Пам'ятаю, раптом ранком дідусь найшов сало в кишені. Він запевняв всіх, що це неможливо, бо він був певний, що сало украли, але мама й бабуся казали дідусеві, що він напевно помилився.

Я звичайно крутилась поміж всіма і мені це все подобалось. Виявилось пізніше, що це п. III. привіз для Доктора з Волині кусок сала і вони вирішили зробити для дідуса несподіванку. Мама знала, як завеликий був кусок, і поклала звечора дідусеві до кишені. Всі пізніше сміялись і зі смаком їли, і воно тоді смакувало більше, як американський індик в День Подяки.

Найбільш щасливий був Ольжич, який врятував наш день.

Також не забуду ніколи ті вечори, коли ми разом з цією рідною нам людиною слухали українські пісні, зібравшись навколо патефону. Мов якийсь чар повівала пісня «Ой, казала мені мати». Ввижається мені тепер: пісня наповнює кімнату, забуваючи понурість Києва і заповнюючи наші серця. Тут я пізнала любов до української пісні, а спокійний поет сидів сумний. Він видавався мені тоді великим і нерозгаданим.

Пам'ятаю, як Ольжич виїхав на деякий час (як я вже пізніше дізналась — закордон) і, коли він повернувся, то привіз мені дві казки О. Олеся: «Бабуся в гостях у ведмедя» і «Ведмідь у гостях у бабусі» — з власноручним написом Олеся.

Так минали дні.

Доктор і багато інших збирались і мусіли виїхати з Києва... Починались арешти... Це сумніше стало в Києві. Пізніше Доктор переслав мені ляльку. Цю ляльку і дві книжечки я і досі зберігаю разом з кількома іншими дорогими речами з дитячих років.

Незадовго після того мама мусіла так само тікати з Києва, скитаючись по Україні, якої я запам'ятала чар і руїну. Горіючі села, повішені люди, зруйновані міста і страх, який весь час мене переслідував під час війни.

Вже в Німеччині до нас дійшла вістка про смерть Олега Ольжича.

Жаль стискає серце, коли згадаєш, що німці не тільки не принесли доброї зміни в Україну, але й знищили життя цього незабутнього мені і всій Україні поета-героя. Я глибоко відчула втрату цієї великої людини. Я тоді ще не розуміла вповні свого почуття, але зі зростанням національної свідомості мені стало ясним зна-

Музика

ЄВГЕН Т. КОЗАК

Українська еміграційна молодь, хоч дуже часто співає такі загально відомі пісні, як «Гуцулка Ксеня», «Сонце низенько», «Вечірній дзвін», «Верховино, мій ти краю» — в багатьох випадках не знає, що композиції до цих пісень написав Євген Теодорович Козак. Пам'ять про нього затрачується і серед старшого громадянства і мало хто знає, що він живе зараз в Україні і після кількох років мовчанки навколо його особи, знову можна довідатись про нього.

Євген Козак народився 1898 р. у Львові. Своє дитинство він провів в селі Колодно, на Львівщині, де жили його батьки. Ще змалку малий Козак виявив велике зацікавлення музикою і зокрема пісню. Будучи учнем 5 класу гімназії, він вступає у Музичний Інститут ім. М. Лисенка у Львові, де вивчає гру на флейті. В 1927 р. він вступає на математично-природничий факультет Львівського університету. В 1937 р. стає учителем природничих наук і співу в одній львівській гімназії. З вибухом війни він залишається у Львові, де живе й тепер.

Серед відомих його композицій, крім вищезгаданих, слід відмітити — «Думи мої», збірку лемківських пісень, збірка улюблених пісень І. Франка, «Цвіти, Україно», «Косарі», «Вітер з полонини», «Бузок», «Ой, не моргайте, дівчата!», «Буковинське весілля» та багато інших.

Відомий український композитор і музикознавець Анатолій Кос - Анатольський пише про творчість Євгена Козака:

«В піснях Євгена Козака слухачі знаходять близьку серцю мелодію, художнє відображення різноманітних настроїв, почуттів, світлих думок і, насамперед, — щирість вислову, живу правду...»

«Охрова творчість Козака наскрізь пройнята духом народності. В хорових обробках він продовжує і розвиває високі традиції української хорової клясики, зокрема Миколи Леонтовича. І можна без перебільшення сказати, що немає зараз на Україні іншого композитора, який робив би це з таким успіхом, як це робить Євген Козак».

«Інтонаційний склад його пісень оригінально зв'язаний з українським народним пісенним

чення його смерти.

Я зрозуміла, що смерть для народу може бути також свята, як і праця на його користь.

Зоряна

фольклором, особливо лемківським, бойківським, гуцульським. Гармонія завжди органічно виникає з духу мелодії, вільна від надуманості і штучності. Дуже важливий засіб художнього виразу у Козака — вміла поліфонія, якою він досягає надзвичайно високого результату. Це особливо вражає там, де композитор шляхом поліфонічних сплетень не раз досягає блискучого драматичного ефекту».

«Нотний ключ у нього є немов би тим казковим чародійним ключем, що розкриває ті незбагнені скарги, які таяться в мелодії, ті багатющі творчі можливості, які бачить тільки мистець, який до самої глибини збагнув всю неповторну красу української народної пісні».

Співайте нові пісні

НЕЗАБУТНІЙ ВАЛЬС

Зустрів я, не шукаючи,
Сьогодні вперше вас
І запросив, вітаючись,
Потанцювати вальс.
У танці пари кружаться,
Пливуть, немов ріка,
І легко на плече мені
Лягла рука твоя.

Приспів:

Ні, не забути, ні,
Цей радісний вечір мені,
Цю зустріч неждану,
Щасливий цей час —
І перший замріяний мальс.
Весь вечір про любов її
Я словом не спитав.
Лише думки дівочії
В ясных очах читав.
А очі ті іскрилися,
Сміялися самі,
Бо розуміли і без слів
Одне одного ми.

Приспів:

Купався місяць у воді,
Ясніш світив для нас,
І нам хотілося тоді,
Щоб вічним був той вальс.
І нам хотілось, щоб злегка
Хмеліла голова,
І повторяли ми собі
Разом одні слова:

Приспів:

Ні, не забути, ні,
Цей радісний вечір мені,
Цю зустріч неждану,
Щасливий цей час —
І перший замріяний вальс.

А. Пашко

ЛЮБЛЮ

Напередодні Конгресу ЦЕСУС-у

(Докінчення з 4-ої стор.)

Мабуть, сам чорт послав
 деньки негожі,
 Такого ж, як сьогодні,
 не знайти...
 Рибальський сон — гармати
 не стривожать,
 І хлопці сплять, щоб знов
 у море йти.
 Палахкотить вогнем зеленим
 хвоя,
 І півніться між скелями прибій.
 Попрітисся зішлись на берег
 двоє:
 Я й море — співрозмовник
 мій.
 Воно шумить, воно цілує ноги,
 Щось ніжне шепче — синій
 богатир...
 О, море, ти закохане, їй богу!
 Я ж не курортниця, повір.
 Без витівок побудь зі мною
 тихо,
 Та й поговорим від душі
 Про радощі свої, про лихо —
 Як друзі, як товариші.
 Тобі, мабуть того
 не зрозуміти,
 Що є любов до поля, до землі.
 Твоя утіха: бурею гримить,
 У берег бить, топить кораблі.
 Ми різні, морю, вдачею
 з тобою...
 Я зріс в краю, де степ
 та врожаї,
 Де в надвечір'я журяться гаї
 І ліс стоїть за даллю голубою.
 Там змалечку мене учила мати
 Добро приносить людям,
 а не зло.
 Міцний в руках і думкою
 крилатий я
 Давно покинув рідне село.
 О, по яких дорогах
 не пройшов я...!
 Гукали вслід мені поля й сади
 Коханого степного Задніпров'я:
 «Твори добро, твори добро
 завжди!»
 Ти запитай, коли не віриш,
 море,
 Людей надійних з міст
 і дальніх сіл, —
 До недругів я гнівний
 і суворий,
 А з друзями у мене все навпів.
 На лов піду з рибалками
 й сьогодні —
 Хай хлопці лише досипають
 сні...
 А ти не раз навмисне
 у безодні
 Топило наші яхти і човни!
 Ледь вітер — ти вже й котиш
 хвилі-гори,
 Руїнуєш все без горя, без
 жалю.
 І все таки люблю тебе я, море,
 За бурі і за міць твою —
 люблю!

Леонід Тендюк

би осідок ЦЕСУС-у залишився і
 надалі в Європі, не лише для
 символічності, але й для веден-
 ня, зокрема, міжнародної діяль-
 ності, якої все ж таки центр зна-
 ходиться там, а не тут. І саме на
 цьому відтинку величезні зав-
 дання перед ЦЕСУС-ом. Відбува-
 ється цілий ряд студентських
 конференцій і зустрічей міжна-
 родного характеру. Хоч би зга-
 дати Сьому Міжнародну Конфе-
 ренцію Студентської Преси,
 участь в комісії дослідів і інфор-
 мації КОСЕК-у, яка займається
 дослідями /академічних/ вольно-
 стей в різних країнах, де їх нех-
 тується чи заперечується, участь
 в найближчому конгресі КОСЕК-
 у, який має відбутись в Нігерії,
 та в цілому ряді семінарах, кон-
 ференціях і зустрічах, де наша
 присутність є не лише нашим
 обов'язком, але й konieczністю. То-
 му слід би застановитись ХХІ-му
 Конгресові ЦЕСУС-у, чи не ство-
 рити спеціальну кількіскальну
 комісію міжнародних зв'язків, яка
 б займалась цими справами і за-
 ними постійно слідувала, підго-
 товляла наші делегації та органі-
 зувала їхні поїздки. Тому праця
 ЦЕСУС-у в Європі повинна йти,
 на нашу думку, в першу чергу по
 лінії міжнародної діяльності, а
 далі по лінії влаштування
 щорічно ВЛКУ, щоб дати осно-
 ву українознавства для підоста-
 ючого студентського покоління
 привчати його до самостійної сту-
 дійно - наукової праці.

Члени Управи ЦЕСУС-у в ЗДА,
 евентуально референти — пресо-
 вий, фінансовий, суспільної опі-
 ки і може навіть один-два інші,
 повинні уможливити цю діяль-
 ність ЦЕСУС-у в Європі. Без та-
 кої співдії, ця праця буде дуже
 утруднена, як це було до тепер.

Вирінають напередодні Кон-
 гресу ЦЕСУС-у й інші думки. Це
 питання більшої й тіснішої спів-
 праці ЦЕСУС-у з Братніми Органі-
 заціями — СУСТА, СУСК, САУС.
 В пресі і на Конгресі СУС-
 ТА деякі друзі висловлювали по-
 гляд, чи не слід би перетворити
 ЦЕСУС в координаційний осере-
 док, чи Світову Конференцію
 Українського Студентства. І це є
 позитивна думка і над нею слід
 би докладніше застановитись, бо
 реалізація цього задуму могла б
 ще тісніше спаяти все організо-
 ване студентство, а його праця
 була б тоді напевно більш успіш-
 ною.

Конгрес також повинен за-
 новитись і обговорити такі спра-
 ви, як спільне видавання цент-
 рального англомовного журналу,
 який є необхідний і надзвичайно

потрібний в кожній, найменшій
 акції міжнародного характеру.
 Це питання обговорювано /також
 на конгресі СУСТА. — за таким
 спільним журналом висловлюва-
 лось багато делегатів, деякі чле-
 ни теперішньої Управи СУСТА,
 як рівнож представник СУСК-у
 Лев Винницький, а також підтри-
 мують це наші друзі з Аргентини
 — Голова САУС-у, Богдан Ко-
 валь. Про це в резолюціях СУСТА
 говориться: «Конгрес рекомендує
 новій Управі увійти в порозумін-
 ня з ЦЕСУС-ом і крайовими сою-
 зами в справі спільної розбудови
 всестудентського журналу». Та-
 кий спільний журнал — був би
 нашим одним з найбільших успі-
 хів.

Слід також застановитись Кон-
 гресові над справою гідного від-
 мічення 40-ї річниці бою під
 Крутами, події, яка стала україн-
 ським всестудентським святом.
 Це святкування було до тепер
 майже суто внутрішньо - укра-
 їнське, хоч були спроби також
 зробити його святом і символом
 всього антикомуністичного сту-
 дентства. Але в цьому напрямку
 ще треба багато чого зробити,
 зокрема відчувається брак літе-
 ратури про Крутянську трагедію
 та про боротьбу українського сту-
 дентства з російським комуніз-
 мом, в чужих мовах. Такі видан-
 ня мають вже різні студентські
 союзи народів, які опинились під
 Російською окупацією, за вий-
 нятком нас.

Ці завдання і цілий ряд інших
 не зможуть виконати і зреалізу-
 вати окремі одиниці. Для цього
 треба зусиль всіх нас. Дотеперіш-
 ні практики виказали, що в умо-
 вах, в яких ми перебуваємо, ли-
 ше спільними зусиллями можна
 добитись осягів в якій би то не
 було ділянці.

Це зможемо осягнути, коли в
 свідомості всіх нас буде розумін-
 ня, що ЦЕСУС — це не лише Уп-
 рава його, це не окремі керівни-
 ки відділів, а ЦЕСУС — це кож-
 ний український студент, це всі
 ми, це і СУСТА, і СУСК, і САУС.
 І коли ЦЕСУС має якийсь успіх
 — це успіх всіх нас, всього укра-
 їнського студентства. А за кож-
 ну невдачу, чи невиконану пра-
 цю відповідаємо також всі ми. І
 коли ми будемо цього свідомі, тоді
 напевно в нас не буде жодних
 розбіжностей, не буде жодних не-
 порозумінь, а буде лише бажан-
 ня спільно працювати для спіль-
 ної мети.

О. Зінкевич

«СМОЛОСКИП»

Стор. 9-га. 1957. Число 9(79).

У Київських лісах

Хто не милувався красою нашого чудового міста? Про Київ написано багато пісень, поем, романів. Високі кручі, синя далечина Дніпра, величезні площі парків і скверів, рівні, мов стріла, вулиці й бульвари, прикрашені тополями та каштанами, багато історичних пам'яток, свідків великої історії нашого народу, безліч квітів, декоративної зелені... Проте Київ славиться ще й своїми чарівними околицями, зеленою приміською смугою, неповторними по красі лісами й озерами.

Особливої принадливості йому надають ліси. Можна сказати, що наша столиця потапає в зелених масивах. З якого боку ви не в'їжджали б у Київ, перед вами насамперед постане чарівна панорама приміського лісу. Столітні дуби та липи стоять надійним заступом майже по всій території правобережних околиць. Хто з киян не бував у таких чарівних куточках, як Голосіїв, Пушча-Водиця, Конча-Заспа, Боярка тощо? Сама природа ніби подбала про винятково вдале поєднання таких природних чинників, як вода, дерева, квіти, теплий здоровий клімат і голубе сяйво безмежного неба. Сосна і ялина, верба і тополя, береза і дуб, вільха і явір — яка щедра й багата палітра барв, відтінків земної краси!

Але наші ліси багаті не тільки на флору, а й на фауну.

Густий сосняк на піщаних пагорбах у долині Десни поступово переходить у непролазні хащі листяного лісу. Дуби, вільхи, осики, берези густо оповиті кущами ліщини, малини, верболузу. Чим ближче до заплави ріки, тим густіший чагарник. Починається зона очерету, осоки. Вічна тиша і темрява стоять тут. Та от увечері, коли сонце сховається за обрій, чути, як щось настирливо ламає очерет, як тріщить під чиймись ногами сухий лозняк. То піднявся сікач, старий дикий кабан. Цілу ніч він буде «орати» землю під соснами, визбируючи корм — багаті на крохмаль корінці та личинок комах.

Вепрів, вагою до 300 кілограмів, на яких в сиву давнину ходили з рогатиною наші предки, тепер можна зустріти у придніпровських і придеснянських лісах усього на 30-40 кілометрів від Києва.

Зимою в мисливському заказ-

нику «Залісся», розташованому на 37 кілометрі Чернігівського шосе від столиці, можна спостерігати невеличкі гурти диких свиней за двадцять-тридцять кроків, коли вони надвечір ідуть в кормушках кукурудзу, картоплю, жолуді.

У лісах Київщини можна побачити й лося, хоч ця тварина у наш час стала рідкістю. Ще в кінці минулого століття лосі були майже цілком винищені на Україні. Взяті під охорону, лосі поступово розмножувались і займали старі місця поселення.

В Чернігівській, Сумській, Житомирській областях лосі стали постійними мешканцями. Не раз заходили вони і в приміські ліси Києва.

Недавно в Київську та Вінницьку області завезено з Асканії Нової сотню плямистих оленів.

Лані вже давно не зустрічались на Україні. Але вони тепер є на Київщині. В мисливському заказнику біля станції Сухоліси вони живуть вже кілька років, дають приплід.

Біля Києва є дикі кози. З кожним роком зростає кількість таких тварин, як козуля. Цей маленький олень з виточеними рогами, відчувши, що страшно небезпека з боку людини зменшилась, все сміливіше прогулюється в лісах, інколи зовсім близько з'являючись біля населених пунктів.

Проте в київських лісах живуть не тільки копитні звірі. Є в нас і куніци, і видри, які дають цінне хутро. На Київщині акліматизована снотовидна собака, або, як її ще називають, уссурійський снот. В болотах живе кошовий хутровий звір ондатра, завезена сюди з Північної Америки. В лісових болотах Переяслав-Хмельницького району розводиться нутрія.

... Вечоріє. Все нижче хилиться сонце до землі. Яскравий сліпучий диск поволі стає оранжевим, червоним. Рожеві промені ковзаються по ще голих верхівках верб.

Ось уже вогняний краєчок зовсім зник за обрієм. Молочно-білий туман стелиться над водою. Уточисто і красиво в цей вечірній час.

Несподівано пролунав сильний тріск гілок — висока осика, підминаючи під себе кущі, впала на землю.

Хто це звалив її?

Пробираємось крізь густі зелені хащі до місця, де впало дерево. Нікого з людей тут нема. Бачимо

зрізаний на конус пеньок; навколо нього — купа великих білих стружок — характерна робота бобра, одного з найцікавіших звірів нашої країни.

Поки ми підійшли до поваленої осики, бобр давно пірнув у воду.

Річковий бобр — великий гризун. Вага його інколи сягає двох пудів. Цей звір цікавий не тільки тим, що підгризає великі дерева, діаметр яких часто перевершує один метр: бобри відомі і як будівники гребель для підйому води на мілких лісових річках. В місцях своїх поселень вони роблять канали для сплаву по них гілок, корою яких звірі годуються взимку. Бобри споруджують на болотистих місцях «хатки» — свої наземні житла. Де дозволяють умови, вони влаштовують кубла в глибоких норах, які риють по берегах.

Складні інстинкти цих звірів, що добре пристосувались до життя у воді, здавна привертати увагу людей. Завдяки охороні, вони значно розповсюдились по Дніпру, Десні та їх притоках.

В київських лісах все частіше зустрічаються тетереви. Хто хоче бути свідком тетеревиного току, той не доспить і приїде на токовище до сходу сонця.

В лісах Київщини водиться багато інших звірів і птахів, які є прикрасою київських лісів.

М. Чабанівський
В. Пархоменко

Поезія в Україні

Маки цвітуть

То маки цвітуть у степу,
А вітер дихне — облітають.
Про зустріч, словами скупі,
Найближчі подруги не знають.

Про неї і ти вже забув.
І згадка, що в серці ясніла,
Лиш вітер розлуки дихнув,
Як маки оті, облетіла.

А я пам'ятаю такі
І маки, і трави, і небо,
І трепетний дотик руки,
І тихе, пекуче «не треба...»

І потім зарощену путь,
Де ніжно шумлять осоки.
Як гаряче маки цвітуть,
І як осипаються скоро.

Тамара Коломієць

Другий З'їзд ОУМ у Франції

Півтори години їзди потягом із Лійонського двірця з Парижу і я вискакую з потягу в Монтаржі, щоб, зробивши ще кілька кілометрів пішки, опинитись у Везін-Шалеті.

Вже здалека пізнаю люксове авто Першої Української. Друкарні у Франції, яким мабуть прибув сюди її Директор п. В. Лазовінський. Значить, тут знаходиться домівка і тут відбувається З'їзд. Перед самою домівкою зустрічаю п. Гордона і п. Кузю — Директорів Курсу Молоді по матеріальній сторінці. Через вікна видніють голови учасників З'їзду. Багато видніє голов. З моїми добре знайомими везінцями вимінююсь кількома словами і спішу до середини. В середині не буденна ж подія: З'їзд наших молодих французів, чи французьких українців, як хочете.

Коли вхожу до залі, З'їзд є вже при точці «Прийняття Протоколу з попереднього З'їзду». Саме відбулось голосування за прийняттям і, з огляду на те, що сума голосів «за» і «проти» виглядає більшою ніж є число самих учасників, Голова З'їзду Л. Бачинський, який прибув на Курс аж з Лювену (Бельгія), дає пояснення до голосування.

Всі учасники З'їзду — це зовсім молоді люди. Пізнаю багато облич, власники яких мали в часі могої приїзду до Франції 5-8 років. Сьогодні це «медмуазель» і «жен-ом». Дійсно час пробігає дуже скоро (так само як і молоді роки)!

Отже, З'їзд вже відбув формальну частину і до керування ним обрані: Л. Бачинський — голова, Кутняк — заступник і панна О. Швець — секретар. До дальшої праці належить прослухання звітів Бюра і Клітин, їх продискутувати, щоб, витягнувши відповідні висновки, устійнити працю на слідуочий діяльностевий рік. Всі дебати молодих конгресистів відбуваються переважно у французькій мові. Нічого дивного, є тут такі, які зовсім не розуміють по-українському, але серце мають українське, яке сам привело їх аж сюди. Отже, засоби порозуміння тут не мають ніякого значення. Важне, щоб було саме порозуміння!

Короткий вступ до звітування дає Голова ОУМуФ Б. Кам'янецький.

За організаційну діяльність Бюра звітує панна Калина Гузар і панна Маруся Калиновська — за «фінансову політику», вислі-

дом якої є 23.000 фр. сальдо. Про діяльність вже широко писалось в українській пресі і тому не буду повторювати. Це саме відноситься і до звітів з клітин. Очевидно, що молоді не досягнули сяючих успіхів, але вони досягнули значно більше: вони зрушили з мертвої точки українське молоде життя у Франції, про що, зрештою, ширше пише в іншому місці нашого журналу один з учасників З'їзду і Курсу.

Черга на звітування Клітин. Один за другим піднімаються «уповноважені». Піторесково, як на це дозволяє французька мова, а вона на це здібна, вони оповідають про «організаційне» життя своїх кількох чи кільканадцятьох співтоваришів. Очевидно, не легко є поставити на ноги життя зорганізованої молодечої клітини: в одних переважає бажання до гарних забав, в других — видніє нахил до копаного м'яча, ще інші — захоплюються шахами або мають нахил до прогулянок по околиці. Як це все погодити? Уповноважений: який стоїть в постійному зв'язку з Бюром Організації Молоді, хотів би дати інший напрямок цьому всьому, але ж і він сам молодий! Однак, у всіх є бажання щось робити.

На тлі цих всіх звітів і оживленої дискусії над ними забирає слово О. Бойко, накреслюючи в

простих словах способи, за допомогою, яких кожна Клітина може оживити свою працю і надати їй добрий і здоровий напрямок. В першу чергу амбіцією кожного члена Організації буде втягнути до неї всіх тих, які до неї ще не належать. Викликати в кожного бажання до спільних зустрічей, на яких буде обговорюватись все те, що цікавить всіх членів Організації. Впровадити у відповідний спосіб в таких зустрічах пізнання нашого минулого, розповідати про нього своїм товаришам французам.

Видно, як всі уважно слухають цих слів. Це ж молодь в дійсному значенні цього слова і з нею можна багато доброго зробити.

Після цілоденних дебат, переступаючи з точки на точку порядку денного, приходить «вибір Бюра» і всі одногослосно поновлюють мандат попереднього Бюра, яке вже має певний досвід у праці. Незадовго після цього настає і закриття Другого З'їзду ОУМуФ.

В підсумках його можна було б багато говорити. Але з основного можна сказати таке: бажання молодих людей є відбувати такі зустрічі, на яких вони контактуються і головню пізнають себе. І в цьому їм треба допомогти.

В. М.

УКРАЇНЬКА МОЛОДЬ У ФРАНЦІЇ

(Кілька думок з приводу Курсу і Другого З'їзду ОУМ у Франції)

Організаційна сторінка української молоді у Франції дуже гостро зарисувалася послідніми роками з того приводу, що брак широко розгалуженої організації молоді з відповідним складом провідників і виховників привів до постійного відпливу нашої молоді, родженої вже тут у Франції, до неукраїнських середовищ.

Цей стан заставив українське громадянство поважно застановитись над таким положенням і шукати відповідного виходу із ситуації.

Але не тільки старше громадянство, а й сама молодь почала шукати виходу із сліпого кута. Саме з ініціативи невеликого гурта молодих людей постала Організація Української Молоді у Франції, яка сьогодні, після однорічної своєї діяльності, дає багато надій на ще більший розвиток.

Чому так пізно, чому подібна праця не постала раніше? — ста-

нуть питання.

Відповісти на це питання не легко, але поспробуємо.

До цього часу питанням виховання молоді займалися всі: і культурно-освітні товариства, і синдикальні, і харитативні, і церкви, н, навіть, політичні угруповання. Займались усі, тільки не сама молодь. Старше громадянство завжди старалось, щоб виховати собі зміну, а не українського громадянина. Старалось, щоб молоде покоління думало неодмінно так, як думають «батьки». І з того приводу родились намагання поширювати між молоддю різні кваси і ворожнечу, якими були перепосні старші громадяни і які так роз'їдали і роз'їдають по сьогоднішній день українську еміграційну спільноту.

«СМОЛОСКИП»

Стр. 11-та. 1957. Число 9(79).

А що ж на це молодь?

Молодь, почасти з пошани до «батьків», почасти з примусу батьків, йшла по лінії погодження з існуючим станом, але не вся. Переважаючий більшість нашої молоді наші внутрішні різниці і наші сварки є чужі. Їй навіть чужими починають бути наші сентименти. Її зацікавлення цілком відмінні від зацікавлень її батьків, бо вона родилась в цілковито відмінному світі і виростала в цілковито відмінних обставинах.

Було наочно видно, що молоді українці, уроджені на чужині, старатимуться тим чи іншим способом змінити існуючі рамки нашого «модус вівенді». І ось вони це зробили, засновуючи молодечу організацію. Тому ініціатива і заложення ОУМУФ, як організації молоді, яка шукає виходу з існуючого стану на основі існуючої дійсності і враховуючи потреби й інтереси всієї української спільноти, має основне і рішальне значення в моральній площині в житті української еміграційної спільноти не тільки у Франції.

Вже від п'яти років Українська Національна Єдність у Франції організує т. зв. Курси Громадського Активу, які своєю тематикою є доволі спеціальними і в кожному разі були понад сили для тих молодих людей, які заведве володіють українською мовою. Середній вік учасників вказував на те, що на них знаходять зацікавлення переважно старше громадянство.

Заклики до молоді не мали того успіху, який вони повинні були мати. Але вже після Основного Положення З'їзду молодечої Організації на Четвертому Курсі бачимо 45% дійсно молодих людей. А на цьогорічному, П'ятому, всі учасники — це молодь, уроджена у Франції (не беручи під увагу кількох зпоза Франції, які були старші віком). Їхній середній вік є 17-18 років. Вони широко (50 учасників!) відгукнулися на заклик своєї організації.

Протягом двох тижнів вони уважно прислухались до того всього, що їм так потрібне при світоглядному формуванню себе на свідомих українців. Про те, що вони прислухались уважно свідчить і те, що 90% курсантів дали більше, як задовільні відповіді на поставлені їм запитання, що обіймали цілість матеріалу. Цей кінцевий конкурс багато говорить, не зважаючи на те, що позем сприйняття матеріалу слухачами далеко не дорівнював поземі поданих доповідей! При організації майбутнього Шостого

Курсу над цим і над програмою його треба поважно призадуматись.

Дивлячись на цей поважний гурт молоді, повної енергії, радості і сили, молоді, яка сміливим наступом починає брати життя у своє посідання — насувалося на думку: адже ще не все пропало, адже за один рік число курсантів зпоміж молоді подвоїлось (а цим рухом не вся українська молодь у Франції охоплена!) і на черговий раз знов може подвоїтись! А що тоді? Чи в спромозі буде УНЄ самий такий Курс організувати? Чи не є це в інтересі усієї української спільноти у Франції?

Признаємось, що під цим оглядом у наше серце вкрадалась тривога. Бо доцьогочасний досвід вказує, що широкий загаль українців у Франції не зацікавлений в цій справі. Велика кількість батьків, що згуртовані у різних українських товариствах, якщо не ворожо, то холодно ставляться до цього Курсу. А також не тільки батьки, а й самі товариства, мовляв, це не наше, отже нам не потрібне!

Тому й тривога, щоб у своїй великій праці УНЄ і ОУМУФ не лишилися осамітнені. Для сьогоднішнього виховання української молоді потрібним є загальне зусилля всіх українців у Франції. Бо тільки таким зусиллям вкажемо добрий шлях, яким повинна піти наша молодь.

Пора вже перестати вирощувати з нашої молоді різних «істів», «істів», і т. д., а пора почати формувати її як українців, як свідомих своїх завдань членів української спільноти на чужині, яким є багато більше відкритих дверей, як нам мізерним бездержавникам!

Курс у Везін-Шалеті дав свої позитивні наслідки. Молодь почала організуватись, починає формуватись. І може когось видаватиметься, що ці наслідки — мізерні, не відповідають вложеній праці і коштам. Ми скажемо, що навпаки! Хто знає стан української молоді, уродженої у Франції, той знає також, що у всіх спробах, які тут пробували вестись, починались від нуля. З організаційного боку не було нічого, а сьогодні є і Організація Молоді, і не малий ряд клітин по цій Франції. Кинене зерно у молоду душу пустило коріння і дає свої перші парості. Треба лише укріпити ці перші парості, треба дати молоді змогу працювати.

Спостерігаючи дотеперішній розвиток Курсів у Везін-Шалеті, можемо сказати, що і надалі число учасників ростиме в тому напрямку, в якому воно зросло до тепер. А тому організаторам слід призадуматись і над тематикою викладів, і над всією побутовою сторінкою Курсів. Добре було б

Богдан Рубчак

З РАЙНОЇ ЛІРИКИ

М Р І Я

Так гарно влитися казками:
Яким роменом розцвісти
Й ловити з в'тру пелюстками
Весни розміряні листки.

Прямим роменом у просторі,
Заслухавшись у тишу трав,
Я б людське серце — людське
горе

В собі зеленим заховав.

Богдан Рубчак

Люблю широковітру і привітну
Блакитну далеч. В ній бо мрія
вишня
Мов хмарака, легко лине. В ній,
як вишня
Стою і квітням білим мислей
квітну.
Я в ній росту, із вулиць, з міст
розкутий.
І погляд обр'їв радісно вітає;
Здається, зла на світі вже

немає —
Є тільки пісня: Бути! Бути! Бути!
Іду крізь будні юний, повносли-
лий,
Іду крізь будні, сірі і безцінні,
І жду, щоб ранком обр'їв промінні
Відкрив хтось білогрудий, н'ж-
нокрилий.

О, юносте, ти ватро іскровітла:
Я повен світла!

Минулись стрічі вечорові,
Минувся щебіт солов'їв.
Твій слід, загублений в діброві,
Вже першим проліском зацвів.
Цвіти, красуйся, ніжний квіте,
Нагадуй серцю знову й знов,
Що не змирає слід у світі,
Де йшла, спиналася любов!

Михайло Стельмах

продовжити Курс до трьох тижнів, щоб не розбивати літніх вакацій на частини. В цій ділянці, як рівнож щодо самих викладових тем — молодь повинна широко висловитись, що послужило б до організації майбутнього Курсу.

Рівночасно, пора і самим батькам подумати над двома дітьми: яким вони хотіли б бачити їхній ріст і формацію. Українські організації й установи у Франції — також повинні б зрев'ювати своє становище і ставлення до Курсу Молоді і, включаючись у спільну для нас усіх українську працю, створити загальний фронт за вирощування здорової душі нашої молоді на чужині. О. О.

IV З'їзд Молоді ім. О. Ольжича в Аргентині

Протягом двох місяців на сторінках «Нашого Клича», який виходить в Буенос Айрес, появлялось оголошення про скликання традиційного Конгресу молоді ім. О. Ольжича при Т-ві «Відродження». Молодь закликала всіх українців, щоб прибули на цей Конгрес і послухали, що наша молодь зробила, робить та які плани має на майбутнє.

Два тижні перед з'їздом ми мали нагоду бачити юнаків в Товаристві, які пригтовлялись до цієї небуденної події. Всі приготування своєчасно закінчились, домівка була гарно і модерно удекорована, все було на своєму місці.

Так наблизилась субота, 8 червня, коли молодь і громадянство очікували відкриття Конгресу.

4-ий З'їзд Молоді ім. О. Ольжича відкрив Богдан Коваль. В своєму слові він сказав: «Скликаємо цей з'їзд не лише для розваги та формального відбуття його, а скликаємо його для більшої координації нашої праці, дружнього познайомлення та щоб прослужити наших молодих прелегентів, які напевно прийшли сюди з новими ідеями, новими методами, новим підходом в напрямку продовження нашої організаційної праці та пристосування її до теперішніх модерних вимог».

По відкриттю покликано Президію 4-го З'їзду, до якої увійшли Ольга Ольшанецька (від Молоді при Централі «Відродження»), Йосип Шевчук (Філія в Беріссо), Богдан Вітошинський (Філія в Авежанеді), Ярослав Хом'як (Філія в Мунро).

В часі Конгресу було виголошено такі доповіді: Євген Задорецький — «Організаційні справи Секції Молоді ім. О. Ольжича»; Богдан Жаб'юк — «Культурно-артистична праця молоді Товариства»; Богдан Коваль — «Завдання української молоді на чужині і зокрема молоді при Т-ві «Відродження».

На окрему увагу заслуговує влаштування виставки молодечих часописів і журналів та книжок для молоді. Виставку відкрив Михайло Мушинський, культурно-освітній референт Головної Управи «Відродження».

Окремою точкою Конгресу був концерт - балет, в якому взяли участь — молодь централі та філії Беріссо і Авежанеди. Виступали: оркестра під диригентурою Петра Окопного, яка виконала «Студентка» Вайтовфера і популярну мелодію «Дві гітари». Під акомпаніємент оркестри виступила симпатична Оріся Питльована, яка відспівала в еспанській

мові «Відаліта» Агірре та в італійській мові «Серенаду» Шуберта. Молоді з філії Беріссо дуже вдало виконали танці — чумаки, козацький танець, козачок, метелик і галичанку. В танцювальній групі брали участь: Й. Шевчук, А. Фелоненко, Ю. Вітик, А. Демкович, Н. Гроза, Н. Білоброн, А. Кучвара, Ружицька і Замойська. Тріо в складі: Р. Кучвари, Р. Лутчака і М. Ружицького. До танців грала оркестра п-ва Фелоненків та Кампаністого. Ціла програма виступу філії Беріссо була під керівництвом знаного майстра Миколи Ружицького.

Під керівництвом братів Вітошинських виступала філія з Авевак, Вега, Полотнянко та дівчата — Сівак, Сірла, Н. Н. і Корольок з великим хистом відтанцювали подільський козачок гопак і козачок.

Концерт - балет закінчився виступом студентського квартету у складі студентів Біля, О. Хама, Сосенка і Б. Коваля, які відспівували пісні «Верховино», «Вечірній Дзвін», «Мої дівчата».

Після концерту відбулось прийняття для всіх гостей і забава. Королевою молоді було вибрано Сусану Сівак з філії Авежанеда, а принцесами Ольгу Тимочко і Надю Грозу з філії Беріссо.

В неділю 9 червня продовжувався З'їзд молоді. Його відкрив Б. Коваль. Було відчитано наспілі привіти та зложено усні. Було відчитано привіт від «Смолоскипу», СУАС-у, від Комітету для святкування 45-ліття Пласту, від Пласту, Т-ва «Сокіл» з Кордобі, СУВ, Т-ва 1-ої Укр. Дивізії УНА. Усні привіти зложили: Мирон Беріч, директор часопису «Хорватія» та провідник хорватської молоді, Микола Горасик від словацької молоді, Делю Попов від македонської молоді.

Після відчитання і зложення привітів Богдан Коваль у святочному піднесенні роздав спеціальні грамоти найбільш активним членам секцій молоді «Відродження».

Спеціально обрана Резолюційна Комісія у складі Б. Коваля (Буенос Айрес), Б. Жаб'юк (Беріссо) і Я. Вітошинський (Авежанеда) пропонує з'їздові виголосити резолюції, які були прийняті одноголосно. Рівнож було відчитано та схвалено звернення до Об'єднаних Націй і Міжнародного Червоного Хреста в справі депортування української молоді в Сибір і Казахстан.

На цьому було закінчено офіційно 4-ий Конгрес Молоді ім. О. Ольжича при «Відродженню», який заклав Євген Задорецький.

Після закінчення Конгресу відбулась святочна Академія, присвячена Патронів Молоді Т-ва «Відродження» О. Ольжичеві. Академію відкрив Олесь Хам, а доповіді виголосили в українській мові Богдан Коваль і в еспанській — Ольга Ольшанецька. В дуже добре опрацьованих рефератах була зображена постать Великого Сина України, археолога, поета і революціонера. Концертна частина Академії складалася з виступу оркестри під диригентурою Петра Окопного, яка виконала «Поему» Фібиха та «Сумний Спів» Присовського. На закінчення Академії виступив з промовою Михайло Мушинський, який в блискучій формі змалював життя д-ра О. Ольжича-Кандиди та вказав, як треба вести себе, щоби бути добрим громадянином, та патріотом та щоби успішно завершити змагання української нації.

Грімким «Не пора» було закінчено Академію. Я є певний, що після цих двох днів З'їзду молоді згуртована при Т-ві «Відродження» буде ще більш посилено вести працю та здобувати нові позиції.

Нестор Пухнатий

ЗАМІТКИ ПРО АРГЕНТИНУ

Буенос Айрес (Вл. кор.). В Аргентині створено два секретаріати для координації праці молоді народів поневолених комунізмом. Після підготовчих заходів в Буенос Айрес створено два секретаріати, які мають координувати працю молоді народів з-поза залізної заслони, які є поневолені червоним імперіалізмом. Представники молоді України, Словаків, Хорватів і Македонії створили секретаріат для політичних справ, а другий — для культурно-соціальних і спортивних справ. До першого секретаріату увійшли: М. Беріч (хорват), М. Горасик (словак), Д. Попов (македонець) і Б. Коваль (українець). До другого від українців увійшла О. Ольшанецька. До координаційного центру мають увійти ще словінці, білоруси і, можливо інші представники. Вкортці буде видана перша декларація цього центру. Треба при цьому відмітити, що ініціаторами цього центру є представники української молоді в Аргентині, які стараються мобілізувати всі антикомуністичні сили та пропагувати українську справу на всіх відтинках проти-большевицької боротьби.

«СМОЛОСКИП»

Стор. 13-га. 1957. Число 9(79).

Апель

до Об'єднаних Націй

IV-ий Конгрес Української Молоді «Відродження», який відбувся 8-9 червня 1957 р. в Буенос Айрес звернувся спеціальним апеллем до Комісії Прав Людини Об'єднаних Націй. Нижче містимо в деякому скороченні цей апель:

«До Організації Об'єднаних Націй Секція: Комісія Прав Людини Нью Йорк. ЗДА

Буенос Айрес, 9. 6. 1957.

Високоповажані Делегати:

Нижче підписані, Презид'я та делегати IV-го Конгресу Молоді Т-ва «Відродження», Головна Управа та Управи Секцій Молоді, які є членами Української Центральної Репрезентації в Республіці Аргентині, даємо свою повну підтримку всім зверненням українських політичних в'язнів, зокрема студіюючій молоді, яка є депортована поза межі України та перебуває по тюрмах в жахливих життєвих умовах.

З Аргентинської Республіки ми звертаємося до Вас, до Міжнародного Червоного Хреста та до всіх людей вільного світу дати підтримку нашим братам у неволі.

Ми протестуємо:

перед цілим світом проти існування концентраційних таборів в тайгах Сибіру і в пустелях Казахстану, проти масової депортації молоді, інтелігенції і селян з України в азійські степи, що є модерною формою геноциду, який зараз практикують російські загарбники, щоби знищити в молоді почуття ВОЛІ і віри у вільну і незалежну Україну.

II.

Ми осуджуємо:

Уряд т. зв. «Союзу Советських Соціалістичних Республік», комуністичну партію і МВД за їхні кримінальні методи утисків прав індивідуальностей національних прав українського народу і постійного нехтування принципами Хартії Об'єднаних Націй, зокрема у її вступі, який відноситься до прав людини: у I-ому Розділі; I-ий Артикул у точках — 1, 2, 3; у II-му Артикулі у точках — 2, 3, 4, 5, 6; у 4-му Розділі, 13-ий Артикул і артикули з Декларації Об'єднаних Націй, в справі Прав Людини: точки — 3, 4, 5, 6, 15(2), 18, 19, 20(3).

«СМОЛОСКИП»

Число 9(79). 1957. Стор. 14-та.

Резолюції IV З'їзду Молоді в Аргентині

Четвертий З'їзд (Молоді ім. С. Ольжича при Т-ві «Відродження» в Аргентині проголошує 1958 рік, рік сорокової річниці проголошення Самостійності Української Держави та трагічного бою під Крутами, роком Української Націоналістичної Молоді.

I.

IV-ий З'їзд Молоді ім. О. Ольжича при Т-ві «Відродження» вітає:

1. Боротьбу Українського Народу з нерівними силами за визволення з-під російсько-більшовицького терору, за ідею, якій на ім'я — Самостійна Соборна Українська Держава.

2. Аргентинський народ, який

III.

Ми вимагаємо:

1. Засудити уряд т. зв. «Союзу Советських Соціалістичних Республік» за його злочини супроти поневолених ним народів, за нехтуваннями правами самовизначення народів і їхніми національними аспіраціями, за вміщування почерез їхніх комуністичних агентів у внутрішні справи різних народів.

2. Створити Комісію Об'єднаних Націй, яка дослідила б побут політичних в'язнів і української молоді, депортованої в концентраційні табори Сибіру і Казахстану.

3. Предложити вислід дослідження під розгляд Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй та опублікувати його.

4. Довести до розв'язання всіх концентраційних таборів і таборів т. зв. «сільськогосподарського переселення» в Сибірі і регіонах Азії та уможливити поворот політичним в'язням і українській молоді до нормального життя й дати їм змогу працювати для добра їхньої Батьківщини України.

5. Звертаємось до Об'єднаних Націй, щоби вони проклямували Самовизначення народів і відновлення їхніх держав, зокрема України, яка є загарбана Москвою.

Лише в такий спосіб можна запевнити Мир, Безпеку і Демократію у світі.»

Звернення підписали: За Резолюційну Комісію IV-го Конгресу — **Богдан Коваль** (Голова), **Богдан Зенон Жаб'юк** і **Ярослав Вітошинський** — члени, за Молодь Т-ва «Відродження» — **Ольга Сльшанецька** (голова) і **Юрій Малішак** (секретар), за Головну Управу Т-ва «Відродження» в Аргентині — **Іван Чарнецький** (Голова) і **Леонід Філь** (секретар) та делегати на IV-ий Конгрес Молоді «Відродження».

дає нам право на життя і розвиток на рівні зі своїми громадянами.

3. Всіх членів ОУН, які борються з окупантом в Україні, всю молодь України, яка непохитно стоїть на позиціях Самостійності та Соборності Держави.

4. Керманича Українського Націоналістичного Руху полк. Андрія Мельника та заявляє свою всецілу моральну та матеріальну підтримку українській визвольній боротьбі та Організації Українських Націоналістів.

5. Ієрархів Українських Церков, духовенство в Аргентині, Українську Центральну Репрезентацію в Аргентині, всі українські установи та Головну Управу Т-ва «Відродження».

6. Членів всіх молодечих та братніх націоналістичних організацій.

II.

IV-ий З'їзд Молоді ім. О. Ольжича при Т-ві «Відродження» схвалює з апобатою Головної Управи Т-ва «Відродження» і за посередництвом Української Центральної Репрезентації вислати меморандум до Комісії Прав Людини Об'єднаних Націй та Міжнародного Червоного Хреста в справі вивозу молоді з України в Сибір та Казахстан, — щоби вони вислали міжнародну комісію, яка дослідила б життя вивезених в Сибір та деінде.

III.

IV-ий З'їзд Молоді ім. О. Ольжича при Т-ві «Відродження» в Аргентині схвалює та підтримує:

а) Український Олімпійський Комітет.

б) Орган української націоналістичної молоді та студентства «Смолоскип» та доручає управі молоді при Т-ві «Відродження» його розповсюджувати між молоддю в Аргентині.

в) Курси Українознавства, що проводитимуться під патронатом УЦР.

г) Ініціативу МУН в ЗДА створення координаційного секретаріату українських націоналістичних молодечих організацій та розгорнення діяльності Стипендійного Фонду ім. О. Ольжича і таким способом допомагати на Націоналістичної Молоді.

IV-ий З'їзд Молоді ім. О. Ольжича при Т-ві «Відродження» в Аргентині на терені внутрішнього розвитку ставить слідуючі завдання.

А. Організаційні:

1. Відновити та посилити новими кадрами юнаків працю в нашому т-ві.

2. Продовжувати координаційну

СВІТОВИЙ ФЕСТИВАЛЬ МОЛОДІ В МОСКВІ

Останній тиждень липня і два перші тижні серпня вся світова преса приносила щоденно сенсаційні повідомлення про фестиваль молоді й студентства в Москві. Суспільство всіх країн світу ще раз мало змогу переконатись, яка сила комуністичної пропаганди і який безсилі в цьому напрямку західний світ.

Всі некомуністичні кореспонденти однозгідно стверджували, що цей фестиваль — це чергова комуністична пропагандивна акція, щоби розкласти силу західного світу, різними комітетами «боротьби за мир» та комуністичними союзами «демократичної молоді», які є нічим іншим, як сліпим або й свідомим інструмен-

прано між централею й філіями, що мало такий добрий успіх в минулому році.

3. Втягнути якнайбільше молоді в наші ряди для служби нашої Батьківщині й виторювати в юнака дух саможертви, героїства, а в час потреби готовість віддати життя за націю.

Б. Культурно - освітні:

1. За приклад будемо мати нашого патрона О. Ольжича та будемо продовжувати його роботу для поширення нашої культури і чим раз більшого виховування молоді в користь Українській Державі.

2. Всі члени обов'язково мають брати участь в курсах Українознавства.

3. Відбути конференції в центральній та філій, присвячені питанню завдання націоналістичної молоді в сучасному моменті.

В. Мистецькі:

Постаратися, щоби якнайбільше молоді вступило до мистецької секції при т-ві, а саме — до хору, оркестри, гуртка танцюристів та аматорського, щоби в такій формі пізнати українські звичаї й традиції, пісні і музику.

Г. Фізичне виховання:

1. Плекати серед молоді гімнастику і спорт.

2. Влаштовувати щорічно спортивний змагання.

3. Влаштовувати прогулянки (екскурсії).

Резолюційна Комісія 4-го З'їзду Молоді ім. О. Ольжича при т-ві «Відродження» в Аргентині:

Богдан Коваль

Голова

Богдан З. Жаб'юк

Ярослав Вітошинський

Член

том в руках російських комуністів.

Нас не дивує, що комуністи влаштовують такі фестивалі. Тут нічого дивного. Але нас дивує, що західний світ і десятки, а то й сотні, різних некомуністичних організацій молоді не є спроможні протиставитись цим фестивалям конкретно працею і конкретними протипаказами.

Тим більше, коли цей же Захід має досвід минулих років. Ось вже шостий раз західні країни пускають своїх дітей в столиці большевицького сходу, пускають, щоби вони звідти вернулись заплікнені блеском комуністичної пропаганди і задивлені в той одноразовий блеск діяли по директивам Москви, в її інтересах.

Початок фестивалів збігається з початком посиленої большевицької пропагандивної акції т. зв. «боротьби за мир» в 1947 р., коли то перший такий змагання відбувся в Празі. В 1949 р. — відбувався в Будапешті, в 1951 р. — в Східному Берліні, в 1953 р. — в Бухаресті, в 1955 р. — у Варшаві, а в цьому році — в Москві. Найбільш імпозантними були фестивалі в Східному Берліні й останній. Формально фестивалі організують і скликають ВФДМ (Всесвітня Федерація Демократичної Молоді) і МСС (Міжнародний Союз Студентства). Обидві світові центральні прикриті невинними назвами, а властиво є суто комуністичні, кермовані і фінансовані комуністичними партиями.

Передфестивальна підготовка дещо була відмінна, цим разом, від попередніх. Спеціально створений комітет розсилав до всіх національних молодечих і студентських організацій, без різниці на їхнє політичне забарвлення, велику кількість пропагандивного матеріалу, запрошуючи всіх брати участь в ньому. Крім того були запрошені всі спортивні федерації, включно з Олімпійськими Комітетами і головою Міжнародного Олімпійського Комітету А. Брандежом. Цим большевики хотіли зробити не лише змагання молоді, якого немає рівного в світі, але й створити традицію своєрідних «своїх» Олімпійських Ігор і в разі потреби — їх продовжувати, надаючи їй спортивні комуністичної політичної краси.

Советський делегат в Міжнародному Підготовчому Комітеті і майже всіх конференцій як МСС, ще в 1956 р. виразно заявив, що «Світові фестивалі стали світлим традиціями міжнародного молодечого руху. Вони є організо-

вані під егідою ВФДМ і МСС, які мають підтримку величезної маси молоді». Ці ствердження Олександра Рябоконя вказали ясно всій західній молоді, хто є організатором цих комуністичних імпрез і на чий конто вони йдуть. Але якраз після мадярської революції, коли стало всім ясно, що обидві ці організації всеціло підпорядковуються Москві — вони відійшли в «тінь», а підготовчий комітет почав вести пропаганду, що мовляв фестиваль організує цілий ряд прерізних молодечих і студентських організацій, в що, багато ще наївних, ще повірило.

Вагу фестивалів було ясно з'ясовано в органі Комінформу від 5 серпня 1955 р. В ньому писалось: «Ці знамениті світові фестивалі молоді є рухом міжнародного значення і яких вагу ще не можна передувати; вони представляють значний етап з еволюції демократичного (читай: комуністичного — П. В.) руху молоді... В багатьох країнах, в моменті підготовки фестивалю, молоді збирає підписи під Віденським Апетелем (мова про Апелль т. зв. конгресу миру, який відбувся недавно перед фестивалем у Відні — П. В.)... ВФДМ, яка постійно бореться за права молоді — здобуває все більше значення...»

В часі фестивалю у Варшаві польський комуністичний орган «Трибуна люду» від 28 травня 1955 р. писав: «Ми повинні бути свідомі значіння цих фестивалів, які не є лише претекстом для співів і забав, але які є насамперед політичною подією міжнародного значення... Нам треба довести до розуміння молоді, що її акція є тісно пов'язана з боротьбою веденою революціонерами (комуністичними — П. В.) цілого світу...» А далше говориться надзвичайно виразно про завдання фестивалів: «Молоді люди, які походять з капіталістичних і колоніальних країн, мають бути переконані, що табір Миру є непереможний і що їхня боротьба є легітимна. Отже кожний учасник здобуде тисячі своїх друзів для справи миру...»

Почерез фестивалі большевики хочуть і «загартовувати» свою молоді в зустрічах з чужинцями. Травневе число «Молодого Комуніста» на цю тему писало: «Ми ще все не дійшли до того, щоби дати зрозуміти і усвідомити нашу молоді в дійсності і підготувати її до політичних дискусій з на-

«СМОЛОСКИП»

Стор. 15-та. 1957. Чисто 7(79).

шими чужинецькими друзями».

Своїми вмілими потягненнями і пропагандою більшовики зуміли навіть дезорієнтувати цілий ряд особливостей, включно з Альбертом Швайцером, який в 1955 р. хотів навіть поважні фонди передати на підготовку фестивалю, але, довідавшись, що це суто комуністична робота, — подав спростування у французькому «Ле Фігаро», в якому заявив, що не дає жодної підтримки такій «політичній демонстрації».

Студентство вільного світу проти фестивалю

В своїй пропаганді підготовчий комітет фестивалю створює враження у малозорієнтованих, що у фестивалю беруть участь майже всі студентські і молодіжні організації, що ніяк не відповідає правді. За винятком кількох — жодний Національний Студентський Союз не взяв участі. Цікаво відмітити відгуки деяких студентських союзів. Студентський Союз Університету Східних Індій у відповідь на запитання на 4-ий конгрес МСС писав: «Беручи під увагу, що МСС є дуже одностороннє в студентських питаннях, ми не думаємо, що МСС може дати можливість для студентської співпраці опорою на принципи невідчужуваності». Національний Союз Студентів Гани, новопосталої самостійної держави, зірвав напередодні фестивалю всякі зв'язки з МСС, мотивуючи це тим, що політика МСС веде до підпорядкування «добра студентства під диктатуру певного політичного режиму». НСС Панами відмовився брати будь-яку участь в маніфестації МСС, заявляючи, що «МСС не є ніщо інше, як організація пристанівки для агентів міжнародного комунізму московської підпорядкованості». Найрізкіше становище зайняла Об'єднана Рада Данської Молоді, яка після мадярських подій декларувала: «... ми рішуче відстаємо від проекту фестивалю ВФДМ... Ми попереджуємо данську молодь в небезпеці, яка може її зустрінути, беручи участь в ньому...»

Це кілька голосів молоді і студентства, які вже зуміли зрозуміти суть і мету таких фестивалів.

Сам фестиваль

Фестиваль відбувався від 23 липня до 11 серпня ц. р. В ньому взяло участь біля 100.000 молоді й студентства з СССР, сателітних країн і зі 102 країн світу. З важливіших країн слід відмітити: 650 учасників — Єгипет, 450 —

Сирія, 250 — Лівія, 240 — Судан, 150 — Ірак, 1.650 — Англія, 2.000 — Франція, 600 — Бельгія, 200 — Бразилія, 160 — Чилі, 150 — Аргентина, 150 — ЗДА, 80 — Мексика і т. д. Разом всіх чужинців було приблизно 35.000 — найбільша кількість чужинецьких учасників з усіх дотеперішніх фестивалів.

На фестивалю був цілий ряд подій, більших і менших, різних сенсацій і різних пригод. Протягом двох тижнів відбувалися спортивні змагання, фестивалі фільмів, мистецтва, самодіяльності, музики, відвідини музеїв, історичних пам'яток Москви, зустрічі, бенкети і т. д. Цілий ряд «подій» — американець Фідерер назвав в часописі «Советская Россия» Хрущова «рідним батьком», міліція розганяла підсоветських дівчат, які «облягали» готелі чужинецьких учасників, американці зробили «розкол» в своїй групі, советська преса протягом фестивалю постійно атакувала цілий ряд відомих кореспондентів за їхню «необ'єктивність», в останні дні фестивалю советські часописи почали публікувати прізвиська окремих чужинців, як «провокацій», а молодого американця Станлея Мамфорда назвали «шпиуном», його арештували, нищили його фільми і т. д., підсоветська молодь «змагалась» з західною в танцюванні «ро-жентроль», кілька тисяч делегатів бенкетували за спільним столом з советськими божками — а в загальному цілий ряд грізних інцидентів, заяв і декларацій, про які так широко, як ніколи, писала західна преса.

Як боротись з фестивальною пропагандою?

Одна західна кореспондентка передавала з Москви: «Я не знаю чи Хрущов може собі уявити, як він сильно заризиковав...» І її слова були всецього алуші, коли б захід приготувався до цього фестивалю. І сьогодні вирінає питання — хто на кого більше вплинув на фестивалю? Чи західна молодь на підсоветську, чи навпаки? Чий вплив сильніший? І тут ціла суть справи. Фестиваль не був би небезпечний для заходу, коли б захід був вислав на нього, в більшості, не жадаючи авантюри молоді, не комунізуючи молоді, — а — вислав свідомих, сучасних подій, свідомих ідей свободи і вільності — одиниць, які про ту різницю між сходом і заходом могли б розказувати, доказати на фактах, яких є мільйони, підсоветській молоді. Як б захитали та поглибили, і так вже захитаний, комуністичний світогляд деякої частини молоді СССР. А таких учасників треба було готувати кілька років і це була б священна місія їхня, і це був би

успіх і перемога. Щоб вони під ритм більшовицьких гучномовців не кричали «заборонити атомну бомбу!», а щоб мали відвагу сказати правду.

Недопущання до фестивалю, погрози (навіть карами і т. д.) сьогодні не дають розв'язки для величезної проблеми, яка лежить між двома світами. Зупинити поїзди не в силі була жодна країна. А це повинні були всі усвідомити, зокрема керівники некоммуністичних і антикоммуністичних молодіжних організацій в західних країнах.

Зокрема тут велика відповідь дальність лежить на такій країні, як ЗДА. Чи ця наймогутніша країна організувала якусь протипропагандивну протикацію? Чи було зроблено хоч якусь пропагандивну протикацію? — Жодну. Американська суспільність замість довідатись, як її сини уміли обстоювати принципи демократії і свободи, довідувалась в сенсаційних повідомленнях, що кожен американець-учасник фестивалю, який зважиться поїхати до Китаю на відвідання, заплатить 5.000 дол. хари (і всякі інші погрози). Ні, це не є розв'язка питання. Тут треба не грезити (погроза створює протилежну реакцію!), а діяти. Погрозами не перемагається ворог.

Велику відповідальність тут тут несе на собі й українська еміграційна молодь. Де ж поділись ті великі і «масові» організації, які нараховують тисячі членів? Як вони зареагували, чи вони зуміли зрушити і активізувати в цьому напрямку різні чужинецькі молодіжні і студентські організації? Хто б був піднявсь цього завдання — міг виконати колосальну працю, наслідки якої могли бути дуже далекойдучі.

За два роки будуть більшовики відбувати наступний фестиваль (якщо нічого не зміниться). І над цим нам слід подумати вже сьогодні.

П. Варнак

Орест Гаврилюк

ЛІТО

Наливаються колоса пшениці. В поле виходять косарі. Сонце на синьому небі І сверчить у траві цокоче Мов скрипак у ЛяСкаля.

Псом загавкав кулемет І гриміє: «За Україну!» Гранати — як грим з-за гори. Три каплі крові на землі І пахне свіжо скошена трава.

Заходить сонце. —

3 листів до Редакції

Шановні Друзі!

«... Я думаю, що Конгрес СУС-ТА був несогріший, беручи під увагу нашу еміграційну розпорошеність і подібні конвенції в минулому. Порівнюючи до подібних американських імпрез, треба відмітити, що нам ще бракує прецизності і толеранції, але в порівнянні з тим, що було — це все ж певний поступ. Тому такі конвенції і на будуче були б побажані. Хоч я не вірю, щоб вони колинебудь стали базою національної консолідації, то все ж таки вони можуть стати полем вишколу для більше цивілізованого і конструктивного суспільного і політичного життя.

Відновлення «Смолоскипу» безсумніву потрібна і корисна річ, тим більше, що немає жодного періодичного студентського журналу, який би появлявся тут в Америці, чи в інших країнах. Його успіх буде, розуміється, залежати від того, до якої міри він відповідатиме потребам всього українського студентства на еміграції і як успішно він зуміє допомагати і передбачувати розв'язку проблем, які настають і будуть продовжувати насуватися перед студентськими організаціями й їх відношення до чужинного оточення, і до українського еміграційного суспільства.

Одно з наступаючих питань є: чи вдасться спинити помітне відчуження — не між «старою» і «ною» еміграцією, але між «старою» і «ною» інтелігенцією. В більшості випадків ті студенти, які кінчають студії, — з технічних чи економічних причин, відчужуються від українського суспільства і втрачають зв'язок зі старою генерацією, яка вложила багато конструктивної праці в різні форми українського організованого життя і яка тепер все більше докочується до позиції «останніх Могіканів». Сух в тому, що напр. такі організації, як кооперация «Самопоміч» і українознавчі курси, не дістають жодного поповнення із числа кінчаючих студентів і якщо така ситуація потриває довше, то, не зважаючи на свої дотеперішні успіхи, вони помруть своєю природною смертю.

Другою проблемою, яка насувається на думку, є те, як закріпити в організованих рамках тих студентів, які кінчають студії і в більшості випадків відокремлюються від студентського життя. Чи не було б побажаним створити для них те, що американці називають «Алюміні Асоційшен», або щось паралельне до «Сеньорату» в Пласті? Це дало б сильніші підстави українському сту-

ВИ ПОВИННІ ЗНАТИ, ЩО

◆ Цього року в Україні був дуже змінний клімат. Зима була дуже тепла, лютий нагадував кінець березня. В березні була страшна завірюха, а по вікнах мороз малював «візерунки». 21 березня по Україні пройшла гроза — незвичайне явище в таку пору.

● Археологічні розкопки на півдні України вказали, що кілька мільйонів років тому, в Україні був дуже гарячий клімат і там жив страус (струсь). Пізніше, в льодовиковий період, клімат на півдні України був холодний і вологий.

● Згідно зі старинними українськими літописами, в 994 р. була велика посуха в Україні. В 1092 році дощів не було, трава вигоріла, поширювались лісові пожежі. В 1124 р. знову була велика посуха і вона повторювалась в 1146, 1161, 1223, 1366 роках і т. д. Протягом останніх років порівняльно до кількадесяти тому, в Україні значно збільшилась кількість опадів.

■ Україна є найбільш експлуатованою з усіх республік СРСР. В 1956 р. Україна дала велику частину промислової продукції СРСР. І так Україна дала 48% загальносоюзської виплавки чавуну (17,2 міль. тонн), 38% сталі (18,3 міль. тонн), 39% прокату (14,7 міль. тонн), 56% залізної руди (47,3 міль. тонн), 32% вугілля (137,7 міль. тонн), 39% загального советського випуску тракторів, 72% цукру і т. д.

◆ В 1928 р. в Україні було 1,9 мільйона робітників, а в 1956 р. — 9,1.

ПОЗДОРОВЛЕННЯ

З великою приємністю і радістю довідуємося про народження сина Олексія в наших співтоваришів і одних з основоположників журналу «Смолоскип», П-аа Асколда і Жені Кобылко. З цієї нагоди висловлюємо щасливим батькам наші щирі дружні поздравлення, а їхньому першому синові бажаємо щасливого і здорового життя.

Редакція
«Смолоскипу»

дентському рухові, скріпило б його економічно й усунуло б не потрібне тертя, яке на довшу мету є неunikним між справжніми студентами і тими, що покинули студії багато років перед тим.

Це є проблеми, які приходять мені на думку, пишучи до Вас, і на які я, може, в майбутньому напишу обширнішу статтю...

Ігор Каменецький

процесу 1878 р., в якому було суджено Франка і Терлецького. В рукописних фондах бібліотеки ім. Оссолінських у Вроцлаві (Польща) зберігається архів галицьких діячів Болеслава і Марії Висловухів, серед якого знайдено автограф невідомої статті І. Франка «Украдена провінція», листи Н. Кобринської, частина архіву газети «Кур'єр Львовскі», в якому І. Франко працював одним з редакторів в 1887-1897 рр., численні переклади українських класиків на польську мову. В рукописних фондах бібліотеки Ягеллонських і в університетському архіві у Кракові знайдено багато документів про І. Франка, Т. Шевченка, В. Стефаника, С. Твердохліба, М. Яцкова та багато іншого.

◆ В Долині на Станіславівщині на глибині 2500 м. знайдено великі нафтові родовища.

● Щелела монета з зубом знайшов на глибині сім метрів Д. І. Іваницький в с. Киданів біля Бучача.

з гумору

Смішна пригода

Сиділа дівчина в кіно
З двома парубками,
Які закохані давно
У неї до безтями.

Був через неї спір у них
Тому лиш з півгодини.
З екрана спів, з екрана сміх,
Та їм не до картини.

Бо той і другий у журбі
Сидить і хмуристь лоба:
Кого з них дівчина собі,
Нарешті, уподоба.

Один в думках її блага:
«О, будь лише мою!»
[тихо руку простяга
У темряві до неї.

Та не збиравсь ловити гав
[друг його одначе,
Він також в темряві шукав
Дівочих рук гарячих.

І ось зустрілись дві руки
У потиску міцному.
Які щасливі юнаки
У захваті сліпому!

Та спалахнуло світло враз —
І хлопці раптом скисли:
Один бо одному весь час,
Виходить, руки тисли.

А дівчина обом вкінці
Сказала з сміхом щирим:
— Які ж ви, хлопці, молодці,
Що все скінчили миром!..

Євген Бандуренко

Imprimerie P.I.U.F. 3, rue du Sabot, Paris 6-e